

Dominique Roulet

Az alibi halott

ALBATROSZ KÖNYVEK BUDAPEST
A mű eredeti címe: UNE MORT EN TROP
Fordította : BORONKAY TAMAS
© by Editions Denoel, 1982
Hungarian translation Boronkay Tamás, 1986

Kedves Delphine!

Szeretném azt mondani: „Drága Delphine”, vagy valami olyasmit, ami még közelebb visz Magához, de nem merem. Semmit sem merek, mióta így elhallgatott, attól félek, már nem is létezem a Maga számára. Annához küldöm ezt a pár sort, mert azt mondta, Anna be van avatva. A nevem azért nem írom alá, jobb, ha nem tudja, ki vagyok. Már két hét telt el az óta az augusztusi estély óta. Gyakran nézegetem a fényképeket, újra látom fehér ruhájában, ragyogó arccal. Látom azt a rengeteg embert, aki mind maga körül nyüzsgött azon a forró, csillagfényes éjszakán. Néha azt hiszem, nem is történt semmi, csak álmodtam, hogy kettesben voltunk. De nem, mégis ott voltunk, majdnem száz emberrel a hátunk mögött, és mind Magát magasztalták, „milyen szép” – bókoltak –, és „milyen jól sikerült ez a születésnap”. A doktor se tudott meg semmit; nekem persze nincsenek ugyanolyan jogaim, mint neki, de azért szeretném, ha írna néhány sort, ha telefonálna, vagy benézne hozzám, tudom, hogy megteheti. Rengeteg mondanivalóm van, beszélünk kell. Biztos vagyok benne, hogy eljár Annához, mindennap meglátogatja, állandóan vele van. Egy ilyen kisvárosban, mint Sainte-Alix, nem maradhat észrevétlen egy önhöz hasonlatos asszony. Térden állva könyörgök, jelentkezzen, és ugyanúgy, térden állva csókolom, Delphine. Lehet, hogy holnap újra írok.

A maga Tristanja

Louis Cuno

Elnéztem azt a rengeteg ragyogó ruhát, csillogó ékszert azon az éjszakán. Éjfél tájban nesztelenül lopakodtam előre, akár egy tolvaj, hogy lássam, mind együtt vannak-e. A robogómat az úton hagytam, gyalog mentem, óvatosan, attól féltem, mindenki hallja a lábam alatt csikorgó kavicsok zaját. Az út enyhén emelkedett egészen a házig, ahol a pázsit kezdődik. A mama otthon maradt, aludt. Amikor rejtekhelyemhez, a kocsikhoz értem, arra gondoltam: „Ha visszaérek, lefektetem a mamát, és elmondom neki, hogy mind ott voltak, és mind beleegyeztek.”

Lekuporodtam egy majdnem új Peugeot 604-es mögé, és szépen végigkarcoltam, az ajtótól egészen a stoplámpáig, közben fintorogtam. Legalább százan voltak. Úgy látszik, ízlett nekik a vacsora, mert a nyárson sütött birkákból csak lerágott csontok, cafatok maradtak. Az állatokat persze Filiol szállította; a kutyája, egy spániel, csontot rágcsált a lassan kihunyó tűz mellett. Az égen ezernyi csillag ragyogott. Filiol ott tornyosult, kövéren, közönségesen, vidáman; a kocsija, egy nagy Citroen, a terasz alatt állt, a doktor Chevroletje mellett, ugyanolyan vörös volt, mint a hús, amit árult. Filiol mindenhova bejáratos, de gazember, el fogjuk kapni a frakkját.

Delphine többször is odament hozzá. Fehér, hátul mélyen kivágott ruhában. Melegem volt, lehetett vagy harminc fok.

Leültem a 604-es mellé. Nincs igaza a mamának, amikor azt mondja, hogy a nők mind egyformák, biztos vagyok benne, hogy Delphine más, mint a többi, tudom, valahányszor csak látom, ha csomagot vagy levelet viszek hozzá, zavarban vagyok, ő meg érzi, csak félig nyitja rám nagy, kék szemét, és tíz frankot nyom a kezembe. Úgy megyek el, mintha a halál járna a nyomomban. Nincs igaza a mamának, csak azért beszél úgy, mert nem akarja, hogy egyedül hagyjam, egyszerűen azért, pedig nekem ez meg se fordul a fejemben.

Azt hiszem, dr. Morasseau-nak van valami szörnyű titka, de még semmi biztosat nem tudok. Csak feltételezek.

Augusztus 15-én, azon az éjszakán a doktor bézs színű flanelöltönyben ott állt Delphine mellett, többször megcsókolta, jó néhány rongyot rászánhatott erre az estélyre.

Sainte-Alixban mindenki tudja, hogy Delphine gazdagabb, mint a férje, legalábbis az volt, amikor hozzám.

A ház előtt legalább húsz méter hosszú büféasztal állt, mindenütt üvegek meg süteményestálak; fehér zakós pincérek sűrögtek-forogtak. Köztük volt André is, a Place des Papes-on levő bisztró tulajja.

Hubert Lavoisier leöntötte pezsgővel a nadrágját, jót nevetett rajta. Azt hiszem, a mama nem nevetett volna. Anna Foscarie is spiccesnek látszott, a homlokát törölgette, és hangosan nevetett, egy pasas lelkesen suttogott a fülébe. Soha nem láttam még ezt a fickót, nem hiszem, hogy idevalósi volna.

A kocsi mellett kuporogva egy percig se kívántam a pezsgőt. Enni se volt kedvem, de ha nem félttem volna, hogy meglátnak, vittem volna egy üveg italt meg egy kis süteményt a mamának. Biztos vagyok benne, hogy valamikor beszéltek rólunk és a házról, legalábbis az a három gazember: Filiol, Lavoisier, Morasseau. Duteil egy háromlábú állványra szerelt fényképezőgéppel sétálgatott a vendégek közt, és kattogtatott, pillanatokra fehér villanófénybe borítva ezeket az álszent pingvineket.

Időről időre egy-egy mondat- vagy szófoszlány ütötte meg a fületem, de semmi érdekeset nem hallottam. Igaza van a mamának, soha nem szabad engednünk, még akkor se, ha ő meghal. Akkor egyedül kell harcolnom, és én fogok is.

Egy párocska csókolódzott a lépcsőn ülve, nem láttam jól őket. Mintha Nicole lett volna, az eladó lány a papírüzletből, a férfit viszont biztosan nem ismerem. Gusztustalanul viselkedtek, így mindenki szeme láttára a lány ruhája jócskán fölcúszott a combján, még a szemem is behunytam egy pillanatra.

Hajnali egyre szörnyen elszibbadt a lábam. Elnyúltam a 604-es mellett, hosszan masszíroztam a karom meg a lábam, hogy kiűzzem a lassan elhatalmasodó fájdalmat.

Amikor újra figyelni kezdtem, már nem láttam Delphine-t, több pár kiült a teraszra. Akik lenn maradtak a gyepen, majdnem mind táncoltak. Úgy tűnt, erősítőt szereltek föl a nyitott ablakokba. A táncolók összeborulva forogtak, becézték egymást, kacagtak és hangoskodtak, de nekem érthetetlen maradt minden szavuk.

Rejtekhelyemről jól láttam a lépcsőféljárathoz belülről illesztett kőangyalokat, akkorák voltak, mint egy tízéves gyerek, karjuk félbeszakadt mozdulattal mutatott az ég felé. Fényűzően voltak kivilágítva, Philippe Morasseau munkája volt mind, fűnek-fának dicsekedett velük. Engem a mama arra tanított, hogy a talmi csillogásnál többet ér az árnyék.

Hajnali kettőkor majdnem elaludtam. Ideje lett volna hazamenni, már csak azért is, mert a vendégek bármelyik pillanatban elbúcsúzhattak, elindulhattak a kocsijukhoz, bár úgy látszott, az estélynek koránt sincs vége.

Oldalról egy nő jött a 604-es felé, csak az utolsó másodpercben vettem észre. Örülten kalapáló szívvel lapultam a kocsi mellett, azt hittem, észrevett. Kinyitotta az egyik ajtót, kivett valamit a kocsiból, majd egy pillanatig mozdulatlanul állt. Láttam a lábát. Biztos vagyok benne, hogy megsejtette, ott vagyok, de nem merte körüljárni az autót. Lassan, ráérős léptekkel távolodott, csípőjét enyhén riszálva, de kétszer vagy háromszor is visszanézett. Egy csomag cigarettát szorongatott. Hirtelen ráismertem, madame Lavoisier volt. Szóval a közjegyző kocsiját húztam meg ilyen szépen.

Fél háromkor úgy döntöttem, hogy hazamegyek. Most már biztosan nem látok semmi érdekeset, hiába maradnék reggelig, és a mama sem töltheti tolószékben az egész éjszakát. Guggolva hátráltam néhány lépést, aztán fölegyenesedtem a sötétben.

Fönn a teraszon Delphine jelent meg, olyan légiesen siklott, akár egy fehér szellem, akkor jöttem rá, hogy milyen régen nem láttam őt a vendégseregben. Nevetés hallatszott, és vízcsobogás, a medence felől jött. Néhányan fürödtek, lehet, hogy ruhástul, részegen. Undor fogott el, az út felé szaladtam, még láttam az egymáshoz simuló táncosokat, egészen elszédültem az utálkozástól.

Végigfutottam a kavicsos úton, és azt hajtogattam magamban: „Lavoisier, Morasseau, Filiol gazember! Meg a többiek is!” A robogóm ott állt egy bokor mögött. Kihúztam az útra, és gázt adtam.

Sainte-Alix kihalt volt, mindenki kapott meghívást az estélyre, csak mi ketten nem. Úgy látszik, a mama elaludt a lámpánál, de az is lehet, hogy vár rám, láttam a sziluettjét a kivilágított ablakban. Bevittem a robogót, és belakatoltam magam mögött a kaput. Előhúztam a kulcsot, még rajta volt a karcoláskor felszedett metálfesték, és kinyitottam mind a négy zárat.

A mama a lépcsőházban is égve hagyta a villanyt. Fölfelé menet szölongattam, de nem válaszolt, biztosan elaludt. Úgy osontam be a szobába, nehogy felriasszam, de ő nyitott szemmel ült, haragosan. Hagyta, hogy megcsókoljam, és csak annyit mondott: – Mindjárt három óra.

Mesélni kezdtem, hogy két és fél órán keresztül figyeltem ezeket a gazembereket, hogy micsoda dőzsölés folyt, mennyi étel, ital ment pocsékba, a nagy smárolásokról már nem is beszélve, de intett, hogy hallgassak, fáradt. Míg az ágya felé toltam a kocsiját, azt kérdezte, hallottam-e valamit a házról meg a telekről, mire azt válaszoltam, hogy nem. Még nem akartam szólni neki a gyanúmról dr. Morasseau-t illetően, még nem tudtam, tényleg van-e valami titka, és valóban fontos-e nekünk. Lefektettem a mamát az ágyra, „kicsim”-nek szólított, és arra kért, hagyjam egyedül, most már maga is elboldogul. Való igaz, fáradtnak látszott, nem volt valami tapintatos tőlem, hogy ilyen későn jövök haza.

Ezen az estén úgy aludtam el, hogy a fehér ruhás Delphine-t láttam csukott szemmel is.

Rá kell jönnünk, mi van a fülük mögött, és le kell állítani az ellenünk indított *Hajszá*-t. Tavalgy márciusban, a huszadik születésnapomon beszéltem először a tervemről a mamának, azóta állandóan figyeljük, mikor és hol követnek el valami hibát. Ma pedig talán az utóbbi hónapok legnagyobb felfedezésére jutottam.

Reggel hétkor bemegyek a postára. Anyám még mindig alszik. Szeptember elseje van, szép idő, enyhe szellő simogatja a bőröm a robogón, mosolygok. Sainte-Alix utcái még csöndesek, az

üzenetek zárva.

A hátsó ajtón lépek be az épületbe, azon, amelyik a parkolóból nyílik, ahol a Renault 4 áll. Mindig én érkezem elsőnek, és legalább egy jó félórát egyedül vagyok. Az elosztóban ott a tegnapi, túl későn érkezett posta, ezt már csak ma kapják meg. Várom a Montélimarból érkező kocsit az újabb adaggal, aztán elindulok az első körutamra.

Az ablak előtt állok, hogy lássam, ha jön valaki, végigfutom a címzéseket, megpróbálom kisilabizálni a feladót. Ma három levele van Filiolnak, nem számítva persze azokat, amelyek Montélimarból érkehetnek néhány percen belül. Az első a banktól jött, ezt félreteszem. A másodikat egy marhahús-nagykereskedő küldte, azt hiszem, számla, érdektelen.

Végigsimítok a bajuszkámon, arra emlékeztet, hogy férfi vagyok, hímnemű személy, aki mindent megszerezhet, és ahogy a mama mondogatja: aki még sok szívfájdalmat okozhat a nőknek. Apámnak is volt bajusza, anyám szokta könnyek közt emlegetni: „az a szemét apád”, csak így, és hozzáteszi, hogyha apám nem ment volna el otthonról, amikor én betöltöttem a harmadik évem, akkor ő nem esett volna le a lépcsőn, és Filiol, Lavoisier meg Morasseau már rég kapott volna egy jó adag sörétet a fenekébe a ház és a telek miatt.

A harmadik Filiolnak címzett levél Párizsból jött, dőlt betűs, kicsit gyerekes írással. Ezt is félreteszem. Egy jó csomó levél tisztes vagy számomra érdektelen polgárnak szól, ezekkel gyorsan végzek. Van egy nagy csomag Alexandre Duteilnek, a Place des Papes-on székelő fényképésznek, feladó a Kodak-cég. Ez is mehet. Van egy levél Anna Foscarie-nak, Sainte-Alixban adták fel, vastag, nincs rajta feladó. Félreteszem. Befut a montélimari kocsit, ebben a pillanatban teszem a gyanús levelek közé Philippe Morasseau postáját.

Amikor a sofőr elmegy, van még néhány percem, hogy átfussam az újonnan érkezett leveleket. Szerencsére ma nincs sok.

Nekünk nagyon ritkán jön levél, anyámnak meg nekem nem ír senki.

Henriette érkezik, az íróasztalhoz lép, leteszi a táskáját ugyanoda, ahova tegnap: – Szia, kölyök.

Jó napotval válaszolok, de ő már nem is figyel rám, vagy legalábbis úgy tesz. De itt van, őrzik a házat, indulhatok az első körútra.

A postáról robozóval hordom ki a leveleket a nem gyanúsaknak. Csak akkor ülök a Renault-ba, ha ki kell mennem Sainte-Alixból, ha például Morasseau-hoz igyekszem. Elképesztően jól ismerek minden kaput, minden házat. Ki gondolná, milyen fontos személy a postás. Az emberek odaállnak az ablakhoz, félrehúzzák a függönyt, és úgy lesnek, akár a mama, az ablak mögül, ő is fáradhatatlanul figyel, nem bukkannak-e föl a zsaruk, akiket az ellenségeink küldenek a nyakunkra.

Negyed kilenckor belépek a házba, kinyitom a lakatot, leveszem a láncot a kapuról, aztán, ha meggyőződtem róla, hogy nem lát senki, kinyitom a négy ajtózárat is. Nem vette észre senki, hogy leléptem a szolgálatból, a robozót szándékosan néhány házzal arrébb hagytam. Anyám már felébredt, de még ágyban van. Hallja, hogy kattant a zár, erre megszólal: – Te vagy az, Louis?

Úgy kérdezi, mintha attól félne, valaki más jön, egyenesen azért, hogy őt megfojtsa. Hangosan válaszolok: – Igen, mama, van tizenkét levél.

Aztán megyek a konyhába, fölteszem forni a vizet, és mosolygok a bajuszomat simogatva. Egy óránál tovább nem szabad elmaradnom, ha lehet, még addig se.

Amikor a víz fölforr, beleteszek a csészébe két kanál kávé és két cukrot. Fölöntöm fele tejjel, fele vízzel, és a tálcára odateszek egy kettévágott almát.

Többször megbotlottam már a lépcsőre erősített sínekben. De most nagyon vigyázok. Büszke vagyok a találmányaimra: a lépcsősínre, a gőzölőre meg a tűzvédelmi berendezésre. Alkotónak érzem magam, nem egyszerű levélkihordónak, anyám is mindig azt mondja, hogy az olyan

embereknek, mint mi, nem szabad engedniük.

Fölérek a hálósobába, lábbal belököm az ajtót. A mama az ágyon fekszik fésületlenül, a tolokocsi ott várakozik mellette. – Jó reggelt, kicsim – mondja, és följebb tornássza magát a párnán, hogy magasabban legyen a feje. Leteszem a tálcát az ágyra, és beülök a tolokocsiba; várom, hogy megreggelizzen.

A mama idősebbnek látszik a koránál. Ötvenöt éves, de könnyen hatvanötnek hihetik, először is az ősz haja miatt, na meg a sok baj és a *Hajsza* miatt. Ha apám nem ment volna el, biztos vagyok benne, hogy anyámnak sok szép ruhája lenne, jönne lefelé a lépcsőn, elegánsan, alig érintené a korlátot, és nem kellenének ezek az átkozott sínek se. Néha gyűlölöm az apámat, máskor viszont nem tudok haragudni rá, hiszen nekem ő nem több egy öregasszony képzetében élő bajszos kísértetnél.

A mama megeszi az almát, miután gondosan kivágta a magházat. Azt mondom neki: – Tizenkét levelem van.

Mosolyogva rákacsintok, ez nem kevés, ebből már biztosan kijön valami.

A mama nem mozdul, az almát rágja. Szemében tizenhét évnyi szenvedés, tehetetlenség, lemondás. Vannak emberek, akik, ha elhagyják a társukat, kioltják a másik tüzet, a szeme fényét, kiölik belőle az életerőt, ami lehetővé tenné, hogy tolokocsi nélkül járjon. Könnybe lábad a szemem, ráteszem a kezem a takaróra, anyám mozdulatlan lábára, és rekedt hangon ennyit mondok: – Megtartjuk a házat, ígérem.

A mama bólint, visszatér az ereje. Leteszi a csészét a tálcára, energikus mozdulattal félredobja a takarót: – Na gyerünk, elég volt a tollasbábol! – Erre elmosolyodok, a karomba veszem, úgy viszem a tolokocsiig. Majd megmosakszik, ha én már elmentem.

A lépcsőn hátrálva megyünk lefelé. Óvatosan lépkedek, nehogy elcsúszzak, könnyű megtartani a kocsiját. Anyám mégis fél. Lassan, ne olyan gyorsan, elesünk, Louis...

Nagyon precízen beállítottam az első és hátsó kerékösszetartást, a lépcsőkre rácsavaroztam négy U alakú féksarut, anyám így nyugodtan közlekedhet bármerre, persze csak akkor, ha tolom vagy visszafogom. Verejtékezek, mint egy ló, ha fölfelé viszem, de azért csak fölérünk, ki kéne dolgoznom egy fogaskerék- vagy egy csörlőrendszert, meg valamilyen gépi meghajtásút is, arra az esetre, ha nem vagyok otthon. Majd töröm a fejem rajta.

Az alagsort egy nagy betonboltozat választja ketté. Itt van a kémlelőállásunk.

Megtörlöm a homlokom, és fölmegek az aznapi tizenkét gyanús levélért. A mama közben meggyújtja a lámpát, itt már egyedül is tud közlekedni.

Az utca felőli fal, padlótól a mennyezetig kis parafalapokkal van borítva, én magam csináltam. Ide gombostűzzük az összes információt, amit sikerül megszereznünk. A *Hajsza* valamennyi résztvevőjének megvan a maga oszlopa, a nevüket nagy fehér betűkkel írtam föl a mennyezet alá a falra. Mindegyiknek jutott bőven hely, féltékenységre semmi ok.

Balról az első oszlop Filiolé. Mellette ott van Hubert Lavoisier-é, a jegyzőé, aztán Morasseau doktoré és Delphine-é, aztán Anna Foscarie-é következik, majd Guillaume-é, a polgármesteré, aztán Nicole-é, aki állandóan idegenekkel smárol, és mindenkinek mórrikálja magát; Alexandre Duteilé, a fényképészé; Jean Lavardiné, a montélimari rendőrfelügyelőé, aki egyszer már járt Sainte-Alixban, Morasseau-t hallgatta ki egy vízbe fült pasassal kapcsolatban, ő talán a hasznunkra lehet. Róla nem tudtunk meg túl sokat, mert a postája rendszerint nem rajtunk keresztül jön. Odébb van még három vagy négy név, nem különösen érdekesek, de rendszeresen sok levelet kapnak. Meggyújtom a kis gázrezsót, fölteszem a gőzfejlesztő apparátot. Ezt akkor barkácsoltam, amikor Filiol látogatása után úgy döntöttünk, hogy föl vesszük a harcot ellenük. Ugyanakkor szereltem föl a tázoltókészüléket is.

Ma is emlékszem, ahogy Filiol a késével hadonászott. A hentes egy szerdai napon, délben állt

meg a kerítés mellett, csak úgy, munkaruhában. Piros Citroenjét leparkolta a kapu előtt, és mivel a csöngő nem szólt, mert kikapcsoltuk, a kerítést rázta, és bekiabált: – Cuno, gyere ki, beszédem van veled!

Tudta, hogy mindennap hazajárok ebédelni, meg a robogó is ott állt a kertben. Éppen asztalhoz ültünk. Anyám rögtön mondta, pedig ki se nézett az ablakon: – Ez Filiol. Ne menj ki, Louis, nincs vele semmi beszélőnivalónk.

De én arra gondoltam, hogy igenis ki kell mennem, hogy megtudjam, hányadán állunk. Már akkor az motoszkált a fejemben, hogy össze kellene gyűjteni minden olyan adatot, amit esetleg fölhasználhatunk a gazemberek ellen.

Filiol rákvörösen állt ott, a köténye csupa vér, akár egy hóhér. Zsebre tett kézzel, látszólag nyugodt arccal megálltam a kerítéstől három méterre, biccentettem felé annak jeléül, hogy hallgatom.

– Gyere közelebb, Louis, gyere közelebb mondta. Olyan gonosznak látszott, hogy önkéntelenül hátraléptem. Egy biztos, a kerítésen nem tud átmászni, ahhoz túl kövér. Bedugta a mancsait a rácson, két karja és kövér, rózsaszín ujjai mint egy-egy nagy sonka, aztán vérben forgó szemekkel ezt üvöltötte:

– Ha továbbra se akartok elpucolni innen, nem vizitek el szárazon. Új lakást kínálunk nektek, az istenfáját! Kétszázézet adunk ezért a romhalmazért. Kétszázézet ezért a szeméért meg a benne levő vacakokért, mit akartok még!

Nem válaszoltam azonnal, mintha gondolkodnék, ő kihasználta az alkalmat, és így folytatta:

– Egy hónapot adunk, hogy aláírtok a szerződést, ha nem, szétveretjük a házat! Megértetted, Louis?

Vettem egy nagy levegőt, és azt feleltem neki:

– Semmit se értettem meg. Mi otthon vagyunk, a ház a mienk. Maguk fölépíthetik akárhol Sainte-Alix mellett, amit akarnak. Lakóház zöldövezetben, nem volna rossz, ugye? Nem megyünk mi innen egy tapodtat se.

Filiol bíborvörös lett, aztán lila, aztán majdnem fekete. A köténye zsebéből előrántott egy hatalmas kést, bedugta a kerítés rácsai közt, olyan erősen szorította a nyelét, hogy egészen belefehéredtek az ujjai, és azt fröcsögte:

– Ha egyszer, egyetlen pillanatra nyitva hagyod a kaput, lemészárolok mindenkit, aki él és mozog ebben az átkozott barakkban!

A fenyegetései után én visszamentem a házba, ő meg beült a Citroenjébe.

A lombikban közben lassan forni kezd a víz. A gőz fölszáll a meggörbített üvegsőbe, onnan továbbjut egy harminc centiméteres gumitömlőbe, majd egy húsz centiméter hosszú, két milliméter vastag kis üreges rúdba. Ha a víz kellőképpen forr, ez a kis vassárány keskeny gőzcsíkot ereget magából, éppen akkorát, mint egy boríték leragasztott széle. Anyám tekintetében csodálat villan, ha dolgozom vele. Ráteszem a szerkentyűt a leragasztott részre, rajta hagyom körülbelül tíz másodpercig, ha a lezárt rész egyenes, és ugyanezt megismétlem még egyszer, ha háromszög alakú. Ha a levél átnedvesedett, egy szikével óvatosan fölemelem a papírt ott, ahol enged, a többi már megy magától.

Mostanában általában tizenöt másodperc alatt nyitok föl egy levelet. Hangoosan olvasom el, mert a mama nem lát jól. Ha valami fontosra bukkanunk, elkéri tőlem, és elolvassa ő is. Aztán egy jegyzetfüzetbe fölírja az értékesnek ítélt információkat, a kitépelt lapot pedig fölgombostüzőm a parafalapokra, az illető oszlopba. A címeres gazember tisztjéért folytatott vetélkedőben Filiol és Lavoisier vezet, nekik van a legtöbb áruzó cédulájuk vagy kérdőjelük. A kérdőjel olyan kérdésekre vonatkozik, amelyekre még nem tudjuk a választ. Duteilnek nincs sok a rovásán, de mivel ő fényképész, és épp eleget villogtatja a mindent látó mesterséges szemét

ezeknek az uraknak a portáján, külső megfigyelőnek fogjuk föl, ki tudja, egy nap még a hasznunkra lehet. Anna Foscarie-nak ezernyi könnyelműségéről, ügyeskedéséről árulkodó cetlije van, és minthogy ő maga is könnyelmű, ingyenélő, haszonleső, még többre is vihetne, mint gondolja.

Ha Delphine-nel kapcsolatos dolgokról olvasunk, a mama kitartóan fürkészköd, sejt, hogy tetszik nekem az asszony. Elismétli a dolgokat, hogy lássa, megváltozik-e a magatartásom. Ha viszont a férjről, Philippe Morasseau-ról van szó, teljes az egyetértés köztünk: őt még inkább szem előtt kell tartanunk. Először is azért, mert ő is részese az ingatlanakciónak, tehát közvetve a *Hajszá*-nak; másodszer pedig azért, mert tizenhét évvel ezelőtt nem volt képes visszaadni a mamának a járóképeségét, pedig hogy könyörgött neki, csak egy rokkantkocsit tudott fölírni. Az ő oszlopa tele van igen változatos információkkal, és egyre csak nő. Azt hiszem, kimondhatom, hogy Morasseau doktor a *Hajszá* kulcsfigurája.

Először a Filiol bankjából érkezett borítékot nyitom föl. Egy számlakivonat van benne, valamivel több, mint 215 000 frank követelésről. A mama fölírja az összeget, majd később beszélünk róla. Míg ő gondosan visszaragasztja az első levelet, én fölnyitom a másodikat, azt, amelyiket dőlt betűs, gyerekes írással címeztek meg. *Kedves Nagybácsi* – kezdi Párizsból Claudine, Filiol unokahúga, majd egy csomó érdektelen számárságot fecseg össze szünidőről, erről-arról. A mama már ragasztja is vissza, nem olvassa végig. Az első madame Lavoisier-nak szóló levél a Peugeot-garázsából érkezett, kuncogva fedezek föl benne egy 580 frankos számlát a jobb hátsó sárvédő dukkózásáért. Emlékeztetem a mamát, hogy a karcolás az én művem, augusztus 15-én éjjel csináltam, ez volt az első akció az *ellenük* indított bosszúhadjáratban. A jegyzőnek szóló második levél hivatalos irat, adásvételi szerződés egy nyons-i házról, két példányban, egy bizonyos monsieur Lapin nevére. Nem érdekes. A mama visszaragasztja, de fölírja egy cetlire: monsieur Lapin, házvásárlás.

A kezem csupa víz a gőztől, beletörölöm a nadrágomba. A harmadik levél a sainte-alixi városházáról jött, maga a polgármester írta alá. Rólunk van szó benne, dobogó szívvel szólok a mamának. A szöveg rövid, hivatalos hangú, Guillaume tudatja Lavoisier-val, hogy „... az igazságügy-miniszternek nincs módjában támogatni a Cuno család kilakoltatását, tekintettel arra, hogy az esetleges eljárás nem volna törvényes, és a kormányhoz már eddig is számos esetben érkezett panasz ingatlanügyi tévedések miatt...” Nahát! Aláírás: *republikánus üdvözlettel: Guillaume*. A mama reszket az idegességtől, és feljegyzi egy cédulára, hogy a jegyző megpróbált protekciót szerezni a kilakoltatásunkhoz, de pofára esett. Boldogan vihorászik, és ezt a levelet még gondosabban ragasztja vissza, mint a többit.

Sietnünk kell, még nem fejeztem be a körutamat. Remegve nyúlok a Duteilnek címzett borítékhoz, a polgármester levele alaposan fölízgatott. Kívánni se lehet ennél jobb tárgyi bizonyítékot a gazemberek leleplezéséhez. Időnként jól jönne egy xeroxmasina.

A mama átfutja a jegyzeteit, és közben motyogva káromkodik, szidja azokat, akik el akarnak üzni minket, hogy lerombolhassák a házunkat, és a helyére fölépíthessék azt a nyomorult ingatlant. Be akarják fektetni a pénzüket, sose elég nekik, ami van, sose lesz elég. Másoknak is nyitottunk egy-egy rovatot, de ők egyelőre semlegesek, még lehetnek a barátaink vagy az ellenségeink is, persze az is lehet, hogy megmaradnak érdektelen, odatűzködött papírcetlinek. A Duteilnek címzett levél vaskos, kinagyított színes fotók vannak benne az augusztus 15-i estélyről. Megmutogatom őket a mamának, és megjegyzéseket is fűzök minden képhez. Az a kövér, közönséges, röhögő alak Filiol, az ott, a lépcső mellett, Morasseau, egy kőangyal fejét simogatja, és nyilván a tehetségéről szónokol egy fiatal nőnek, akit nem lehet jól kivenni. Itt Delphine nevet ránk a kivágott ruhájában, a mama jelentőségteljesen rám néz, de én nem reagálok, mutatom a harmadik fotót, a nyárson sülő birkákat, Lavoisier-val meg a feleségével, a háttérben parkoló

kocsikkal, az egyik mögött rejtőztem én. Mutatom a Peugeot 604-est: – Látod, itt kuporogtam a hátsó kerék mögött, lehet, hogy az az árnyék ott a földön, az én árnyékom...

A többi kép is mind az estélyről készült pillanatfelvétel: úszómedence, koccintó, cigarettára gyújtó, pezsgőző társaság, ezek aztán tudnak élni!

Visszatesszük a képeket a nagy borítékba, a mama jó alaposan bekeni ragasztóval a szélét. Fél kilenc múlt tíz perccel.

Az Anna Foscarie-nak címzett borítékban egy másik, cím nélküli boríték van, rajta csak annyi: *Delphine*. A szívem még nagyobbabban dobban, mint a polgármester neve láttán, azt mondom a mamának: – Ide nézz! Levél a levélben. Itt valami titok lappang. Lehet, hogy valami szörnyű titok!

Ő csak annyit felel: – Nyisd ki. – A gőz fölszakítja a *Delphine*-nek címzett borítékot, a mama kitépi a kezemből a levelet, és hangosan olvassa: *Kedves Delphine! Szeretném azt mondani: „Drága Delphine”...* és meg sem áll a titokzatos aláírásig: *A maga Tristanja*.

Átkarolom a mamát, és ünnepélyesen kijelentem: – Mondtam neked, hogy nagy nap ez a mai, sokat megtudtunk róluk...

A mama eltöpreng, aztán azt mondja: – Le kell másolni ezt a levelet szóról szóra, csináld máris, Louis.

Azt felelem neki, hogy ez sok időbe telik, be kell fejeznem a délelőtti körutat, különben gyanút fognak. Meg aztán, az igazat megvallva, lassan írok. Már az iskolában is mindig kétségbeestem, ha diktált a tanár, a többiek már rég befejezték, amikor én még mindig csak a felénél tartottam. A mama úgy dönt, hogy ezt a levelet kivételesen később kézbesítem, olyankor, amikor nem látja senki, hogy Anna Foscarie-hoz megyek, vagy egyszerűen belesüllyesztem a délutáni postába. Igaza van. A mama majdnem mindig rájön, hogy mi a megoldás; félreteszem a két becses borítékot.

A maga Tristanja. Ki kell derítenem, kit rejt ez a fellengzős álnév.

Morasseau postája most is vegyes, mint mindig. Egy bizonyos madame Lemarque hálálkodik, *köszönöm, doktor úr* – írja, és csatol egy százhatvan frankos csekket. Szerintem ez érdektelen, csak egy a sok beteg közül, de a mama följegyezi a hölgy nevét, címét és a csekken föltüntetett összeget. Aztán van egy nyolcszáz frankos telefonszámla meg egy melléklet a telefonébresztésekről. A mama visszarakasztja a borítékot, nem jegyez föl semmit. A harmadik borítékban fényképek vannak, egy talpazaton álló szoborról készültek, különböző szögből. Egy bizonyos Maillol alkotása, *A forrás* a címe, rövid leírás is van hozzá. Nagydarab, meztelen, fekvő nőt ábrázol. Lehet, hogy egy haldoklót? Párizsból jött. Minta Philippe Morasseau sznob időtöltéséhez. Ezt fogja megformázni, aztán kirakja a kertjébe, alaposan kivilágítja, összecsiszítja egy csomó embert, hogy elmondhassa: „Ezt én csináltam.” Azok meg majd kérdezzétek tőle, hogy nehéz volt-e, és megdicsérik, hogy milyen tehetséges. A mama már ragasztja is vissza. A negyedik borítékban egy bankszámla van, rajta 128 000 frank és néhány centime. A mama fölírja egy cetlire az összeget, és azt mondja: – Filiolnak több pénze van, mint Morasseau-nak.

Emlékeztetem rá, hogy az orvosnak svájci bankszámlája is van, és jó néhány kötvénye. Ez a számla a vagyonának csak egy kis része. Majdnem leesek a székről, amikor felbontom a Morasseau-nak szóló ötödik levelet. Szó nélkül nyújtom a mamának. Elveszi, jobbra-balra forgatja, és ráncolja a szemöldökét: Semmi, egyetlen szó sem...

Helyeslően előadom, hogy eddig nem akartam szólni, nehogy hiába örüljön, de ez már a második ilyen „levél”, amit Morasseau kap. Nincs a papíron semmi, csak Morasseau neve a bal sarokban, nyomtatva. Orange-ból jött. Valaki onnan küldözgeti a doktornak a saját levélpapírját üresen. Itt valami nem stimmel. Amikor először megláttam, azt hittem, tévedés, de mégis az motoszkált bennem, hogy talán az utóbbi hónapok legnagyobb felfedezésére jutottam. Most

biztos vagyok benne.

A mama újból megvizsgálja a papírlapot, de hiába. Nincs rajta semmi, csak a doktor neve.

– Ragaszd le, Louis, és kézbesítsd gyorsan – mondja –, addig én itt maradok.

Biccetek, hogy megértettem, összerakom az aznapi gyanús leveleket, aztán egyik kezemmel csókot küldök a mamának, de ő nem veszi észre, valamit ír a térdén levő jegyzetfüzetbe, biztosan a Morasseau-nak küldött üres levélpapírról.

Felülök a robogómra. Már majdnem kilenc óra, meleg van. Morasseau doktor üres papírokat kap postán. Elmosolyodok. Itt valami csalás lappang, de mi? Egész jó nyomozó lenne belőlem, fut át az agyamon. És Tristan? Ott volt az estélyen, mert beszél róla Anna Foscarie-nak, akit postásnak használ. Morasseau-t felszarvzták, ez aztán vicces! Megyek, veszek egy üveg finom bort, ha visszaérek Morasseau-tól, koccintunk a mamával a fölfedezéseinkre.

Fél tízkor visszamegyek a postára, SainteAlixban mindent kikézbesíttem. Benézek az irodába, mielőbb beülnék a kocsiba, hátha jött valami sürgős.

Henriette rám néz a szemüvege mögül: – Na, Louis – de nem folytatja, mert tulajdonképpen nincs semmi mondanivalója. Henriette se nem öreg, se nem fiatal, se nem csúnya, se nem szép. Olyan seszínű ruhákat hord. Nincs szeretője, és soha nem kap levelet. Az anyjával él, akárcsak én. Amikor reggelente beköszön „Szia, kölyök”, amikor ilyen áthatóan bámulja, mint most is, ahogy jövök-megyek, néha azt hiszem, szeretne fölállni, megsimogatni, mert csak velem merné ezt megcsinálni. Nekem tetszik a dolog, de úgy teszek, mintha nem vennék észre semmit. A bajuszomról fecseg, és azt mondja nevetve, hogy kész férfi vagyok. Tudom, hogy Henriette előbb-utóbb meg fog csókolni, régen készül már rá.

Nincs se csomag, se újabb levél. A hátsó ajtón, megyek ki, vállamon átvetve a nagy táska, benne a Sainte-Alix környékén lakók levelei, hozzájuk nem robogóval megyek. A mama most biztosan sorra tűzögeti föl az adatokat a gyanús személyeknek fenntartott oszlopba, és azt hajtogatja magában, hogy egy tapodtat sem megyünk sehova, és hogy nem lesz semmiféle ingatlan a mi telkünkön soha.

Az út rossz, keskeny, elszórtan fák szegélyezik. Amikor a szemétkerakodóhoz érek, langyos, bűzös levegő áramlik be a kocsni nyitott ablakán. Megfigyeltem, minden reggel mindig ugyanannál a kanyarnál, mindig akkor üti meg az orrom, amikor meglátom a szemétközt turkáló sovány macskákat. Éjszakánként a patkányok csapnak nagy ramazurit a szemétkerakodóba. Mindenki a maga idejében. Ahogy elhagyom a szemétkerakodót, a kanyar után rögtön ott áll Morasseau doktor háza. Olyan, mint egy hámozott gomba az erdőben. Először az a fura, tetőből kiálló csupa üveg torony, amolyan kilátóféle ötlük az ember szemébe. Mintha utólag, már a ház befejezése után biggyesztették volna oda. Egy hatalmas helyiséget fed be, Delphine egyszer megmutatta, amikor a férje nem volt otthon. Kézen fogott, fölvezetett a lépcsőn, behunytam a szemem, próbáltam elképzelni, hogy azért visz föl az emeletre, hogy ott, a férje befejezetlen szobrai közt megöleljen és megcsókoljon. Ott fönn eleresztette a kezem, és egyetlen széles mozdulattal fölfedte előttem a fényben fürdő helyiség titkát. Legalább hat méter magas volt, ha nem több, a nap olyan volt onnan, akár egy csillogó, majdnem kitapintható kúp. Sehöl egy bútordarab, csak egy óriási munkaasztal az egyik fal mellé állítva, tele számomra ismeretlen szerszámokkal. Megkezdett szobrok heverték szerteszét, agyagvégtagok, agyagtömbök, várva, hogy örök mozdulatlanságra kárhozott formát öltsenek. Mind a ketten hallgattunk. Éppen csak a fejemet fordítottam oldalt, moccani se mertem, mintha attól féltem volna, hogy összetörök valamit, pedig több métert kellett volna megtennem ahhoz, hogy a hozzám legközelebb eső tárgyat megérintsem. Morasseau műterme olyan, mint egy mindenható, életet adó istenség lakhelye, mégse szeretem, amit csinál, rém sznobnak tartom.

Ráhajtok a kis Renault-val a doktor házához vezető köves útra. Nem látom a Chevroletet, a

terasz alatt szokott állni, Morasseau biztos betegnél van. Annál jobb. Csak Marthe lesz otthon, a süket öreg szolgáló, aki már Philippe Morasseau születésénél is segédkezett, és azóta is ő a mindenese a házban: mos, mosogat, kertészkedik, leszedi a virágokat, és szépen elrendezi a vázában, az ebédlőasztalon. Marthe-hoz nem érdemes szólni, ügyse hall semmit, egyetlen hangot sem, még a motorzajt se, csönd honol a fejében, lassanként beszélni is elfelejt. Csak néhány alapszót tud kimondani, elfúló hangon, a többi már jelbeszéd dolga. Marthe egyetlen szemvillanásból is ért. Morasseau második anyját veszíti el, ha Marthe egyszer meghal.

Megállítom a kocsit a gyepszönyeg előtt, nem akarom tönkretenni. Delphine Méharija ott van, még a gondolatba is belemeregek, hogy esetleg ő nyit ajtót háziruhában, és ő veszi át a mai öt levelet. Valahányszor jövök, mindig elképzelem, hogy ott szendereg az első emeleti ablak mögött, haja szétterül a párnán, puha bőrén rendetlenül a takaró, kalapál a szívem, ha csak rá gondolok. Néha az emeleti műteremben látom lelki szememmel, ott fekszik meztelenül a napkúp alatt, Morasseau keze rátelepszik, végigsimítja teste hajlatait, a keblét, hasát, combjait, egészen kiszárad a szám. Gyűlölöm Morasseau-t a miatt a nyomorult ingatlanügy miatt.

Elindulok a ház felé, a kezemben levelek. Több mint egy hete nem láttam Delphine-t, és előtte se találkoztam vele az augusztus 15-i estély óta. Utoljára ő vette át a postát, úgy nézett rám, hogy elakadt a lélegzetem, aztán mosolyogva azt mondta: – Olyan hülye vagy, Louis. Akarsz egy kávét? – Behúzott a házba, mielőtt válaszolhattam volna. Marthe éppen a hatalmas ebédlőasztalt fényesítgette. A konyhában van egy olyan pult, mint a kávéházakban. Delphine intett, hogy üljek le, és föltette forni a vizet.

– Hány éves vagy te, Louis? – szólalt meg. Amikor megmondtam, megkérdezte, hogy nem volna-e kedvem egy szép nagyvárosban lakni, és még hozzátette: – Ha Philippe itthon volna, nem kínáltalak volna meg kávéval, tudod-e, miért nem?

Igennel feleltem, persze hogy tudom, azért, mert hadban állunk vele, Filiolla meg Lavoisier-val, és nem vagyunk hajlandók engedni, hogy elúzzanak hazulról. Aznap Delphine együtt kávézott velem. Aztán egész halkán, hogy Marthe még véletlenül se értse, azt mondta: – Bele kellene egyeznetek. Kapnátok egy új, összkomfortos lakást, sokkal szebbet, egy modern házban. Vége lenne minden kellemetlenségnek. Gondold meg, Louis.

Én erre azt feleltem, hogy a férje meg a barátai nagyon jól befektethetnék a pénzüket valahol Sainte-Alix környékén is, ott is építhetnének, de Delphine elmagyarázta, hogy az nem hozna ugyanannyit, és a telkek különben sem eladók! Szóval azzal a kávéval akart megpuhítani. Még tíz frankot is a markomba nyomott, amikor indultam kifelé, és azt mondta:

– Gondolj anyádra, öreg már, nyugalomra van szüksége...

Akkor találkoztunk utoljára. Később már nem láttam, talán aludt, vagy a ház mögött volt, vagy valahol másutt, nem tudom.

Még oda se érek a kapuhoz, Marthe már ott áll előttem. Süket, de megérzi, ha közeledik valaki, akár a kigyó, talán azokból a bizonyos hullámokból. Odaadom neki a leveleket, közben meresztem a szemem, de nem látom Delphine-t, minden csöndes. Marthe csak néz rám. aztán megszólal, suttogó hangján:

– Akarsz egy almát, Louis?

Lassan megrázom a fejem. Tudom, hogy Delphine megcsalja Morasseau-t, és szeretném látni, most is ugyanolyan-e a tekintete, mint régen. Gyorsan kimondom, mintha Marthe is be lenne avatva: – A főnőkasszony itthon van?

Gondosan artikulálok, hogy az öregasszony megértse. Olvas a számról: – Nincs. Elment Orange-ba, egypár napja. Azt hiszem, unatkozik itthon...

Még hozzát teszi, mert látja, hogy nézem a Méharit:

– Philippe vitte el, azt hiszem, Delphine nem érezte jól magát...

Aztán még elmondja, hogy a doktor nem akarta elengedni egyedül. Úgy megyek el, hogy még köszönni is elfelejtek.

Delphine elutazott pihenni Orange-ba. Márpedig Orange jelent valamint. A Morasseau-nak címzett üres levél, a doki levélpapírja, onnan jött. Egy négyszögletes, masszív kőtalapzat mellett megyek el, szobor még nincs rajta. Úgy látszik, Philippe Morasseau hamarosan kiállít egy újabbat a kert kellős közepén. Később jut majd a sarkokba, a fák mögé, mindenhova, csupa megdermedt, rideg, mozdulatlan ember, kész örület. Morbid szokás! A talapzaton még nincs felirat, még várakozik. Felső részére a doktor már csinált egy agyoncifrázott párkányfélét, hogy a talpazat még komplikáltabbnak, még eredetibbnek lássék, ez se elég neki, nem értem, miért akar még a mi telkünkéből is pénzt csinálni.

Zöldellő vidéken hajtok keresztül, újra megcsap a szemétből fölszálló, langyos bűzhullám. Itt kellene építkezni Morasseau-nak, Filiolnak meg Lavoisier-nak, itt, ezen a rothadó földön, polgártársaik szemetjén. Biztos hamarosan újra támadnak majd, már jó ideje, hogy fölfüggesztették a *Hajszá*-t, és most, hogy pléhre csúsztak a kormánynál, már előre látom, hogy fúvódik föl a méregtől Filiol vörös képe. Még éberebbnek kellennem, mint eddig; az a három, jó üzletet szimatoló gazember kiéhezett farkassá változott.

Ha befejezem a kihordást, mielőtt hazamegyek, még elugrom Montélimarba, húsz kilométer az egész, és jó az út, veszek egy üveg finom bort. Semmi értelme, hogy Sainte-Alixban vegyem meg, előbb szemügyre vennének, faggatnának, mi ünnepeknivalóm van. Olyanok itt az emberek, akár a legyek, körüldöngik az áldozatot, kérdésekkel, sokatmondó pillantásokkal gyötrik, csak akkor hagyják abba, ha esznek. Márpedig, a mama meg én, nem közösködünk velük semmiben.

Montélimarban kiválasztottam egy üveg vörösbort egy olyan üzletben, ahol senki nem ismer. Szép címkéje van, és drága, ez talán elég garancia arra, hogy jó is legyen, öt perccel később már repesztek Sainte-Alix felé. Anyám még mindig ott van az alagsorban, már elege lehet belőle, minél előbb haza kell érnem, nyilván rég befejezte a ma szerzett adatok feldolgozását. Biztosan leszedte már a falról az érdektelenné vált cédulákat. Lavoisier protekciót kért a polgármestertől, Filiol rendszeresen becsapja a vásárlóit, Morasseau-t pedig felszarvzták. Nem rossz egy szeptember elsejei napra! Nem gondoltam volna, hogy Delphine képes megcsalni az urát, azt hittem, fölötte áll az ilyesminek, annyira, hogy még egy kicsit bánt is a dolog. Nem mondom a mamának, de nagyon szeretném tudni, ki az a titokzatos Tristan.

Sok ember megfordul a postán és Sainte-Alixban, ez is a végtelenül nagy világ mikroszkopikus része, a falak mögött, az egyszerű emberek fejében rengeteg gyűlölet és vad rombolási vágy lakozik.

A kereszteződésnél, ahol két éve egy farönköket szállító teherautó a szó szoros értelmében lefejezett egy motorost, leveszem a lábam a gázzal. Azt beszélnek, hogy a pasas úgy, fej nélkül vezetett még vagy ötszáz métert, lába szépen a féken, aztán lassan megállt, és még le is fektette a motort az út szélére. Ember és motor egyetlen szörnyű monstrummá forrt össze.

Amikor újra gyorsítok, a visszapillantó tükörben meglátom a fehér, nyitott tetejű Chevroletet, Morasseau ül a volánál. Hazafelé tart a doki, annyira meglep, hogy itt jön mögöttem, hogy önkéntelenül még jobban rálépek a gázra, mintha menekülnöm kellene. Az elágazás után előzésbe kezd, néhány pillanatig közvetlenül mellettem gurul, jól megnéz, hogy csakugyan én vagyok-e, mosolyra húzza a száját, olyan, mintha grimaszolna, aztán leszorít az útpadkára, azt akarja, hogy álljak meg, mert beszélőnivalója van velem. Megelőz, de úgy, hogy nem tehetek mást, meg kell állnom mögötte. Morasseau magas, olyan barna, mintha most jött volna Szenegálból, ez akkor is barna volna, ha egy fél évig egyfolytában borult lenne az ég. Biztos kvarcol vagy szoláriumozik, vagy tudom is én micsodázik, hogy a nők vonzónak tartásuk akkor is, ha végbélkúpokról cseveg.

Tengerészkek öltöny van rajta, nyakkendő nélkül. Ott maradok a volánnál, és magamban azt motyogom: „Egyetlen szót se! Föl vagy szarvazva!” Megkerüli a kocsit, beül mellém, biztos azért, nehogy hirtelen faképnél hagyjam. Először csak hallgat, néz maga elé, karikás a szeme, régebben nem volt ilyen, többször egymás után végigsimítja az állat, mintha valami nagyon nagy dolgot kellene mondania, csak nem tudja, hogyan. Legalább egy perc telik így el, aztán megszólít:

– Jól vagy?

Olyan dokisan mondja, mint aki mindjárt előszedi a fülhallgatót, meg se várja a válaszom, úgy mondja: – És anyád?

Most se vár választ, azzal folytatja, hogy úgy élünk, mint a vakondok, ez nem egészséges. Nekem egyre csak az jár a fejemben: „Föl vagy szarvazva, Morasseau, föl vagy szarvazva! Delphine megcsal, a mama meg tojik rád!” Morasseau jeges tekintettel néz rám, tudom, hogy majd szétpattan a méregtől, de nem akarja mutatni, aztán ezt hadarja:

– El kell mennetek, Louis. A polgármester a kormánytól kért felhatalmazást a kilakoltatásokra, az igazságügy-miniszter már bele is egyezett. Csak néhány napotok van hátra. Lavoisier-val már találtunk nektek egy ugyanolyan szép házat, sőt jobbat. El kell jönnötök aláírni a papírokat, Louis.

Megrázom a fejem, és magamban azt gondolom: „Hazug disznó, te felszarvazott!” Persze nem mondom ki, még sejtenie sem szabad senkinek, hogy a mama meg én figyeljük ezeket a gazembereket, hogy fölbontjuk a leveleiket. Morasseau az öklével megkocogtatja a halántékomat, egy kicsit még fáj is, aztán összeszorított foggal azt mondja, mintha tréfálkozna, de nem nevet:

– Csöknyösebb vagy, mint egy buta szamár. Még annál is rosszabb. Tudod, hogy Filiol őrjöng a makacsságod miatt. Nem tudom, meddig tarthatjuk vissza, egyszer még összetör mindent nálatok!

Nem moccanok, nézem az utat magam előtt, meg a nyitott Chevroletet. Morasseau kiveszi az üveget a kocsiajtón lévő rakodóból, félrehajítja róla a selyempapírt, aztán füttyent egyet: – Ejha, mióta iszol te ilyen bort, Louis?

Most se szólok semmit, tökéletesen nyugodt vagyok, pléhpofa, mintha ő ott se lenne. Eltelik vagy harminc másodperc, fortyog magában, majd ültében vadul bevágja az ajtót, amit eddig nyitva hagyott. Ekkor török el a borosüveg. Nyakkal lefelé zuhan ki az útra, csattan egyet, a selyempapír vérfoltos lesz.

Az egész csak egy pillanatig tart, aztán csönd. Csak egy vérvörös folt és a törött üveg. A doktor néz rám, mosolyog.

– A fenébe is, nem akartam, jó drága lehet egy ilyen üveg, nem?

Kiszáll, és becsukja maga mögött az ajtót. Még egyszer odahajol az ablakhoz, és azt mondja :

– Gondold meg, és próbáld meggyőzni anyádat.

Elindul a Chevrolet felé. Hagyom elmenni elsőnek, nem akarom, hogy megint megelőzzön. Könnybe lábad a szemem, mint valamikor tízéves koromban. Morasseau csak egy felszarvazott gazember! Úgy indít, hogy legalább egy kiló földet csap föl a kocsimra. Rohadék! A bor. Nincs elég pénzem, hogy vegyek még egy üveggel. Szép lassan elindulok hazafelé, és sírok, mint egy kölyök. Mögöttem az úton, ott az ünneplésre szánt üveg, haszontalan vérfolt, nem bosszult meg senkit. Mind örültek ezek! Egytől egyig, és engem is meg akarnak örjíteni.

Negyed egykor leparkolom a kocsit a ház előtt. Majd ebéd után visszaviszem a postára. Kinyitom az ajtót, és mielőtt becsukom, beszólok a mamának, mint mindig, és egyenesen az alagsorba megyek.

Ott ül a tolószékben, kezébe temetett arccal, úgy látszik, elaludt. Föltüzögette a cédulákat a helyükre, az asztalon ott van az Anna Foscarie-nak szóló levél visszarakasztva, és egy papírlap az

ő keze írásával, a Tristan aláírású levél pontos másolata. Megszólítom: – Alszol, mama?

Lassan megrázza a fejét. Gondolkodik. Azt mondja, hogy ha becsukja a szemét, néha látomásai vannak, így találja ki, mit kell tennünk. Szótlanul várok egy kicsit. Ő így keresi a nyugalmat közös életünkben, ezekkel a csöndekkel. Egyszer már arra gondoltam, ha engednék, meglenne a nyugalmunk. Máskor még az is megfordult a fejemben, hogy a mama nem azért hadakozik, hogy megtartsuk a házat, hanem azért, mert a *Hajsza* elleni küzdelem neki a garancia arra, hogy mindig mellette maradok. Most nem töröm ezen a fejem, a postával kell törődnöm.

A mama előbb fölneéz, aztán a visszaragasztott levélen állapodik meg a tekintete. Pislogva megszólal:

– Morasseau-t kell célba vennünk. A többiek ellen nincs elég terhelő adat.

Mondom a mamának, hogy Morasseau ellen sincs; csak valami különös titok lengi körül. Kihasznlom az alkalmat, és elmondom neki, mit beszéltem a dokival az úton, de a törött üvegről nem teszek említést.

Van a kertben egy vascsővel összehegesztett vízcsap. Ez a lelke a tűzoltóberendezésnek, amit én csináltam. Egy három centiméter átmérőjű, nagyon erős műanyag cső fut a kertben a föld alatt, bemegy a pincébe, innen elágazik minden helyiségbe, olyan, mint egy nagy műanyag polip, sárgaréz csőkötésekkel nyúlnak el karjai különböző irányokba. A csápok végén a helyiség közepe felé irányított csapok, teljesen nyitva. Ha kinyitom a kerti csapot, víz borítja el a ház összes falát. Az alagsorban van még egy csap, összekötve a kertivel. Ha elmegyek, és a mama lenn marad, kinyitom a kerti csapot, és elzárom a bentit, ha ezek a disznók tüzet gyűjtanának, a mamának csak meg kell nyitni a benti csapot, és máris védve van. Csak egyszer próbáltam ki ezt a berendezést, akkor, amikor végeztem a szereléssel, de azt hiszem, jól működik. Néhány pillanatra nyitottam csak ki a csapot, és mindegyik helyiségben találtam vizet. A polip nem valami szép, de hasznos. A mama biztonságban van akkor is, ha én nem vagyok otthon, és azt hiszem, örült, hogy eszembe jutott ez az egész.

A földszinten, az asztalnál, nem beszélgetünk. Megsütök két vékony szelet szalonnát, ráütök néhány tojást, egy kicsit úgy, mint az angolok. A mama szereti ezt az ételt, gyorsan megy, és nem is drága. Nézem, ahogy iszik, a borra gondolok, meg Morasseau-ra, még megfizettetem vele azt az üveget! Csinálok egy jó erős kávé a mamának, cukor nélkül issza, naponta többször is. Én soha nem iszom, lehet, hogy lustaságból, reggelire most is kakaót csinálok, mint gyerekkoromban. Az ízlésnek semmi köze a korhoz. Nálam minden együtt van: a kakaó, a bajusz, a leskelődés öröme, Henriette, aki folyton gyötör, és valami bosszantó kielégületlenség-érzést kelt bennem.

Egy óra felé föltolom a sínem a mamát a hálószobába, és lefektetem az ágyra. Bekapcsolom a rádiót, mert ezt mindig kéri. meg akarja hallgatni a híreket. A híreket persze nem hallja, csak a fülét tömi be a hangokkal, és csukott szemmel figyeli belülről a zsarnokát, apámat, aki elment, aki megtette vele amit soha nem gondolt volna, azt, hogy otthagya őt meg engem. Alig láthatóan mozog a szája, fáradhatatlanul szitkozódik magában. Aztán itt vannak ezek, akik el akarnak üzni minket a házból. Biztos azon jár az esze minden éjjel, hogy miért élnek az ilyenek. Lassan egyenletessé válik a lélegzése, ajka már nem mozog, elaludt.

Nyitva hagyom a rádiót, kihátrálok a folyosóra, hagyom pihenni. Tudja, hogy nem leszek otthon, mire felébred.

Járkállok egy kicsit a kertben zsebre tett kézzel, megnézem a nyulakat. Van még kettő, tejeskávé-színűek, a hasuk fehér, már biztosan ehetetlenek. Képtelen voltam levágni őket, sose mertem csak úgy kiüríteni őket, mint egy üveget. Melegek, mozognak, Filiolnak való az ilyen vérfürdő, ő aztán gátlás nélkül összekeni a kötényét. Adok a nyulaknak egy kis füvet, száraz kenyeret, néha még almát is, nem nagy dolog etetni őket, kevéssel is beérik. Egymáshoz bújnak

szorosan, legbelül éppúgy remegnek, hogy kirakják a szűrüket, akárcsak mi.

A kapurácsra deszkalapokat szereltem, hogy ne lehessen belátni az utcáról, főleg amióta Filiol bedugta a mancsait meg azt a nagykest, így legalább kivihetem a mamát a kertbe, nincs mindig bezárva. Eltologatom őt ide-oda, megsimogatja a nyulakat, megrázza az őszibarackfát, ami tíz éve nem termett egyetlen szemet se, és megfenyegeti, hogy kivágja, elnézegeti a szomszéd házat, aminek a homlokzatán se ajtó, se ablak.

Fél kettőkor bezárom mind a négy zárat, fölteszem a biztonsági láncot meg a lakatot, és megyek a postára. A mama alszik.

Odafelé menet nem találkozom senkivel. Henriette ott ül a táviratfeladást és ajánlott küldeményt hirdető ablaknál. Nem foglalkozik velem, csak rám néz, éppen kliense van, de más nincs a helyiségben. A főnök benn van a fürkékében, ajtaja csukva, a tejüveg ablakon át csak homályos körvonalait látni. Két órám van még a következő kihordásig, és nagyon kevés a levél. Gyorsan átfutom őket, de nem látok olyat, amit érdemes lenne fölnyitni. Kézbe veszem a kimenő leveleket, és pecsételni kezdem.

A hőmérő 28 °C-ot mutat, Henriette lassú menetre kapcsolja a nagy mennyezeti ventilátort. A mama azt mondja, rég nem volt ilyen meleg nyár. Henriette visszajön a helyére, elől kigombolja a blúzáát, nagyot fúj a melegtől, majd a szemüvege fölül rám pislog, észrevettem-e bronzbarnára sült bőrét, félig kilátszó fehér melltartóját. Úgy csinálok, mintha teljesen belefeledkeztem volna a pecsételésbe, ő leül, és egész magasra fölhúzza a szoknyáját a pult mögött. Ekkor lép be Anna Foscarie.

Anna Foscarie-nak karikás a szeme, még csak harmincéves, de iszik, mint a kefekötő, hajnalig vedel, folyton vendégeket hív, hogy ne legyen egyedül egyetlen éjszakára se – legalábbis így beszélnek. Anna azok közé tartozik, akik nagyon rossz társaságban vannak, ha egyedül maradnak. A városban azt híresztelik, hogy nincs egyetlen épkezláb ember sem, aki ne lett volna a szeretője, csak föl kell menni hozzá a második emeletre, és kész. Azt hiszem ez azért túlzás. Morasseau például ki nem állhatja Annát, és ezt nem is titkolja, lehet, hogy azért, mert Anna és Delphine egy fél napig sincs meg egymás nélkül. Állítólag Delphine pénzt ad neki, és ez bosszantja a doktort. Anna délutánonként rajzolással tölti az időt, és könyvet ír. Én még soha nem láttam, hogy pénzt kapott vagy adott volna fel, és nincs takarékbetétkönyve se. Néha látják bemenni a bankba a Place des Papes-on, nyilván pénzügyeket intéz, de még semmiféle információ nem szivárgott ki az alkalmazottaktól. Anna soha nem kap postán számlakivonatot, azt hiszem, ő intézte így, öt percre lakik a banktól. A Delphine és Anna közti kapcsolat sok szóbeszédre adott okot. Engem egy csöppet se érdekel. Delphine-t szeretem nézni, Annát nem, teljesen közömbös, hogy milyen forgalmat bonyolít le az ágyban. Azt viszont szeretném tudni, ki az a bizonyos *Tristan*.

Henriette nem szereti Anna Foscarie-t, rá se néz. Anna egy táviratblankettát kér, az ablakok melletti kis farekeszekbe van kitéve, Henriette csak rájuk mutat. Én csak nézek, és tovább pecsételtem a kimenő leveleket. Anna szomorúnak látszik, majdnem sír, fél lábra áll, mint egy gólya, amíg kitölti az űrlapot. Henriette rám les, hogy nézem-e Annát, és úgy látom, dühös. Keresztbe teszi a lábát, és a papírjaiba mélyed.

Anna Foscarie beadja a táviratot Henriette-nek, az meg leszámolja a szavakat. Anna közben idegesen zongorázik a pulton. Kék szeme üres tekintettel mered a semmibe, bár felém néz, azt hiszem, nem lát. Henriette azt mondja neki:

– De ez Sainte-Alixba szól!

Anna egy gyors kézmozdulattal válaszol, mintha azt mondaná, „Na és?”.

Henriette fölkel, begombolkozik, bemegy a főnökhöz. Nagyon rövid ideig van benn, Anna közben fel-alá járkal. Henriette kijön, visszaül a helyére, veri a számológépét, és 10,50-et fizettet Annával.

Mihelyt Anna kinn van a postáról, Henriette a fejét kezdi ingatni, duzzog. Behúz egy papírt a gépbe, és megszólal:

– Még két kilométert se képes gyalogolni ez a kurva, hogy előadja a hülyeségeit!

És már gépeli is Anna szövegét. Csöndben fölkelek, és elindulok felé. Kihúzza a táviratpapírt még mielőtt odaérek, és le is ragasztja. Ravaszul mosolyog rám. Kitalálta, hogy szeretném elolvasni, erre összegyűri még az Anna által írt eredetit is. Kérdezem tőle, hogy mi volt a papíron, de ő csak nevet, és azt mondja, ne kíváncsiskodjak. Még nem címezte meg a táviratot. Rákérdezek: – Kinek szól?

Megpróbálok nevetni, akárcsak ő, a kíváncsiságomon, de nem nagyon sikerül. Felém nyújtja a táviratblankettát, de az utolsó pillanatban visszahúzza, kétszer-háromszor újrakezdi, aztán becsúsztatja a papírt a blúzába, jó mélyre, onnét nem tudom elvenni, csak úgy, ha belenyúlok. Pajzánul mosolyog, és azt mondja: – Keresd meg, Louis, ha tudni akarod, mi van benne...

Jól szórakozik a zavaromon, és figyelni reszkető kezem. Kinyújtom, de azonnal vissza is rántom. Nézem a postamester sötét alakját, nem mozdul. Henriette kitartóan, provokálón néz a szemembe, hátratett kezekkel, melle majd szétfeszíti a blúzákat. Nem nézek rá, óvatosan megérintem a hasát, előbb csak az ujjaimmal, majd az egész tenyeremmel, érdes, agyonhorzolt kezemmel mintha reszelném finom bőrét. Meleg, lüktető, már alig gondolok a papírra, amit el kell olvasnom. Csúsztatom a kezem, egyre följebb, mire tekintete egyre szigorúbb lesz, már nem provokál. Akár meg is ölhetném, annyira törekenynek érzem a testét durva ujjaim szorításában. Elérem a papírt, megfogom, de nem húzom vissza a kezem. Henriette föláll, szorítja a karom, egy pillantást vet az üvegezett ajtajú helyiségre meg az elmosódott árnyalakra. Halkan megszólal, s közben úgy szorít magához, hogy beleszédülök:

– Élvezed, mi? Megmondhatom, mit írt, kívülről tudom: *Nem tudlak elérni telefonon. Tristan híreket vár, és én? Gyere gyorsan, Anna.* Mit szólsz hozzá, Louis?

Megkérdezem, pedig már tudom:

– Kinek szól?

Henriette lassan elengedi a kezem, de előbb végigsimítja vele a mellét. Én még előtte válaszolok:

– Delphine Morasseau-nak.

Henriette csak annyit mond, hogy egy órán belül kivihetem, aztán bejön egy ügyfél, és ő mosolyogva visszamegy a helyére.

Egy órán keresztül arra az üzenetre gondolok, meg Henriette testére. Elönt a forróság, szaporán ver a szívem. Bámulom, ő meg jól szórakozik rajtam. Értelmetlenül teszek-veszek, míg el nem indulok. Azt hiszem, a mama leköpött volna, ha látja, mit művelek Henriette-tel.

Leállítom a Renault 4-est a Morasseau-villa gyepszőnyege előtt, már látom, hogy van valaki a házban. Ott áll a Chevrolet meg a Méhari is, Marthe pedig a mosókonyhában sulykolja a ruhát, nem hajlandó mosógépet használni, mint Delphine, ő maga mondogatja nekem, és átkozza ezt a fenemód fejlett évszázadot, amiben ő egyre csak öregszik.

Elmegyek az üreges talapzat mellett, amit a doktor legutóbb csinált, és azt mormogom magamban: „Marthe ma reggel azt mondta, hogy Delphine nincs otthon. Anna Foscarie meg nem tudja, fura...” El kéne mondanom a mamának, hogy fölírhasa magának.

Marthe nem hallott semmit, még hátra se fordult. Morasseau viszont úgy tör elő, mint valami rossz szellem, és odakiált:

– Mit akarsz már megint, Louis?

Megtorpanok, visszavonulásra készen. Azt motyogom, hogy táviratot hoztam Delphine Morasseau-nak, és megkérdezem, itthon van-e. A doktor úgy jön oda hozzám, mintha meg akarna ütni, és azt mondja:

– Nem mindegy az neked, te hülye? Kikapja a kezemből a táviratot, sarkon fordul, úgy teszi hozzá:

– Delphine Orange-ban van. Megyek én is mindjárt, majd odaadom neki.

Eltűnik a házban, majd papírszakítás zaja hallatszik, biztos vagyok benne, hogy Philippe Morasseau fölnyitotta a táviratot.

Marthe megfordult, mindent látott. Odajön hozzám, kezét a kötényébe törli, ingatja a fejét, és azt suttozza:

– Philippe nagyon kimerült, ideges. Mindig így van, ha Delphine elmegy...

Vállamra teszi ráncos, öreg kezét, ami valószínűleg azt jelenti, hogy ne is törődjek vele, vagy legalábbis ne nagyon. Most is megkérdezi, mint reggel:

– Akarsz egy almát, Louis? Megrázom a fejem, Morasseau újra megjelenik az ajtóban, megtorpan, aztán rám kiabál, ugyanolyan hangosan, mint az előbb, de most kiszámított haraggal:

– Még mindig itt vagy? Takarodj! Vendégeket várok, semmi kedvem, hogy egy hülye postást találjanak a kertemben, Marthe, eredj mosni!

Összeszorított foggal fordulok sarkon. Beszállok a kocsiba, az ablakon át látom Morasseau-t, azt mondom hangosan:

– Ma este még visszajövök egy kicsit körülnézni, és jól elbánok veled, esküszöm. Halál a gazemberekre!

Elhúzó a szemétkerék mellett, iszonyúan büzlik, megint hangosan azt kiáltom:

– Halál a gazemberekre!

Közben arra gondolok, ami kedves nekem, a nyulakra a kert mélyén, Henriette-re, a kezemre a hasán, amikor ujjaim Anna Foscarie Delphine-nek írott táviratát keresgélték.

Negyed nyolc felé kinyitom az ajtót, most is hallok a mama hangját, mint mindig: – Te vagy az, Louis?

Eszembe jut, hátha azért kérdezi, mert azt reméli, hogy egyszer nem én válaszolok, hanem valaki más, az, akit visszavár. Mondom, hogy én vagyok, és indulok fölfelé. A mama egyedül beült a fotelba, bekapcsolta a tévét, éppen a helyi híreket mondják, de ő nem figyel. Megcsókolom, megkérdezi, hogy a postáról jövök-e. Gyorsan elmesélem neki a távirat-históriát, egyenként hangsúlyozva minden szót, amit megjegyeztem.

– Tristan írta azt a titokzatos levelet Delphine-nek, persze ez csak álnév...

A mama mindent megértett. Anna és én foglalkoztatja. Azt kéri, hozzam föl az alagsorból a Tristan aláírású levél másolatát. Mire visszaérek, szomorú, fáradt, mintha már nem szórakoztatna ez a játék, túl hosszú a nyúl, túl könyörtelen. Átfutja a levelet, és halkán olvassa: *Annához küldöm ezt a pár sort, mert azt mondta, Anna be van avatva...* Hozzáteszi, hogy biztosan azokról a mocskos ágyhistóriákról van szó, majd elhajtja a levelet, és azt mondja, hogy ez így homályos, és már nem tudja, jól tesszük-e, hogy ennyi energiát pazarolunk erre az egészre, dühösen veregeti a lábát, és átkozza a hiábavaló dolgokat.

Ma este, szeptember 1-jén vitatkozunk össze komolyan először, pedig nem hittem volna, hogy képes vagyok rá, ma már másodszer tör föl bennem egy évek óta szunnyadó sejtelem. Először Henriette és az a távirat a blúzában, aztán ez az esti vita.

Elkészítem a sonkát és a krumplipürét, a mama kötekedni kezd velem a sonka miatt, hol vettem – kérdi. Nyugodtan válaszolok:

– Nem Filiolnál, gondolhatod.

De ő csak hajtogatja a magáét, én meg nem emlékszem, hogy hívják azt az üzletet ott a montélimari úton. Nagyon rossz a mama hangulata, azt állítja, hogy nem mondok el neki mindent, én meg igazságtalannak érzem, látszik a tekintetemen. Azt hiszem, ha nem vitatkozunk össze, nem csináltam volna semmit aznap este, és akkor később se történt volna semmi.

Egy darabig meg se szólalok, és megteszek mindent, hogy feloldjam a köztünk lévő feszültséget, bármennyire nehezemre esik is. Másra terelem a szót, és végül azt mondom a mamának:

– Morasseau nagyon utálatos volt az előbb, megsértett. Ma este odamegyek, körülszimatolok, érzem, hogy nem tiszta a lelkiismerete a távirat miatt...

De ezzel csak olajat öntöttem a tűzre. A mama letette az evőeszközt, jeges tekintettel nézett rám, és szárazon ezt mondta:

– Louis, te valami nővel mész el.

Azonnal meg jelent előttem Henriette, éreztem a kezem a bőrén, és megpróbáltam elképzelni, mit mondott volna, ha randevút kérek tőle ma estére. Én is abba hagyom az evést, annyira bosszant, hogy hirtelen felelni se tudok, végül csak kinyögöm:

– Nem igaz. Miből gondolod?

A mama újra megszólal:

– Nem mondasz el nekem semmit, Louis.

Csöndben újra nekilát a vacsorájának. Nekem nem megy. Hallgat egy sort, aztán folytatja:

– Egyre később jársz haza, kitalálsz mindenfélét, hogy elmehess esténként. Kivel találkozol?

Most azonnal felelek:

– Senkivel! Felderítésre járok, a mi ügyünkben...

Nem hiszi, eszik, szomorú, azon a másikon áll bosszút, azon, aki mindig későn járt haza, akinek folyton randevúja volt esténként, mit tudom én. Legalább egy percig egyikünk se szól, egész örökkévalóságnak tűnik. Aztán átmegyek az asztal másik oldalára, átölelem a vállát, és homlokon csókolom.

– Képzeld, őket figyelem, utánuk leskelődök, értünk, a házért. A doki fölnyitotta a Delphine-nek szóló táviratot, itt valami gyanús, mama.

Elhúzódik, földre dobja a szalvétát, megfordul a tolokocsival, csak azért, hogy nekem háttal kerüljön:

– Hát ez az, Delphine-t akarod látni, féltékeny vagy Morasseau-ra, mert az a nő az övé, és te meg őt akarod, tudom én jól, ha ő kerül szóba valamelyik levélben, azonnal megváltozik a szemed, és soha nem mondasz semmi rosszat róla! Eredj hozzá, takarodj, biztos vagyok benne, hogy megpróbálsz kilesni meztelenül, egy ablak mögül.

Néz rám, gonoszul:

– Ugye, megpróbálsz? – sziszegi.

Azt felelem, nem. Képeket, mondatokat próbálok ellesni, a kettőnk javára, nem a saját szórakoztatásomra. Megkérdezem, kér-e egy joghurtot. Azt mondja, nem, eredj csak a szajhádhoz, és még azt is mondja, nem lepődne meg, ha megtudná, hogy én vagyok Tristan.

Sötét gondolatokkal a fejemben folytatom a vacsorát, ő pedig átgurul a szomszéd szobába, és bekapcsolja a tévét. Szándékosan ott maradok az asztalnál, próbálok visszahívni, hogy ne én engedjek, de nincs mit tenni, makacsabb, mint egy tucat öszvér együttvéve. Micsoda igazságtalanság, sírni volna kedvem! Nincs senkim, mindig sietek haza, gyöngéd vagyok hozzá, egyetlen fillért se tartok meg magamnak, naponta háromszor készítek neki ennivalót, igyekszem, hogy egyszerű, de ízletes legyen. És mi a köszönet? Semmi, azt mondja, ez mind nem elég, és átgurul a szomszéd szobába, hogy ne is lásson. Mindig lefegyverez, ha ekkora igazságtalansággal kerülök szembe.

Fölhangosította a tévét. Vízbe teszem a piszkos tányérokat, elkezdek mosogatni. Az utóbbi időben többször volt az az érzésem, hogy vihar készülődik. A mama jó néhány hete nem mosolygott rám, most meg jelenetet rendez egy lány miatt, akit úgy állít be, mintha a riválisa volna. Legbelül egy kicsit büszke vagyok rá, hogy a mama azt hiszi, viszonyom lehet valakivel,

de mégsem tudok örülni, mert annyira bánt, hogy nem bízik bennem.

Mindent elmosogatok, még a térítőt is kimosom. Tükörfényesre sikálom a csempét a mosogató fölött, már magam is meglátom benne. Föltörülöm a követ, aztán kimosom a fölmosórongyot is. Hallom, hogy kezdődik a híradó, nyolc óra. Ha nem megyek el ma este, a mama nyer, ő tart vissza, de kedvesebb így se lesz. Ha meg elmegyek, úgy tíz óra felé, amikor még elég sötét van, és az éjszaka mindenkit elrejt, akkor én nyertem, és bebizonyítottam, hogy egyáltalán nem érzem bűnösnek magam.

Már semmi tennivalóm a konyhában. Kitárom a bejárati ajtót, úgy megyek ki, hogy a folyosófalra akasztott tükörben lesem a mamát – éppen a tévét nézi –, hogy fölfigyel-e, megpróbál-e visszatartani. De nem.

Megyek hátra, enni adok a nyulaknak, három fej salátát és egy óriás pitypangot, amit letapostam. Tudom, hogy a mama lát engem a hátam mögül, az ablakból, biztosan azt hiszi, hogy mindjárt engedek, s a kertben, a nyulaknak öntöm ki a mérgem. Elhatározom, hogy ma este Morasseau-hoz megyek körülszimatolni.

Visszamegyek a házba, becsukom az ajtót, egyenesen fölmegek, hogy rendet rakjak a szobámban, beakad a lábam a lépcsőre erősített sínbe. Fönn csak ténfergek. Tisztát húzok, és puha ágyat vetek magamnak. Henriette-re gondolok, és titokban megpróbálom elképzelni azt, amit még nem ismerek, azt, hogyan egyesül a gyönyörben két meztelen test, állítólag ezt olykor egy pillantásban is meg lehet érezni, legalábbis ezt olvastam valahol, megpróbálom elképzelni, milyen lehet a beteljesedés pillanata.

Nem jut eszembe semmi, egy megoldás se, kinyitom az ablakot, szellőztetek, és hallgatom a lentről fől szálló tévézűmmögést.

Fél kilenckor lemegyek. Rendet raktam a mamánál is, kiszellőztettem, kisöpörtem. Tudom, hogy a harmadik csatornán egy western megy, a *Rio Bravo*. Ezt megnézzük együtt, legalábbis remélem, aztán elmegyek, és szétnézek Morasseau-ék háza táján, hátha fölfedezek valami gyanúsat.

A mama először nem akarja nézni a *Rio Bravo*-t, még mindig duzzog, ő az első csatornánál marad – mondja. Nyugodtan magyarázom neki:

– Nincs semmi baj, majd én megnézem a te szobádban, a másik készüléken...

Vár egy pillanatot, aztán enged:

– Kapcsolj oda, ahova akarsz, végtére is...

Nem fejezi be a mondatot. Nézzük együtt a filmet, szótlantul. Színesben biztos nagyon jó lehet. Szeretjük a westernt, még ha egy kicsit hideg is a hangulat, mint ma este. Amikor vége, megpördül a tolókokcsiban, és azt mondja:

– Mészárlás, lövöldözés. Ocsmány dolgok. Megyek lefeküdni. Beretteszed az ajtókat, Louis?

– Megyek kilesni Morasseau-t, mama. Bezárom mindent.

Meg se rezzen. Én nem engedtem, ő pedig már nem tud mit felhozni. Csöndesen a lépcső felé gurul, és szárazon mondja:

– Vigyél föl, Louis.

Elviszem a hálószobáig. Észreveszi, hogy kitakarítottam, de nem szól semmit. Nem akarja, hogy én tegyem az ágyra, érezteti, hogy elboldogul egyedül is, ha muszáj. Mielőtt kiküldene, mélyen a szemembe néz, és majdnem teljesen zárt szájjal azt suttozza:

– Megegyeztünk, hogy együtt harcolunk a házért. De te mindent elrontasz.

Szavamat adom, hogy nincs senkim, egyszerűen ki akarom kémlelni, amit lehet, hogy saját magunknak szerezzek pontokat. Homlokon csókolom, és elküldöm aludni, hogy elejét vegyem bármiféle jelenetnek. Már csukom az ajtót, amikor elkezd egy mondatot tűzvészről, betörőkről, meg arról, hogy egyedül kell majd megvédenie magát, de a szavak nem jutnak el a fülembe, már

kinn vagyok a lépcsőházban.

Odakinn néhány csillag ragyog az égen. Bezárom a négy zárat, a rácsot, a lakatot, fölteszem a láncot, és beindítom a robogómat. Csodálatosan friss a levegő, fa és vágott fű illata keveredik benne, egészen fölkarvarja a vérem. Ahogy messzebb kerülök, magam elé képzelem a mamát, hallgatja a robogó távolodó zaját, szinte hallom az elstutogott szemrehányásokat.

Tíz perc alatt az ellenség, Morasseau doktor háza közelében vagyok. Teljesen sötét van, a lépcsőház fölötti ablak világos négyzete a semmiben függ, néhány méterre a földtől. Árnyékokat látok. A robogót ferdén nekitámasztom a bokroknak, és lopakodva nekiindulok. Ahol a nyírott gyepek kezdődik, megállók, és elbújok egy babérfafa mögé, innen szemügyre vehetem az egész házat. A legújabb talapzat ott van, néhány méternyire, engem nem láthatnak tőle a házból, de így szobor nélkül nem zavar a kilátásban.

Egy negyedórán keresztül csak a saját lélegzésemet hallom, és csak elmosódott árnyakat látok. Nyilván Morasseau dolgozik fönn a műtermében, a „művész”, ahogy mondani szokták. A szemem lassan hozzászokik a sötétséghez, már látom a Chevrolet fehér foltját a terasz alatt és Delphine zöld Méhariját is a kertben. Lenn egy nyitott ablakon át fény szűrődik ki az ebédlőből. Az ajtó zárva. Milyen más volt minden az augusztus 15-ei fogadáson, amikor csak úgy nyüzsögtek itt a vendégek. Mintha most is hallanám a nevetést, kacagást, mintha látnám a világos ruhákat, csillogó ékszereket.

10.25-kor Morasseau valamit kiabál. Még jobban fülelek. Hallom, hogy lejön a lépcsőn, sietősen, hangosan beszél, biztosan Marthe-hoz, és minthogy ő nem hall semmit, a doki kénytelen lejönni, és most üvölt. Azt mondja, hagyjon abba valamit, de nem értem, mit. Marthe feltűnik az ablak fénykörében, mintha csak engem nézne, önkéntelenül is odalapulok a fa ágaihoz. Morasseau hadonászik az öregasszony mögött, az az érzésem, szidja. Marthe halkan beszél, Delphine nevét mondja, és még valamit, amit nem értek. Morasseau dühöng, azt hihetné az ember, hogy fenyegeti Marthe-ot, közelebb kellene mennem a házhoz, de nem merek. Morasseau visszamegy a műterembe, ahol még mindig világos van.

Görcs állt a lábamba, helyzetet kell változtatnom.

A doki megint megjelenik a homlokzati ablakban, a lépcsőházi kisablak alatt, és nagyon szorgoskodik. Letérdel, föláll, huzigál valamit, ami nehéznek látszik, de nem tudom, mi lehet, mert az ablak válltól lefelé eltakarja őt. Aztán megtörli a homlokát.

Egy pillanat múlva Marthe jön ki, a kezében törlórongy. Kirázza, és akkor megszólal a telefon. Marthe nem mozdul, nem hall semmit. Morasseau megáll, lerohan a lépcsőn, fölveszi a kagylót. Hallom, hogy beleszól, de nem értek egy szót se, nagyon halkan beszél, és röviden. Aztán megmossa a kezét, nyilván a mosogatónál, legyűri az inge ujját, és zakót vesz. Marthe ebben a pillanatban lép be, a doki gyors léptekkel elmegy mellette, a kezében táská, jó hangosan azt mondja:

– Sürgős hívás egy gyerekhez. Félórán belül itt vagyok.

Bedobja a táskát a lehajtott tetejű Chevroletbe, és beindítja a motort. Úgy ellapulok, mint egy palacsinta, nehogy felfedezzen a reflektorfényben, de szerencsére el van foglalva azzal, hogy villámgyorsan megforduljon. Egy perc múlva teljes csönd van, a por, amit a kocsik fölvert, lassan leülepszik. Marthe visszament a házba, becsukta az ajtót.

Fölálllok, kinyújtózatom a lábam. Közelebb kellennem, ki kell használnom Morasseau távollétét és az öreg szolgáló sükettségét.

A falhoz lapulva araszolok előre. Elönt a veríték, megpróbálom végiggondolni, mit művelek, az a legszörnyűbb, hogy azt se tudom, mit keresek. Fölébe kerekedek a szorongásnak, és egyszerűen nincs lelkipurdalásom, éppen ellenkezőleg, úgy látom, hogy ez a bosszú első felvonása, így fizettetem meg Morasseau-val, hogy olyan utálatos volt ma délután. És ezzel még

nincs vége a dolognak.

Megyek tovább előre a ház körüli járdán, és az jár az eszemben, hogy ha a doki visszajön, a reflektorok fénynyalábja valósággal odaszögez majd a falhoz. Odaérek az ablakhoz, látom a kivilágított ebédlőt. Marthe az asztalnál ül, lehajtott fejjel motyog valamit, de nem értem, mit. Úgy veszem észre, sír. Időnként keresztet vet, mintha imádkozna, szemét a plafonra emeli, kétségbeesetten rázza két karját, hogy legyőzzön valami szörnyű bajt, vagy hogy újra elsirassa vénségét, ezt a rohanó századot, amely a sír felé löki.

Ha Marthe lefekszik, azt hiszem, nekivágok, és körbejárom a házat, sőt átnézem Morasseau papírjait is. Három percig mozdulatlanul várok, aztán rájövök, hogy az öregasszony örökös gondjain töprenkedve úgylis megvárja a gazdáját.

Ha ott maradok, megjön a doki, és lótték mindennek. Körbejárom a házat, hogy kileshessem a műterem titkát, fölmászik a nagy gesztenyefára, elhelyezkedek az ablakhoz legközelebb eső ágon.

Az ingem elszakad, a kezem meg tele lesz ragacsos gyantával. Amikor fölérek a torony magasságába, nagy fekete lyuk tátong a lábam alatt, már nem látom a földet, kimászok az ingadozó ágon. Úgy hét méter magasan lehetek. A fa meghajlik, de nem recseg, az ág jó vastag, könnyen elbírja az én hetven kilómat. A kivilágított helyiségtől öt-hat méterre megállok.

A műterem most is megbabonáz. Egyszerre ijeszt és vonz, akár a mélység. A szobában, a munkaasztalon, a tetőablak alatt egy kettévágott gipszasszony fekszik. Annak a fényképen látható szobornak az elnagyolt, befejezetlen mása, amelyet ma reggel találtunk a doktor postájában. A *forrás...* Az egyik lába kinyújtva, a másik viszont teljesen be van hajlítva. Az erős combokat már megformálta Morasseau, a hasnál hagyta abba. A lábujjak még nincsenek meg, minden forma egyetlen részecskékből tevődik össze, hisz kézzel mintázták őket, el kellene simítani mind. Ez a majdnem igazi félasszony ott fekszik az asztalon, és hamarosan életre kel a kertben. Bolond ez a Morasseau.

Még legalább tíz percig figyelem lenyűgözve a műtermet. Fehér por borít mindent, a doktor a földre hajított egy gyűrött, szürke köpenyt. Gipszeszsákok támaszkodnak a falhoz, mindegyik ötven kiló, biztos ezeket huzigálta a doki az előbb. Egy nagy tekeres finom fonatú drótháló áll a munkasztal mellett, meg egy piros csípőfogó. Úgy látszik, ezekkel lehet formát adni a gipsznek. A fal mellett fekete műanyag vályú várja a keveréket. Gyerekesnek tartom ezt az egészet, azon töprengek, nem tudnék-e én is szobrot csinálni, végül is nem lehet olyan nagy dolog, csak aprólékos barkácmunka az egész.

A földön egy csomó üveg sorakozik, mindegyik tele valamilyen folyadékkal, a színük mindenesetre különböző. A tőlem legtávolabb eső sarokban egy nagy, elnyútt zsák áll a fal mellett. Visszahőkölök, megkapaszkodok az ágba. *Francia Posta* – olvasom rajta –, ott a posta szimbóluma is, az az idétlen galamb. Van egy szám is: 1018. A zsák nyers színű, dróttal van bekötve a szája. Majdnem biztos vagyok benne, hogy nem a sainte-alix-i postáé. Egy szomszéd községben lophatták vagy találták, a postazsákok nagyon jók, erősek. Vagy Morasseau csórta el valahol a marhaságaihoz, vagy az egyik cinkosától kapta. A közigazgatás, így általánosságban, nem szereti, ha eltulajdonítják a javait. Bár az is lehet, hogy a doktor találta a zsákot.

Nyom az ág, mindenem fáj, különös félelem fog el a lélektelen tárgyak: a gipszlábak, a piros csípőfogó, a holt bábuként fálnak támasztott postazsák láttán, riasztó ez az egész. Nem fedeztem fel semmit, a ház mégis retteget kelt bennem.

A Chevrolet akkor gurul be, amikor éppen széttárt karral kapaszkodók a gesztenyefa törzsébe, a reflektorok sárga foltja eltűnik a garázsban, a terasz alatt.

Morasseau becsapja az ajtót, hallom, ahogy a ház felé megy. Tíz másodpercig az jár a fejemben, hogy visszamászok az ágra, hátha fölmeleg dolgozni, de aztán lemondok a tervemről,

mert félek, hogy észrevesz. Óvatosan lecsúszok a földre. Megkerülöm a házat, visszaérek a babérfához. Ebben a pillanatban tör ki Morasseau. Őt nem látom, de Marthe sziluettjét igen. Keze összekulcsolva, mintha könyörögne. Reszketek félelmemben, néhány mondatfoszlány hozzám is eljut: *Egy szót sem, Delphine, Orange*, és még egy hosszú, hangosan elmondott mondat, amelyben Lavoisier-ról van szó. Hát itt valami nincs rendben. Szeretném tudni, vajon a mi házunkkal kapcsolatban emlegeti-e a jegyzőt, de egy szóval se hallok többet.

Egy hosszú perc telik el, Marthe még mindig kétségbeesetten gesztikulál, aztán a doktor fölordít, tökéletesen értem, mit mond:

– Hagyd már abba a sírást, Marthe!

Hirtelen egy brutális mozdulat, pofon üti az öreg cselédet. Mintha engem ütött volna meg. Marthe meginog, de nem esik el. Az arcát fogja. Föl vagyok háborodva, el vagyok keseredve, meg vagyok félemlítve. Biztos vagyok benne, hogy ez az alak bolond, és hogy az örülete végül odáig viszi – ha csak meg nem akadályozzuk benne –, hogy elűz minket, a mamát meg engem, a házunkból.

Szegény Marthe. A harag vagy a száanalom elhomályosítja a szemem. Kihúszom a zsebemből azt a többpengéjű bicskát, ami mindig nálam van. Kinyitom, és várok.

Öt perccel később, számomra érthetetlen sürgölődés után, a doktor fölmege a lépcsőn, Marthe utána, az ő szobája is az első emeleten van. Hirtelen eszembe jut a telefonhívás, Morasseau villámgyors távozása, és az imént hallott szavak, köztük Lavoisier neve. Lehet, hogy Morasseau nála járt, és a beteg gyerek csak ürügy volt? Nála, hogy rólunk, a házunkról beszéljen vele. És miért ütötte pofon Marthe-ot?

Amikor biztos vagyok benne, hogy egyikük sem láthat, meggörnyedve átfutok a gyepen, mint az a fiú a *Rio Bravo*-ban, és verejtékben úszva, lihegve bemenekülök, a garázsfal és a Chevrolet közé guggolok, összeszorítom a fogam, megmarkolom a bicskámat, és egy heves mozdulattal belevágom az amerikai autó egyik hátsó kerekébe. Amikor visszahúszom, a kocsi szomorú sóhajjal legalább tíz centit süllyed. A keréktárcsa a földre ér. Mosolygok.

A doktor jön-megy a kivilágított szobában, Marthe is fölgyújtott egy kis lámpát a szobájában. Fölhúzódkodok az ajtóig, szemrevételezem a kocsit, és közben arra gondolok, mindezt nem tehetném, ha a dokinak volnának kutyái. A sötétben nem látok semmi különöset, sem az üléseken, sem az ajtókon. Egy doboz papírzsebkendő hever a hátsó ülésen. A krómozott gombokkal és számlapokkal teli műszerfalon ott az a boríték, amit én magam nyitottam ki ma reggel, biztos ebben van a doktor szűz levélpapírja. Az Orange-ban föladott „levél”. Odalapulok a kocsinhoz, kinyújtom a kezem, és ellenőrzöm a dolgot. Az. Morasseau ebben a pillanatban lép ki a házból, egy gipszeszsák alatt görnyed, az egyik, legalább ötvenkilós gipszeszsák alatt, amit az előbb láttam a gesztenyefáról.

Gyorsan visszateszem a levelet a helyére, és igyekszem olyan kicsire összehúzni magam, mint egy vakond. Ha Morasseau meglátja a lapos kereket, végem. De ez elég valószínűtlen. Tizenegy óra lesz tíz perc múlva. Levette a zakóját, belebújt a sötét köpenybe. Az üreges talpához megy, fölszakítja a zsákot, és beleönti a fehér port abba a furcsa tartályba, mintha csak palacsintatészta csinálna. Lassan bandukol vissza a házba az üres zsákkal, és bár most nem cipel semmi terhet, fáradtnak, csüggedtnak látszik, talán azért, mert megütötte Marthe-ot.

Két percig mozdulni se merek, előbb a kilyukasztott gumi miatt, aztán meg azért, mert egérfogóba kerültem itt a garázsban. Már majdnem tizenegy óra, haza kell mennem.

Abban a pillanatban, amikor végre rászánom magam, hogy keresztülfutok a pázsiton, újból megjelenik Morasseau, egy újabb zsák gipszszel. Kőlapot csinál a szobrához, vagy megerősíti a talpazatot, vagy itt fogja megformálni este tizenegykor, a szabad ég alatt, a fönt félbehagyott vaskos gipszasszonyt? Vagy kóros álmatlanságban szenved, vagy örült, vagy mind a kettő.

Ugyanaz a cirkusz újból: kiönti a betonlisztjét, aztán visszamegy a házba. Azt motyogom, már-már hangosan: – Ha most nem indulok, észrevesz.

A doktor nem megy vissza a házba, eldobja az üres zsákokat, és jön a garázs felé, kétségbeesetten hátrállok, egészen a Chevrolet elülső kerekéig. Még a lélegzetem is visszatartom. Mindjárt meglátja a lapos gumit. Már nézni se merek. Hallom, amint rakosgat valamit, aztán távolodnak a léptei, szünni nem akaró csattogás kíséretében. Résnyire nyitom a szemem. Egy végeláthatatlan locsolótömlőt húz maga után, úgy vonszolja, mint egy döglött kígyót. Odamegy a talpazathoz. Megnyitja a csapot, erős vízszugár zubog elő. Megkönnyebbülten fölsóhajtok, hogy harmincméternyire tudom magamtól.

A terasz felé vezető lépcsőn fogok elmenni, és hátulról kerülöm meg a házat, hogy biztosan ne lásson meg senki. Csak azt a tíz lépcsőt kell óvatosan megmásznom, a többi az éjszaka dolga. De előtte még jó erősen megmarkolom a bicskát, és belevágom az elülső kerékbe. Marthe-ért teszem. A kocsori orra bukik, jól megrémít. Morasseau nem hallott semmit a víz-csobogás miatt. Miközben csöndben a lépcső felé mászom, arra gondolok, hogy ezt talán mégsem kellett volna. Egy lapos kerék baleset, kettő már szándékos rongálás. De meglátom az első lépcsőt, és nem töprengek többet. Becsukom a bicskát, zsebre vágom. Morasseau most majdnem teljesen hátat fordít, itt a pillanat. Két macskaugrással a teraszon vagyok, senki nem vett észre semmit. A falhoz lapulva megkerülöm a házat, elmegyek a nagy gesztenyefa mellett, és két perc múlva előhúzó a robogót a bokorból.

Morasseau pofon ütötte Marthe-ot. Ez olyan, mintha én megverném a mamát. Gyáva és fölösleges. Marthe nem csinálhatott semmi olyat, amiért ezt érdemelte volna. De a doki megfizetett érte, a két kilyukasztott kerékkel, nem számítva a csomó problémát, amit mind meg kell oldani, ha az ember kettős defektet kap, és csak egy pótkereke van.

Teljes sebességgel robogok be Sainte-Alixba, de ott azonnal leveszem a gázt, nehogy feltűnést keltsek. Még most is látom azt a kivilágított helyiséget, azokat a vaskos combokat, ahogy ott várakoznak, mire? Kire? Morasseau-ra.

Végigmegyek akihalt Sainte-Alixon. Negyed tizenkettő, már csak néhány ablak világos. A mama biztosan alszik, persze az is lehet, hogy szándékosan ébren maradt, és majd azt mondja, hogy le sem tudta hunyni a szemét, amíg nem voltam otthon. Elmesélem neki, hogy Morasseau bolond, hogy éjszakánként szobrokat csinál, hogy Marthe-ot pofozza, hogy titkos, futó találkákra jár, és hogy talán valami gyanús dologra készül, valamire, amit már mindketten régen várunk: a törvényszegésre.

Összerezzenek, amikor elmegyek Lavoisier villája előtt, ugyanúgy, mint akkor, amikor a gesztenyefáról megpillantottam a postaszákokat Morasseau műtermében.

A jegyző háza előtt leoltott lámpával ott parkol a hentes kocsija. Filiol benn van a házban. Megállok az utcasarkon. A ház földszinti ablakai világítanak. Nem mehetek oda, teljesen ki lennék szolgáltatva. Megnyalom a szám szélét. Mindenki megkapta a figyelmeztetést, akaratlanul is a kocsikon kezdtem a megtorlást. Augusztus 15-én megkarcoltam Lavoisier Peugeot-ját, az imént tönkretettem a Chevrolet két gumiját, most meg itt áll a harmadik ellenség kocsija, a legfélelmetesebbé. Hátrafordulok, jól körülnézek, hátha támad valami ötletem, de hiába. Ezzel nem csinálhatom ugyanazt, mint a másik kettővel, pedig nem szalaszthatok el egy ilyen alkalmat. Nagyon haragszom a hentesre, mióta benyúlt a kerítésen, és megfenyegetett a késével.

A villany még mindig ég a jegyző házában. Érzem, hogy mi vagyunk napirenden, a mama meg én. Vajon Morasseau, aki az előbb elment otthonról, nem ide jött-e, hogy ő is megtegye az aljas javaslatait? Odalopakodom a kocsihoz, és óvatosan kinyitom a tanksapkát, szerencsére nincs rajta zár. Mosolygok.

Fölülök a robogóra, egy percen belül otthon vagyok. A mama ablaka világos. Kinyitom a

lakatot, az összes zárat, és csöndesen a konyhába megyek. Biztos vagyok benne, hogy ezekben a pillanatokban ördögi láng lobog a szememben. Nem gyújtok villanyt, lábujjhegyen járkálok. Kiveszem a porcukrot a szekrényből, a félkilós zacskó majdnem tele van. Fogom a tölcsért meg a zacskót, viszem magammal, aztán újra bezárom mindent, a lakatot is, mielőtt a mama szólhatna, persze az is lehet, hogy alszik. Lassan elindulok.

Útközben hangosan mondogatom: – Filiol, te disznó, te hóhér – és vihogok a gyönyörűségtől, ahogy a kezemben érzem a konyhából elhozott dolgokat.

Az utca kihalt, a robogót a sarkon hagyom. A kocsi még mindig ott van, a villa ablakai most is világosak. Letérdelek a kocsi mögött, ugyanúgy, mint az imént Morasseau-nál, alaposan körülnézek, hogy biztos lehessek benne, nem lát senki, kinyitom a tanksapkát, beleteszem a tölcsért, és a másik kezemmel beletöltöm a fél kiló porcukrot. Egy jó percig tart a művelet, reszketek, mint a nyárfalevél. Aztán óvatosan visszateszem a tanksapkát, lefújom, nehogy maradjon valami a fehér cukorból, aztán eltűnők.

Néhány perc múlva a házunk ajtajában állok. Nevetni volna kedvem, legyőztem Morasseau-t és Filiolt, de az az érzésem, ma este jóval messzebbre mentem, mint valaha. Félek, pedig úgy gondolom, hogy csak önvédelemből cselekedtem. Nem tudom, mit fogok mondani a mamának, azaz inkább azt nem tudom, elmondok-e neki mindent. Mindenki megkapta a maga kis ajándékát: Morasseau, Lavoisier, Filiol. Azt hiszem, a hentesé a legszebb, jókora számlát fizethet majd az autószerelőnek.

Visszateszem az üres cukroszacskót a szekrénybe, majd holnap föltöltöm, a tölcsért a helyére, és már megyek is föl a szobámba.

A mama nem csukta be az ajtaját, pongyolában fekszik az ágyon, és alszik. Halkan bemegyek, eloltom a villanyt. Amikor teljes sötétség borul a házra, halkan megszólal.

– Huszonöt perc múlva éjfélt, Louis.

Összerezzenek, nem gyújtok villanyt, halkan válaszolok.

– Tudom. Sok mindent kell mesélnem neked, rólunk...

Nem felel. Biztosan azt hiszi, egy lánnyal voltam. Azt képzelem, hogy ma este megtettem az első lépést, és el fogom hagyni.

Becsukom az ajtót, nem haragszom rá, én nem vagyok olyan, mint Morasseau, én soha nem ülném pofon Marthe-ot, a mamának még a ráncait is szeretem, szeretem őt még akkor is, ha csak egy öregasszony, akinek a feje tele szemrehányásokkal.

Bebújok az ágyba, és a Chevrolet gumijaira gondolok, meg Filiol kocsijának a tankjára. Nem tudom eldönteni, hogy elégedett vagvok-e vagy elégedetlen azzal, amit csináltam. Az ágy puha, az ágynemű tiszta, de az álom csak nem jön a szernemre, amikor eloltom a villanyt. A mama a szomszéd szobában alszik, arra gondolok, hogy kezdem elárulni. Lavoisier, Morasseau és Filiol találkoznak, hogy kisüssék, hogyan piszkálhatnak ki minket innen a legjobban. Félek.

Félek behunyni a szemem, félek, hogy tüzet látok a házban, rendőröket a kocsirongálás miatt, meg Morasseau-t, aki veri a házvezetőnőjét. Félek Henriette-re gondolni, amint ajánlatokat tesz nekem.

Félek egy álomtól, a gipsz féllasszonytól, aki ma éjszaka futásnak ered a doktor kertjében, és engem keres.

Szeptember 2.

Kedves Delphine!

Anna az előbb bejött az üzletbe, amikor megláttam, hogy belép az ajtón, összeszorult a szívem, biztos voltam benne, hogy rájött mindenre, hogy megmondta neki, ki vagyok, és most híreket hoz. De nem. Megvárta egy sarokban, amíg kiszolgálók egy vevőt, aztán vett egy napszemüveget. Szomorú, meggyötört volt az arca. Most nem az ő címére írok, hisz róla beszélek. Amíg benn volt az üzletben, égtem a vágytól, hogy magáról halljak, megpróbáltam elmeséltetni vele, találkoztak-e vagy sem, de csak azt a napszemüveget tudtam eladni neki. Nem árultam el a titkunkat.

Mikor jön már el egyszer? Valahányszor megszólal a csöngettyű, összerezzenek, hátha maga az, de mindig csalódnom kell. Olykor azt képelem, szándékosan teszi, csak játszik velem. Aztán nem gondolok rá többet, biztos vagyok benne, hogy maga nem ilyen kegyetlen. Nem akartam megmondani, de most mégis bevallok valamit: tegnap délután fölhívtam telefonon, a férje vette fel. Azt reméltem, hallhatom a hangját. Egy szót sem tudtam kinyögni, letettem a kagylót. Tudom, hogy ez nem illik, bocsásson meg nekem. Mégis elküldöm Annához ezt a levelet, kérem, jelentkezék, Delphine, ha úgy akarja, nem találkozunk többé, de ezt magától akarom hallani, még akkor is, ha soha be nem gyógyuló sebet kapok. Tudom, hogy válaszol. Csókolom sokszor.

A maga Tristanja

Anna Foscarie

Anna újra hadat visel, szokása szerint. Mindig így lesz ez. Csak az ellenfél változik. Hol a félelemmel, hol a magánnyal hadakozik, hol azzal, amit sikerül megszereznie, és amit persze el is kell veszítenie. Rokonok, Sainte-Alix, Montélimar, Delphine. Folyton csak a harc. Morasseau gyűlöli.

Amikor a spaletták árnyéka a mennyezet közepéig ér, tizenegy óra van. Ha az árnyék tovább terebélyesedik, elmúlt dél. A whiskysüveg majdnem üres, a konyakos is. A matrac a földön hever, a hamutartók tele csikkel. Tegnap valaki szivarozott itt. Kesernyészag terjeng, ki kell szellőztetni. Majd, mindjárt.

Az árnyék túlhaladt a mennyezet közepén. Anna felül az ágyban, és megnézi az ébresztőórát, majdnem egy óra. Gyanakvó arccal szemlélgeti a mutatókat. Hánykor aludt el, és ki volt ott? Fél ötökör, és a Peyssac fiú. Nem, a jegyző, Lavoisier. Ránéz a másik éjjeliszekrényre, a hamutartó alól öt százfrankos lóg ki. Persze, Lavoisier! Későn jött, éjfél után, valami ingatlanügyi megbeszélésről, anyagi problémái vannak. Legalábbis ezt mondta, Anna persze fütyül rá. Azt mondja, égve hagyja a dolgozószobájában a villanyt, úgy jön el, a felesége azt hiszi, dolgozik. A dolgozószobából nyíló üvegezett ajtón megy vissza a házba, eloltja a villanyt, és fölmege a hálószobába. Lefekszik az ágyába, a felesége már alszik a sajátjában, az éjjeliszekrény másik oldalán, mint a filmekben. Jól van ez így, semmi botrány. A szenny csak Annára tapad.

Amikor egymáshoz simulva fekszenek, Lavoisier reszket a gyönyörűségtől, a felindulástól, Anna attól fél, hogy ott hal meg az ágyában. Egy éve voltak együtt először. Anna elment hozzá kölcsönkérni egy kisebb összeget. Aztán soha nem adta meg, legalábbis pénzben nem. Anna vállat von. Lavoisier azt mondja, nem tud meglenni nélküle, micsoda hazug alak, ő az egyetlen, aki fizet neki, pedig Anna soha nem kérte, de a jegyző azt mondja, neki öröme telik benne. Havonta egyszer, nyáron néha többször, télen kevesebbszer jön, lehet, hogy meg akarja spórolni a gyaloglást, de mindegy.

Anna hátraveti a haját. Már nem volt egy vasa sem. Az öreg éppen jókor érkezett tegnap. Egy pohár konyak, egy kis beszélgetés üzletről, aztán a szeánsz, a jegyző megszabadítja őt az összes ruhadarabjától, egy elrontott óra a lepedőn, vagy valamivel kevesebb, megint egy pohár konyak

az ágyban elfogyasztva, bőr az öreg bőrön, megint egy kis beszélgetés üzletről, aztán kész. Ötszáz frank. Mit is mondott? Ja igen, azt, hogy: „Morasseau, Filiol meg én le akarjuk léptetni Cunoékat egy nagy üzlet miatt. Ingatlanügy.”

Delphine is beszélt neki erről egyszer. Huncut képpel mondta: „Az én aláírásom a legfontosabb. Én investálom a legtöbbet az üzletbe.” Nem véletlenül, neki van a legtöbb pénze. Delphine... Miért nem válaszol se telefonon, se levélben már jó néhány napja? Elképesztő, eddig ilyet sose tett. Anna úgy véli, Delphine nem lelkesedik ezért az ingatlanakcióért. Először is azért nem, mert jókora összeget kellene befektetnie, másodszer azért nem, mert ellenzi a társai módszereit Cunoék kilakoltatására. Miért nem ad életjelt Delphine?

Anna belebújik egy piros pongyolába, átmegy a hálósobán, és fölveszi a kagylót. Tárcsáz, a készülék kétszer kicseng, majd Delphine hangja szólal meg a magnóról: „Morasseau doktor nincs itthon. Kérem, mondja be a nevét, címét, telefonszámát, hogy vissza tudja hívni önt, amint megjön. Várja meg a bűgő jelet, aztán beszéljen. Köszönöm.”

Anna megvárja, aztán bemondja:

– Delphine-nek, hívja vissza Annát.

Ma reggel ezek az első szavai, most sem ismer rá a saját hangjára.

A festőállványon most is ott egy vászon, rajta szétkent vörös folt. Anna több változatban magyarázza, aszerint hogy ki nézi. Rendszerint azt mondja: „Épp most kezdtem bele egy újba.” Lavoisier-nak tegnap viszont azt, hogy: „Épp most fejeztem be.” A férfi először nem reagált, aztán közel hajolt a folthoz, és nagy szakértőként ingatta a fejét. Belekortyolt a konyakjába, és úgy mondta, nem nagy meggyőződéssel: „Nem rossz” – nyilván füttyöl az ilyesmire, ahogy Anna is. A festékesdoboz Delphine ajándéka, ott hever a zsámolyon.

Anna megeresztli a fürdővizet, leveszi a pongyolát, amit csak a telefonáláshoz kapott magára. Talán Delphine-nek elege van már abból, hogy folyton pénzt adjon neki, de ezt biztos megmondaná, nem tünne el csak így. Aztán ott van az a neki szóló levél. A szeretőjével sem mehetett el, ha az ír neki. A legszívesebben fölnyitotta volna a levelet, de még nem tette. Delphine csak annyit mondott neki, hogy most először csalta meg Morasseau-t, hogy kivel és mikor, azt nem. Csak annyit mondott, hogy ez az ő Tristanja. Megmosolyogtatta Annát, mert Anna nem szereti a doktort, éppen azért, mert az meg nem szereti őt. Féltékeny mindenkire, még Delphine barátnőire is. Tudja, hogy Delphine időnként pénzt ad Annának, és ettől teljesen becsavarodik. Tizedannyi pénze sincs, mint a feleségének, és ezt nem bírja megemészteni.

Anna belemerül a fürdővízbe. Kiáztat magából mindent, a konyakot, a jegyzőt, az ötszáz frankot, Delphine hallgatását, a vörös foltot a vásznon, ami reggelente arra emlékezteti, hogy semmi nem változik, és talán soha nem is fog. Behunyja a szemét, bőrét égeti a forró víz.

Egy mentőkocsi rohan el szirénázva az ablak előtt.

Néhány percig Anna valami olyasmit érez, amit csak a fürdőben szokott: megkönnyebbülést. Megkönnyebbülést, hogy melegben van, a víz melegen öleli körül a testét, megkönnyebbülést, hogy most nem kell mentséget keresnie a lustálkodásra. Gyakran gondol ilyenkor, a fürdőben arra, hogy ír a szüleinek. Azt mondja nekik: „Sajnálom, nem akartam szó nélkül elmenni, nem is lakom messze tőletek, mégis tizenöt évbe telt, hogy tollat fogjak...”

Tizenöt év. Anna már nem is emlékszik, miért ment el otthonról néhány nappal a tizenhatodik születésnapja előtt. Csak arra emlékszik, hogy sose mert visszamenni, hogy Montélimarban találkozott Delphine-nel, és hogy akkor húszéves volt. Amikor Delphine-t megismerte, megváltozott az élete. Sainte-Alixban telepedett le, hogy mindig mellette lehessen. Delphine-nek persze tetszik, hogy van egy védence, aki függ tőle, akinek ő a második anyja, bár inkább a nővére lehetne, elhalmozza pénzzel, gyöngédséggel, és hogy meg ne haljanak az unalomtól, bizalmas vallomásokot tesznek egymásnak. Az ilyesmi csak Anna és Delphine között eshet meg.

A telefon riasztja föl Annát a fürdőben, az álomnak vége, a szülők eltűnnek, s velük Delphine is. Anna körülcavarja magát egy törülközővel, fölemeli a kagylót. Ha nem találkozik Delphine-nel, tíz szót se beszél egész nap: *halló, tessék, kérem, hívja vissza Annát*. Amikor hallgat, sokkal öregebbnek látszik.

- Halló.
- Philippe – mondja Morasseau.

Anna szíve meglódul. Mindenre számított, csak arra nem, hogy a doki válaszol az üzenetre. Hirtelen újra átéli, amint előző este feladja azt a táviratot, amint összevissza járkál Sainte-Alixban, napszemüveget vesz, csak hogy csináljon valamit, whiskyt iszik, várakozik, majd Lavoisier-t fogadja éjjélkor. Aztán az éjszaka. Ügyetlen szeretkezés. Ötszáz frank. Ő soha nem kért pénzt. De a jegyzőnek örömet szerez, ha ad.

- Én telefonáltam – motyogja Anna.
- És?
- Delphine-nel szeretnék beszélni.
- Delphine Orange-ban van néhány napra, depresszióba esett.
- Hol?
- Orange-ban. Teljesen egyedül akar lenni.
- De...
- Mennyit akar kérni tőle?

Anna képtelen válaszolni. Undorító ez az alak, egy darabig hallgat, csak aztán felel:

- Semennyit. Találkoznom kell veled, fontos ügyben, csak ránk tartozik.

Anna nemigen tud többet mondani, de még hozzászól:

- Majd megbeszélem veled személyesen. Délután átmegyek Orange-ba.

A férfi lecsapja a kagylót. Anna is legalább megszabadul a kényszerű beszélgetéstől, amit nehéz lett volna folytatnia. Látja magát a tükörben, törülközővel a dereka körül, keze még a telefonkagylón. Úgy érzi, jó formában van.

Most is kinyitja az ablakot, mielőtt elmegy, mint mindig, hogy becsukhassa, ha megjön. Nem szereti kinyitni, ha otthon van, fél az emberektől, a zajtól, a levegőtől, nem is tudja pontosan, mitől. Lemegy a sarki bisztróba, iszik egy limonádét, eszik egy sajtos szendvicset vagy egy jókora *croque-monsieur*-t, szóval, rendesen megebédel.

Fehér ruhát vesz fel. Óvatosan kihúzza egy százfrankost, a többit ott hagyja, ahol van. A hamutartókat majd később kiüríti. Nem is ágyaz be. Ki jöhet ma este? Valószínűleg senki. Senki, talán végre egyedül lehet.

Anna kivieszi a levélszekrényből a levelet. Megismeri az írást, tudja, hogy a borítékban ott van egy másik boríték, és rajta a címzés: *Delphine*. Becsúsztatja a táskájába, és kilép a házból.

Az épület öreg, vénnek a faajtók is. A kaputól a bisztró körülbelül négyszáz méternyire van, nem többre. Anna fölteszi a tegnapi vásárolt napszemüveget. Alig látja az utca végén lévő üzletet. Lassan megy, tudja, hogy minden ablakból őt bámulják, félrehúzzák a függönyt és sutyorognak. Féltékenység, gonoszság, pletyka – ezek Sainte-Alix tartóoszlopai.

Amikor elmegy a jegyző háza előtt, Anna elmosolyodik magában, és arra gondol: „Philippe Morasseau a legellenszenvesebb figura a földön”. A világért sem szeretné, ha rászorulna, aztán rögtön az jut az eszébe: „Ha Tristan ír Delphine-nek, ez azt jelenti, hogy nem tudja, hol van, különben nem az én címemre írta.” Néhány percre szorongató félelem fogja el. Felgyorsítja a lépteit. Furcsa ma reggel a város, kevesebben vannak az utcán, mint máskor, és az emberek még bizalmatlanabbak. Mire a Place des Papes-ra ér, már tudja, hogy valami különös dolog van születőben körülötte, érzi, mint valami médium. Ez a nap nem olyan, mint a többi, örül is neki meg nem is, nyugtalanítja, fél tőle.

A bisztróban is kevesebben vannak, mint tegnap, az emberek kifelé néznek. Anna odaül a bárpulthoz, miután elmormog egy jónapotot, és egy *croque-monsieur*-t rendel André-től. A fiú megkérdezi :

– Hogy vagy, Anna?

Ő nem felel, csak meglengeti a kezét annak jeléül, hogy megjárja. Nem veszi le a szemüvegét. André kedves, időnként elmegy hozzá, és nem kérdez semmit. Menyasszonya van Montélimarban, szombatoként találkozik vele, vagy csak kitalálta, hogy elmondhassa, van valakije Annán kívül, mindegy.

– Semmi se megy jól, hiába, úgy látszik, ez már csak ilyen nap.

Anna elé teszi a limonádét, és megfordítja a grillen a *croque-monsieur*-t. Anna rákönyököl a pultra, úgy kérdezi:

– Milyen nap?

– Fekete – válaszol André. – Te nem tudsz semmit?

Anna megrázza a fejét, és érzi, hogy ismét elfogja az iménti nyugtalanság.

– Filiol meghalt – szólal meg André.

– A hentes?

André felszolgálja a *croque-monsieur*-t, s közben csukott szájjal igent hümmög.

– De hogyan?

– Baleset. Sainte-Alix előtt megelőzött egy kamiont, egy másik meg szembetalálkozott vele, és kész.

– Sose vettem nála húst.

André a pulthoz hajol, megérinti Anna arcát, és egész halkán súgja:

– A legdrágább haramia volt az egész környéken. Valami ingatlanba is be akart szállni.

Kacsint egyet hozzá, aztán megy vissza a kávéscsészékhez.

– Azt mondják, tényleg az volt – folytatja Anna, mert eszébe jut, mit mondott neki bizalmasan a jegyző az ágyban.

André összehúzza a szemöldökét:

– Honnan tudod te ezt?

Anna egy határozatlan mozdulattal jelzi, hogy a szóbeszéd eljut Sainte-Alixon túlra is, de ő fűtyül rá.

– A kocsija ágy szétlapult, mint egy palacsinta. Ketten meghaltak, ő meg a sógora, egy pedig súlyosan megsebesült, az, aki a hátsó ülésen ült, Filiol egyik haverja, a saint-pol-i hentes. A kamionsofőrnek a haja szála se görbült.

Anna kortyolgatja a limonádét. Egy mészáros úgy végezte, akár az állatai. De ez nem adja vissza neki Deiphine-t. Megeszi a *croque-monsieur*-t, falhajtja a maradék limonádét, de nem esik jól. Eszébe jut az ablaka alatt szirénázó mentőkocsi, meg a Delphine-nek szóló levél. Kiveszi a táskájából Lavoisier százfrankosát, és leteszi a pultra.

A pénz láttán Annát megint néma, megfoghatatlan, esztelen szorongás fogja el. Lavoisier: száz frank. Filiol: ingatlan. Morasseau: ingatlan. Delphine: pénz. Filiol: halál. Delphine: depresszió. Morasseau: titok. A jegyző éjfél után jött hozzá, mert valami ülésen volt, ahol ingatlanügyekről tárgyaltak. Késői ülésen.

Anna becsukja a táskáját, ott hagyja a száz frankot törlesztésül az adósságaiért, és elköszön André-től. Elindul haza, mert elhatározta magát valamire, ez már régen nem fordult elő vele. Haza kell érnie a lehető leghamarabb. Magában pedig ezt motyogja: „Bocsáss meg, Delphine, el fogom olvasni a leveleidet.”

Anna leül az ágy szélére, és nézi a kezét, reszket. Nem egészen érti, miért, de ahogy apránként megért bizonyos dolgokat, egyre inkább az az érzése, hogy üldözik, hogy veszélybe került.

Ráadásul tudja, hogy ha nem cselekszik gyorsan, *megakadályozzák*, hogy viszontlássza Delphine-t.

Anna újraolvassa a második levelet, a ma reggelit, maga elé képzei az arcát annak, akitől a szemüveget vette. Tristannak nincs híre Delphine-ről, és neki sem. Anna elolvas még két levelet, kicseréli a borítékokat, mindegyikre ráírja: *Delphine*. Magában pedig arra gondol: „Nem kellett volna.” Nem mehet el Tristanhoz, mert akkor be kellene vallania, hogy fölnyitotta a levelet. Depresszió – mondja Philippe. Hát persze, de miért?

Anna föláll, nekitámasztja homlokát a földig érő, téglalap. alakú tükörnek. Jó hideg. Delphine. Suttogja a nevét és sír, egyik ujját a szájába veszi, mint kislány korában. Ha Delphine nem jön vissza, ő sem maradhat itt, nem tudna itt élni, lehet, hogy sehol sem. Tölt magának egy konyakot, az üveg már majdnem üres.

Anna érzéketlenül fekszik az ágyon, nézi a plafont. Ma estére nem beszélt meg randevút, senki nem fog jönni. Pontosan négy óra, a templomóra négyet ütött. Egyet a hentes haláláért, egyet az eltűnt Delphine-ért, egyet a leleplezett Tristanért, egyet pedig a süllyedő Annáért. Anna kiitta a konyakot, átmelegedett. Fölkel és elhatározza, hogy elmegy. Le a lépcsőn, ki az utcára, elmegy a Place des Papes-ra, benéz az üzletbe a kirakaton át, vajon ráismer-e Tristanra most, hogy tudja, ő az, és ha a montélimari busz befut, folszáll rá. Persze csak ha éppen akkor érkezik. A második megállónál fog leszállni, a szemétkerakó után, és gyalog teszi meg azt a néhány métert, ami a busz megálló és Delphine háza között van. Aztán majd meglátja. Majd meglátja. Beteszi a táskájába Tristan két levelét, csak úgy alibinek, arra az esetre, ha Delphine otthon van.

Kinn az utcán nehezen jár. Mintha a halál ott lenne a nyomában, egyre inkább egyedül érzi magát. Filiol üzlete zárva. Anna megáll a kirakat előtt, az ellenfényben visszatükröződik az arca, megpróbálja maga elé képzei Filiol vonásait a fölragasztott, megnyúzott, félbevágott állatok között. Csak nagyon halványan emlékszik rá. Kövér, vörös. Egy élet, ami ilyen hirtelen megszűnik, az övének semmit nem változtat. Egy kamion meg egy személygépkocsi összetalálkozik az országúton, és mindenkinek vége. Filiol nem használja többé a henteskését, és a jegyzővel se tervezget többé. Anna továbbindul a Place des Papes irányába.

Balra fordul, elmegy a bisztró előtt, ahol André söröskancsókat töltöget. Meleg van, Anna egy ujjal följebb tolja a napszemüvegét, és megy tovább. Megy előre a napon, Delphine leveleivel a táskájában, a montélimari buszig, ami biztosan megjön. Elmegy a bank előtt, majd megáll a szomszéd kirakat előtt, az üzlettel szemben. Belül elég sötét van. Tristan ott ül egy íróasztalnál, észre sem veszi, hogy valaki nézi, valamit ír, neki ő csak egy hétköznapi árnyék, aki a kirakathoz hajol. Aztán meg fogalma sincs róla, hogy ő mindent tud.

Anna legalább öt percig nézi Tristan homályos körvonalait, majd újra elindul, behunyja a szemét, jöjjön már az a busz.

Tíz perccel később fut be, Anna megvárta, elfeledkezett róla, hogy úgy döntött, csak akkor megy Delphine-hez, ha a busz ugyanakkor ér a megállóba, amikor ő. Philippe-re gondol, akinek azt mondta a telefonba, hogy délután elmegy Orange-ba. Lehet, hogy nem lesz otthon, és ő megpróbálja megkérni Marthe-ot, engedje be Delphine szobájába körülnézni. Amikor folszáll a buszra, és az elindul, megint elfogja az ellentmondásos, félelemmel teli érzés, hogy veszélyes lépésekre ragadtatta magát, és hogy nemcsak a vakmerősége hajtja előre.

A második megállónál leszáll. A sofőr egyáltalán nem törődik vele, rá se néz, úgy nyitja ki a harmonikaajtót. Anna úgy érzi, éget az aszfalt, ráragad a cipőjére. Át kell mennie a másik oldalra, kavicsos járnia, megmászni, a lejtőt a fák között, a ház felé. Ebben a pillanatban látja meg a toronyszobát, éjszakánként olyan, mint egy égre akasztott lámpa. Egy este Delphine és Anna elment sétálni, ittak valamit Montélimarban, Delphine egyik barátjának a vendéglőjében, és éjfél felé erre jöttek a Méharival, Delphine azt akarta, hogy a barátnője aludjon náluk. A

toronyszobában világos volt, Delphine megállította a kocsit. Látták, amint Philippe nagyra nőtt árnyéka ide-oda járkál. Delphine halkán megszólalt: – Már nem szeretem a dokit – egy kis melankólia, egy kis undor vegyült a hangjába. Aztán nevetve rácsapott a combjára, és azt mondta: – Mind a ketten becsíptünk. – Anna ott aludt náluk a vendégszobában, és úgy emlékszik, aznap éjjel nagy veszekedés volt Philippe és Delphine között.

Anna odaér a gyepszőnyeghez a ház elé, és gyorsan szemügyre veszi a kertet, azonnal látja, hogy a Méhari nincs ott. A Chevrolet viszont a terasz alatt áll, a szokott helyen. Összeszorul a szíve, mert ez azt jelenti, hogy Philippe a házban van. A cipője telement homokkal, leveszi, kirázza mind a kettőt, hogy egy kis időt nyerjen.

Amikor újra elindul, Anna észrevesz egy fehér talapzatot, ami nagyított mása az úszómedence mögöttinek. Augusztus 24-én, amikor utoljára járt a házban, ez még nem volt itt. Kiszámolja a kezén: kilenc nap Delphine nélkül.

Belefájdul a szeme, ha ránéz a tűző napon vakítóan fehér talapzatra. Morasseau ki fog jönni, és megkérdezi, mit akar még. El is kergetheti. Mindig félt a veréstől, attól, hogy erőszakos halállal hal meg. Fája a lába. Bekopog a nyitott ajtón, és félénken kérdezi:

– Bejöhettek?

Senki nem válaszol, Anna meg nem mer belépni. Marthe jön kintről, a ház mögül. Egy üres kosarat hoz, biztosan teregetett. Anna nem hallja a lépteit, összerezzen, amikor Marthe megszólal:

– Mit akar?

– Semmit – feleli Anna. Aztán hozzáteszi: – Delphine-t.

Marthe Anna ajkát figyeli, aztán a szemébe néz, úgy válaszol:

– Delphine Orange-ban van, pihen, több napra ment, fáradt...

– És Philippe?

– Elment hozzá. Csak este jön haza. Anna elégedetten veszi tudomásul, hogy a doki nincs otthon, aztán a Chevroletet nézi, és kérdően tekint az öreg szolgálóra.

– Delphine kocsijával ment el, az övé defektes, kilyukadt két gumi – mondja Marthe.

– Kilyukadt két gumi...?

Marthe ezt már nem hallotta. Elindult a ház felé, úgy folytatta:

– Majd jön a szerelő. Megmondom Philippe-nek, hogy itt járt. Viszontlátásra, kisasszony.

Anna egyedül marad a ház előtt. Érzi, hogy Marthe nem nagyon szereti őt. Az ő ellenszenve nem olyan nyilvánvaló, mint Philippe-é, de az öregasszony sose bocsátja meg neki, hogy amolyan piócabarátnő-szerepet játszik Delphine mellett. Most, hogy Marthe-tal beszélt, úgy látja, a Chevrolet balra billent, ott eresztettek le a gumik. Különös gondolja. Közelebb megy a kocsihoz, körbejárja. A gumi teljesen lapos. Szerinte ez nem lehet csupán a véletlen műve. Elmosolyodik, de ugyanakkor úgy véli, hogy ez még egy újabb szál a különös szövedékben. Marthe megjelenik az ajtóban, és hangosan odaszól Annának:

– Jön a szerelő. Viszontlátásra, kisasszony. Anna nem mozdul. Fölnéz az első emeletre, látja, hogy Delphine ablaka nyitva, szellőztetik. Belül minden homályos, nem lát semmit. Marthe eltűnt a házban. Anna a szájába veszi az egyik ujját, nem tudja legyűrni a körülötte leselkedő félelmet. Be kell jutnia a házba. Óvatosan elindul, az ajtó előtt habozik egy kicsit – Marthe a mosogató fölé hajol –, majd határozott léptekkel elindul a lépcső felé.

Marthe otthagya a mosogatnivalót, hirtelen hátrafordul, és felkiált:

– Kisasszony!

Anna már majdnem az emeleten van. Az öreg szolgáló nehezen mássza meg a lépcsőket. Anna szalad a folyosón, lépteinek zajától még nagyobb pánik fogja el, egy mozdulattal belöki Delphine ajtaját. Végre ott van a szobában.

Minden halott. A nyitott ablakon beáramló enyhe szellő lebegteti a fehér függönyt. Az ágy be van vetve, mint egy szállodában, ha a vendég már távozott, sehol egyetlen ránc, porszem, minden a helyén, üresség. Anna nagy szemeket mereszt, soha nem látta ilyen élettelennek ezt a szobát. Delphine parfümjének, életnek semmi nyoma. Philippe biztosan nem ebben a nagy, hideg ágyban alszik. Sehol senki.

Marthe most ér föl az emeletre, rákvörös, kifulladt, reszket, hirtelen nem is tud megszólalni. Delphine szobája mellett van Morasseau dolgozószobája, a folyosó végén pedig a műterem a toronnyal. Marthe száraz, csontos kezével belecsíp Annába, ő felkiált. Hirtelen mozdulattal kiszabadítja magát, és megbűvölten nézi az öregasszonyt, aki ugyanúgy fél, mint ő. Anna a foga között, csak úgy magának mormogja:

– Boszorkány...

A másik nem tudta leolvasni az ajkáról, mit mond. Újra el akarja kapni Annát, de ő kitér előle. Marthe kapkodva szedi a levegőt, és megtört, rekedt hangon mondja:

– Kis lotyó... Eredj innen...

Anna át akarja kutatni a házat, kell hogy találjon valamit. Meglátja a kulcsot az ajtó belső oldalán, az ágyat, és figyelni Marthe hideg, szürke szemét, ha tekintettel ölni lehetne, már nem élne. Anna nyitott tenyérrel, teljes erővel hátralöki az öregasszonyt. Marthe fogja a papucsát, az ágy felé repül, és térdre esik. Anna kirántja a kulcsot a zárból, és becsapja az ajtót. Kívülről rázárja kettőre. Egy pillanatig teljes csönd van. Marthe biztosan az ágyba kapaszkodik, és megpróbál fölállni. Anna a szája elé kapja a kezét, mintha egy kiáltást akarna elfojtani. Imbolyog alatta a talaj, a falnak támaszkodik, legszívesebben fölördítana. Marthe-nak azóta nyilván sikerült feltápáskodnia. Morasseau dolgozószobájának ajtaja be van csukva. Anna kinyújtja a kezét, minden ujja reszket. A kilincs hideg, mint a halál.

Delphine szobájával ellentétben a doktoré nagyon rendetlen. Philippe valószínűleg nem engedi, Hogy Marthe itt takarítson. Baloldalt egy nagy, állítható támlájú ágy, a mennyezetről hatalmas lámpa lóg fölé. Az egyik falat sötétre pácolt tölgyfából készült könyvespolc borítja. A doktor forgó karosszéke üres, elfordul az asztaltól, mintha a gazdája most kelt volna ki belőle. Anna szíve olyan hevesen ver, hogy majd kiugrik a helyéből. Ha Morasseau most beállít, neki vége. Marthe veri az ajtót, ki akar jönni. Anna körbejárja a dolgozószobát, átnéz egy halom papírt, de nem olvassa végig őket. A naptárban bekarikázott órák a beteghívásokat jelzik. Ma a legutolsó délután négy óra, de a nevet nem tudja elolvasni. Baloldalt egy dosszié: *Cuno-ügy*. Annának eszébe ötlenek a jegyző szavai. Lavoisier. Ingatlan. Négy óra. Philippe bármelyik pillanatban megérkezhet. Anna a papírok közt turkál. Mindegyikben földről, pénzről, kilakoltatásról, építkezésről van szó. Egy Guillaume aláírással ellátott, a városházáról érkezett hivatalos levél közli, hogy a kormányhoz benyújtott kérés nem teljesíthető, de Anna túl ideges, és túl kevés az ideje, így nem találja meg rögtön az iratokban rejlő logikai összefüggést.

Sebtében huzigálja ki a fiókokat, de a középső kulcsra van zárva. Marthe dühödten döngeti az ajtót, és érthetetlenül lamentál. A doktor címkönyve nyitva, Anna megnézi, nincs-e véletlenül a D betűnél egy orange-i cím. Nincs. Sírni volna kedve, el kell mennie, pedig úgy érzi, Delphine nem lehet messze, itt kell keresnie a közelben. Anna odaszalad, a falhoz, levesz egy maláj tört, kihúzza a tokjából, és az acélhegyet beledugja a középső fiók nyílásába. Benyomja, amennyire csak bírja, majd hirtelen visszarántja. A penge eltörik, de a fiók még ép. Újrakezdi a műveletet a pengedarabbal. Ezúttal a fa reccsen egyet, a fiók enged, Anna kihúzza, Marthe nagyot kiált, és szitkozódva még erősebben döngeti az ajtót.

Két csekkfüzet, némi készpénz egy többrekeszes tárcában. Anna talál egy csomó fényképet is, mind az augusztus 15-i és estélyen készült. Ott van Delphine, mélyen kivágott fehér ruhában, már-már cinkosan mosolyog a fényképezőre, akár egy filmszínésznő. Anna ott áll mellette, egy

pasással beszélget, de már nem emlékszik a nevére, és persze ott van Philippe, nagyon egyenes tartással, méltóságteljesen. Az összes sainte-alixi előkelőség, pohárral a kezében. Ott van Filiol is, aki mára halott. Anna körülbelül húsz képet számol össze. Van egy közeli kép Delphinexől, szép, mosolyog, boldognak látszik. Anna elteszi a képet. A fiók mélyén talál egy nyitott borítékot, a doktornak van címezve, benne egy teljesen üres, szűz levélpapír dr. Philippe Morasseau felzettel. Az egyik sarokban egy kis piros doboz bújik meg. Anna felnyitja. Benne Delphine aranylánca a kis kerek órával, amit mindig a nyakában hord, a finom kis karkötő a bal csuklójáról, és a rubinszemű aranykígyó, amit a jobb keze középső ujján szökött viselni.

Anna kinyitja a száját, de nem jön ki hang a torkán. Ezeket az ékszereket eddig mindig csak Delphine-en látta. Teljesen lehetetlen, hogy itt legyenek kulcsra zárva a doktor fiókjában, hacsak nem történt valami, amit el akarnak titkolni.

Anna reszketve fogja a kis vörös bársonydobozt meg a fényképet. Nem törődve a hátrahagyott rendtelenséggel, a folyosó felé indul, félelem szorítja a szívét, görcsösen markolja a dobozt és a fényképet. Mielőtt lemegy a lépcsőn, belöki a műterem félig nyitott ajtaját. Marthe elhallgatott, lehet, hogy éppen most gyűjt erőt. Ez a helyiség világosabb, mint a többi. Mindenütt fehér gipszfoltok. A műterem közepén, a munkaasztalon egy befejezetlen gipszasszony fekszik, a feje előrehajlik, a kezével mintha védekezne, egy asszony, aki most esik el, hal meg, ujjait még összeragasztja a gipsz, keblei lágyak, egy asszony, akit hirtelen hagytak ott, akinek még szüksége van a szobrászra, hogy életre keltse. Még egészen friss. Anna beszívja a száradó agyag nedves illatát. Reszkető ujjáival kábán megérinti a szobor combját. Még érdes, eldplgozatlan. A földön összegyűrt, sötét köpeny hever. Oldalt egy tekeres drót meg egy piros csípőfogó. Egy fekete műanyag edényben dróthálódarab ázik. Ijesztő az egész.

Marthe újramezdi a dörömbölést, és ordít, hogy eresszék ki. Anna végigszalad a folyosón a szoba előtt, ahova az öregasszonyt bezárta, aztán visszafordul. Óvatosan kihúzza a kulcsot a zárból, és becsúsztatja az ajtó alatt. Marthe kijöhet, amint észreveszi. Megszólal a telefon, az automata furcsa orrhangot hallat, Anna nem ismeri meg, kié lehet, aztán egy rövid üzenetet rögzít. Anna lerohan a lépcsőn, ki a kertbe, a szíve örülten ver. A másik oldalon a posta sárga kocsija áll be a gyepszönyeg szélére.

Anna visszafogja a lépteit. Megtörli verejtékben ázó arcát, becsúsztatja a fényképet meg a piros dobozt a táskájába, és közben le nem veszi a szemét a postásról. Louis Cuno, az a fiú, aki béna anyjával él, és akit Philippe ki szeretne lakoltatni a házából. Anna magában azon imádkozik, hogy Marthe még benn legyen a szobában, és elteljen néhány perc, amíg megtalálja a kulcsot. Louis megáll, kiszáll a kocsiból, kezében néhány levél. Anna is úgy dönt, hogy megáll. A fiú biztosan emlékszik, hogy tegnap föladott ide egy táviratot. Louis félszegen ráköszön:

– Jó napot, Foscarie kisasszony. Marthe itt van?

Anna bólint, és mereven nézi a fiút. Louis beleharap az ajkába, meg se mer moccani.

– Beadom a postát – nyögi ki, és belép a házba. Leteszi a leveleket az asztalra, szemével az öregasszonyt keresi. Anna odasiet hozzá, megfogja a karját. Louis zavarban van, Anna érzi, hogy megfeszülnek a fiú izmai, azt mondja neki:

– Marthe az emeleten van. Takarít. Nem hall semmit. Megtenne nekem egy szívességet?

Louis csak bólint, és megint beleharap az ajkába. Anna húzza kifelé.

– Vigyen be Sainte-Alixba, nincs kedvem gyalogolni. Jöjjön, meg fogják találni a leveleket.

Amikor a stoptábla után rátérnek a sainte-alixi útra, Anna meglátja a Méhari zöld foltját. Louis is észreveszi, gyorsan elfordítja a kormányt, és a város irányába menekül, mondván:

– Morasseau, látta?

Anna most is Delphine kocsija felé fordítja a fejét. Az az érzése, a doktor őt nézi, de lehet, hogy csak fantáziál, mert rossz a lelkiismerete, hogy átkutatta a dolgozószobáját. Marthe már

biztosan kiszabadult. Louis gyorsan kérdezi, ahogy a gátlásos emberek szokták:

- Delphine-hez, a barátnőjéhez ment, ugye?
- Tessék?
- Delphine Morasseau hazajött?
- Hazajött?
- Marthe azt mondta, elutazott néhány napra, már hazajött?
- Nem.

Louis szótlanul vezet. Állandóan a száját harapdálja, ez bosszantja Annát. Louis dültebb, nem olyan visszahúzódozó, mint általában a postán, az ablak mögött vagy a postaládáknál, amikor rá se mer nézni az emberekre.

- Tegnap én vittem ki a táviratát – szólal meg.
- És? – kérdezi Anna nagy érdeklődéssel. Louis hátramutat, úgy válaszol.
- Ő vette át. Azt mondta, majd Orange-ban odaadja Delphine-nek.

Anna nem szólt semmit, Louis sem. Anna táskájában ott a fénykép meg az ékszerdoboz, előtti a veríték, nyirkos a bőre. Öt perccel később találkoznak az autószerelő kocsiával. Delphine háza felé tart. Anna töri meg a csendet:

- Az autószerelő. Megy rendbe hozni a Chevrolet kerekeit.

Louis hallgat egy darabig, majd kiszakad belőle:

- Ó!
- Maga tudja?
- Mit? – kérdezi a fiú összerézzenve.
- Hogy kilyukasztották a doktor kocsijának két gumiját.

Anna fölnevet, de Louis csak néz maga elé mereven.

Sainte-Alixba érve Louis megállítja a kocsit a Place des Papes előtt, csupa víz, a száját harapdálja. Hebegve mondja:

- Nem vihetem tovább, szabálytalan, tiltja a postai rendtartás, utasokat nem szállíthatunk.
- Anna kiszáll, és nézi Louis-t.
- Nem tesz semmit, monsieur Cuno, köszönöm.

Louis elindul, csikorognak a kocsik első kerekei. Anna egyik ujját a szájába veszi, és figyel, amint a kis sárga Renault távolodik, Louis is olyan, mint az anyja, ütődött. Anna táskájában ott lapul a fénykép és az ékszerdoboz. Anna elindul, újra egyedül. Elképzeli, hogy Morasseau belép a dolgozószobájába, meglátja a nagy rendetlenséget, a feltört fiókot, rájön, hogy eltűnt a doboz, Marthe meg csak dörömböl az ajtón, hogy nyissák már ki, Philippe örjöngeni fog, bevágja magát a Méhariba, és idejön. Meg fogja verni, még az is lehet, hogy megöli. Delphine, Orange-ban, nem szól majd semmit.

A nap lefelé hanyatlik a horizonton, de a városban még most is nagy a forróság. Anna fúj egy nagyot, és arra gondol, hogy túl messzire ment, főleg a föltört fiók miatt. Tristan üzlete ott van szemben, az ajtaja csukva, hogy be ne menjen a meleg. Az utcában, ami hozzá vezet, a hentesbolt redőnye lehúzza. Halott. Valami különös hangulat honol Sainte-Alixban. Anna úgy érzi, a csapda bezárult mögötte, de ő nem tudja, milyen veszélyt, miféle rosszat jelent ez. Beszélnie kell Andréval.

A bisztróban csak Filiólról beszélnek. Sokkal többen vannak, mint rendesen, Anna beleszédül a nagy zsivajba. Fölkapaszkodik egy magas székre, rákönyököl a bárpultra. André odajön, a vállán törőruha, megkérdi:

- Te sírsz, Anna?
- Nem.
- De igen, te sírsz...

Anna ránéz, nem rejti a könnyeit.

– Szerelem? – kérdezi André.

– Nem.

– Folyton csak azt hajtogatod, nem. Mit kérsz?

– Egy óriási adag whiskyt.

André kitölti az italt, le nem veszi a szemét Annáról, aggódik. Beletesz a pohárba két jeget, és odaadja a lánynak.

– Még hat óra sincs – mondja.

– Na és?

– Túl korai az aperitif...

– Ámen – feleli Anna, és nagyot kortyol a whiskyből.

André rámosolyog, és megy a többi vendégéhez. A teremből egyre több pillantás szegeződik Annára, férfitekintetek, valósággal röntgenezik. A kusza beszélgetés során állandóan Filiol kerül szóba, az összetört kocsi meg a rendőrség. André visszamegy a bárpulthoz, és újra megkérdezi Annát:

– Mi a baj?

De Anna csak rázza a fejét, nem tud megszólalni.

– Pénzhiány – erősködik André.

– Nem, dehogy.

André barátian végigsimítja a lány arcát. – Segíthetek valamiben?

– Igen, segíthetsz.

– Mit csináljak?

– Foglalkozz velem ma este.

André eltöröl egy poharat.

– Egyedül vagy?

Anna bólint, és iszik egy kortyot.

– Azt szeretnéd, hogy menjek el hozzád?

– Nem, nem azt, hogy elgyere.

– Hanem?

– Legalábbis ne hozzám.

– Mit jelentsen ez ?

Anna hallgat egy darabig, csak aztán mondja:

– Nem akarok otthon lenni.

– Ühüm...

– Nem tudom megmagyarázni.

– Akkor ne magyarázd. Claude ma este nyolckor vált föl, gyere el hozzám, ismered a járást...

Anna szomorúan mosolyog. André igazán kedves, törölgeti a poharakat, vidám mozdulattal, a könyöke a levegőben, nézi Annát, aki mindjárt nála lesz, mellette, mert szüksége van rá.

Este hétkor Anna még mindig az utcán van. Szorítja magához a táskáját, mintha csak a buszra várna. Egy kicsit becsípett az iménti whiskytől. Tristan lép ki az üzletéből, lehúzza a vasredőnyt. Levette fehér köpenyét, nagy léptekkel távolodik a város másik vége felé. Szereti Delphine-t, és elvesztette őt, akárcsak Anna, fogalma sincs, hogy valaki figyel, egy szempár, amely tudja, amit ő nem akar elárulni. Delphine pedig nem akarja látni többé őket, sem az egyiket, sem a másikat. Anna egy szót sem hisz ebből, hisz Delphine mindig olyan kedves.

Anna körbe-körbe járkál a Place des Papes-on a kirakatokat súrolva. Nagyon fáj a lába.

Egy teljes órát tölt így el, bizonytalanságban, cél nélkül, hacsak azt nem lehet célnak tekinteni, hogy André megnyugtató jelenlétére vár, látja őt a bisztró piszkos függőnyei mögött. Majd

hanyagul odasétál Filiol üzletéhez, és nézi az üveges ajtót, a redőny éppen szemmagasságig van lehúzva. Egy nyúzott marha függ a mennyezetről nagy kampókon, minden homályos. Filiol meghalt, ma reggel, soha nem használja többé a bárdját. Az ajtón még ott a tábla: *G. Filiol*, az áttetsző üvegben tükröződik az egész utca, az egész Place des Papes. Anna világosan látja a nyitható tetejű Chevroletet, amint éppen besorol a körforgalomba. Ijedten megfordul, de az amerikai kocsit már el is tűnt a ház mögött, a sarkon. Mire ő átmegy a téren, az legfeljebb tíz másodperc, addigra az autó ott lesz abban az utcában, ahol ő lakik, a lány tudja, hogy erre folytatja útját. A doki biztosán egy kicsit arrébb áll majd meg, nem éppen a háza előtt. Fölrohan a lépcsőn, akár egy örült, és dörömbölni fog az ajtón. A csöngő már egy fél éve nem működik. Senki nem fog válaszolni. A férfi magyarázatot követel, Marthe nyilván mindent elmesélt neki, azt is, hogy Anna megverte.

Anna gyorsan beugrik a hentesüzlet melletti kapualjba. A fehér Chevrolet ebben a pillanatban tűnik fel a szűk utcában, a nyolchengeres, halk motor felbűg, a kocsit nekilendül. Anna látja elsuhanni Morasseau-t, az orvos egészen zöld, olyan, mint egy hulla, úgy kapaszkodik a kormánykerékbe, mint egy viaszbabu. A lány szíve úgy kalapál, hogy majd kiszakad. Félig kibújik rejtekhelyéből, és figyel a kocsit. Az orvos egy kicsit arrébb megáll, kiszáll, hátulról megkerüli a kocsit, és bemegy a házba. Anna elsápad, a Place des Papes felé rohan, szorítja magához a táskáját, benne a kis dobozt és Delphine fényképét. Amikor a bisztróhoz ér, lábujjhegyre áll, és benéz az ablakot félig eltakaró függöny fölött. André ott van, két férfival kockázik a bárpultnál. A piszkos sárga óra a falon háromnegyed nyolcat mutat. Philippe Morasseau már biztosan az ajtaját veri.

André felé fordul, és rákacsint. Anna int neki, hogy jöjjön oda. Amikor a férfi ott áll mellette a félig nyitott ajtóban, Anna elsírja magát:

- Gyere velem, most azonnal...
- Mi a baj megint?
- Semmi, nem bírok egyedül lenni.

André kihúzza a zsebéből egy kulcsot, odaadja neki, és azt mondja:

- Menj föl. Megyek utánad, ahogy Claude megérkezik.

Anna elveszi a kulcsot. André lassan ingatja a fejét, elgondolkodó arccal:

- Mi a csudától kerültél ilyen állapotba?

André kétszobás lakása a bisztró fölött van. Kívülről kell bemenni, balról, egy kis falépcsőn. Anna, mielőtt fölmegy, még lassú léptekkel elindul az utcája felé, szorítja a kulcsot a kezében, megbújik a sarkon, és nézi a sárga házat. A Chevrolet ott áll, lehet, hogy a doktor ugyanazt csinálja, amit az előbb ő, feltör egy fiókot, átkutat mindent, vissza akarja szerezni az ékszerdobozt és Delphine fényképét.

Anna majdnem elájul, fel kell jutnia az első emeletre, Andréhoz. Még soha nem került ilyen helyzetbe. Míg fölfelé lépked a lépcsőn, az jár az eszébe, hogy valami döntően megváltozott az életében, s ennek még nagy ára lesz.

Megkezdődött a harc. Anna vár. Sokat várt eddig is. Egy férfira, egy ábrándképre, bátorságra, vagy egyszerűen arra, hogy múljon már el egy kis idő, és űzze el az unalmát. A nyitott ablakon keresztül látja a Place des Papes-ot, sűrű, nehéz a levegő. Morasseau Chevroletje csak nem jön. Anna ott áll az ablak mellett. Kiveszi a kis dobozt meg a fényképet. Delphine rámosolyog, őt nézi. Viseli az órát, a karkötőt, a rubinszemű kígyót. A Chevrolet ebben a pillanatban húz el az ablak alatt, és eltűnik. Philippe egyelőre föladta.

Anna lefekszik az ágyra, nagyot sóhajt, nézi a plafont. A szoba sehogy sincs berendezve, csak a legszükségesebb bútorok vannak benne. André nem törődik vele, ott alszik, de vagy a bisztróban eszik, vagy valahol másutt. Segítenie kell – gondolja Anna –, el kell vinnie őt

Orange-ba, hogy együtt keressék meg Delphine-t. Meg kell terveznie, hogyan találhatnak rá.

André nyolc óra után jön meg. Kulcsra zárja az ajtót, rámosolyog, de ő még erre is képtelen. André kinéz az ablakon, úgy mondja:

– Egész Sainte-Alix tele van zsarukkal a hentes kocsjá miatt.

Anna nem mozdul, és minden kíváncsiság nélkül kérdezi.

– Miért?

– Az a pasas, aki hátul ült, és csak megsebesült, azt mondja, nem Filiol volt a hibás, valami műszaki hiba történt. A motor előzés közben, teljes sebességben, egyszer csak leállt.

– És?

– Filiol anyó nagy cirkuszt csinált a szervizben. A kocsit előző este nézték át! Pert indít...

Anna nem válaszol. André leül mellé az ágyra, megérinti az ajkát.

– Ha pedig per van, az mindig nyomozást jelent, összeszedték, ami a motorból maradt...

Anna füttyöl az egészre, lehajtja a fejét.

– És tudod, mit találtak?

Anna nemet int.

– Karamellt. Nem motor volt az, hanem sütemény. Több cukor volt a benzinevezetékben, mint egy cukrászműhelyben...

– És ez mit jelent?

– Ez azt jelenti, hogy valaki palacsintatésztát kevert a benzintartályba, és a tréfa rosszul sült el...

Aztán hosszan megcsókolja Annát, benyúl a fehér ruha alá, keze végigsiklik keblétől a combjáig, finoman simogatja a hasát. Anna tűri, nem reagál, de nemet se tud mondani. Megölték Filiolt, aki megölte azokat a fölaggatott álatokat, és meg fogják ölni a hentes gyilkosát is, aztán őt is, hogy tökéletes legyen a mézszárlás. André leveszi róla a ruhát, a meztelen bőrét csókolja. Sainte-Alix tele van zsarukkal – azt mondja. Valami egyre különösebb dolog leselkedik rá – gondolja Anna. Ő nem azt mondta Andrénak, hogy kívánja, egyszerűen csak vele akart lenni, beszélni akart vele. De ő nem érti, füttyöl a hentes halálára, Anna magányára, mind a kettő csak amolyan újsághír neki, semmi köze az ő világához. Leveszi a fehérneműjét, ledobja a földre, és persze ráfekszik. Hülye helyzet. Claude fölváltotta André-t a bisztróban, André pedig beléhatol Annába, hogy a lány ne maradjon magára a félelmével.

Kilenc után a bennrekedt meleg kiszáll a nyitott ablakon. André már felöltözött. Anna még az ágyon fekszik, nem adott semmit Andrénak, csak nem mondott nemet, ennyi az egész. André nézi az ékszereket és a fényképet.

– Ez Delphine Morasseau, ugye? Anna igent int.

– És az ékszerek?

– Tőle hoztam el...

– Ó...

Anna még mindig nem öltözött föl.

– Sehol nem találok – teszi hozzá az előző mondathoz.

– Kit?

– Delphine-t.

André vállat von. Erre is füttyöl, mint minden másra. Lelkesedés nélkül mondja:

– Majd csak visszajön...

– Nem tudom – válaszol Anna.

– Hogyhogy?

– Nagyon furcsa most Morasseau háza...

– Odamentél?

- Onnan hoztam el az ékszereket.
- Elhoztad?
- Elloptam egy kulcsra zárt fiókból...
- Mit beszélsz? És miért?
- Delphine állandóan hordta ezeket az ékszereket.
- Itt a bizonyíték, hogy nem.
- Lehet, hogy nem a saját jószántából.

André leül mellé az ágyra, és megsimogatja a haját.

- Túl sokat olvasol...
- Nem. Morasseau eljött hozzám.
- Mikor?
- Most, amíg vártam rád. Láttam a kocsiját...

André nem felel. Az ablak felé kalandozik a tekintete, a felső ajkát harapdálja, mint Louis az előbb, a postáskocsiban.

- Segítesz nekem? – folytatja Anna panaszos hangon.
- Miben? – kérdezi André.
- Megtalálni őt.

André föláll, az ablakhoz megy, szemmel láthatólag zavarban van.

– De hát ez nem tartozik rám! Egyébként rád sem! Morasseau doktor feleségének joga van elmenni a zöldbe néhány napra.

– Már kilenc napja, hogy elment. Tíz éve egyetlenegyszer sem hagyott egyedül úgy, hogy ne szólt volna előre.

– Lehet, hogy éppen ezért van szüksége egy kis levegőzésre – mondja mosolyogva André. – Akarod, hogy kölcsönadjak neked?

- Nem, van pénzem... felöltözöm.
- Én is készülök, randevúm van Montélimarban.
- Elmész?
- Mondjuk inkább úgy, eltávozom.
- És én?
- Te szépen elmész aludni. Akarsz előtte enni valamit odalenn?
- André... nem akartam egyedül lenni...
- De hát nem leszel egyedül! Csak tíz óra felé megyek el.
- Egy lányhoz?
- Igen.

Lehet, hogy hazudik, de Annát ez nem érdekli. André meg akar szabadulni tőle.

– Ide hozod?

André kivesz egy inget a szekrényből, és széttárja a karját, jelezvén, hogy nem tudja.

– Szóval, nem maradhatok itt – mondja Anna.

– Kényes ügy – felel André. – A fiatal lányok nem szeretik, ha egy vetélytársat találnak a lovagjuk ágyában, ez nem illendő...

Anna fölveszi a melltartóját.

– André, én komolyan kérlek... André megköti a nyakkendőjét.

– Mit mondjak erre? Delphine Morasseau íthagyott, és elment egy fickóval, ennyi az egész.

Kivirágozva, mosolyogva fog visszajönni, olyan lesz, mint ezen a fényképen, és azt mondja majd, hogy gyógykúrán volt. Csak gyanút keltesz a férjében, ha így viselkedsz, érted, mit mondok?

Anna belebújik a ruhájába, Tristanra gondol meg az estére, amit egyedül fog tölteni. Delphine

nem lehet a szeretőjével, hiszen az is keresi őt.

– Tévedsz – mondja. – Delphine sok mindent elmondott nekem, biztos lehetsz benne, hogy nincs igazad. Egyébként...

Félbeszakítja a mondatot, nehogy elárulja a titkot...

– Egyébként? – ismétli André.

– Semmi. Vigyél el.

– Micsoda?

– Vigyél magaddal.

André fölnevet, átöleli Annát, és arcon csókolja.

– Úgy beszélsz, mint egy gyerek, a gyerekeknek pedig ágyban a helyük, különben...

Anna kitépi magát az ölelésből, fogja a fényképet, az ékszereket meg a táskáját, és kimegy a szobából, becsapja maga mögött az ajtót. Hallja, amint André félig kényszeredetten, félig nevetve a nevét kiabálja, de azért nem jön utána, egyedül fog kilépni a kapun.

Kinn az utcán fölzokog. André az első emeleti ablakból halkán leszól neki:

– Anna...

Fölnéz, a férfi két kézzel rátámaszkodik a párkányra.

– Kedvellek, Anna – mondja André –, fölmegek hozzád, ha megjövök, akarod?

– Nem leszel egyedül, azt mondtad.

– Szakíthatok magamnak egy negyedórát, ha akarod.

Anna bólint, még hallja, hogy André folytatja:

– Majd halkán kopogok az ajtón, ígérem, hogy fölmegek.

Az ablak fémes kattánással bezárul. André el fog jönni. Úgy egy óra vagy fél kettő felé. Ő meg inni fog. Egy félórán belül teljesen besötétedik.

Nem evett semmit, de nem éhes. Lehet, hogy főz magának két tojást, amikor hazaér. A téren van egy csupa üveg telefonfülke, a készülék sárga. Belép, nem csukja be az ajtót, és a jegyző számát tárcsázza. Mialatt kicsöng, ő a körmét rágja. Lavoisier veszi fel, Anna csak annyit mond:

– Itt Anna.

A férfi azt válaszolja, hogy megőrült, minek hívja otthon, lehalkítja a hangját, aztán megkérdezi:

– Mit akarsz, Anna? – Néha magázza, máskor meg úgy beszél hozzá, mintha a lánya volna, most is.

– Látni magát – feleli Anna.

– Mikor?

– Most, nálam.

Lavoisier hallgat egy darabig, fölsóhajt, aztán válaszol:

– De Anna, tegnap jártam nálad. Mi a baj?

– Félek.

– Mitől?

Anna nem nagyon tud mit mondani. Hogy miért fél? Azért, mert átkutatta Morasseau házát, és rég látta Delphine-t? Azért, mert sötét van? Csak annyit mond:

– Valaki haragszik rám. Nem vagyok biztonságban.

– Mit jelentsen ez?

– Nem tudom most megmagyarázni. Kérem, jöjjön el...

– Lehetetlen – feleli Lavoisier halkán, de élesen. – Filiol halála miatt nem lehet. Itt az egész család, és egy rendőrfelügyelő is! Le kell tennem, Anna. Holnap délelőtt eljövök hozzád, jó?

Anna nem válaszol. Lavoisier még egyszer mondja:

– Jó, Anna? – aztán leteszi a kagylót. Anna újra tárcsáz, az orvos számát hívja. Az automata ki

van kapcsolva. Philippe fölveszi a második csöngetés után:

– Itt Morasseau doktor.

Hazaért. Anna megnyugszik, de ugyanakkor előnti a verejték, ahogy meghallja az orvos hangját. Nem szól egy szót sem. Hallgatja, ahogy lélegzik, a doktor még egyszer mondja:

– Itt Morasseau.

Anna leteszi a kagylót, – reszket. Gyorsan elindul hazafelé.

Amikor odaér a sárga épülethez, már teljesen sötét van. Megáll a kapu előtt, visszatartja a lélegzetét, mintha csak a veszélyt akarná kikémleni. Sainte-Alix halott, sehol semmi zaj, csak egy kis szellő jár, az lebbenti meg a haját. A szomszédok otthon vannak, az első emeleten egy rádió serceg. A falépcső minden lépésénél megreccsen.

Amikor meglátja az ajtaját, a szíve majd kiugrik a helyéből, de nem vesz észre semmi különöset. Nincs ott senki, Morasseau nem hagyott üzenetet, és úgy látszik, nem is próbált bemenni. Arra gondol, hogy André piszok alak, el kellett volna jönnie vele, lemondania mindent, hogy ne hagyja így egyedül. De azt nem nagyon tudja, mi az az így.

Lavoisier százfrankosai ott hevernek az éjjeliszekrényen, az ablak tárva-nyitva. Anna mindent gondosan bezár, legelőször az ajtót. Aztán meggyújtja a villanyt. A kép az elmosódott vörös folttal most is ott van a helyén, a kis hordozható írógép is a krómozott állványon nyugvó üveglapon. Minden olyan, mint máskor.

Anna kiveszi a táskájából az ékszerdobozt és a fényképet. Leteszi az üveglapra, és nézi Delphine-t, aki most is mosolyog. Anna megrázza a fejét, itt valami nem stimmel, főleg Filiol halála óta. Fürdővizet enged, egy frottírtörülközöt teker a csapra, hogy ne zubogjon annyira a víz, aztán csak ül, hosszú percekig, és nem érti.

Delphine nincs itt, depressziós lett, az ékszerei elzárva, a szeretője keresi őt, a titokzatos Orange, ahol állítólag pihen, most meg ez a különös légkör, ami rátelepszik az egész városra a hentes halála óta, ami persze egy rosszindulatú akció nem várt eredménye. Mindez majdnem valószínű. *Majdnem.*

A fürdőben Annát megint elfogja az a megkönnyebbült érzés, amit csak a vízben érez. Ma este senki nem jön el hozzá. Arra gondol, hogy Marthe furcsa teremtés, félig angyal, félig boszorkány, teljesen megtörték őt a rabszolgaságban töltött évek meg az a nagy csönd a fejében. Philippe-et úgy kezeli, mintha a fia volna, Delphine csak általa létezik számára, olyanformán, mint a vén bolond Cuno anyó, aki csak Louis számára pislálkol, mint valami gyertyaszál.

Anna biztos benne, hogy Delphine már nem szereti a dokit, meg is mondta neki. Nyilvánvaló, hogy Lavoisier gazember. Végül is Anna rájön, hogy senkit sem szenvedhet Sainte-Alixban.

Kilép a kádból, fölvesz egy fürdőköpenyt. Aztán tölt magának egy konyakot egy nagy, hasas pohárba, amit olyan kellemes fogni, és jól át lehet melegíteni benne az italt. Nem éhes. Bekapcsolja a rádiót, elég rosszul hallható, de azért mégis megnyugtató háttérzöreje.

Behúzza egy papírt az üvegasztalon levő írógépbe. Mielőtt bármit írna, fölkel, veszi a fényképet meg Delphine ékszereit, és körülnéz, hova rejthetné őket. Végül a fényképet a piros foltot ábrázoló kép mögé dugja, a kis ékszerdobozt pedig az állványra. André eljön a montélimari randevú után, de hánykor?

Újra iszik egy kis konyakot, az ital égeti a torkát. Túl késő lesz, el fog késni, írnia kell néhány sort a rendőrfelügyelőnek, aki most Lavoisier-nál tárgyal. Leül a gép elé, és gondolkodik. Elmúlt tizenegy óra. Megint iszik egy kortyot, aztán hozzáfog az íráshoz:

Biztos vagyok benne, hogy történt valami Delphine Morasseau-val. Tíz napja nem adott életjelt magáról, azt mondják, Orange-ban van, a depresszióját kezelte, de nem lehet elmenni hozzá, mert a férje, Philippe Morasseau módszeresen és elszántan megakadályoz minden

látogatási kísérletet. Azt hiszem, Delphine be van zárva valahol, fogoly, és mindenképpen segísre van szüksége, hogy kiszabadulhasson. Én, Anna Foscarie, kérem a jelenleg Sainte-Alixban vizsgálatot tartó rendőrfelügyelőt, hogy vegye figyelembe észrevételeimet.

Anna kihúzza a gépből a papírt, elolvassa. Aláírja a teljes nevét, és ott hagyja a papírt az asztalon. Fölhajtja a konyakot, az üveg már majdnem üres. Időnként motorzúgást hall, de a zaj hamar elhal. A rádió egyhangúan duruzsol.

Anna lefekszik az ágyra, de nem bújik be a takaró alá, meleg van, és ő nem meri kinyitni az ablakot. Elrejtette Delphine dolgait, és megírta a levelet. Majd odaadja Andrének, ha bekopog hozzá, és megkéri, hogy adja át a felügyelőnek, ő nem meri, szemérség, de így van, talán tényleg túl sokat olvas.

Eloltja a lámpát, mert a szemébe világít. A szobában nincs teljesen sötét, mindig beszivárog kintről egy kis fény, sárga foltokat vetít a falra. A fürdő és a konyak elbágyasztotta, behunyja a szemét, és arra gondol, hogy utálja Philippe Morasseau-t, hogy André egyedül hagyta, és hogy Lavoisier csak saját magára gondol. Arra gondol, hogy biztosan nem tartják majd elég fontos személyiségnek, és nem fognak hinni neki. Ha itt van, mindig Delphine lehel életet belé.

Hajnali egykor Anna beállítja az ébresztőórás rádiót délután háromra, ennyi idő kell ahhoz, hogy megeméssze az alkoholt és a félelmét, de valószínűleg már korábban felébred, mint mindig, nehéz fejjel, bedagadt szemekkel. Neveket mormog és sóhajtozik. Aztán elalszik, mert hiába próbálja legyőzni az álmoságot André várva.

Anna álma ekkor kezdődik és akkor szakad félbe, amikor kopognak az ajtón.

André rámosolyog, és azt mondja neki, hogy meg fog halni, de azért ő kedveli. Megmutatja neki Delphine-t, aki egy pincében kuporog, és könyörög, hogy szabadítsák ki, Anna elindul felé, de feneketlen csapdába esik. André nevet. Morasseau a rendőrfelügyelőt vádolja Filiol meggyilkolásával, és mutatja neki az állványon talált kis piros dobozt: „Ez meg mi?” – kérdezi, és a fehér Chevrolet átgázol Annán.

Halkan kopognak az ajtón. Anna kinyitja a szemét a sötétben, hogy elűzze a fehér autó rémét. Majdnem két óra, az ébresztőóra mutatója világít. Aztán ráeszmél, a konyak miatt érzi száraznak a száját, és a fürdőtől nehéznek a testét. Az asztalon az a fehér folt a levél, amit a felügyelőnek írt. Az álombéli ékszerdoboz ott van a kép mögött az állványon, és a kopogás nyilván Andréből származik, megígérte, hogy eljön hozzá a montélimari kiruccanás után. Mintha hallaná is: „Anna.”

Teljesen ébren van.

Csupa víz, a könnyű fürdőköpeny úgy tapad rá a keblére, hasára, combjára, mintha második bőre lenne. Anna fölkel, és szalad a sötétben csillogó kilincshez. Az ajtó be van zárva, hát persze, ő zárta be, amikor hazajött. Anna gyorsan kinyitja, az ajtó kitarul.

A férfi ott áll, csomaggal a kezében, beleolvad a sötétségbe. Anna hátrál, ő belép, becsukja maga mögött az ajtót. Csak annyit mond:

– Jó estét, Anna.

Amikor a karjába veszi, és erősen átöleli, Anna egy pillanat alatt megérti, mi minden vezette idáig, mennyi hibát követett el kezdettől, kislány korától fogva. Mintha egy óriási fal omlott volna le benne fölfedve ezeket a rég elfelejtett vagy elfojtott dolgokat.

Szeptember 3.

Kedves Delphine!

Most már tudom, hogy a hallgatása nem azt jelenti: játszik velem, hanem azt, hogy nem akar többé találkozni velem. Tiszteletben tartom az akaratát. Nem értem, de tiszteletben tartom. Csak egyet kérek: mondja meg az okát. Telefonon, egyetlen szóval vagy üzenettel, Anna révén kérem, magyarázza meg, miért kell ilyen szerencsétlennek lennem.

Miért vetette magát a karomba azon az augusztus 15-i éjszakán, a születésnapján, amikor olyan szép volt? Miért hitette el velem, azután, hogy ott éreztem magam mellett meztelenül, a sok embertől távol és mégis oly közel, hogy én változtatom meg az életét? Miért találkozott velem rögtön utána újra, és most miért tagad meg?

Kérem, válaszoljon Annán keresztül, és én nem zaklatom többé. Én hittem magában, és nem hiszem, hogy ilyen jól tudott volna hazudni ilyen sokáig. Azt hiszem, más dolog miatt viselkedik így, talán valamiféle szemérem nem engedi, hogy beszéljen.

Reggel láttam a doktort a maga kocsijával. Néhány pillanatig azt hittem, maga az. Kérem, Delphine, kíméljen meg attól, hogy újabb levelemet is válasz nélkül hagyja, ha másért nem, hát a maga iránt érzett szerelmem iránti megbecsülésből. Sokszor csókolom.

A maga Tristanja.

Louis Cuno

Tegnap óta semmi sem olyan, mint azelőtt, mert valami rosszul sült el. Filiol meghalt, reggel a mamával föltörtem a leveleket, majd visszarakasztottam és kihordtam őket, aztán száguldottam haza, mint egy örült, kinyitottam a lakatot, a zárat, és fönről kiabáltam le a mamának, akit az alagsorban hagytam: – Filiol meghalt. – Kétszer is megismételtem, lerohantam a lépcsőn, megbotlottam a sínekben. A mama ott ült lenn, még mindig a reggeli zsákmányt tűzögette föl a falra. Nem volt semmi különös: bankszámlák, egy levél Filiolnak, aki már soha többé nem fogja elolvasni; egy újabb szűz levélpapír, a doktoré, neki címezve Orange-ból, egy dupla boríték Anna Foscarie-nak, benne a nevezetes Tristan újabb vallomása Delphine-nek. Ez a levél adta a nap egyetlen igazi információját. Először is kiderült belőle, hogy az a bizonyos Tristan még mindig nem kapott hírt a doktor feleségétől, ugyanúgy, mint Anna, akit tegnap délután hazavittem, miután ott találtam a ház előtt nagy zavarban. Furcsa. Nem akartam nagyon kérdezzetni, nehogy gyanút fogjon, de azt hiszem, megértettem a hallgatásából, hogy aggódik Delphine eltűnése miatt.

Nevetett a Chevrolet defektes kerekein. Azt hiszem, tudom, ki az a Tristan. Meg is mondtam a mamának, azt hiszem, Anna napszemüvegét látva jöttem rá az igazságra. Erre a következtetésre jutottam; Sainte-Alixban csak három ember van, aki ilyesmit árulhat. A valószínűtlennek látszó személyeket sorra kihagyva eljutottam a Place des Papes-on lévő üzlethez, ahhoz a fickóhoz. A másik kettő, aki szóba jöhetne a levelek írójaként, nem alkalmas rá. Jól megnéztem a kirakatüvegen keresztül, biztos vagyok benne, hogy ő az. Ez a hitvány alak volt Delphine szeretője. Nem tudom, miért, de már a majdnem biztosnak tűnő feltételezéstől is undorodtam. A mama biztos azt mondaná, hogy azért, mert Delphine a gyengém, de csak a féltékenység beszélne belőle. Egyébként ő nem nagyon hisz a következtetéseimben. Neki a Place des Papes kereskedője csak egy teljesen hétköznapi ember, akinek az oszlopában, nálunk az alagsorban, csupa banális dolog van. Azt hiszem, a mama *a priori* elutasít minden okfejtést, ami tőlem származik. Ő a főnök, és az is akar maradni. Na nem baj. De amikor délfelé visszamentem a postára, minden

megváltozott.

Henriette-en nagyon szűk, testhez álló, rózsaszínű nadrág volt, hátul V alakban kivágott trikó, szándékosan vette fel, biztos vagyok benne, miattam, hogy fölingereljen, mint tegnapelőtt, amikor a táviratot a blúzába dugta.

Ezen a reggelen balsejtelmekkel ébredtem a Chevrolet-gumik, a Filiol kocsijába öntött cukor meg a Morasseau-nál kilesett különös dolgok miatt. Ma biztosan történni fog valami. De arra nem gondoltam, hogy Filiol meghal. A kocsí reggel kilenckor szaladt bele a kamionba. Először csak valami szörnyű győzelemhez hasonlót éreztem, eszembe se jutott, mit csináltam előző este. Filiol figyelmetlenül előzött, és ez a temetőbe juttatta. Nagyon helyes. Dél felé a rózsaszínű nadrágba és kivágott trikóba öltözött Henriette egy pasással beszélgetett. Már láttam ezt az alakot Sainte-Alixban néhány hónapja. Jean Lavardin az, a detektívfelügyelő, aki egy vízbefúlt ügyében nyomozott. Neki is nyitottunk egy rubrikát ott lenn az alagsorban a mamával, nem tudtunk róla semmit, kivéve azt a vízbefúlt-ügyet. Leültem. Henriette a szeme sarkából figyelt. Semmit se tudtam, de máris bűnösnek éreztem magam Jean Lavardin miatt.

Henriette legalább húsz percet társalgott velem, de hiába tekergettem a nyakam, hogy elkapjak legalább egy mondatfoszlányt, alig értettem valamit. Amikor Lavardin elment, Henriette rám nézett, és megrázta a kezét, úgy, ahogy azt szoktuk jelezni: komoly a dolog. Amikor a helyiség kiürült, odajött hozzám, és a fülembe súgta, hogy a főnök ne hallja:

– Tudod, mi történt?

Megráztam a fejem, de Henriette máris folytatta:

– Filiol balesete nem baleset volt. Elrontották a kocsiját.

Az volt az érzésem, hogy odaszögezték a székhez, a lábam mintha hozzáőnt volna a földhöz, falféher lettem, Henriette hátralepett, úgy kérdezte:

– Mi bajod, Louis?

Legalább egy percig képtelen voltam bármiféle hangot kiadni magamból. Mire magamhoz tértem, azt hiszem, Henriette megértett valamit. Sötét tekintettel, szigorú képpel mondta:

– Hé, te tudsz valamit!

Állítottam, hogy nem. Szerencsére bejött egy hölgy, és így megmenekültem a kínos helyzetből. Egy fél kiló porcukorral és egy tölcserrel megöltem Filiolt.

Vagy húszezredszere nyitom ki a lakatot, és közben kiszámolom, hogy a mama hat éve ki se tette a lábát a házból. Neki nem mondom semmit. El se tudom képzelni, hogyan reagálna, ha tudná, hogy én vagyok a felelős Filiol haláláért. Már nem ugyanannak az embernek érzem magam, szinte hihetetlen, meghalt a legnagyobb ellenségem, és én nem tudok igazán örülni a cukor miatt. Megpróbálom elképzelni, mi buktathatna le, de nem látok semmi veszélyt, lehetetlen, még a mama se fog megtudni semmit. Lavardin biztosan kihallgat majd, de én csak egy postás vagyok, semmi több.

A mama még mindig az alagsorban van, Nyugodtan elindulok lefelé, sietség nélkül, de magam előtt látom a halott mézáróst. Azt hiszem, most először megyek ilyen lassan lefelé, és azért, mert nem tudok mit mondani Filiol haláláról. A mama az egyik kezével támasztja a fejét, könyöke a fotel karfáján nyugszik. Hallja, hogy jövök, de nem mozdul. Amikor odaérek mellé, és meg akarom csókolni, kibontakozik az ölelésből, és azt mondja:

– Éhes vagyok.

Lihegve fölcipelem a toloszéket. A földszinten a mama azt mondja, hagyjam csak ott, most már elboldogul egyedül is. Megyek a konyhába.

Henriette megsejtett valamit, láttam a szemén. Azt akarja, hogy vallják, nem azért, hogy földadjon, csak kíváncsiságból, hogy megoszthassa velem a szörnyű titkot, amire talán rájött.

Nem vásároltam be, máshol járt az eszem, még friss kenyér sincs. Kiveszek a szekrényből egy

csomag hosszútésztát, egy paradicsomkonzervet, a frigóból meg egy darab sajtot. Előételnek tükörtojást csinállok, a mama azt fogja mondani: „Már megint!”

Ebéd közben nem beszélünk. A vége felé a mama félretolja az evőeszközt, és azt mondja :

– Filiol meghalt, eggyel végeztünk.

Nem szólok semmit. Leszedem a tányérokat, a mama kritikus szemmel figyeli minden mozdulatomat, érzem, hogy mindjárt rám támad valamiért, és olyan érzéseket tulajdonít nekem, amik föl se merülnek bennem. Elmosom a tányérokat, ő megfordul:

– Te nem is örülsz, Louis?

Megismételtem vele a kérdést, olyan zavarban vagyok. Ő még hozzáteszi:

– Úgy viselkedsz, mintha bántana a hentes halála.

Félig kérdőn, félig állítva mondja, és figyel, kierőszakolok magamból valami nevetésfélét:

– Ugyan! Megérdemelte a gazember...

De a hangom hamisan cseng, ugyanúgy, mint amikor Henriette-tel beszélek, a mama érzi, de azért folytatja:

– Azt szeretném, hogy Lavoisier meg Morasseau is ugyanerre a sorsra jusson, akkor vége lenne az összes bajunknak, igaz, Louis?

Igennel felelek, és befejezem a mosogatást. Egy órakor a mama megnézi a híradót. Energiatakarékosságról beszélnek, meg a hétvégi balesetekről. Olaszországban merényletek voltak, Dél-Franciaországban pedig emberrablás. Mindenütt csak az erőszak. A mama rázza a fejét:

– Nyomorultak ! Gazemberek...

A világ végét emlegeti. Én mögötte állok, az ajtófélfának támaszkodva. Látom, ahogy a tarkójára csavart szürke konty lassan mozog jobbról balra, elnézem ezt az asszonyt, akit igazán kedvelek, de aki folyton csak lamentál, kritizál, nevel, örökké. Nemegyszer elmegy a kedvem a házőrzéstől, be se merem vallani magamnak, de néha azt kívánom, bárcsak jönne egy jó nagy fölfordulás, hogy minden megváltozzon, és arról álmodozom, hogy egyszer egy egész éjszakára kimaradok. A gondolataimban összekeveredik a porcukor meg a benzin, a hentes miattam halt meg, de a mama nem tudja. Megöltem a Filiol mellett ülő utast is, a sógorát, és nem tudom eldönteni, hogy büszke vagyok-e rá vagy szégyellem, hogy bűnös vagyok-e, vagy joggal álltam bosszút.

Háromnegyed kettőre érek a postára, a mamát a tévé előtt hagytam, most is keserű volt, mint mindig, ahogy behajtottam az ajtót, jött a szokásos zsarolás a közömbösnek szánt hangon: – Jól csukd be, ha jönne valaki... Egyedül vagyok egész nap... – Rendszerint azt is hozzáteszi, hogy még egyik szintről a másikra se tud közlekedni, és ráüt a lábára.

Henriette nincs a postán, de öt vagy tíz percen belül biztosan ott lesz. A hír, amit ma közölt velem, bombaként hat majd Sainte-Alixban, sőt messzebb is. Ettől a perctől kezdve értem meg, hogy egy pusztító fogaskerékbe dugtam az ujjam, ugyanúgy, mint amikor a Chevrolet gumiját kilyukasztottam, és akaratlanul emberek halálát okoztam.

Leülök, és Delphine-re gondolok. Újra látom őt a fehér ruhájában azon az augusztus 15-én, felékszerezve. Eszembe jutnak Tristan levelei, főleg az utolsó, a ma reggeli, mert ebből értettem meg, ki is ez a szellemfigura. A gyanúm bizonyossággá alakul. Delphine, aki kézen fogva vezetett be Morasseau műtermébe, a szinte valóságértelen Delphine.

Henriette két óra felé érkezik meg, kifulladásra, a sietségtől piros arccal, és máris mondja:

– Louis, Louis! Tudod, mi történt?

Azt mondom, nem, de a gyomrom teljesen összeszorul. Henriette leül, és villogó szemmel mesélni kezdi:

– Louis, megtalálták Delphine Morasseau-t, élve bennégett a Méharijában. Orange-ból jövet

belezuhan a szakadékba.

Minden megpördül körülöttem, hullámszik a fal, a szék mintha gumiból lenne, a pult előrezuhan. Henriette levegőhöz jut, belecsíp a karomba, megráz, aztán folytatja:

– Érted, Louis? Delphine Morasseau is autóbaleset áldozata lett, mint Filiol.

Megértettem. Elborzaszt ez az egész, legalább annyira, mint a hentes halála. Filiolé azért, mert miattam történt. Delphiné meg azért, mert kedveltem őt. Delphine halálát ugyanolyan természetellenesnek találom, mint a másikat, azzal a különbséggel, hogy erről a balesetről semmit sem tudok. Valami rázárul Sainte-Alixra vagy ránk, a mamára és rám, pontosabban egyedül rám, mert ha nem is akarattal csináltam, az ötletet én adtam. Mutattam az utat. Henriette még egyszer megráz, elkapja a hajam, és kiabál:

– Hé, Louis, nem szólsz egy szót sem?

Képtelen vagyok bármit is mondani. Henriette hátralép, ugyanúgy, mint reggel, néhány másodpercig figyel, végül megkérdezi:

– Te tudtál róla, igaz?

Fölkelek, és azt mondom, nem, honnan tudtam volna. Még mindig nem tértem magamhoz. Támolygok. Henriette hirtelen az üvegezett kalitka felé fordul, megnézi, hogy a főnök helyén van-e, aztán halkán így szól:

– Louis, mondd el, mit tudsz...

Egész halkán motyogom, pedig nincs ott senki:

– Nem tudok semmit. Nem normális ez. Delphine távolléte több embernek föltűnt már...

Tristanra gondolok, meg arra a táviratra, amit Anna Foscarie adott fel. Henriette fölugrik, hozzám tapad, olyan szorosan, hogy érzem, a fülem tövéig elpirulok, és azt mondja:

– Kinek? Beszélj már, az ördög vigyen el! Louis, mindent el kell mondanod!

A főnök lép be és szabadít meg szorult helyzetemből. Henriette gyorsan elhúzódik tőlem, és csípőjét ringatva visszamegy a helyére. A főnök bemegy a pult mögé, és megszólal:

– Morasseau doktor felesége megégett a kocsijában. Azt mondják, csak egy hamuval teli pár cipő maradt belőle.

Aztán bezárkózik üvegezett kalitkájába. Valami megint összezárul fölöttem. Mama.

Odamegyek Henriette-hez, fölé hajolok, és a fülébe súgom:

– Most rögtön haza kell mennem, meg kell néznem a mamát.

A lány nem érti. Belecsimpaszkodik a nyakamba, úgy tart maga fölé hajolva:

– Jó, de este találkozunk vacsora után, rendben?

Nem válaszolok, tudom, mit akar, először is ki akar szedni belőlem mindent, aztán meg akar szorongatni jó alaposan, élvezni akarja azokat a gyönyöröket, amiktől féltékenyek szoktak lenni az emberek.

Igyekszem észrevétlenül kimenni a postáról, mintha csak ügyfél volnék. A mama veszélyben van, vagy én álmodok. Meg kell mondanom neki, hogy Delphine meghalt. A robogóm már meg is áll az ajtó előtt. A mama örül majd, és azt mondja: – Kettő! – És figyel, hogyan reagálok, niért tudja, hogy kedveltem Delphine-t.

Kinyitom a lakatot meg a zárat. A mama már biztosan hallja, és tudja, hogy valami rendkívüli történt, ha ilyen hamar visszajövök. A tévé most is szól, és szörnyen összeszorul a szívem, mert a készülék előtt üres a tolókosci. Még nem léptem be a szobába, elönt a veríték. Közben eszembe jut, hogy minden be volt zárva, elvben nem jöhetett be senki, Filiolra és Delphine-re gondolok, és megyek a szalonba.

A mama ott áll a tükrös szekrény előtt, látom az arcát. Mozdulatlanná dermedek, megborzongok. A mama megdőlvé áll, sántán, bal kezével a fogasba kapaszkodik, a jobbal pedig egy fotel támlájába. Piros ruha van rajta, a nyakán, a kézelőn és a szoknya alján arany szegély,

szürkés haja kibontva, kócosan hullik a vállára. Meglát a tükörben, és elkezd reszketni. Úgy suttog, mint aki halálra rémült.

– Louis...

Torz alakját szemléli, akármelyik pillanatban összerogyhat. Megint azt suttogja:

– Louis, látod...

Meg se tudok mozdulni, majdnem elfelejtettem, miért jöttem haza. Nehezen nyelem a nyálam. A mama remegő hangon folytatja:

– Látod, Louis, ezt a ruhát egyszer vettem fel az életben...

Nem mozdulok.

– ...egyszer. Étterembe mentünk. Az a szemét apád egyetlenegyszer vitt el étterembe...

Egyetlenegyszer – ismétli meg, aztán megváltozott hangon hozzát teszi: – Segíts, Louis, el fogok esni...

Odarohanok, megfogom, odahúzom a tolókcsohoz. Egy könnycsepp hullik a ruhára, én sírok, ő már nem tud. Ül a tévé előtt a piros ruhában, és megpróbálja visszatűzni a kontyát. Szegény anyám, amikor nem vagyok itthon, iszonyú erőfeszítések árán újraéli élete néhány szép pillanatát. Biztos vagyok benne, hogy haragszik rám, amiért megleptem. Ujjaival hátrafésüli a haját, szigorúra, gyöngyöző homlokán látom, hogy nagy erőfeszítésbe került néhány pillanatra visszaképzelné magát abba az időbe, amikor nem kellett mindig ülnie. Nézi a képernyőt, és megkérdezi:

– Mit csinálsz te itt, Louis?

Megint minden a szokásos, beleértve a száraz hangot. A ruhák, amiket a piros ruha kedvéért levett, összegyűrve a fotel lábánál hevernek. Veszek egy mély lélegzetet, és kibököm: – Delphine meghalt, mama, megégett.

Le sem veszi a szemét a képernyőről. Szemhéja alig rezzen. Hallgat, mintha nem is érdekelné a dolog, aztán megszólal egy kis kérdő hangsúllyal, de nem néz rám:

– Hogyhogy?

Azt válaszolom, hogy Delphine elégett a kocsiában, hogy lezuhant a Cambuse-szakadékba. Egy pillanattal később odagurul a tévéhez, kikapcsolja, és azt mondja:

– Kettő! Különös. Mi is volt Morasseau postájában ma reggel?

Gondolkodom egy kicsit, aztán rájövök:

– Csak egy üres levélpapír, mama.

Megint csak azt mondja, különös, és hozzát teszi, hogy ez nagyon jó nekünk. Azt mondja, most még inkább szem előtt kell tartanunk Morasseau-t, és hogy a szenvedéseink hamarosan véget érnek. Kapok az alkalmon, és magabiztosan kijelentem:

– Megyek körülnézni este, mama, nagyon éber leszek.

Nem mer semmit mondani a múltkori vitánk miatt, na meg azért sem, mert ő mondta, hogy így kell tenni, így aztán eldönthetem, hogy el akarok-e menni vagy sem a randevúra, amit Henriette kért tőlem. Még nem tudom, mit csinállok.

Visszamegyek a postára, a mama nem akarta, hogy segítsek neki átöltözni a szürke ruhába. Teljesen valószínűtlen a tolókcsoiban ebben az ünneplő ruhában, mintha csak képzeletben létezne, hisz neki már csak az jut, hogy elmerengjen azon, minek kellett volna megtörténnie.

A robogón ülök, csodás a levegő, gyöngéden, langyosan cirógatja a bőröm, eszembe juttatja az életet, a hentest és Delphine-t. A mama nem hozakodott elő Delphine iránti érzéseimmel, amikor bejelentettem neki a balesetet, de azt hiszem, csak azért, mert megleptem őt a piros ruhában.

Henriette nem mozdul, amikor visszamegyek az irodába, éppen valamit ír, később „lélekölő”-nek minősíti a dolgot. Csak akkor emeli föl az orrát, amikor leülök, és egészen halkán mondja:

– Na kölyök, találkoztál a mamával?
Rábólintok.

Négykor, amikor befut a montélimari kocsis, beülök a kis Renault-ba, és elindulok a Sainte-Alixon kívüli körutamra. El kell vinnem Morasseau-nak három levelet, amit nem tartottam érdemesnek arra, hogy fölnyissam. Pillanatnyilag fölösleges. Az egyik Párizsból jött, valami múzeumból, nyilván anyagot küldenek neki kedvenc, sznob időtöltéséhez. Egyébként csak két egészen közeli villába kell mennem.

Amikor megpillantom a házat a fák mögül, ugyanaz a balsejtelem fog el, mint előző éjszaka, amikor a gesztenyefán kuksoltam. Remélem, hogy a doki nincs ott, meg hogy Marthe fön van az emeleten, a takarítással elfoglalva, és nem hall semmit. Ott hagyom a leveleket a konyhában, aztán jónapot.

Odaérek a gyephez, szemközt a házzal, az az érzésem, hogy nekem ugrik a fehér szobor. Ott fekszik, oldalra fordulva, mint egy fotón, egyik lába felhúzva, még le is lóg a talpazatról. Semmi kétség, ez a rohadt Morasseau tehetséges. A szobor még nincs kész, hiányzik a feje, a nyaka és a válla. Egy körkörös visszahajtott dróthálódarab mered ki a mell-részből, szemmel láthatólag várja, hogy megkapja a gipszborítást. A Chevrolet nincs a terasz alatt. Morasseau sehol. Fellélegzem.

Furának tartom, hogy Delphine a Cambuse-szakadékban leli halálát, amikor állítólag magányos vakációját töltötte Orange-ban. A múltkor Morasseau viselkedését is különösnek tartottam, minek törte el az üveg boromat? Azt hiszem, soha nem szedi össze magát ez után a katasztrófa után, és a mi viszontagságaink is véget értek, jól gyanítja a mama.

Megborzongok, amikor az emeleti ablakra nézek. Delphine olykor-olykor innen köszönt ki nekem. Gyorsan leteszem a három levelet, és szállok vissza a kocsiba. Félfordulatot teszek, a szélvédő mögül figyelem, amint az egész vidék együtt fordul velem, és akkor meglátom Marthe-ot. Ott áll a lépcső tetején, a terasz szélén, tiszta feketébe öltözve, fehér, szigorú arccal. Olyan, mint egy boszorkány, azt várom, hogy kinyújtsa a kezét, és ott helyben elátkozzon. Nem köszön, nem int, ma nem fog megkínálni gyümölcscsel, az biztos. Soha nem láttam még ilyen sápadtnak, azt hiszem, ma reggel óta szörnyű képek kergethetik egymást a fejében. Menekülök a háztól, a visszapillantóban látom egyre kisebbedő, mozdulatlan alakját.

A szemétlerakó után, a két villa felé, ahova még levelet viszek, ráfordulok a Grignanon át Orange-ba vezető útra. Összerezzenek, amikor meglátom a kis kék, rozsdás, öreg jelzőtáblát. Alig lehet kibetűzni: *Cambuse*.

Kémösztoneim azt sűgják, hogy ugorjak el oda, pedig elfacsarodik a szívem már a gondolattól is, hogy meg kell szemlélnem azt a szakadékot, ahol Delphine meghalt.

Átadom a levelet madame Pilissier-nek, ennek a rendes kis öregasszonynak, aki ugyanolyan kitaróan várja a postát, mint a halált; mindig elébem fut, amikor végre levele jön az Amerikában élő fiától. Hát igen, ilyenek a fiatalok, a néni azt mesélgeti, hogy a fia szerencsét próbálni ment, de majd biztosan visszajön, hogy lefogja a szemét. Reménykedik, még egyre hisz benne, és minden alkalommal azzal fejezi be, hogy derék gyerek vagyok, és jól bánok a mamával. A másik levelet bedobom a levélszekrénybe. A Cambuse tíz kilométerre van ide, nekiindulok a kanyargós útnak.

Körülbelül el tudom képzelni, mi történhetett. Delphine hazajött Orange-ból a kocsijáért. Megmondta a dokijának, hogy más szeret, Tristant, és hogy elmegy. Pénzgondjai nem lehettek, gazdagabb, mint a férje. Aztán elment, és belezuhant a szakadékba. De itt sántít az okoskodásom. Vagy baleset történt, és én azt mondom, hogy ez nagyon furcsa, vagy Morasseau szándékosan tette tönkre a Méharit, hogy Delphine-nek baja legyen, de ez még furcsább, mert irtó rafinálnak kell lenni ahhoz, hogy valaki tízméternyire ki tudja számítani, hol kell összetörnie a kocsinak.

Eszembe jut Filiol, a Citroen meg a benzin. Képtelen lettem volna tudatosan kitervelni ilyesmit, nem tudom, Morasseau hogyan lett volna képes rá.

A Cambuse előtti utolsó kanyarnál erősen fékezek, majdnem megállok. Ez rosszabb, mint a Cote d'Azur a szezon kellős közepén. Egy buszt, két lakókocsit és legalább tíz kocsit állított meg a rendőrség. Az út jobb oldalán négy hidraulikus talpon egy autódaru ereszti le a csörlőt a szakadék mélyére. Lassan gurulok előre. Éppen az autóröncs kiemelése folyik. Nem akarom felhívni magamra a figyelmet, óvatosan beállok a busz elé. Örült meleg van. Az autódaru felől áradó szag rátelepszik a környékre. Mindenki a szakadékot figyeli, az acélkábel lassan tekeredik fölfelé egy óriási hengeren. Közelebb húzódok a kis alacsony falhoz, ezen bukott át az autó. Lenn, úgy tizenöt méternyire két alak figyeli a kiégett autó betegesen lassú emelkedését. Ők akasztották be a kábelt.

Ha az ember tudta, milyen márkájú a kocsi, fölismerheti, hogy Méhari, itt-ott még néhány zöld folt is látható, a többi mind fekete. Nincs se motorháztető, se szélvédő, és hiányzik az egyik jobb kerék. A karosszéria műanyag részei megolvadtak vagy teljesen elégték. Ha Delphine bekapcsolta a biztonsági övet, és nem repült ki a kocsiból, úgy éghetett, akár egy fáklya a lángoló benzin közepében ülve. Iszonyatosan nagyot zuhanhatott.

Legalább tíz percig állok ott mozdulatlanul, nézem azt az elszenesedett röncsot, amely úgy hátrál az út felé, mint egy megsebzett állat. Senki nem beszél, egyedül a darukezelő int az egyik rendőrnek, biztos a röncsrel kapcsolatban magyaráz neki valamit. Nem tűnik föl semmi különös. Magam elé képzelem Delphine-t, ahogy zuhan, rémisztő, olyan fiatal volt, olyan szép.

Amikor a jármű hátsó része már majdnem eléri az alacsony kis falnak azt a részét, ahol lezuhant, megérezem, hogy valaki figyel. Nem merek fölneézni. Súlyos, szörnyű ez a jelenlét, a legkisebb mozdulatomat is fürkészi, és sejtem, hogy már régen. A darukezelő a munkájára összpontosít, ő nem lehet. A rendőrök a röncsot tartják szemmel, ügyet sem vetnek rám. A turisták sem. Aztán meglátom egy kicsit távolabb, félig eltakarja a csörlő dobja. Ott áll, mozdulatlanul, tökéletesen nyugodtan, zsebre vágott kézzel, mintha mindenre füttyülne, csak rám nem. Jean Lavardin az.

Összeszorul a torkom, a mézárós miatt, de fegyelmezem magam. Továbbra is a lassan közeledő, kiégett Méharit nézem.

Amikor a hátsó kerekek beleütköznek a kidőlt falba, az egész röncs erősen megrázkódik. Aztán a megfeketedett kocsi lehuppan a meggörcsült, leeresztett kerekre, az autógumi mellé. Ennyi maradt Delphine-ből és az orange-i kirándulásból: egy elégett csontváz, amelyet úgy hoz felszínre egy óriáscsörlő, mint valami horogra akadt halat. Egy fél pillanatra felnézek. Lavardin még mindig mereven néz. Szörnyülködve grimaszolok, bizonyítandó, hogy nagyon is el tudom képzelni, milyen volt az a zuhanás, de valójában azért, nehogy eláruljon az arcom, most, amikor figyelnek. Aztán zsebre dugott kézzel, szép lassan elindulok, szemem a röncsra szegezve. Harminc métert kell megtennem. Mögöttem megmozdul Jean Lavardin is. Ingatom a fejem, mintha csak azt mondanám magamban: „Micsoda katasztrófa”, de közben elönt a verejték a gondolatra, hogy a felügyelő tíz méterrel jár mögöttem, követ, és arra készül, hogy megszólítson, összeszorított foggal azt motyogom magamban:

– Delphine meghalt. Morasseau ölte meg. Biztos, hogy a doki, Tristan miatt. Nem szabad beszélmem Tristanról.

Amikor visszafordulok, és megfogom a kocsiajtót, már ott van, egészen közel, zsebre dugott kézzel, olyan közel, hogy émelyítő borotvaszeszének illata az orromba csap, *Szerelmi szenvedély* vagy *Kínai álom* lehet, valami csajoknak való légyfogó. Henriette is ilyen légyfogóval keni magát, úgy illatozik, mint egy virágüzlet. Lavardin épp hogy köszön, elnyújtja a szavakat, közben látom a csontváz körül sürgölődő alakokat, akik a csörlőről leveszik a röncsot, a szemem

sarkából figyelem, amint egy autómentő jön fölfelé a szerpentinén, a rendőrök jeleznek neki, hogy az autódaru el tudjon indulni. A hidraulikus lábak visszahúzódnak. Csak egy fejbólintással válaszolok, az az érzésem, hogy a szemem kiesik az útra, ha rá kell néznem erre a zsarura. A szorongás miatt, Filiol miatt.

Lavardin kivesz a zakója zsebéből egy átlátszó, műanyag tokot, és a melléhez emeli. Semmit se látok, mert a napfény elvakít.

– Lavardin, Jean. Rendőrfelügyelő. Látta a kocsit?

– Látom – mondom megbicsakló hangon.

Az autómentő megy el mellettünk, és beáll az autódaru mögé. Ez fogja elvinni a Méharit a hátán. Lavardin azt mondja, a roncsot nézve:

– Doktor Morasseau feleségének a kocsija, tudta?

Igennel válaszolok, és hozzáteszem, hogy az egész város tudja. Az autódaru nekiindul, irány előre, hegynek fel, nyilván, hisz nem tud visszafordulni csak a hágónál, ott, a környék legdrágább vendéglőjénél, *A forrás*-nál. Erről eszembe jut a szobor, amit a doktor csinált, meg a fotó, ami a modellje volt, annak is *A forrás* volt a címe. Akár egy haldokló asszony.

A daruskocsi még mindig bűzlik, pedig már távolodik. Az autómentős talált négy fickót, akik segítenek föltolni a Méhari maradványait a vontatóra, csörlő nem is kell. Lavardin figyel a műveletet, én meg nem merek beszállni a kocsiba. Végre megkérdezi:

– Jól ismeri Morasseau-ékat?

Nemmel felelek, időnként egy levél vagy egy távirat, nagy ritkán egy-egy csomag. Marthe-ot, a süket öreg, szolgálot jobban ismerem, ő gyakran megkínál gyümölcssel.

– Elmehetek? – kérdezem félénken.

Elmagyarázom, hogy a posta miatt kell indulnom, itt fő a pontosság, mindig. Lavardin vág egy grimaszt, de jóváhagyja, grimaszol, mert minden olyan bonyolult. Amikor már ott ülök a volánnál, odakönyökök az ablakba, és bizalmasan azt mondja a kiégett Méharira mutatva:

– Valójában nem a kocsi miatt jöttem, csak véletlenül kerültem épp ide. Filiol, a hentes miatt küldtek, a cukor miatt. Ismeri a henteset?

Bólintok, képtelen vagyok bármit is mondani, biztosan falfehér vagyok vagy vérvörös. Lavardin felegyenesedik, megveregeti a kocsitetőt, aztán ruganyosan arrébb lépdel. A Méhari már ott áll az autómentő platóján. A kocsi elindul. Az incidensnek vége. Tátott szájjal, kimeredt szemekkel, görcsbe rándult kézzel vezetek. Nem tudom, hogy ez a zsarú csak teszi magát vagy tud is valamit, élelmes-e vagy élhetetlen. Mindegy, én nem tudok semmit. Nem csináltam semmit. Minden Lavoisier, Filiol és Morasseau miatt van. Minden az ő nyomorult ingatlanpiszkoskodásukból indult ki, és most itt állok ezzel a porcukorüggel meg a hentes halálával. Sírnivaló. Sírni. Gyorsan hátramenetbe kapcsolok, és kétszeri manőver után visszafordulok, elindulok lassan Sainte-Alix felé, a szívem jobban kalapál, mint egy vágatózó lóé, a karom meg a lábam mintha vattából lenne. Látom Jean Lavardint a visszapillantó tükörben, már csak akkora, mint egy apró légy. Mint egy egészen kicsi szartúró bogár.

Majdnem öt óra, mire visszaérek a postára. Henriette egyedül van, a főnöknek csak az árnyéka látszik, mozdulatlan a homályos üveg mögött. Halkan mondom Henriette-nek, hogy más ne értse:

– Láttam Delphine kocsiját, nem maradt belőle semmi, csak egypár agyonégett vasdarab. Úgy lángolhatott, mint egy fáklya...

Henriette még további részleteket vár, egyszerre kíváncsi és csábító az arca. De én nem mondok semmi többet, leülök a helyemre. Jean Lavardin csak egy apró légy, Delphine pedig meghalt. Úgy le vagyok törve, mintha én öltem volna meg a henteset és Delphine Morasseau-t, nem tudok szabadulni az előbbi képtől: a felügyelő ott áll a daruskocsi előtt, kétszer rácsap a kocsitetőre, jelezvén, hogy egyelőre elmehetek.

Mielőtt nekikezdek a munkának, Henriette felé hajlok, még egyszer rápillantok a főnök kalitkájára, és azt suttogom:

– Lavardin, a felügyelő ott volt a szakadéknál. Megkérdezte, ismertem-e Filiolt. Ez az alak még macerálni fog minket.

És hogy ne legyek olyan egyedül nagy bajomban, tagoltan hozzáteszem:

– Azt is megkérdezte, hogy téged ismerlek-e. Azt mondtam hogyne, ismerlek...

Henriette leveszi félhold alakú szemüvegét, úgy vizsgálgat, mintha tudná, hogy hazudok. Elfordítom a fejem, mert valósággal belelát a vesémbé, és ez nagyon zavar.

Lebélyegzem az előttem lévő leveleket a boríték hátán, Sainte-Alix, szeptember 3., és azt ismételvegtem magamban: „Lavardin rá fog jönni... tud mindenről, az ingatlanügyről, a levélfeltörésről, a hentes fenyegetéseiről és haláláról meg Delphine haláláról is. A porcukor pedig, vacak kis megtorló akció volt, csak rosszul sült el...” Húsz évet ülhetek rács mögött, a mama meg egyedül marad a házban a lépcsőkkel, a tolokocsival meg a sínekkel.

Hét óra előtt néhány perccel, amikor már egyetlen ügyfél sincs a helyiségben, Henriette fölkel, maga elé teszi a szemüvegét, lassan odajön hozzám, lopva rápillant a főnök kalitkájára, megáll mellettem, combja, hasa hozzám ér, végigsimítja a hajam, maga felé fordítja a fejem, majd hirtelen lehajol, és azt súgja a fülembe:

– Ma este elviszlek vacsorázni oda föl, *A forrás*-ba.

Elakad a szavam, képtelen vagyok bármit is mondani, merőn, bambán nézem a pultot. Hülye gondolatok futnak át az agyamon, Henriette az anyjával él, nekem ott az enyém, mit találhatnék ki, hogy kimentsem magam, de Henriette csak dörgölődzik hozzám, megérinti a nyakam, engem akar, égek a vágytól, hogy hagyjam, és ugyanakkor borzasztóan szeretném, ha valami ürügyet találnék, hogy ne kelljen elmennem. Önkéntelenül csak annyit tudok kinyögni:

– *A forrás*-ba? De hisz az borzasztóan drága!

Pedig nem ez a problémám, hanem az, hogy hogyan szabadulok.

Henriette elhúzódik tőlem, visszamegy a helyére, kihúz egy fiókot, és kivesz belőle egy takarékbetétkönyvet. Huncutul néz rám, mindenképpen engem akar ma este. Ezer bocsánatkérő mondat és több száz megválaszolatlan kérdés kering a fejemben, gondolatban a mamával beszélgetek. Henriette valamit firkál egy rózsaszín blankettára meg a takarékkönyvébe. Aztán az egészet beteszi egy rekeszbe, és kivesz a kasszából öt darab százfrankost. Felém indul, úgy riszálja a csípőjét, mint egy filmsztár, a százasokat úgy tartja, mint egy legyezőt. Meglengeti őket:

– Ez a miénk, a kettőnké, kölyök. Befizetlek egy estére.

Nálam soha nincs egy vas sem, minden megy a mama szobájába, a szekrénybe, ha vásárolni kell, ő ad. A mamának van egy csekkszámmlája is, rajta tízezer frank már húsz éve. Az én keresetemből meg az ő rokkantnyugdíjából élünk. Megvagyunk, mert a ház az övé, azaz az övé és a papáé, de a papa soha nem vált el tőle, és nem is jött vissza. Néha ki-kiveszek egy kis pénzt a lepedők közül a szekrényből, de mindig csak nagyon keveset, annyit, hogy ihassak egyet hazafelé vagy vehessek egy üveg bort. Ötven franknál többet még soha nem csórtam el, és azzal mentegtettem magam, hogy végül is az én pénzem.

Henriette még egy kicsit dörgölődzik hozzám, megsimogatja az arcom a százfrankosokkal. Hirtelen nem tudok mit kitalálni, hogy elmehessek *A forrás*-ba Henriette-tel. Hogy időt nyerjek, ezt kérdezem tőle:

– És mit fog szólni ehhez az anyád? Henriette még egyszer megriszálja a csípőjét, és kijelenti:

– Majdnem harmincéves vagyok, azt csinállok, amit akarok. Azért lakom vele, hogy ne legyen egyedül, és kész!

Lesütöm a szemem, és képtelen vagyok bármit is kitalálni. Egy kis csönd, aztán újra

belemarkol a hajamba, és megkérdezi:

– Hát te, Louis, te mit fogsz mondani az öregasszonynak?

Érzem, hogy elpirulok, Henriette várja a választom, játszadozik a hajammal.

– Hát ez bonyolult – hebegtem –, a mama nyomorék, tudod...

Henriette azt mondja, hogy attól még elmehetünk, hogy adjak a mamának vacsorát előbb, és fektessem le korábban, ez még jót is tesz neki. Fölnevetek, de hamisan cseng a hangom. Amikor az előbb hazamentem, és ott találtam a mamát a piros ruhában, állva, azt mondtam neki, hogy este elmegyek kémkedni a dokihoz. Megköszörülöm a torkom, és nagy nehezen kinyögöm:

– Későn kell vacsoráznunk, megszokta már, hogy foglalkozom vele esténként.

Henriette egy ujjával fölemeli az állam, rövidlátó szemével rám néz:

– Soha nem mentél még el?

Azonnal rávágom, hogy nem, eszembe se jut, hogy hazudjak. Henriette elmosolyodik, megsimogatja az arcom, és azt suttogja:

– Íme, itt az alkalom.

A főnök kijön az üvegezett kaptárból, az órájára néz, összehasonlítja a faliórával, és elmenőben odaszól:

– Maga zár, kisasszony, nincs időm megvárni a hét órát.

Henriette bólínt, de mihelyt becsukódik az ajtó, háromszor megpördül, eltáncol egy tangót, nem létező dallamokat dúdolgat, kiköt a térdemen, átkarolja a nyakam. Rám zúdul a parfümjé, a teste, egyre gyorsabban lélegzem, úgy érzem, elmerülök. Nem tudom, hova tegyem a kezem, mert mindenütt belé ütközöm, teste megfeszül a ruha alatt, szorosan hozzám simul, majd megfojt, erőszakosan maga felé fordít, szájon csókol. Néhány pillanat múlva feláll, mosolyogva néz rám, keze a csípőjén:

– Na, Louis, tetszem neked?

Ostoba vagyok, ügyetlen, remegek. Igennel félelek, de úgy, mint egy kölyök, aki süteményt fogad el. Henriette fogja a táskáját, megrázza, a kulcsai csörömpölnek benne, majd kijelenti:

– Tűnj el, bezárok. Ertem jössz?

A szívem majd kiugrik a helyéből, most azonnal döntenem kell. De azért gyorsan válaszolok:

– Mivel?

Henriette azt akarja, hogy menjek érte a postai Renault-val nyolcra, és hogy tisztán, és rendesen legyek felöltözve. Elindul az ajtó felé.

– Nagykorú vagy, nem? Majd figyellek az ablakból. Ne váráss meg, jó?

Beindítom a robogót. Henriette gyalog megy el, lassan, táskájának szíját a keze köré csavarva. Van még egy óráam, majd visszajövök a Renault-ért, pedig ez szigorúan tilos. Henriette egy elegáns étterembe akar vinni.

Úgy érzem magam, mintha darázs-fészék lenne a fejemben, azok az átkozott dögök egy pillanatra se hagynak nyugodni, képtelen vagyok valami logikus dolgot kitalálni. Leveszem a láncot, kinyitom a lakatot meg az ajtózárat. A mama ott ül a bejáratnál, az ajtó felé fordulva, rám mosolyog. Földbe gyökeredzik a lábam. Soha nem szokott itt várni. Rendszerint a tévé előtt találok, a konyhában vagy a folyosó végén, abban a poros, sötét kis helyiségben, amit lomtárnak használunk: órák hosszát forgatja, nézegeti ugyanazokat a kereteket, ugyanazokat a megsárgult fotókat, ugyanazokat a neki kincseket érő cipősdobozokat. Vagy ha az alagsorban hagytam, a parafalapokat szemlélgeti, a kis papírcetliken megelevenedő embereket.

Halványan mosolyog, és remegő hangon mondja:

– Louis, szeptember harmadika van...

Hirtelen nem értek semmit, nem mozdulok, nézek rá szóltanul, de Henriette jár az eszemben, Henriette, aki nyolcra vár.

Értetlenül megismétlem:

– Szeptember harmadika...

A mama felém gurul, könnyes szemmel néz rám...

– Majdnem elfelejtettem, Louis.

Még mindig értetlenül kérdezem, hogy miről van szó.

– A házassági évfordulónk, Louis. Szeptember harmadikán volt az esküvőnk apáddal.

Megpördül a tolókokcsival, engem faképnél hagy, és belöki a nappali ajtaját. Az asztal meg van terítve, gyertyatartó, talpas poharak, amiket soha nem használ. Tátott szájú ezüstkarkasok tartják a késeket. Még egy üveg óbort is kivett a szekrényből, egyet azok közül, amikhez csak kivételes alkalmakkor nyúlunk, mert több, mint tízévesek; nem ízlik igazán se a mamának, se nekem, inkább szertartás az egész, hódolat az értékesnek, a drágának.

Mint minden szeptember harmadikán, most is három személyre van terítve. Egy a mamának, egy nekem, egy annak, aki most sem fog eljönni. Ahogy az asztal felé megyek, döbbenet, rémülten, Henriette hangját hallom: „Majd figyellek az ablakból. Ne váráss meg, jó?” Teljesen fölösleges volna azt javasolni, hogy ő ülhessen a harmadik terítékhez. A mama azt mondja:

– Nagyon egyszerű vacsorát csináltam abból, amit itthon találtam, de azért jól fogtok lakni, azt hiszem.

A falióra negyed nyolcat mutat.

– Én szolgálok fel, Louis – mondja a mama – tegyél föl egy lemezt.

A rádióba épített öreg lemezjátszó már elő van készítve. Az agyonkarcolt *Varázsfuvola* minden egyes fordulatkor kattant egyet, ez az egyetlen lemezünk otthon. A mama kigurul a konyhába. Elindítom a lemezjátszót. Henriette. Asztalhoz ülök, és kiterítem a térdemen a fehér szalvétát. Biztos vagyok benne, hogy délután három óra óta minden kész, és ha nem jöttem volna haza váratlanul, a mama ma este talán a vörös ruhában vacsorázna.

Kellemes illat szivárog be a konyhából. A mama gyakran mondogatja nekem, hogy valaha, amikor még tudott állni a tűzhely mellett, nagyon jó szakácsnő volt, de apám soha nem mondta se azt, hogy jó, se azt, hogy rossz az étel, akár kavicsot is fel lehetett volna szolgálni neki, akkor is némán állt volna fel az asztaltól – így meséli a mama. Most, évente egyszer, amikor velünk *vacsorázik*, így üres tányérral, nem fenyeget a veszély, hogy felhagy a szokásával. A láthatatlan embernek nincs egyetlen szava, egyetlen tekintete se, áttetsző. Kísértet csupán, akit a mama végleg magához láncolt, s aki már soha többé nem dönthet úgy, hogy újra elmegy.

A mama visszajön, térdén egy ovális tálca, rajta öt paradicsom petrezselyemkalappal és tonhal, nagyon vigyázott, hogy szépen tálaljon. Büszkén jelenti be:

– Paradicsom *à la szegőléc*.

Leteszi a tálat az asztal közepére. Nekilátok, hogy vegyek magamnak. Gyorsan kell ennem. Legkésőbb egy félórán belül indulnom kell, zsong a fejem, még nem tudom, hogy fogok elszabadulni. De a mama kiveszi a kezemből a villát:

– Majd én – mondja. – Szed mind a kettőnknek két-két paradicsomot, néz a szemembe, és mosolyog. Kiveszi az utolsó paradicsomot a vendégtányérba: – Nesze – suttogja. Megint rám néz, és úgy mondja, mint valami titkot:

– Majd aztán elosztjuk.

Néha már félek tőle, teljesen lefegyverez ez a félőrült, magányos asszony, ez a szigorú anya és elhagyott hitves, aki fáradhatatlanul hazudik, állandóan elegyíti a valóságot és a képzeletbelit. Nem tudom, melyik kerekedik felül öreg fejében. Minden ott vibrál a szemében, amikor leereszti a szempilláit, és talán csak ő tudja, mire mi a felelet.

A mama nem lát neki mindjárt. Mögöttünk egyre szól a *Varázsfuvola*, rendületlenül kattog a lemez.

– Most, hogy Filiol meghalt, Morasseau és Lavoisier nem mer rögtön támadni, össze kell szedniük magukat.

A szeme sarkából néz rám, figyel, hogyan reagálok. Nem szólok semmit, eszem. Azt mondja, több levelet kellene fölnyitnunk, már két napja nem csinálunk semmit, ki kell használnunk Filiol és Delphine balesetét, hogy újabb információkat szerezzünk. Megjegyzi, hogy már nem vagyok olyan harcera kész, mint régebben.

Abban a pillanatban, amikor megfordítja a tolószéket, és indulna a főfogásért, kapok az alkalmon :

– Azt hiszem, most nincs olyan sok érdekes levél, inkább elmegyek kilesni Morasseau-t, hátha fölfedezek nála valami gyanús mozgást. Delphine halálát nagyon különösnek tartom.

A mama nem válaszol, fogja az üres tálát, és kimegy, közben azt mormogja:

– Vedd ki apád paradicsomát, nekem elég volt.

Amikor kiér a konyhába, óvatosan fölkelek, fogom a tányért a paradicsommal, és az ablak felé indulok. Hang nélkül kinyitom, Mozart is segít. Kiöntöm az előételt a lehető legmesszebbre, a nyúlketrecek irányába. Képtelen vagyok ennyit enni, még Henriette-tel is vacsoráznom kell. Aztán visszaülök, kikiabálok, hogy a konyhában is meghallja:

– Vacsora után elmegyek a doktorhoz, nem szabad időt veszítenünk, ha valami furcsaság történik, akkor az most fog történni, hamarosan.

Elhallgatok, hangosan ver a szívem. A mama jön vissza, térdén az újra megrakott tállal.

– Szárnyaskagyló Mornay-mártással.

De a hangja már nem meleg, megértette, mit mondtam. Csak négy kagyló van. Kettőt kivesz nekem, kettőt magának, aztán megrázza a kezét, és azt mondja, megégette magát. Megkérdezem, hogy fáj-e, aztán gyorsan hozzáteszem:

– Irtó finom illata van!

Föl se néz, nekilát. Én is hozzákezek, elégedetten föl-fölnyögök, de hiába, a hangulat már megfagyott teljesen, és mindez csak azért, mert bejelentettem, hogy elmegyek.

Háromnegyed nyolckor, amikor befejezem az első kagylót, a mama kitör. Fölborítja a borospoharát, majd reszketve fölállítja, és remegő hangon hányja szememre:

– Bravó! Oda a fehér terítő. Mintha véres volna.

Persze miattam történt az egész, azért mert csak ürügyet keresek, hogy otthagyjam. Ügyetlenül újratölti a poharát, és folytatja. Azt állítja, hogy ő is úgy fogja végezni, mint Filiol meg Delphine, ez a szörnyű kor öli meg, az erőszak, a magány. Azt mondja, soha nem fogják megszerezni a házat. Egyenesen a szemébe nézek, úgy mondom:

– Nem értem, hova akarsz kilyukadni! Idehozom a postát, elmegyek kilesni a dokit, harcolok a házért, miértünk, te meg a szememre hányod, hogy nem vagyok itthon. Ki vásárolna be?

A kérdés nem éppen helyénvaló. A mama megtörli a száját, megfordítja a fotelt, nagyon haragszik. Csak egy kagylót eszem. Már majdnem nyolc óra.

Nyomasztó csöndben telik el még két-három perc. A lemezjátszó nagy kattanással lejár, fölugrok, hogy visszategyem, de a mama haragosan azt mondja:

– Hagyd már a zenét, Louis.

Kikapcsolom a lemezjátszót, visszafordulok és hátra tett kézzel kijelentem:

– Elmegyek, mama, lehet, hogy sok mindent megtudunk ma éjszaka.

Megfogja a terítő egyik sarkát, lerántja az egész terítéket:

– Neked van valakid, Louis! Valami nő!

Iszonyatos csörömpölés, a borosüveg a lábánál törik össze. A bor a térdéig fröccsen, a két még érintetlen kagyló a szőnyeghez tapad. A mama ordít, és közben pörgeti a tolókocsit:

– Vér! Vér!

Egyre csak azt kiabálja, hogy miattam fog megdögleni, kiabál, hogy ne hallja egyetlen szavam se. Félelmetes. A mama lamentál, a házassági évfordulójáról magyaráz, zokog, és kijelenti, hogy nem csinál desszertet. Ott állok elképedve, várom, hogy elcsituljon a vihar.

Nyolcat üt az óra, amikor végre elcsendesedik a mama könnyes nagymonológja, amelyben szó volt szövetkezésről, halálról, kőszívű fiúról és magányról, egy nyomorék asszony szerencsétlenségéről, elrabolt házról és reménytelen öregségről, a megváltó, bármelyik pillanatban beköszöntő halálról, egy postásról, a rossz fiúról. Aztán csönd a romok fölött.

Legalább egy percig maradunk így, lelki szememmel látom Henriette arcát az ablak mögött, a postautót keresi, ami *A forrás*-ba vinné vacsorázni. Látom Morasseau-t, a haldokló szoborasszonyt. Óriási tévedés az egész életem.

Kimegyek a konyhába a söprűért. A mama nem néz rám, de ezernyi hullámhosszon veszi a legkisebb mozdulatomat is. Összeszedem a szemetet, a kagylókat, az összetört üveget. A szőnyeg foltos. A mama nem mozdul, örült tekintettel mered a falra, egyszerre rémült és szigorú. A személtapát tartalmát beleöntöm a szemétkosárba. Az elrontott ünnep maradványa síri hangot ad. Aztán fogok egy nagy szivacsot, és térden állva dörzsölöm a szőnyeget meg a parkettát, mint Hamupipőke, a mama foltos ruhája előtt, ami majdnem a homlokomat érinti.

– Vége az esténknek. Mindent elrontottál, Louis – suttozja a mama. Hallgatok egy pillanatig, csak aztán mondom, sűrolás közben:

– Nem kellett volna lerántanod a térítőt.

A mama nem figyel rám, a semmibe néz, és azt ismételve:

– Vége az esténknek, a vacsorának... Te persze füttyülsz rá...

Amikor már majdnem minden tiszta, mindent visszarakok a helyére. Megkérdezem a mamától, kér-e még valamit, de ő csak a fejét rázza. Én teljesen kész vagyok. Borzasztóan szeretnék kijutni innen, és egy jó nagyot lélegezni a friss levegőn, bár tudom, hogy újra szent lenne a béke, ha csak annyit mondanék: „Maradok ma este.” Együtt ünnepelnék a papa szökését vagy az esküvőjüket, nem is tudom pontosan, mit akar ünnepelni a mama.

Negyed kilenckor még mindig nem mozdul, föl-alá járkálok hátra tett kézzel. Határozottan, de nem nagyon hangosan kijelenti:

– Anna Foscarie egy nagy kurva. Delphine is. Az ilyenek a pinájukból élnek, minket pedig megölnek. – Félfordulatot tesz a tolókokcsival, és még hozzát teszi: – Morasseau és Lavoisier nem fogja megszerezni se a házat, se a telket. Isten adja, hogy ők is sorra kerüljenek Filiol után és még előttem.

Fél kilenc előtt tíz perccel kiveszem a kezem a zsebemből, és megkérdezem, nem akar-e fölmenni a szobájába. Ferde szemmel néz pám, és megkérdezi:

– Elmész, ugye? Itt hagysz...

Odagurul az ablakhoz, elhúzza a függönyt, de nem néz sehova, talán csak a kert végébe, a nyúlketrecek felé, majd jól érthetően azt sziszegi:

– Eredj üzekedni a nőstényeddel.

Megpróbálom megértetni vele, hogy nincs senkim, de egy kézmozdulattal elküld a pokolba. Csak gondolom, azt is halkan: „Így a jó.” Még egyszer megkérdezem, nem akar-e fölmenni a szobájába, de ő nem felel, ott hagyom, arra gondolok, hogy elalhat a szalonban is a díványon, ha elálmosodik. Kimegyek, de összeszorul a szívem, nagyon messze vagyunk egymástól.

Kinn már vöröslik a nap. Bezárom az összes zárat. A fű susog a lábam alatt. Henriette több mint egy félórát vár, biztos vagyok benne, hogy azt hiszi, már nem jövök. Odalopakodom az ablakhoz. A mama ott ül, keze mozdulatlanul pihen a függönyön, engem se lát, a semmibe mered. Csókot küldök mozdulatlan alakja felé. Lehet, hogy félálomban tölti az estét, újraéli az életét, a szerencsétlenségét, nem ért semmit, se *Őt*, se a rossz fiát, akiről hirtelen megsejtette,

hogy fényre szomjazik.

Fölteszem a láncot meg a lakatot, ujjam elidőzik a nagy rozsdás láncszemekken. Az ezüstösen tükröződő ablak mögül érzem ítélkező tekintetét. A robogó elsőre beugrik, tudom, hogy bentről lesni fogja a motor hangját, aztán ha újra csönd lesz, elkáromkodja magát.

A postánál beugrok a kis Renault-ba. Megpróbálok megregulázni a hajamat a visszapillantó tükörben, megigazítom az ingem nyakát. A kezem többé-kevésbé tiszta. Henriette az utolsó házban lakik a Cambuse és Morasseau felé, erről újra eszembe jut a kiégett Méhari.

Megsimogatom a bajuszom, és elmosolyodok. Ma este egész jól festek, Henriette elvisz vacsorázni. Megdörzsölöm kitérdelt nadrágom, aztán beindítom a motort. Henriette nyilván jól le fog tolni, de utána majd magához húz, és valami olyasmit mond: „Örülsz, Louis”, vagy: „Louis, tetszem neked?” Biztosan testhez álló ruha lesz rajta.

Majdnem háromnegyed kilenc, mikor végre megállok Henriette-ék háza előtt. A késés miatt csuromvíz vagyok, na meg azért is, mert most maradok ki először. Egyszerre kellemes és furcsa az érzés, de nem tudom elhessegetni magamtól a mama egyre visszatérő alakját, amint ott ül a borfoltos ruhában. Meglebben egy függöny, aztán kinyílik az ajtó.

Henriette szemüveg nélkül jön, fekete túsarkú cipőben, ezüstszürke, elől cipzáras kezeslábasban. Úgy feszül rajta, hogy egy frissen kihalászott, csillogó halra hasonlít. A cipzár a melléig nyitva. Olyan lehetek mellette, mint Vissac apó, aki egy bűzös istállóban a kecskéivel alszik, mióta meghalt a felesége.

Finom, izgató parfümillat száll be velem a kocsiba. Henriette megérdemelné, hogy olyan kocsival jöjjenek érte, mint Lavoisier-nak vagy Morasseau-nak van. A postai kis Renault sehogy se illik hozzá. Jól bevágja az ajtót, úgy mondja:

– Bravó, Louis, háromnegyed órája toporgok az ablak előtt. Anyám óriási cirkuszt rendezett.

– Igen? – nyögöm ki, száraz a torkom a parfüm meg a szemrehányások miatt, nem tudok semmi okosat kitalálni. Amikor elindulok, látom, hogy az ablakot félig takaró függöny mögül valaki leselkedik, ugyanúgy, mint nálunk. Henriette megharapja az ujját, de nem néz a ház felé.

Az első kilométer után Henriette szemrehányások özönét zúdítja rám, talán azért, hogy megtörje a ránk nehezedő csöndet, még át sem öltöztem stb.

– Anyám miatt...

Megpróbálok elmagyarázni, hogy föllentenem kellett Morasseau miatt. Azt mondom Henriette-nek, hogy majd később mindent megmagyarázok, szándékosan titkolózom, hogy elfelejtse a haragját.

A Cambuse-szakadék mellett odasúgom Henriette-nek:

– Itt történt.

Elmondok neki mindent, az embereket, Lavardint, a daruskocsit és a kiégett roncsot. Aztán megkérdem:

– Tényleg el akarsz menni *A Forrás*-ba?

Határozott arccal néz rám:

– Hát persze, mozogj már!

A forrás egészen fönn van, az embernek az az érzése, hogy ennek az öreg épületnek a teteje az égig ér. Olyan, mint egy kis kastély, kivilágított ablakai messzire fénylenek, ha besötétedik.

Henriette azt mondja, parkoljak csak közvetlenül a bejárat elé, ő fütyül a pletykákra.

Beállok egy Mercedes mellé. Tényleg besötétedett. A portás, harmincméternyire tőlem, csak alig kivehető árnyék. Csikorog a kavics a lábunk alatt. Henriette egy kis fekete laktáskát szorít magához. Úgy ki van festve és fodrászolta, akár egy hercegnő, összevissza húzgalom a ruhadarabjaimat, hátha sikerül hasonlítanom egy vacsorázni induló férfira.

Odabenn minden piros és aranyozott, még a mennyezet is. A fekete ruhás alak, aki leültet

minket, úgy tesz, mintha nem látna semmit, de biztos vagyok benne, hogy az a véleménye, semmi keresnivalóm az éttermében Henriette oldalán. Látszik a képén, az ajkbiggyesztésén és azon, hogy csak hozzá beszél. A földre nézek, kerülöm a többiek tekintetét, de tudom, hogy majdnem tele a helyiség, sokan vacsoráznak itt, vannak, akik itt töltik az éjszakát, és csak holnap indulnak tovább. Sainte-Alixből nemigen járnak ide, csak nagyon kevesen, nem olyan hely ez.

Egy sarokba kalauzolnak minket. Henriette leül a kör alakú plüsspadra, és int, hogy teledjek mellé. A fekete alak két étlapot ad, nyitva, mint valami könyvet. Henriette előveszi félhold alakú szemüvegét, és odasúgja:

– Ugyanazt rendeljük, majd én választok, Jó?

Bólintok és fölnézek, szemügyre veszem a társaságot, persze csak úgy oldalról, a vétkes tekintetével. Valamennyien gazdagok. A hölgyeken aranylánc, a férfiakon nyakkendő vagy csokornyakkendő, az üvegek hűtővödörben várakoznak. Nem vagyok éhes, félig már megvacsoráztam, otthon. Egyik ötven körüli asszony se hasonlít a mamára, és egyik fiatalember se rám. Henriette viszont olyan, mint ők. Nem tudom, honnan szedte ezt a filmsztáros kezeslábast, az anyja biztosan örülten dühös rá, akárcsak az enyém rám. Az az érzésem, hogy tilosban járok, és mindjárt kidobnak.

Visszajön a feketeruhás, Henriette két libamáját kér, utána két borjúmirigyet kucsmagombával. A fickó fölírja, és azt mormogja: – Kitűnő...

Úgy helyesel, mintha egy jó ötletet kapott volna. Henriette úgy dönt, hogy pezsgős vacsorát eszünk, rendel egy üveggel. A fekete alak ellejt.

Henriette hátrahajtja a fejét, a mennyezetet nézi, ráteszi kezét a combomra, mosolyog:

– Látod, Louis, ez élet...

Aztán kiegyenesedik, megigazítja a gallérom, odahajol hozzám, és megkérdezi:

– Nem szólsz semmit, legalább örülsz? Bólintok, és riadtan nézegetek körbe. Egy gyöngynyakékes nagymama méreget, nyilván úgy találja, hogy itt valami nem stimmel. Henriette még közelebb csúszik hozzám, nevet, hogy ennyire megütközöm ezen a luxuskörnyezeten. Megfogja a kezem.

– Szereted, ha hozzád simulok?

Újra megérinti a combom. Újból bólintok, mintha részeg volnék, pedig nem is ittam, az étterem miatt, Henriette csillogó kezeslábas miatt, a mama miatt, aki lerántotta az egész vacsoránkat, és a parfüm miatt, ami egész este körülleg, pezsgőt fogunk inni gazdag emberek között. Augusztus 15-e jut eszembe, akkor mögöttük lapultam, most meg itt ülök köztük, és arra gondolok: „Megöltem egy embert, gyilkos vagyok.” Meg arra, hogy képes vagyok társaságban megjelenni egy csinos nővel, talán egy pillanatra úgy hiszem, hogy fontos vagyok, igazi férfi.

Amikor meghozzák a pezsgőt, Henriette megszólal, még mindig a combomat simogatva:

– Mondd csak, mi történt Filiollal és Delphine Morasseau-val?

A feketeruhás önt egy kortyot a poharamba, de egyre csak ott áll a palackkal a kezében. Henriette oldalba bök, és odasúgja:

– Kóstold meg!

Nem értem, megismételtetem velem, a pasas türelmetlenül lebiggyeszi az ajkát. Előtte kell innom. Diszkrétan belenyalok a pezsgőbe, ahogy a szembenülők is csinálják. Csíp, erős. Henriette megkérdezi: – Nos? – azt felelem, hogy erős, erre ő legyint, és azt mondja a fekete pasasnak, hogy jó lesz, mire az ott hagy minket, de előbb teletölti a két poharat. Henriette azt mondja, hogy meg kell tanulnom viselkedni, de nem haragszik. Megint megkérdezi:

– Szóval, mi van a hullákkal? – Kedves, ironikus fintorral mosolyog. Érzem, hogy mindent elér nálam, amit csak akar. Úgy nézem a termet, mintha valami csodát látnék, Henriette vár, nem szól semmit, amíg jó alaposan szemügyre nem vettem az embereket, amíg rá nem nézek. Akkor

megismétli a kérdést, és még hozzáteszi:

– Amikor szóba hoztam a Filiol elleni szabotázszt, majd Delphine balesetét, mind a kétszer falféhré lettel, mintha félnél valamitől. Biztos vagyok benne, hogy valamit titkolsz előttem. – Belecsíp a karomba, és így fejezi be: – Nekem megmondhatod, Louis.

Teljesen kiszárad a torkom. Eszembe jut az éjszaka, a tölcser meg a porcukor. A másik balesethez semmi közöm. Kijelentem, hogy nem tudok semmit, hogy minden a ház meg a miatt a rohadt ingatlandolog miatt van. Félttem, hogy engem gyanúsítanak, ennyi az egész. A csatározás és a *Hajsza* miatt. Elmagyaráztam Henriette-nek, mi az a *Hajsza*, és bizonygatom, hogy már nem is törődöm vele, hogy nekem minden mindegy. Iszom egy kis pezsgőt.

Megérkezik a feketeruhás, két tányért hoz fölösleges nagy hókuszpókusszal. Mindegyiken van két salátalevél és középen egy karika libamáj. Jó étvágyat kíván.

Henriette nem hisz nekem. Komoly, egy kicsit haragos képet vág, és hidegen azt mondja:

– Haragszom. Idehozlak, te meg úgy viselkedsz, mint egy paraszt.

Szótlanul esszük a libamáját, nem tudom, hogy kezdjem újra a beszélgetést. A mamára gondolok, az elrontott esténkre, biztos minden eszébe jut, csak az nem, hogy én egy luxusétteremben vacsorázom valakivel kettesben. Biztos azt mondaná, hogy Henriette egy ócska, kis tyúk, kurva, szóval valami sértőt.

Henriette végez az előétellel, eltolja a tányérját, iszik egy korty pezsgőt, és azt mondja:

– Tudod, mire gondolok? – Már is folytatja, nem enged szóhoz jutni. – Arra, hogy te tettél cukrot Filiol kocsjába. Legalább tíz másodpercig sápadtan, büntudatos képpel ülök. Egy kis pezsgővel vetek véget a zavaromnak. – Nevetséges – motyogom bele a pohárba.

Henriette nagyon jól látta, hogy talált, és nem ereszt. Azt állítja, hogy egyedül nekem van bajom a hentessel, és hogy a halála végül is azt jelenti: eggyel kevesebb ellenségem van. Csak annyit felelek: – Képzeld.

Megint a közönségen legeltetem a szemem. Ebben a pillanatban észreveszem Lavoisier-t.

A növényeken keresztül pillantom meg, az arcát levelek csíkozzák. A feleségével van, meg egy férfival, akit nem ismerek, az asztalra hajolva, lehajtott fejjel magyaráz, mintha meg akarná győzni valamiről a barátját. Madame Lavoisier eszik, úgy tűnik, nem nagyon bilincseli le a beszélgetést.

Hirtelen megint bűnösnek érzem magam, majd kiugrik a szívem, érzem, hogy hol pirulok, hol sápadok, képtelen vagyok levenni a szemem a jegyző asztaláról. Ott a harmadik cinkos, az üzletember, aki a hivatalos papírokat intézi, aki az egész disznóságot törvényesíti. A gyanúsítottak oszlopában föl van jegyezve az összes olyan pénz- és ingatlanügylet, ami rajta és a postán keresztül ment. Jó sok minden gyűlt össze, amit eddig még nem lehetett ellene fordítani. Ez a pasas próbálta megkérni az igazságügyminiszter támogatását a kilakoltatásunkhoz. Hiába.

Henriette oldalba bökk, és odasúgja:

– Louis, mit bámulsz annyira?

Csak az állammal intek feléjük. Henriette összehúzza a szemét, néhány pillanatig figyelni őket.

– Na és? A jegyző meg a poloskája. A másik pasast nem ismerem. Csak nem lep meg, hogy telik neki egy ilyen étteremre?

Nem válaszolok. Henriette hozzáteszi:

– Fogadok, hogy gyakrabban jár ide, mint te.

Fölnevet, megsimogatja a combomat. Én eszem. Lavoisier-ék meg a barátjuk már a desszertnél tartanak. Előbb fognak végezni, mint mi, és itt fognak elmenni a mi asztalunk mellett. Muszáj magabiztosnak látszanom, olyannak, mint aki jó étvágyal eszik, és esze ágában sincs elmenekülni otthonról.

A borjúmirigyre várva Henriette újra támadásba lendül, a kíváncsiságát még jobban

fölpizskálta, hogy olyan ideges vagyok a jegyző miatt. Csak úgy záporoznak rám a kérdései, alaposan megszorogat.

– Ha nyugodt a lelkiismereted, mi félnivalód van a halottaktól?

Halk zene szól, keringő, a fekete ruhás pasas hozza a következő fogást. Lavoisier szivarra gyújt, a szemöldökét ránoolja. Henriette rámosolyog a főpincérre, aki hétrét görnyedve szolgál ki, és amikor a pasas elmegy, agresszívan megkérdezi:

– Mi a csudának bámulod annyira Lavoisier-t? Mondj már valamit, vagy ide hívom az asztalhoz!

Tenyérrel a tányérja mellé csap, és azt mondja, hogy ez már túlzás, hogy rá se nézek, és hogy soha nem érezte magát ennyire egyedül az asztalnál.

A kucsmagombával elkészített borjúmirigy egyszerűen isteni. Valami nagyon finom, nagyon kellemes, alig merek beleharapni, mert az az érzésem, hogy valami egészen rendkívüli van a számban. Kezd ízleni a pezsgő, mintha már jobban tartanám a poharam, mint az elején. Meg vagyok győződve róla, hogy nem sok kell, és olyan leszek, mint ők. Henriette a cipzárjával játszadozik, egy ujjal fel-le huzigálja. Olyan a bőre, mint az őszibarack, finom, bársonyos, egyre szaporábban lélegzem. Lavoisier megszívja a szivarját, most ő hallgatja a szomszédját, egy kicsit ferdén ül a széken, az asztalra könyököl, látszik, hogy egyáltalán nem olyan típus, mint én, akit ide-oda rángathatnak, és minden alkalommal éppen hogy megússza a dolgokat. Madame Lavoisier szemmel láthatólag borzasztóan unatkozik. Henriette nem szól semmit, azt hiszem, duzzog. Hogy kiengeszteljem, lelkesen kijelentem:

– Hát ez nagyon jó, nem?

Nem válaszol. Ügyetlenül, reszketve fogom meg a karját, nem merek ránézni, úgy nyögöm ki:

– Kedves tőled, Henriette, hogy elhoztál... Tudod, hogy kedvellek...

Aztán eszem tovább, egy kicsit zajosabban, mint az előbb. Öt perc múlva, amikor még mindig nem szólalt meg, én töröm meg a zavart csöndet:

– Elmondok neked egy titkot, de megesküszöl, hogy nem meséled el senkinek? Megesküszöl?

Habozás nélkül igent int a fejével. Jól körülnézek, mintha valaki is hallhatna, aztán a fülébe súgom:

– Éjjel-nappal figyelem őket. Résen vagyok. Az első gyanús mozdulatra kikészítjük őket, a mama meg én.

– Kiket – kérdezi Henriette.

A szememmel intek a jegyző felé: – És Morasseau-t. Korábban volt más is, a hentes, de most már...

Még egyszer megesketem Henriette-et, hogy hallgatni fog, a mama miatt. Megesküszik mindenre, amire csak akarom, még a földre is köpne, ha akarnám, csak kiszedjen belőlem mindent.

Amikor befejezzük a vacsorát, Henriette is a jegyző felé néz a növényeken keresztül, úgy nézi, mintha az ő ellensége volna. Hátradőlök jóllakottan, majdnem könnyedén. Amíg Henriette a jegyzőt fürkészi, elmesélem neki:

– Egyszer meghúztam a kocsiját egy kulcsal. Augusztus 15-én történt, Delphine születésnapján. Elbújtam, kifigyeltem őket, nem tudod elképzelni, mennyit zabáltak. A szép, vadonatúj Peugeot! Fecsegték, csókolóztak, ittak. Filiol szállította a birkákat. Egy vagyombba került az estély, gondolhatod.

Henriette szeme tágra nyílt a kíváncsiságtól. Folytatom:

– Tegnapelőtt elbújtam Morasseau garázsában, ott volt tizenöt méterre tőlem, kiszúrtam az amerikai kocsiján két gumit. Nem mondod meg senkinek, ugye?

Henriette újra megesküszik. Most először én kerekedtem felül, ő figyel énrám. Felé hajlok:

– Tudod, mit csinált ez az örült? Szobrot mintázott. A sötétben. Nem komplett ez az alak. Azt hiszem, ő a legveszélyesebb hármuk közül. Azaz, kettőjük közül...

Henriette-nek se kell több, rákérdez:

– És Filiol?

Túl gyorsan felelek: – Mit, Filiol – de máris vesztettem. Lesütöm a szemem, nagyon közlelről hallom, ahogy a porcukor halkán, surrogva csúszik lefelé a tölcsérben. Henriette mindent megértett. Lavoisier-ra szegezett szemmel súgja:

– Nem szabad elmondanod senkinek, hallod, senkinek!

Bólintok, jönnek leszedni a tányérok. Henriette megfogja a combomat, így maradunk jó hosszú ideig. A pingvinnek öltözött pasas újra megjelenik a két étlappal, és megkérdezi, mit kérünk desszertnek. Hagy gondolkodni, Henriette nem is nézi az étlapot, úgy mondja:

– Megöltél egy embert, Louis.

Mintha szíven szúrt volna, látom Lavoisier-t, aki éppen gesztikulálva magyaráz valamit a szomszédjának. Úgy döntünk, hogy gyümölcstortát kérünk. Amikor megrendeli, eszembe jut, vajon a mama lefeküdt-e már a díványra a szalonban, ha ott maradt ülve, a lámpát égve hagyta, és nyilván az jár a fejében, hogy egy lányért hagyta el őt, valakiért, akit magamhoz szorítok, bőrt a bőrhöz, egyre csak az árulásomon kérődzik.

Henriette megváltozott, egészen másképp néz rám, pedig még nem mondtam semmit, nem válaszoltam, némán ülök. Végtelennek tűnő idő telik el, Henriette halkán megkérdezi:

– Na és Delphine halála? Ahhoz mi közöd?

– Megörültél? – Felugrok, szinte kiáltom. Olyan hangosra sikerült, hogy két pincér is hátrafordul. Elvörösödök. Henriette megjegyzi: – Csak kérdeztem.

Jó ideig nem jutok szóhoz, szaporán szedem a levegőt, aztán mondom:

– Tudod, Delphine-t nagyon szerettem. Mindig olyan kedves volt...

Nem találok szavakat, azért ismétlem: – Olyan kedves volt.

Őszintén megsiratnám, mert összeégett, mert nem mozdul többé; nem tudom, hogyan történhetett, de nem hiszek sem a véletlenben, sem a balesetben.

– Ma este odamegyek a házhoz. Kilesem a dokit – mondom Henriette-nek.

Henriette egészen lehalkítja a hangját, úgy kérdezi, azt hiszem-e, hogy a doktornak van valami köze a balesethez. Nem felelek. Csak egy grimasz árulkodik a kételyeimről.

Csöndben esszük meg a gyümölcstortát. A pezsgősüveg majdnem üres, Henriette fölhaltja a maradékot, és közli: – Megyek veled.

Amikor megkérdem, hova, azt válaszolja, hogy jön velem kilesni Morasseau-t, ő is tudni akarja, hányadán állunk. Egyelőre nem tudom, hogy ez jó-e vagy sem. Henriette azt állítja, hogy most már cinkosok vagyunk, mert ő mindent tud, én mondtam el neki, és bevallja, hogy nem képzelte volna, hogy én intéztem el a hentest. Végezetül közli, hogy egy kicsit bolond vagyok, de azért ő szeret.

Lavoisier, a felesége és a vendégük tíz óra tízkor kel föl. Lavoisier egy olyan vastag köteg százfrankost hagy az asztalon, mint a telefonkönyv. Legalább hárman ugrálnak körülöttük, míg mennek kifelé. Érzem, hogy előnt a veríték. Madame Lavoisier nem figyel ránk, méltósággteljesen, jóllakottan vonul, enyhén imbolyog a cipőjében. A vendég közvetlenül utána megy. De nem úszom meg. Lavoisier, aki valamiért elmaradt, hirtelen észrevesz, annyira meg van lepve, hogy megáll. Egy pillanatig mindnyájan hallgatunk, a pincérek is, majd a jegyző odalép az asztalunkhoz, és csinált mosollyal megszólal:

– Látom, itt a sainte-alixi elit...

Mind a kettőnket végigmér, még mindig mosolyog:

– Nos, Louis, mit csináltál a mamával?

Iszonyú zavarban vagyok, úgy érzem, az egész étterem átlát rajtam. Egy szemvillanásig habozok, érzem, hogy remeg az állam, aztán nagy nehezen kinyögöm:

– Először is, ne tegezzen, nem adtam rá engedélyt.

Lavoisier csöndesen nevet, olyan atyásan, a kijárat felé néz, majd már-már bizalmasan azt mondja:

– Vigyázz, kölyök, valami most rosszul sült el, gondolkozz, mielőtt beszélsz.

Még egyre minket fürkészhetsz, amikor Henriette megszólal.

– Viszontlátásra, uram!

A jegyző fejcsóválva elmegy. Henriette a foga közt sziszegi: – Micsoda disznó!

Úgy fújtatok, mintha most húztak volna ki a folyóból. Henriette odaszólít egy pincért, és kéri a számlát. Hallgatagon isszuk meg a maradék pezsgőt, két üzött vad, két kis nyúl a kert végében, egymáshoz simulva, értetlenül.

Henriette ötszáznegyven frankot fizetett, még soha nem láttam ekkora számlát, éppen futotta rá a pénze. Egy pincér kinyitotta előttünk az ajtót, a Renault 4 még mindig a Mercedes mellett állt. Lavoisier már rég elment, örültem, hogy nem látom a kijáratnál.

Bevágom az ajtót, elindítom a motort Henriette megkérdezi:

– Jól érzed magad, Louis?

Szóltanul bölintok, mert még a jegyző hatása alatt vagyok. Míg megyünk lefelé a hegyről, a Cambuse felé, egyikünk sem beszél, Henriette rágyújt egy cigarettára. Nekem eszembe se jutott, hogy dohányozzak, ez is olyasmi, amihez se kedvem, se fejem. Nagyon melegem van, az idő meg a pezsgő az oka, az ingem hozzátapad a bőrömhöz. Henriette az ő oldalán kinyitotta az ablakot, a haját a szél az arcába fújja. Egy ujjal a kezeslábas cipzárjával játszadozik. Lenn, amikor leérünk a nagy útra, megkérdem tőle:

– Morasseau-ékhoz megyek körülnézni, nem akarod, hogy előbb haza vigyelek?

Csak int, hogy nem, mindenképpen velem akar jönni. Ahogy a doki villája felé közeledünk, már sajnálom, hogy túl sokat vagy talán túl keveset mondtam, nem tartom jónak, hogy egy cinkos, azaz inkább egy tanú akaszkodott rám, és a mamára gondolok. Elmegyünk a szemétkerakó mellett, bűzös hullámok szállnak föl belőle. A villától száz méterre beállítom a kocsit két fa közé.

Rovarok zsonganak, zümmögnek. Az égen ezernyi csillag. Úgy szállunk ki, mint a tolvajok, az ágak közt már látom a tetőn kuporgó, fénylő négyzetet, Morasseau barlangjának ablakát. Ujjal mutatom Henriette-nek, aztán szóltanul szemléljük a fénylő jelenést.

A doki még nem feküdt le. Csak behajtjuk a kocsiajtót, nem csapjuk, elsőnek fúrom be magam a fák között a ház felé.

Amikor az épület közelébe érünk, Henriette megfogja a kezem. Megállunk a gesztenyefa mögött, ott, ahol a múltkor leleskedtem, jól elrejtve aombok mögött. Tisztán látunk, szép világos éjszaka van, és még a földszintről is szűrődik ki fény, egészen az útig világít, a gypsóanyag másik széléig.

Henriette lassan térdre ereszkedik a mohán, nem törődik a kezeslábasával, ami úgy csillog, mint egy megvilágított tükör. A meglepetéstől eltátja a száját, szóltanul letérdelek mellé. A doktor ott áll, szürke köpenyben, a műve előtt, keze gyorsan végigsimítja a fekvő asszony testét, bizonyos helyeken elidőzik, megfogja a kezét, mintha gyöngéden beszélne hozzá. Mindez a majdnem fekete pázsiton, kész örület, ugyanúgy, mint a múltkor, se nem lát, se nem hall.

Henriette-ből halk hang szakad ki, olyan, mint egy sóhaj. Erősebben szorítja a kezem, és a fülembé súgja:

– Hihetetlen, szinte félek...

Mosolygok, hogy megnyugtassam, pedig én se vagyok nyugodt.

Morasseau elkészült, folytatja a becézést, innen úgy tűnik, hogy a fekvő asszony oldalt fordul, feje lefelé hajlik. A doktor járkál körülötte, meg-megsimogatja fehér kezeit, mintha részeg vagy nagyon fáradt volna.

Henriette leül a földre, szorosán mellém, a haja a nyakamat csiklandozza. Sokáig maradunk így, nem egymásra figyelünk, a dokit nézzük. A férfi lassan leül a szobor lábához – mintha lassított felvételt látnánk –, nekitámaszkodik a talpzatnak, akkor se tehetné csüggedtebben, ha sebesült lenne. Henriette azt suttogja: – Ott fog maradni...

A doktor lefelé néz, csak a haját látjuk, keze elfedi az arcát. Fáradt vagy szomorú, nem tud magához térni a ma reggeli baleset óta. Henriette megint megszólal, egészen halkán:

– Sír...

Morasseau most odaszorítja arcát a szobortalapzathoz, és úgy nyög föl, hogy megfagy bennünk a vér. Delphine-t hívja, nyüszít, mint egy kutya. Henriette hozzám simulva reszket. Morasseau végignyúlik a földön, akár egy haldokló, összehúzza magát, mint egy sebzett vad, a térde az álla alatt, még mindig zokog: – Delphine, Delphine – mondogatja.

Hátborzongató! Az öreg Marthe hangtalanul, hosszú léptekkel közeledik a dokihoz, megáll mellette, összekulcsolt keze remeg, valamit motyog, így imádkozik két vagy három percig, Morasseau meg ott szenved a lábainál, azt hihetné az ember, hogy bele akarja fúrni magát a földbe, el akar süllyedni.

Hallgatunk Henriette-tel. Marthe nehézkesen leül a doki mellé a földre, megfogja a fejét, odahúzza az ölébe, megsimogatja a haját. Csak annyit hallunk: – Kicsikém, Philippe. Szegény kicsikém...

Ott sírnak mind a ketten, hangtalanul. Hát ez kibírhatatlan, még ha gyűlölöm is azt az embert.

Legajább egy negyedórát maradnak így, mi meg csak ülünk egymáshoz simulva a gyepen, akár két összenőtt gomba. Az éjszakában madarak rikoltoznak a dombok fölött.

Marthe föltápáskodik, húzza magával az orvost. Apró léptekkel elindulnak a ház felé, két egymásba kapaszkodó vénember, és ott hagyják a haldokló fehér gipszasszonyt ég felé mutató ujjjaival.

Henriette tátott szájjal, zihálva néz rám. Mintha futott volna, és levegőért kapkodna. Csuromvíz vagyok ettől a jelenettől, mintha Morasseau ott, előttünk halt volna meg. Henriette átkarolja a nyakam, a mellemre hajtja a fejét, és földre szegezett szemmel azt mondja:

– Láttad? Megőrül miatta...

Teljes erejéből hozzám préseli magát, annyira és úgy, hogy fölnyögök a gyönyörűségtől meg a szorítástól. A gypsöznyeget és a szobrot megvilágító fény hirtelen kialszik. A földszinten eloltották a villanyt, csak a fehér szobor kékes foltja marad a közelünkben, s lassan egygyé olvad az éjszakával.

Henriette belecsókol a fülembe, és azt suttogja:

– Elmentek lefeküdni, nem tudtál meg semmit, Louis.

Hangjának semmi köze ahhoz, amit mond, csak az jár a fejében, hogy csókoljon, a számat, az orromat, a nyakam, lassan lehúzza a cipzárat, szinte zajtalanul nyílik ketté a kezeslábas, és felfedi hófehér hasát.

Alig érthetően dünnyögöm:

– Henriette, el kell mennem, várnak...

De ő már kibújt a ruhából, és hagyja lehullani egészen meztelen csípőjéig: belemélyítem a körmöm a bőrébe, azt se tudom, mit fogjak először, tenyérszíj, kerek fenekét vagy csupasz combjait; két kézzel lát neki, hogy kikapcsolja az övem, a nadrágom lecsúszik a földre, de már rég nem figyelek rá.

Attól félek, kérges kezemmel fölhasítom, a fűvön fekszünk, a forróságtól és a gyönyörtől

kábán, harapdálom a mellét, ő meg azt mondja elfúló hangon, mintha most húztam volna ki a vízből:

– Ez az, Louis, gyere, lassan...

– A feje hátracsuklik, mint azé az asszonyé, ott a kertben, s amikor már majd megőrülök, beleharap a nyakamba, átölel a lábaival, selymes hasa felé irányít és azt suttogja:

– Gyere, Louis, így, lassan...

Szeptember 4.

Jean Lavardin felügyelő úrnak

Felügyelő úr!

Tegnap egész Sainte-Alix tudomást szerzett arról, hogy Delphine Morasseau-t baleset érte, elevenen megégett a kocsijában. Nem akarom felfedni a kilétem, meg fogja érteni, miért, de néhány dolgot közölnöm kell önnel.

Augusztus 15-től kezdődően, a férj tudta nélkül, néhány napig Delphine szeretője voltam, és beszélgetéseink során sok mindent megértettem. Delphine-nek elege volt Morasseau doktorból, a férje hatalom- és pénzéhsége kiölt belőle minden szerelmet. Nem óhajtotta többé a doktor rendelkezésére bocsátani a pénzét, már azért sem, mert Morasseau elég kétes ügyletekbe bocsátkozott itt a városban. Ráadásul kikkel? Hubert Lavoisier-val, a jegyzővel, és Gérard Filiol községi tanácsossal, aki foglalkozását tekintve hentes, és nemrég csúnyán végezte egy rossz tréfa miatt.

Delphine tíz nappal ezelőtt hirtelen nyomtalanul eltűnt. Kérdezze csak meg Anna Foscarie-tól, mi a véleménye erről, ő naponta háromszor vagy még többször szokott találkozni Delphine-nel.

Tudom, hogy a Filiol kocsijának benzintartályában talált cukor miatt érkezett hozzánk, ezért azt tanácsolom, kutatásait terjessze ki egy kicsit messzebbre is. Egy rossz tréfa mögött egy másik is rejtőzhet.

A fájdalomon túl, amit Delphine elvesztése miatt érzek, bosszút és igazságot szomjazom, ezért nem hallgathatok.

Jó szerencsét, Jean Lavardin, sikeres vadászatot.

Tristan

P. S. Ugye megbocsát ezért az érzelmes és rejtélyes aláírásért, de ezt használtam Delphine-vel folytatott levelezésemben is.

T.

Jean Lavardin

Hat óra előtt öt perccel Lavardin visszavette a gázt, az 504-es hatvan kilométerre lassult, mire elérte a Sainte-Alixot jelző táblát.

Száz méterre a Place des Papes. Balra a kávéház. Jobbra az utca, ahol Gérard Filiol üzletevan, még zárva.

Egyenesen előre.

Ma van a hentes temetése, az egész város ott lesz födetlen fővel a koporsó mögött, kivéve azt a másikat, aki az utca elején lakik, a gyagyát, aki általában hétkor indul el otthonról.

Még mindig egyenesen előre, egészen addig az útkereszteződésig, ahol a sarkon a jegyző háza

áll, csukott spalettákkal. Ezen a szeptember 4-i reggelen, hét órakor nem sokan vannak talpon. Csak ő és Lavardin.

Egyenesen előre. Hét lesz egy perc múlva. Az 504-es megáll egy teljesen zárt, koszlott ház előtt. A keréktárcsa nekiütközik a járdának, Lavardin leállítja a motort.

Éppen hét múlt, amikor megmozdul a kapu, kinyílik az egyik szárnya. Louis Cuno kitolja a robogóját, és visszateszi a láncot egy nagy lakattal. Majdnem ugyanúgy van öltözve, mint előző este, csak inget váltott. Sokáig pedálozik az álló masinán, míg végre beugrik a motor. Louis elindul a posta felé, nem néz hátra.

Lavardin kiszáll a kocsiból, lehúzogatja a zakóját, és hangtalanul becsukja a kocsiajtót. Louis Cuno már csak egy kis bábu az utca végén, most fordul balra.

Lavardin elhelyezkedik jobbra az ajtótól két rács között, a sövény mögött. Innen rálát a konyha és az ebédlő nappali ablakaira, itt szokott étkezni néha Louis és az anyja, itt, ahol az öregasszony tört-zúzott tegnap este.

Lavardin félrehúzza a fagyalágot Nincs senki a földszinti ablakok mögött. Amikor fölnéz, látja, hogy az elsőn a hálószoabaablak függőnye be van húzva. Az öregasszony még alszik, és biztosan ágyban is marad, amíg Louis haza nem ér, körülbelül negyed kilencig. Kilenckor megy majd újra el hazulról, mint mindig, miután megszakította körútját, megcsinálja a reggelit az anyjának, aztán mind a ketten eltűnnek az alagsorban egy félóra.

Kora reggel volt még, de már huszonöt fok. Lavardin még néhány percig elnézegette a tejeskávészínú, óriás nyulakat a kert végében, aztán visszaindult a kocsijához.

Tejes kávé. Nem is rossz ötlet. Amíg Cuno vissza nem jön. Lavardin beszáll az autóba, gyorsan megfordul. Ezek onnan a postáról tegnap nem sajnáltak semmit maguktól. Étterem, kukkolás holdfényben, aztán franciázás. Amíg ők eljátszogatnak egymással, ő alaposan átkutatta a postai Renault-t, de nem talált semmi érdekeset vagy kompromittálót.

Lavardint megint elfogja az az érzés, ami minden egyes nyomozáskor: az ürességé. Nincs benne semmi szakmai intuíció ez iránt az ügy iránt, mint ahogy az előzőek iránt sem volt, most is csak a szerencse segíthetne. Úgy véli, Sainte-Alixből bárki beleönthette a cukrot a hentes benzinjébe, még madame Filiol vagy a pap is. Egyébként fütyül az egészre, utálja a húst. Ő, Lavardin, csak a tojást szereti. Fantáziája nem ismer határt, ha ezt kell elkészíteni: kemény tojás, tükörtőjás, rántotta, tojás sajttal, sonkával, majonézzel, sült krumplival, paprikával, spenóttal, tejjel, *à la royale* stb. Esküszik rá, hogy képes lenne csak ezzel táplálkozni, és mégis mindennap mást enne. Igazán szépnek látta azt a kis postáslányt meztelenül az éjszakában, kerekded idomok, selymes bőr, Hélene járt az észében, ahogy elnézte a szeretkező párt.

Megállítja az 504-est a Place des Papes-on, és becsapja az ajtaját. A bisztró már nyitva volt, amikor az előbb elment előtte, a pincér éppen a padlót mosta. Már befejezte. Most a kávéőrlőt fényszeríti. Morasseau feleségének a halála nem old meg semmit, csak azt jelenti, hogy eggyel kevesebb a gyanúsított. A Méhari szénné égett, ez a műanyag hátránya, elolvad. Lavardin belép a bisztróba, és elhelyezkedik a bárpult mellett égy magas széken.

- Jó napot – mondja André. – Korán kelt, felügyelő úr.
- Mindig – válaszol Lavardin. – Kérek két tükörtőjást és egy kávé.
- Megtalálta már a cukrost?

Lavardin fölfújja az arcát, és mordul egyet.

- A nyomot már igen, kétezer gyanúsítottam van.
- Ezer lakosból?
- Bizony, éppen ez az érdekes.

André elmosolyodik, és ráüt két tojást a sütőlapra. Két férfi lép be.

- És madame Morasseau?

– Mi van vele?

– Azt hiszi, őt is...?

– Nem hiszem, fiatalember – szakítja félbe Lavardin. – Ő belezuhant egy szakadékba, és a kocsija kigyulladt. Ez a hátránya ezeknek a műanyag tragacsoknak.

André ironikus képpel bólint, és fõlszolgálja a tojásokat. Lavardin körbenéz, mintha a bisztró tele volna láthatatlan vendégekkel. Tegnap reggel óta mindenki ismeri őt, vagy legalábbis felismeri a korábbi eset óta, akkor egy gyanús vízbefúlás miatt járt itt, de végül balesetnek nyilvánította, ostoba balesetnek, hisz a víz még egy méter mély sem volt. Tanulság: még egy mosdóba is bele lehet fulladni.

A tojás egy kicsit talán túl szárazra sikerült, de ne legyünk túl igényesek hajnali hétkor.

André kivisz két calvadost a két bugrisnak, amikor visszajön, Lavardin bizalmasan megkérdezi tőle:

– Delphine Morasseau-nak volt egy jó barátnője, ugye?

– Lehet – feleli André a pultot sikálva.

– Ismeri őt?

André abbahagyja a munkát. Lavardin a szemébe néz, úgy mondja:

– Anna Foscarie a barátnője?

– Pontosán, az ismerősei csak Annának hívják.

– Meg a pincérek is – replikázik Lavardin a tányérját törölgetve.

– Bravó – kiált föl André.

Lavardin megízleli a kávéját, és megpróbálja kihallgatni, mit beszél az a két alak ott hátul, de nem sikerül, túl halk a hangjuk.

– Anna Foscarie itt lakik a szomszédban?

– Az első házban jobbra, abban a sárga épületben, a másodikon,

Lavardin a szeme sarkából figyeli a pincért, André nem hazudott. Fõlhajtja a kávéját, odadob tíz frankot a pultra, és megkérdezi:

– Találkoztál vele tegnap?

– Kivel, felügyelő úr? – kérdez vissza André.

– Annával.

– Nem.

– Hát nem mindennap jár ide?

– Rendszerint igen.

– Különös – mondja Lavardin a homlokát ráncolva.

André elveszi a tíz frankot, és közelebb lép a felügyelőhöz.

– Megmondom én magának: tegnapelőtt este velem akart maradni, de én nem értem rá.

Megígértem neki, hogy később fölmegek hozzá, de nem tudtam. Azt hiszem, haragszik rám egy kicsit. Kér még egy kávé?

Lavardin bólint, és a kezével int, hogy nem kér vissza a tízesből.

Nyolc órakor ismét Cunoék háza előtt álldogál, a bedeszkázott kaput, a rozsdás láncsal lelakatolt, barátságatlan épületet látva a saját házára gondol, meg Hélène-re. Ír neki egy levelet az anyja címére, mert ha nem megy is haza, az öregasszony akkor is tudni fogja, hol található. Azt fogja mondani neki: „Hélène, gyere vissza, esküszöm, hogy a gondodat viselem, törődni fogok a házzal, anyád is bármikor eljöhet hozzánk.” Nem, inkább azt írja majd: „Akkor mehetsz el meglátogatni az anyádat, amikor csak akarsz, a többit bízd rám. Maradj velem.” Meg fogja mondani neki, hogy szereti, hogy csinál neki egy gyereket, ha akarja. Megmagyarázza neki, hogy a lelke mélyén ő nem is igazán zsarú.

Nyolc óra után tíz perccel megérkezik Cuno, a vállán átvetve egy nagy táska. A ház előtt

hagyja a robogót, leveszi a láncot, körülnéz, mintha attól félne, hogy meglepik.

Lavardin kiszáll a kocsijából, amikor a postás bezárta maga mögött a kaput – négy zár van rajta –, és odamegy a kerítéshez. Széthajtja a cserjéket, látja Louis-t a konyhában, már nincs a vállán a táská, vizet forral. Aztán kettévág egy almát, és odatesz egy csészét a tálcára. Készíti az öregasszony reggelijét. Néhány perccel később eltűnik a lépcsőházban.

Az első emeleten nyolc óra húszkor hirtelen mozdulattal széthúzzák a függönyt, a felügyelő most ellenfényben látja a postás sziluettjét. Nyolc harmincötök Cuno leviszi a tolokocsit, végigmegy a földszinten, le az alagsorba, de ezt a nyomozó már nem látja. Ott marad egészen addig, amíg újra fel nem tűnik a fiú, táskával a vállán, amíg föl nem ül újra a masinájára, és el nem indul, hogy kihordja a postát. Csak egyetlen *a priori* magyarázat lehetséges: Louis Cuno becsapja a hivatalt, és naponta ellop háromnegyed órát a postától, hogy nyomorék anyjával foglalkozhasson. Lavardin majdnem hangosan szólal meg: „Dicséretes cselekedet.” Aztán beszáll a kocsijába.

Kilenc óra előtt Louis, önmagához híven, fölül a robogóra, berúgja a motort, elindul. Épp a felügyelő mellett megy el, abban a pillanatban, amikor találkoznak, a fiú felismeri Lavardint, a másodperc töredéke elég, ahhoz, hogy azonosítani tudja az arcot meg a nevet, ez az a pillanat, amikor eszébe jut kettőjük múltkori beszélgetése a Cambuse-szakadék mellett, amikor az az óriási acélcserlő kivontatta a kocsit. Jean Lavardin a visszapillantó tükörből figyelni Louis-t, a fiú kétszer is hátrafordul, gyorsan hajt, nem fékez, mintha szökne. A mise fél tízkor kezdődik, a temetés fél tizenegykor, a temető elég messze van Sainte-Alixtól.

Lavardin Hélène-re gondol, és azt mondja magában: „Csak engem akar bosszantani. Vissza fog jönni, lehet, hogy még ma este, nem ő az első, aki összecsomagol, ha betelt a pohár.” A levélírást azért másnapra halasztja. Még nincs fél tíz, mikor a templomhoz ér, de már ott az egész város, kiöltözve, vörösén a hőségtől meg az előző esti jó bortól. A polgármester, Guillaume az özvegy kezét szorongatja lehajtott fejjel, és könnyfelszárító szónoklatot tart a fekete fátyolnak.

Lavardin a tömegtől távol állítja le a kocsiját, kiszáll, megigazítja a zakóját. A koporsó oldalán ezüstrojtos szemfedő és egy F betű. Egy pillanatra bolondos képek villannak föl előtte: a hentes gyászkocsiját vontató ökrök, szarvak a koporsón, beletűzve a kilónkénti ár, mosolyra húzódik a szájszéle. A Lavoisier házaspár most talpig feketébe öltözve méltóságteljesen álldogál Filiol özvegye mellett. Fél tízkor Lavardin elvegyül a tömegben. Négy gyászhuszár kihozza a koporsót, a fekete gyászkocsiból a vállára emeli, nagyokat nyögve, ami egyáltalán nem illik a komor, ünnepélyes pillanathoz. Ekkor érkezik Morasseau a fehér Chevrolettel. Kutyaftutában leparkol, gyorsan kiszáll, fél kézzel végigszántja szélborzolta haját, és csatlakozik a nyájhoz, jobbra-balra köszönget, szemében a jól nevelt emberhez illő részvét. Aztán mindenki bemegegy a templomba, és helyet foglal a padsorokban.

Az első sorban ül madame Filiol, az özvegy, a polgármester, a Lavoisier házaspár és még néhány eddig nem azonosított emberfő. Középen Filiol. Kis dobozába zárva füttyül az egész szertartásra, a cirkusz nem érte van. Míg a pap beszél, Lavardin sorra szemügyre veszi az embereket, próbál indítékot találni. Lehet, hogy madame Filiol a tettes, hátha nem tudta már elviselni férjeurát, vagy bárki a többiek közül, egy túl drága vagy rossz minőségű hús miatt. De mindenki hallgat. Hélène biztosán azt mondaná: „Mint mindig. Te nem tudhatod.” Morasseau doktor összekulcsolja a kezét, kimerültnek látszik, megviselte a felesége halála, Lavardinnak eszébe jut, hogy zokogott a kertben tegnap, amíg ő kileste a kicsikéket, akik ugyancsak leselkedtek és közben egy jót kettýintettek. A jegyző mereven áll. Mögötte ott a fényképész, Alexandre Duteil, a könyvesbolt vezetője és az eladó, Nicole. A gyülekezet többi tagja kereskedők és a helybéli nevezetességek klientúrájából áll. Louis Cuno sehol, Anna Foscarie sehol. Lavardin kivesz egy kis noteszt, és fölírja a neveket.

A pap békéről, királyságról, hitről és megkönnyebbülésről beszél. Lavardin egyik lábától a másikra billeg, és közben arra gondol: „Hélene-nek nem lehet szeretője, *miattam* ment el, nem bírja a dolgot ötévi együttélés után, ennyi az egész.” A ceremónia nem akar véget érni, dicsőítés, kondoleáló szóvirágok, vajon mivel lehet nagyobb fájdalmat okozni az özvegynek. Lavardin úgy véli, fura mestérsége van, egyik lábáról a másikra hintázik, az emberek profilját figyeli, lehet, hogy éppen közülük valaki gyilkolta meg azt a férfit, aki itt fekszik, az oltár előtt, örökre kinyújtóztatva.

Tíz húszkor a pap végre befejezi, valószínűleg még a hentes is megkönnyebbült, hogy vége.

Jean Lavardin oldalra tesz néhány lépést, és az elsők közt megy ki a templomból. Kinn már magasan jár a nap, meleg van. A kocsik csillogón várják a sofőröket, szemmel láthatólag olyan eseményről van szó, amely megrendíti az egész várost. A felügyelő elhatározza, hogy kimegy a temetőbe is, hátha sikerül elkapnia valamilyen akaratlanul elejtett információt.

Elindul az 504-es felé, közben Guillaumeot figyeli, amint sorra kezét szorít az emberekkel. Akkor pillantja meg a borítékot, amikor a polgármester éppen Morasseau doktort üdvözli melegen.

Ott van, az ablaktörő alá ferdén betűzve, olyan fehér, hogy a napfényben csak az látszik a szélvédőn; azonnal Hélene jut eszébe, pedig ő biztosan kilométerekre van innen. Lavardin utálja a meglepetésszerű levélkéket, a váratlanul, nem kellő helyen kigyúló fényeket meg a névtelen telefonokat. Megy tovább, de azért körülnéz, nem figyelik-e, majd egy lendületes mozdulattal leveszi a borítékot, kinyitja az ajtót, és beül a kocsiba.

Az ülés nagyon meleg, a kormányt meg se lehet érinteni. Lavardin letekeri az ablakot, és minden arcon jeleket keres, de nem talál. Közönséges fehér papírt tart a kezében, kék tintával, töltőtollal teleírva. Azonnal az aláírást nézi. Nem teljesen névtelen, de mégis az: *Tristan*.

Még egyszer jól megnézi a kocsikba szálló embereket, és azt morogja: – Ott van köztük – aztán elolvassa a levelet.

Lavoisier-ről, a néhai Filiolról, Morasseau-ról meg többé-kevésbé gyanús, a néhai madame Morasseau pénzén bonyolított ügyletekről van szó benne. Tristan beszél egy augusztus 15-i estélyről is. Lavardin füttyent egyet a koporsó után elinduló autókat nézve. Leteszi Tristan levelét a másik ülésre, és beindítja a motort. Kétes ügyletek, a madame pénze, a madame-nak nyoma vész tíz napra, egy baleset. Újra füttyent, és beáll utolsónak a kocsisorba. Hirtelen még nagyobb rejtély fátyla ereszkedik Sainte-Alixra, mint amit a hentessel üzött rossz tréfa jelent, főleg, hogy ezek a drágalátos polgártársak kezdenek szépen eltűnedezni.

A Chevrolet mögött, a temetőkerítés mellett elhaladva két dolgot is megértett Lavardin: először azt, hogy ezt az ügyet neki kell megoldania, mert véletlenül darázsfészekbe nyúlt. Másodszor azt, hogy a darázsfészek minden egyes lakója hazudik, és neki nagyon gyorsan kell cselekednie, hogy ne hagyjon időt nekik az összefogásra.

A temető csupa szín, csupa virág, valamennyien ott állnak a sírgödör körül, földre szegezett szemmel. A jegyző verítékezik, hozzá kell először elmennie, már csak a doktor iránti tapintatból is, hiszen ő nyilvánvalóan még nem heverte ki a balesetet. Meg kell kérdeznie a kis postástól, miért járkál éjnek idején mások portája körül, miért éppen ott ficáncol, és miért leskelődik polgártársai után. Aztán ki kell kérdeznie Anna Foscarie-t a barátnőjéről, Delphine Morasseau-ról, és meg kell puhítania André-t, hogy elpletykálja a környékbeli hálózobotitkait, hátha így fény derül arra, ki az a *Tristan*. A koporsó rövid, tompa puffanással ér földet végleg. Rekkenő meleg, tűző napsütés, Isten veled, Gérard Filiol.

Délben a bizstró zsúfolt, isznak ordítanak az emberek, Filiol, Delphine és Morasseau nevét emlegetik minduntalan. Lavardin észrevétlenül kimegy, nem tudott meg az égvilágon semmit. Az 504-es a téren várakozik, és ott is marad, a felügyelő gyalog megy. A hentesüzlet zárva, belül

sötét, a hús is gyászol. Amikor Lavardin elmegy a sárga ház előtt, fölemeli egy ujját, és megjegyzi, csak úgy magának: „Aha, második emelet, majd”, és megy tovább.

Lavoisier villája most már éberebb, mint reggel, a zsaluk nyitva, a függöny elhúzva, a felügyelő úgy látja, itt a kitűnő alkalom, hogy megkínáltassa magát egy aperitíffel. Járt már ebben a házban, két napja, Filiol halála miatt, de Lavoisier akkor este eltűnt, mert csöngött a telefon, ő felfigyelt rá, hogy a jegyző lehalkítja a hangját, hadarva suttog valamit a lehető leghalkabban. Lavardin egyetlen mondatot hallott: „Most nem lehet, Filiol halála miatt...”, majd egy következő mondat azzal fejeződött be: „... és a rendőrfelügyelő is itt van.” Lavoisier nem adott semmiféle magyarázatot, amikor visszajött a szalonba, csak a feleségére vetett egy zavart pillantást, de az asszony nem nézett rá, aztán tovább beszélgettek a hentesről és arról, hogy kik lehettek az ellenségei.

A jegyző akkor ejtette ki először a Cuno nevet, a postásét, azt mondta, hogy gyagya, nyomorék anyja meg félbolond, csak Teknőcnek hívják a városban, mert soha nem bújik ki a házából.

A szobalány nyitja ajtót, Rose-nak hívják, jól illik hozzá a neve, piros az arca, fekete a haja, kék a szeme, nagyon világos kék, az embernek az a gyanúja támad, hogy valamije nem is igazi, vagy a szeme vagy a haja vagy a rózsapiros arca. Hélene éppen az ellenkezője, szőke haj, világos bőr, mandulavágású szem.

Hélene...

Louis Cuno

Negyed egykor leveszem a láncot, és ott hagyom a robogót a ház előtt. Körülnézek, mielőtt bezárok, de ő nincs ott, az 504-es sehol, úgy látszik, a hapsi fölhagyott a megfigyeléssel. Különös gonddal zárom be az ajtót.

Ma reggel, amikor elmenet megláttam őt, azt hittem, végem, de ő csak nézett utánam, még meg sem állított. Azért itt valami bűzlik.

Két nap óta ez az alak jobban zavar, mint a lelkiismeretem, amiért cukrot öntöttem Filiol benzintankjába.

A ma reggeli temetésen biztos jó sok virág volt, tűző nap meg nagy képmutatás. Mi a mamával nem mentünk el. Henriette sem. A hentest a cinkosai kísérték utolsó útjára, a postán mindig lenni kell valakinek, még akkor is, ha a polgárok éppen temetkeznek. A főnök persze ott volt. Azt hiszem, csak négy-öt olyan javíthatatlan dolgozott a városban, mint mi, a többiek mind ott voltak a misén meg a temetőben. Jean Lavardin is. Keres, mert találni akar. Nem hiszem, hogy sikerül neki, már ami engem, az én ügyemet illeti.

Tegnap átkutatták a Renault-t, amíg nem voltam ott, tudom. Mindent *majdnem* a helyén találtam, mégse volt semmi úgy, ahogy hagytam, sem a kártya, sem az ajánlott könyv, sem a reflektorkapcsoló, ez lejjebb állt, nyilván véletlenül hozzáért valaki. Érzem, hogy veszély leselkedik valahol, hamarosan előtör és lecsap.

Ma éjszaka egy óra felé jöttem haza, miután fölfedeztem a legcsodálatosabb dolgot a világon, hála Henriette-nek, azt, ami féltékennyé tesz, amitől a mama kiabál, most már egy kicsit értem is, miért, azért, mert neki nincs benne része.

Több mint egy órát maradtunk a bokrok között, Morasseau házánál, vigye az ördög a *Hajszá-t*, vigye az ördög a dokit, a jegyzőt, a házat, és vigye a mamát is, biztosan dühtől reszketve virrasztott egész éjszaka, de Henriette meg én mindenről megfeledkeztünk, csak magunkról nem.

Aztán hazavittem. Henriette csodálatos volt, ő változtatott meg mindent bennem, azt mondta

búcsúzóul: – Ne beszélj senkinek Filiolról, senkinek.

Ajkát az ajkamra tette, lehúzta a cipzárját, és megsimogattatta velem a hasát, mellét, nyakát, aztán elment, csak úgy, még azt se mondta, viszontlátásra. Leállítottam a kis Renault-t, és utána hazalopakodtam. A mama égve hagyta a villanyt a szalonban, ruhástul feküdt le a díványra. Sírtam, ahogy elnéztem őt meg az ágy felé fordított üres tolókoszit. Eloltottam a villanyt, fölmentem, de azt hiszem, nem aludt, csak nem mertem szólni neki. Levetköztem a szobámban, eloltottam a lámpát, egy nagy levegőt vettem, hogy újra érezzem Henriette parfümjét, ami egészen a bőrömbbe ivódott. Újraálmódtam, egyedül, mindent, amit együtt átéltünk.

Újra bezárom a négy ajtózárat, de még kinézek a kis ablakon. Senki. Nem figyelnek. A mama a konyhában van. Azt akarta, hogy vigyem föl, amikor befejeztük az aznapi levélnyitogatást. Ebben az adagban nem volt semmi érdekes, kondoleáló levelek hentesné önagyságának, számlák, ma korábban mehettem vissza, ma nem tűztünk föl semmit a parafatáblákra.

A tegnap estéről nem mondtam semmit, csak annyit, hogy: – Egész este ott voltam az erdőben. Morasseau sírdogált egy sort a kertben Delphine miatt... – Azt hiszem, a mama nem hitt el belőle egy szót sem. Ott ül a mosogató előtt, és törülgeti a csészéket, amiket reggel mostam el. Kiveszek a táskámból egy üveg bort meg két marhaszeletet, nem itt vettem, hanem a városon kívül, magyarázom, kaptam borralalót. A mama nem felel. Megterítek, ahogy kell, megkérdezem éhes-e. Nem válaszol. Megcsinálom a porból a krumplipürét, és megmondom neki, hogy a rendőrfelügyelő itt ólalkodik a környéken Delphine Morasseau miatt, de a Filiol balesete körüli gyanúról nem szólok semmit. Eszünk, de olyan csöndben, amekkora csak a hentes gyászmiséjén lehetett ma reggel. A mama legalább nyolcvanévesnek latszik, vagy még többnek, azt hiszem, nagyon haragszik rám, amiért tegnap este elmentem itthonról.

Ma reggel Henriette azzal fogadott:

– Na, kölyök, emlékszel?

Belecsókoltam a nyakába, a haja alatt, és a fülébe súgtam: – Kezdjük újra.

Föltálozom a mamának a krumplipürét, azt mondja, túl sűrű, megfullad tőle, aztán egy szót se szólunk. Egy órákor, amikor a mama a tévé előtt ül, én meg mosogatok, *becsönget ő*. Alig hallom, mert amióta ki akartam kapcsolni a csöngőt, állandóan van egy kis rövidzárlatféle, amitől ez a szerkentyű úgy hörög, mint egy beteg rágcسالó, még rosszabb, mint volt. Majd elejtem az edényt, annyira szokatlan nálunk minden kintről jövő jel. A mama kikiabál a szobából:

– Louis, ne menj ki!

Az ablakból nem látok semmit az ajtóra szögezett deszkáktól, de az 504-est így is észreveszem, ott áll egy kicsit messzebb, a járda mellett. Lassan megtörlöm a kezem, újra megszólal a csöngő. A mama így reagál: – Disznók!

Oda kell mennem. Leteszem a kötényt, és megyek ajtót nyitni. A mama rám üvölt: – Louis!

De én már kinn vagyok, nem tagadhatom meg azt a néhány szót Lavardintól, még azt hinné, tartok tőle, hogy kiderül az igazság.

A felügyelő ott álldogál a kapu előtt, látom az árnyékát. Leveszem a láncot, hátrafordulok, látom, hogy a mama odagurult a konyhaablakhoz, látszik az arca.

Jean Lavardin ugyanolyan, mint tegnap, amikor a cambuse-i úton találkoztunk, ugyanolyan szomorú a tekintete, ugyanolyan gyűrött a ruhája, ugyanúgy huzigálja most is.

– Bejöhetek, monsieur Cuno? – kérdezi.

Minthogy hirtelen nem talállok semmiféle ürügyet, hogy ne jöjjön, meg se várja a válaszom, fél lábbal már a kertben van. Látja, hogy a mama elhúzza a függönyt a konyhaablakon, de az nem takarja el egészen, tudni lehet, hogy ott les mozdulatlanul.

Lavardin kivesz a zsebéből egy kis noteszt, és megkérdi, bejöhet-e a házba. Azonnal az alagsorra gondolok, a parafatáblácskákra, ahova az információkat tűzdeltük föl, meg a

gőzmasinámra, amivel a leveleket szoktam föltörni. Dadogok valamit, aztán kimagyarázkodom:

– Most nagyon alkalmatlan lenne, a mama nincs jól, nekem pedig el kell mennem...

De ő nem retten meg ennyitől, elindul az ajtó felé, ugyanakkor látom, hogy a mama otthagyja a lesállást. Rákiáltok a felügyelőre:

– Várjon –, de ő már a bejárathoz ért, néz fölfelé, a falakra, az üres konyhára, a szalon ajtajára, ami most csukódott be a tolókoszi mögött, még hallani a mama hangját: – Disznók, kifelé, hagyjanak minket békén!

Bevágódik az ajtó, a mama fölhangosítja a tévét. Lavardint nem hozza zavarba ez a fogadtatás. Nézi a mennyezetet, potyog róla a vakolat, a mocskos ajtókat, a rongyos bútorhuzatot, egyszerre visolyog és szánakozik:

– Öreg már, ugye?

Én mindig ilyennek láttam ezt a házati de azt mondom neki, hogy legfeljebb húszéves, és hogy nem szabad megijeszteni a mamát, beteg. Bólint, de továbbra is csak nézelődik, elindul a konyha felé. A mama a másik oldalról túlkiabálja a tévét:

– A házat? Soha! Soha! Kifelé, disznók!

A felügyelő nem szól semmit, nézi a konyhát. Ide több éve nem lépett be senki, nemigen értem, mit akarhat. Előhúz egy határidőnaplót, belelapoz, és kijelenti:

– Beszéltem Lavoisier-val, a jegyzővel...

Én nem tudok semmit, nem akarok tudni semmit, egyszerű postás vagyok, és kész. Lavardin körbejárkál a notesszal a kezében:

– Fölajánlották maguknak, hogy megveszik a házat és a telket? A jegyző volt, ugye?

– Nem eladó – válaszolom.

Lavardin nem reagál, egy teleírt oldalra szegezett szemmel motyogja:

– A társaságot FILAMO-nak nevezték. *FI* a Filiolból, *LA* a Lavoisier-ból, *MO* a Morasseau-ból, egyfajta ingatlanügynökség...

Lebiggyesztem a számát, ami azt jelenti, hogy én nem tudok semmi ilyesmiről, megnézem az órámat, és közlöm, hogy el fogok késni. A mama a nevemet kiabálja a szomszéd szobából. Arra kérem Lavardint, várjon egy kicsit, mindjárt visszajövök. Üvölt a televízió, de a mama még jobban üvölt:

– Küldd el, takarodjon innen! Soha nem adjuk a házat!

Megpróbálom elmagyarázni neki, hogy erről szó sincs, egy rendőr a látogató, de ő se lát, se hall, valaki betette a lábát az ő birodalmába, ez neki elég, úgy forog körbe-körbe a tolókoszival, mint egy eszelős. Megállítom, elkapom a kocsi karfáját, erre úgy néz rám, mint a csapdába esett vad, hamarjában nem, is tudja, milyen szemrehányással illessen, Félig lehunytt szemmel mondja:

– Mit akarsz? Velük tartasz, vagy mi?

Egy kézmozdulattal sikerül lecsendesítenem harminc másodpercre. Csak annyit mondok: – Hagyd abba! – olyan hangon, amit azelőtt még soha nem használtam, a pillanatnyi csöndet kamatoztatva kimegyek a szobából. Lavardin még mindig ugyanott áll, zsebre tett kézzel, a noteszt már elrakta. Újra ránézek az órára abban a reményben, hogy sikerül megértetnem vele: sietnem kell, el kell mennem, és neki is, velem együtt, de ő nem szól, biztos vagyok benne, hogy valamit nem ért, és azt akarja, hogy színt valljak. Egész halkán magyarázom neki:

– Elmegyek, nem maradhat itt, miatta.

Nem hallgat rám, úgy válaszol:

– Morasseau tegnap este összecsuklott a szobor előtt. Azt hiszem, nem heveri ki a felesége halálát.

Hirtelen úgy érzem, jéghideg lettem, falfehér, a Henriette-tel összesimulva töltött percek egy pillanat alatt el vannak rontva. Kilestek minket, összeszorítom az öklöm, mintha egy biliárdgolyó

szorult volna meg a torkomban, képtelen vagyok egy szót is szólani. Lavardin merőn néz, tudja, hogy nem fogom megütni. Azt is tudja, hogy nem fogok felelni. Folytatja:

– A mamáját városszerte Teknőcnek hívják, magát meg Gyagyának. Nem gondolja, hogy ez vérlázító?

Nem szólok semmit, soha nem beszélek erről, eleget töprengem magamban. Lavardin előrelép, egy lépést felém, hallom, hogy mögöttem résnyire nyílik a nappali ajtaja. Ő is észreveszi, de nem szól semmit, úgy tesz, mintha nem látná, és nem értené, hogy a mama kihallgatja a beszélgetésünket. Jó hangosan, hogy túlkiabálja a televíziót, kijelenti:

– Louis Cuno, úgy vélem, magának minden elképzelhető oka megvan arra, hogy haragudjék polgártársaira...

A biliárdgolyó lejjebb csúszik, de azért szándékosan nem felelek. A felügyelő újrakezdi a félig nyitott ajtó felé fordulva, még hangosabban:

– Arra kérem, mondja el, mit csinált tegnap este a Morasseau doktor háza körüli erdőben, a sötétben bujkálva, és milyen szándékkal ment oda?

Egész halkán még hozzát teszi:

– Ha válaszol tisztességesen, nem beszélek a szexpartiról meg a nagy vacsoráról, tekintettel a Teknőcre.

A golyó megint ott van a torkomban. Egy ujjal intek a felügyelőnek, hogy várjon, és odahátrálok az ajtóhoz. A mama ott ül mögötte, márványhideg arccal, örült tekintettel, Még nincs hangja, alig tudja kinyögni:

– Miért nem teszed ki a szűrét? Nem fogják megszerezni a házat – majd még dermedten hozzát teszi: – Hívom az apádat, ha ez az alak nem megy el azonnal.

Égnek áll a hajam, azt hiszem, látszik is. Bekiabálok neki:

– Este jövök – és szaladok ki Lavardinhez, aki a bejárati ajtó mellett vár. Bezárom a zárat, a felügyelő szórakozottan figyel:

– Fél? – kérdezi.

Nem válaszolok, csak a mama hangját hallom:

– Emile! Emile!

Teljesen kiszáradt a szám. Való igaz, az apám neve Emile. Becsukom mögöttünk a kaput, a lánc nagyon izgatja Lavardint, érzem, ha nem szól is. Amikor egyedül maradunk, csak annyit mondok neki az ajkamba harapva:

– Beteg – megmondtam magának. Állandóan foglalkoznom kell vele. Most pedig megyek dolgozni.

A felügyelő bólint, mint aki érti, vagy legalábbis úgy tesz. Újból kiveszi a noteszt, belelapoz, és megkérdezi:

– Összeszólalkozott valamikor Gérard Filiollal, a hentessel?

Megrázom a fejem, hogy nem, mintha írna valamit a lapra, aztán tovább kérdez:

– És Morasseau-val?

Megrázom a fejem, hogy nem, újból, de mivel látom az arcán, hogy nem hiszi, gyorsan magyarázkodni kezdek:

– Morasseau bolond, egy pillanat alatt fönn van a plafonon. Egyszer, amikor ki vittem a postát, lehülyézett, nem tudom, miért, egy távirat miatt, a felesége nem volt otthon. Borzasztóan dühös, hogy nem akarjuk eladni a házat. Szobrokat csinál. Bolond.

Lavardin bólint, és följegyez egy-egy szót, aztán folytatja:

– Nem felelt a kérdésemre, mit csinált tegnap este az erdőben a szerelmeskedésen kívül?

Megint nincs hangom, a felügyelő azonnal észreveszi, hogy zavarban vagyok. Kihasználja a helyzetet, hagyja, hadd kínlódjak abban a nagy csöndben, ami rám borul vádlón:

Egy perc múlva végre megszólalok.

– Nem tudja elképzelni, mennyit kellemetlenkedtek nekünk, amióta kieszték azt a tervet. Anyám majdnem beleőrült. Évek óta rettegésben tartanak minket, szándékosan, csak hogy megszerezzék a házat meg a földet, és fölépíthessenek egy bérházat.

– Kicsodák? – kérdezi Lavardin.

Azt felelem, hogy tudja ő azt nagyon jól. De ő erősködik, és arra kér, mondjam meg. Hát mondom: Lavoisier, Filiol és Morasseau, FILAMO. Lavardin mosolyog, és helyesbít:

– Csak LAMO, a Fi-t ma reggel elföldelték.

Beindítom a robogót, kék füstfelhő, ördögi ropogás. Lavardin még közelebb jön hozzám, és a fülembe kiabálja, hogy elnyomja a motorzajt:

– Még mindig nem válaszolt, mire számított tegnap este, mit gondolt, mit talál a doki háza körül a kolléganője fenekén kívül?

Néhány mondatban összefoglalom neki a dolgot, beszélek a *Hajszá*-ról, egyre zavartabb anyámról, még a nyulakról is, és azt mondom, hogy Filiol csak azt kapta, amit megérdemelt, így nem is hazudok. Elmagyarázom Lavardinnek, hogyan próbáltam valami bizonyítékot találni a három gazember ellen már hónapok óta, hogy gáncsot vessek nekik, hogy megakadályozzam őket a disznóságaikban. Lavardin majdnem barátságosan teszi a vállamra az egyik mancsát, és azt mondja:

– Van jó néhány ilyen rosszul fizetett alak, mint például én, a mi dolgunk, hogy bizonyítékokat találjunk, ne ártsa magát ebbe. A magafajta kis cowboyok nagyon kellemetlen helyzetekbe kerültek már. Szóval, semmi nyomolvasás, leskelődés. Foglalkozzon csak a postával, a családjával, meg szerelmeskedjen.

Nem válaszolok. Elindul, majd visszafordul, mint az a gyűrött esőkabátos férfi a krimiben, és azt kérdezi:

– Louis Cuno, mit csinált szeptember 1-jén este?

Még hozzáteszi, hogy a következő nap történt Filiol balesete. Akkor este én Morasseau házában voltam, és hazafelé megízestettem egy kicsit a benzint a Citroenben. Hirtelen melegem lesz, ugyanúgy, mint amikor a felügyelő bejelentette, hogy látott Henriette-tel, de aztán egy tökéletesre sikerült, bizonytalanságot kifejező grimasszal felelem, hogy nem is tudom, azt hiszem otthon, igen, otthon voltam, néztük a tévét anyámmal, a Teknőccel, egész este. Lavardin nem mocsan, gondolkodik néhány másodpercig, aztán megkérdezi, emlékszem-e, mi ment a tévében. Igen, emlékszem, bizalmatlanul méregetem, ez az alak nyilván ellenőrzi minden szavam. Egy western ment, a *Rio Bravo*, mondom. Gázt adok, és iszkolok a postára. Érzem, hogy Lavardin merőn néz, a mama meg hallgatja a távolodó motor zaját.

Henriette még nem jött vissza az ebédből. Nem hiszem, hogy Lavardin csapdába tudna csalni, biztos egy komisz kölyök akarta kikészíteni a kocsit, csak hogy egy jót mulasson. Én nem mulattam, senki nem mulatott, de azért egy ellenséggel kevesebb van!

Gyorsan átfutom az íróasztalomon fölhalmozott postát. Még mindig jött néhány levél Filiol feleségének, biztosan részvétnyilvánítás.

Továbbra is fel-felnyitunk egypár levelet a mamával, de egyre kevesebbet, túl komolyra fordult a dolog, persze azt se akarom, hogy rájöjjön, mi történt. Már is a szememre hányja, hogy nem vagyok olyan harcos kedvemben, mintha sejtene valamit Filiollal meg Henriette-tel kapcsolatban. A *Teknőc* – így hívják a gazemberek. Azelőtt sokkal szorosabb volt a kapcsolatunk. Az utóbbi napokban egyre távolodunk egymástól, mint két, ellenkező irányba sodródó hajó! Azt hiszem, már soha nem lesz úgy, mint régen, néha már az is megfordul a fejemben, hogy nem egyedül a többiek iránti gyűlölet forrasztott-e annyira egyé minket.

Lavoisier-nek jött egy levele a minisztériumból, de nem nagy lelkesedéssel mazsolázgatom a

postát, nem igazán érdekel, mi van benne.

Henriette a főnök előtt érkezik könnyű, rövid ruhában, mindene látszik benne, csak úgy ragyog. Henriette nem olyan, mint régen, nincs már tetőtől talpig abba a sápadt fénybe burkolózva, amitől se öreg, se fiatal nem volt, se csúnya, se élénk. Most kamaszos és asszonyos, szép és közönséges, titokzatos és kacér egyszerre.

Úgy forog körbe, mint egy táncosnő, szoknyája a dereka körül, mutatja, milyen szép fehér bugyi van rajta. Aztán rám veti magát, átkarolja a nyakam, beleharap a számba, és halkán kérdezi:

– Ma este nincs valami kilesnivalód? Van még mit mutatnom neked ott kinn, a szabad ég alatt...

Elmesélem neki, hogy a felügyelő eljött hozzám, és hogy mindent látott, óvatosnak kell lennünk. Henriette zavarban van, lehet, hogy azért, mert más is látta ruha nélkül, és esetleg kibeszélheti. Azt mondja, disznó ez a Lavardin, fölfuvalkodott alak, állandóan legelteti a szemét a nőknön, piszok zсарu. Megérkezik a főnök, ellenőrzi a munkánkat, aztán eltűnik. Amikor már benn ül az üvegkalitkájában, odasúgom Henriette-nek:

– Ez a zсарu biztos téged is kérdegetni fog. Ugye nem mondasz neki semmit Filiolról, meg arról, amit az étteremben hallottál tőlem?

Henriette megvonja a vállát, megrázza a fejét, és közli, hogy számár vagyok.

Jean Lavardin

A felügyelő nagyot fúj, a távolodó Cuno után néz. Az villan át rajta: nem is olyan gyagya. Arra gondol: lehet, hogy ő csinálta azt a dolgot a hentessel, pedig az inkább az öregasszonyra vallana, de ő nem tud kimenni a házból. Amikor Louis eltűnik az utca végén, Lavardin újból szemügyre veszi az épületet. Hát az nem akármilyen! Omladozik, a törött ablaküvegek papundeklivel kipótolva, bedeszkázott kapu, lánc, lakat, zárok, a kerítés mögött nyíratlan fagyalsövénnyel, de a bejárati ajtót meg a földszinti ablakokat nem takarja el. Lavardin közelebb megy, bámulja a szürke, behúzott függönyöket, és azon töpreng, vajon ott leselkedik-e mögötte az öregasszony; biztos egész nap ezt csinálja, hogy meggyőződjön róla: a kapu egyetlen centiméternyire se nyílik ki.

A kert a ház mögött, a nyúlketrecek után még folytatódik, a felügyelő tudni szeretné, nincs-e ott valami elrejtve egy lyukban, szerszámoskamrában, akármilyen, ami nyomra vezetné. Ebben a pillanatban arra gondol, hogy Cunoék ártatlanok, de biztosan van valami a házukban, ami fényt deríthetne mindenre. Lépeget előre, és azon gondolkodik: mire is kell fényt derítenie? A Citroenre? Arra, hogy hogyan zuhant Delphine Morasseau a Cambuse-szakadékba? A rejtélyes Tristanra? A FILAMO-ra? Lavoisier semmi érdekeset nem mondott. Kinyitott egy „Cuno” elnevezésű dossziét, ott az ő szeme láttára, és közölte:

– A terv az volt, hogy építünk egy szép nagy házat, olyat, ami jól beleillik a környezetbe. Egy egész kis vagyont ajánlottunk föl Cunoéknak... A butaság gyógyíthatatlan, kedves barátom, elegendem van ebből az ügyből – csukta be a dossziét Lavoisier.

Megivott egy kis martinit ginnel. Az aperitif közben Lavoisier azt mondta, nem foglalkozik többet ezzel a dologgal Gérard Filiol halála meg a társát, Morasseau-t sújtó gyász miatt. A semmibe meredő szemmel még hozzátette:

– Philippe Morasseau soha nem lesz olyan, mint régen, imádta a feleségét.

A felügyelő megkérdezte tőle – az ablaktörő alatt talált levéllel a zsebében –, mit kell érteni augusztus 15-i estélyen. Lavoisier egy nagy „Ó”-val felelt, aztán mosolyogva elmagyarázta, hogy

ezt az estélyt Morasseau rendezte, a felesége születésnapját ünnepelték. Az egész város ott volt, majdnem az egész város. Nagy estély volt, elegáns, mindenki el volt ragadtatva.

Lavoisier eltűnt egy pillanatra, majd egy 18 X 24-es fényképpel jött vissza. Az estélyen készült, ő feszített rajta a feleségével, pohár a kezükben, ott álltak az orvos mellett, mögöttük a ház, egy hosszú büféasztal és a lépcső. Világosan föl lehetett ismerni Philippe Morasseau házát. Lavardin sokáig nézte a fekete-fehér fotót, Lavoisier közben fecsegett:

– Ez Alexandre Duteil, a fényképész, ő csinálta a képeket. Morasseau megkérte, jöjjön el, hogy mindenkinek legyen emléke az estéről. Eredeti ötlet, nem gondolja?

A felügyelőnek az erdőben töltött este jutott az eszébe, mert rejtkehelyéről ugyanazt látta a házból, mint most a fényképen. Majdnem ugyanazt, ezek az emberek ugyanis nem voltak ott. Valami mégis zavarta, de nem tudott rájönni, hogy mi. Lavoisier nem akarta kölcsönadni neki a fotót, azzal az ürüggyel, hogy ez az egy van neki. Lavardin azt mondta, nem baj, nincs jelentősége.

A felügyelő fél kézzel félrehajtja a fagyalágakat, és nézi a házat. Minden mozdulatlan, az ablak, a függöny. Az utca kihalt. Be kell jutnia. A köoszlop és az utolsó rács között mintha egy kicsit nagyobb volna a hely, mint másutt. Az oszlop rozoga, omladozik, ha jól összehúzza magát, talán átsúszik. Bűnbánó pillantást vet jobbra, balra, aztán átlép a rácson. Egy szempillantás alatt beszorul, a vasrács szorítja a mellkasát, a köoszlop dörzsöli a hátát. Úgy járt, mint egy csapdába esett tolvaj.

Egy fájdalmas grimasz, egy próbálkozás, hogy kifújjon minden levegőt, és a lehető legkisebbre húzza össze magát, aztán benn találja magát a kertben, szakadt zakóval, piszkosán, kifulladásra. Hélène majd megint azt mondja, hogy nem tud vigyázni a holmijára, mindig csak ugyanazt csinálja. Mintha attól félne, hogy megreccsen egy képzeletbeli parketta, lassan óvakodik előre, megkerüli a házat arról az oldalról, ahol nincs ablak a földszinten. A kert kicsi, gazon, elhanyagolt. Az egyik sarokban elhasznált autógumi hever, meg egy csomó konzervdoboz, mintha valaki ide, ebbe az utcáról nem látható sarokba ürítené a szemetesvödört. A ház mögött nyúlketrec támaszkodik a falnak, esőáztatta deszka meg hevenyészve fölrakott, girbe-gurba drótháló, az ajtót egy rozsdás szög és egy kampó zárja. Az óriás, barna nyulak összebújva reszketnek.

Lavardin csak sejti, hogy az összehúzott függöny mögött ott ül egy árnyék. Cunoék soha nem esznek nyulat, de kell az ürügy, hogy legyen valami élő, idegen is a házban.

Louis mindig az állatokra hivatkozik, ha egy kis kerti levegőt akar szívni. Oldalt csenevész őszibarackfa árválkodik, gyümölcs nincs rajta, meg egy rosszul beásott vascölöpre hegesztett vízcsap, rajta nagy, fekete gumicső, ami eltűnik a föld alatt, feltűnik a fal mellett, és ismét eltűnik a pincében.

Lavardin odalopakodik, és egy könnyed mozdulattal kipróbálja a csapot. Teljesen nyitva van. Biztosan akad egy elzáró a pincében, gondolja, és abban a pillanatban mintha valóban látná az ülő árnyékot, vagy csak a képzelete játszik vele a nagy csöndben? A felügyelő lassú léptekkel megy tovább, körbejárja a házat, a kert másik végében sem talál semmi gyanúsat, sehol semmi nyom. Egy rozsdás csap, két nyúl, egy meddő őszibarackfa, egy ócska autógumi, egy kupac szemét – ezt rejti Cunoék féltve őrzött kertje.

Amikor Lavardin már éppen készül sarkon fordulni, hogy ne kelljen elmennie a szalon ablaka meg a bejárati ajtó előtt, észreveszi, hogy elhúzták a függönyt. Ő ott ül az ablak előtt, reszket az ajka, a jszeme egészen kitágult a rémülettől, a függöny ráborul a keze fejére, sikolyra nyílik az ajka, de a felügyelő nem hallja, lehet, hogy a hang nem hatol át az üvegen, de az is lehet, hogy csak nyöszörög az öregasszony. A Teknőc. Lavardint félelemhez hasonlatos érzés fogja el. Őrült ez az asszony. Energikus léptekkel elindul, átpréseli magát a rácson, még egyszer elszakítja a

zakóját. Az utcán úgy érzi, mintha börtönből szabadult volna. Borzasztó volt az öregasszony szeméből áradó magány, félelem, szorongás. Lavardin a zakóját huzigálja, megpróbálja eltüntetni a szakadást. A Peugeot ott parkol a téren, a tűző napon. Még nincs két óra.

A sárga épület bejárati ajtaja gerendás, rózsaszínű kövel kirakott helyiségbe vezet, patinás, faragott falépcső vezet fölfelé, akár egy kis palotában. A levélszekrények viszont piszkosak, fémből készültek. Anna Foscarie-é az első a második sorban, a rajta lévő nevet egy névjegykártyából vágják ki. Levél van benne, „az ügyfél itthon van” – gondolja magában Jean Lavardin. A falépcső nyikorog. A lakásajtónál nincs csöngő, de a név ott van, ugyanolyan betűkkel, mint lenn. Egy pillanatnyi habozás után a felügyelő kétszer bekopog, de még abban a pillanatban az a különös érzése támad, hogy nem válaszolnak neki, és hirtelen megérzi a zsebében a titokzatos Tristan levelét.

(Kivágatok a *Dauphiné Libéré* című újságból)

Szeptember 3. ...frontálisan ütközött egy sainte-alixi kereskedővel, Gérard Filiollal, aki egy kamiont előzött. A kocsi vezetője és a mellette ülő utas azonnal meghalt. A Citroen hátsó ülésén ülő férfit a montélimari kórházba szállították, állapota súlyos.

Szeptember 4. ...A Drome megyei Sainte-Alix-ra, úgy látszik, rájár a rúd. A súlyos ütközés után, ami Gérard Filial halálát okozta, újabb halálos kimenetelű baleset történt.

Delphine Morasseau, Philippe Morasseau doktor felesége halt meg. Valószínűleg elvesztette uralmát a kocsi fölött egy kanyarban, nekiütközött a kőfalnak, és áttörte. A kocsi és vezetője szénné égett a Cambuse-szakadékból... A nyomozás megállapította, hogy Gérard Filiol balesetét minden valószínűség szerint műszaki hiba okozta, amit a benzintartályba került porcukor idézett elő. Tréfa vagy merénylet? A rendőrség még tanácstalan, de elmélyült nyomozást folytat az igazság kiderítésére. Felmerül a kérdés, nem kellene-e ugyanakkor megvizsgáltatni madame Morasseau kocsiját is, amit szénné égetve emeltek ki a Cambuse-szakadékból...

Jean Lavardin

A felügyelő összehajtja az újságot, majd leteszi a pultra. „Megtörtént, fiatalember” – gondolja magában.

Aznap reggel, Montélimarban, nagyon kellemetlen és kategorikus volt a szakértő. Kellemetlen, mert hajnali fél hét volt, kategorikus, mert a Méharin nem talált semmi gyanúsat, hacsak azt nem, hogy olyan volt, mint egy majdnem csonkig égett gyertya, amit épp most fújtak el.

Lavardin közönyös tekintettel méregeti a vendégeket, és mondatokat fogalmaz magában. André két tojást süt neki, azt kérte a felügyelő, hogy hintse meg egy kicsit paprikával is. „Anna nincs otthon, ezért nem vette ki a levelét a postaládából, de az is lehet, hogy tegnap este nem ment haza. De André azt mondta, hogy be kellett volna néznie hozzá, de nem volt rá ideje, akkor viszont Annának otthon kellett lennie, hiszen várta. Tristan mindenkit leleplez, mert elveszítette a szeretőjét, de semmi pontosat nem tud.”

A felügyelő kivesz egy papírlapot a zsebéből, meg sem próbálja eltakarni, és újra elolvassa: *Delphine-nek elege volt Morasseau doktorból, a férje hatalom- és pénzségsége kiölt belőle minden szerelmet. A doki felesége nem akarta többé odaadni a pénzt egy olyan férjnek, aki kétes üzleteket tervez. Miféle üzleteket? Többek között a Cuno-félét. Eredmény: meghal a hentes. Louis csinálta, Lavardin biztos benne, de tudja, hogy képtelen lesz bebizonyítani, a fiú nem fog vallani. Órákon át kellene kihallgatni, amíg össze nem roppan, vagy még tovább. Lavardin*

körülnéz, lehet, hogy Tristan itt van, és tud még valamit. André leteszi elé a tojásokat.

– Nem láttad Anna Foscarie-t ma reggel? – Kérdezi tőle a felügyelő.

– Nem.

André előrehajol, mire Lavardin megkérdezi:

– Mondd, nincs kulcsod a lakásához?

André hallgat egy darabig, hátralép, aztán felel:

– Nincs. Csak nem akar bemenni hozzá a távollétében?

– De igen.

Nekilát az ételnek. André egy másik vendéget szolgál ki, de oda-odales Lavardinra. A tojás jó, jobb, mint előző nap, nem olyan száraz a széle. A pincért fölháborította a kérdése, de úgyse mondaná meg, még ha lenne is kulcsa. Pedig a felügyelő egyre biztosabb benne, hogy Annánál olyan nyomokra bukkanhatna, amelyek messzire vezetnének.

Két óra húsz perckor dr. Morasseau fehér Chevroletje megkerüli a teret, majd eltűnik a szomszéd utcában, abban, ahol a sárga ház áll. Sainte-Alixban felgyorsulnak az események: egyesek jönnek, mások elmennek, a pincérek forgatják a szemüket, a Tristan-félék névtelen leveleket írogatnak. A Teknőc kiabál a börtönében, csak Louis hordja rendületlenül a leveleket.

Míg a borát issza, Lavardin Héléne-re gondol. A doktor elhajtott a bisztró előtt, neki ez jelent valamit. Héléne azt mondaná: „Soha nem értesz semmit...” Valóban, minden olyan bonyolult, minden egyre kuszább, de érzi, hogy sikerülni fog, dr. Morasseau fehér kocsija villámcsapásként világosította meg, megérti, hogy a doktor az utolsó láncszem, ő fogja, akaratán kívül, megoldani az ügyet. Lavardin pedig jó zsaruvá lép elő. Kitűnő zsaruvá. Még Héléne is el fogja ismerni.

Fél háromkor a felügyelő fizet, elkapja André-t:

– Menj a lakásodba vagy a konyhába; ahova akarsz, és szerezz nekem egy vasrudat, egy vésőt, egy kalapácsot, és gyere Anna Foscarie-hoz. Tanúnak.

– De... ezt nem tehetjük!

– Mindent megtehetünk, öregem. Ez parancs.

A felügyelő kiveszi a zsebéből az igazolványát, hogy jelezze Andrének, a lehető leghivatalosabb az egész. Tudja jól, hogy André vonakodik. De azért hozza a kalapácsot meg a vésőt, szándékosan a felügyelő mögött marad, nem valami lelkes, ki akarja mutatni, hogy nem ő a kezdeményező. Filiol üzlete előtt Lavardin hátrafordul, de nem néz Andréra, úgy kérdezi:

– Nincs valami ötleted a hentessel kapcsolatban?

– Ötletem?

– Hogy ki önthette a porcukrot a benzinbe.

– Fütyülök rá.

A nyomozó egy nagyot sóhajt, aztán megszólal:

– Én tudom, ki tette.

– Ki? – kérdezi döbbenten André.

– Mit érdekel az téged! Te fütyülsz rá, vagy mégse?

Anna ajtajához érve a felügyelő újra bekopog, vár egy kicsit, int Andrének, hogy maradjon csöndben. Semmi. Még egyszer bekopog.

– Tudtad, hogy Delphine Morasseau-nak szeretője volt? – kérdezi.

André-t meglepi a kérdés, nem válaszol azonnal, a felügyelő jól megfigyelheti, hogyan reagál. Nemet int, és hozzáteszi:

– Fütyülök rá.

Lavardin fogja a vésőt, és beleakasztja a zárba a kulcslyuknál.

– Valaki, aki leveleket írkal, és Tristan-nak nevezi magát. Tudod, ki az?

– Nem.

– Egy jóképű, fiatal férfi, olyan, mint te, aki egy kicsit jobban megszorongatta Delphine-t az augusztus 15-i estélyen. Te is ott voltál?

– Ott. A büféasztalnál, én szolgáltam fel.

– Ez a mániád. Nem láttad Tristant?

– Lehet, hogy igen, honnan tudjam; ötszáz ember volt ott.

Lavardin kiveszi a pincér kezéből a nagy kalapácsot, és nagyot üt vele. A fa recsegve enged, zaja visszhangzik a lépcsőházban. Lavardin szembefordul Andréval.

– Ha te vagy Tristan, és nem vallodd be, a dutyiban végzed!

– Miket beszél! – fortyan föl André. – Mehetek dolgozni?

– Nem. Itt kell lenned, ha egy hullát találok az ajtó mögött.

André elsápad. Erre nem gondolt, de azt se gondolta volna, hogy a felügyelőnek ilyesmi fordult meg a fejében.

– De... miért hiszi, hogy...?

– Nem hiszem, de nagyon különös dolgok történnek itt az utóbbi napokban. Nyisd már ki a szemed!

André hallgat. Lavardin még egyet üt a vésőre, az ajtó hosszában kettéhasad. Aztán a véső lapos felét becsúsztatja a hasadékba, a végét az ajtótoknak támasztja, és maga felé húzza. Az ajtó enged.

– Szerencse, hogy nincs bezárva – mondja Lavardin.

– De... – kezdi megint André.

– De?

– Otthon kellene lennie!

– Vagy csak behúzta az ajtót, amikor elment.

– Biztos, hogy nem – mondja André hátralépve. Anna mindig bezárta az ajtót, ha elment otthonról.

Lavardin lábbal belöki az ajtót. Erős dohányszag árad a szobából, az ágy meg van vetve, de üres. Mellette a földön üres konyakosüveg. Rendetlenség mindenütt, de közelharcnak semmi nyoma. A felügyelő belép, int Andrének, hogy jöjjön utána. A lakás látszólag üres, a szoba közepén festőállvány, rajta a vásznon egyetlen piros elkent pont. Mellette egy kecskelábú asztal, üveglappal, rajta egy kis írógép. Az ágyon gombóccá gyűrve egy fürdőköpeny. André halkán, bizonytalanul mondja:

– Nincs itthon, elment.

– Anélkül hogy bezárta volna az ajtót, és kivette volna a postáját? – kérdezi a felügyelő.

– Na, én megyek – közli André. – Tanúsítom, hogy itt nincs semmiféle hulla.

– Maradsz! – parancsol rá Lavardin. – Még nem láttam a fürdőszobát és a szekrényeket. André leül az üveglapú asztal mellé, szemmel láthatólag nem akar segíteni Lavardin-nek átkutatni a lakást. A felügyelő óvatosan kihúzza minden fiókot, kinyit minden ajtót, mintha attól félne, hogy ott marad az ujjlenyomata. Nem talál csak fehérneműt, női dolgokat, puha, illatos anyagokat. Semmi gyanúsat.

Pontban háromkor André felugrik a székről, Lavardin meg úgy pördül át a másik oldalra, mint egy tüzelésre kész cowboy. Panaszos hangon megszólal a rádió.

– Ébresztőórás rádió – mondja Lavardin visszanyerve nyugalalmát. – Sokáig szokott lustálkodni a barátnőd?

– Nem a barátnőm – válaszol André. – Ismerem, ennyi az egész. Elmegyek, pincér vagyok, nem segédrendőr!

– Várj egy pillanatra, fiatalember! – mondja Lavardin felemelt kézzel, és eltűnik a fürdőszobában. Egy pillanat múlva visszajön.

– Senki. Nem fürdött, nem is tusolt senki. Üdv, André, köszönöm, hogy végignézted, elmehetsz.

André összeszedi a szerszámaikat, szó nélkül kimegy az ajtón, Lavardin egyedül marad Anna Foscarie-nál. A rádió tovább szól. Még mindig semmi. A felügyelő háromszor-négyszer körbejár. Egy íróasztal, egy ágy, egy ébresztőórás rádió, ami délután háromra van beállítva. Egy festőállvány, egy paletta, egy ecset, egy fürdőszoba, egy dolgozószoba, egy ágy, semmi több. A nap besüt a szobába, éppen az íróasztal elé. A fényfolt átvilágítja az írógépbe tűzött papírlapot. Lavardin jó sokáig nézi mozdulatlanul. Közelebb megy, akkor látja meg, csak úgy a szeme sarkából, hogy valami van a vászon mögött. A szíve gyorsabban ver, kihúzza a papírlapot, kisimítja, összehúzza a szemét, hogy tisztábban lássa a betűket: *Ma elmegyek Sainte-Alixból, és nem térek vissza. Kizárólag személyes okból, de ez elég fontos ahhoz, hogy mindent itt hagyjak.* Anna.

A felügyelő újraolvassa a sorokat. Anna elment, nem szólt senkinek, nem vitte a holmiját, nem zárta be az ajtót, nem vette ki a postaládából a levelét. Lehet, hogy akkor ment el, amikor megtudta: Delphine meghalt? Tristan azt állítja a levelében, hogy Anna naponta háromszor is találkozott az orvos feleségével, ez magyarázhatja a dolgot. A felügyelő hátralép, körbejárja a festőállványt, nézi a vászon mögé tett dolgot. Kis piros doboz a faállványon. A vászon mögött az egyik sarokba egy fotót csúsztattak a jobb oldalán. Lavardin fogja a fényképet meg a dobozt, és odamegy az ablakhoz. Ugyanolyan méretű fénykép, mint amit a jegyzőnél látott, arról a nevezetes estélyről. A fényképész is ugyanaz, egy bizonyos Alexandre Duteil. Delphine Morasseau mosolyog rajta premier plánban, nagyon szép. A kis doboz piros posztóból van, elől aranyozott kapoccsal. A benne lévő három tárgy viszont arany. Egy nyaklánc, rajta kis kerek óra, egy hét szemből álló finom karkötő, nagyon keskeny csuklóra, és egy kígyó formájú gyűrű rubinszemmel. A felügyelő fölemeli a gyűrűt, a fény felé tartja. Belső oldalán, körben, apró betűkkel a következő felirat: *Delphine-nek Philippe.*

Louis Cuno

Délután négykor Henriette nagyot nyújtózik kidomborítva kebleit, és azt mondja:

– Louis, annyi mindent kellene még elmesélnünk egymásnak ott az erdőben.

Én most nem gondolok erre, de tudom, hogy valaki belépett az életembe, és nagyon fontos helyet kapott. Henriette. Most már összetartozunk. A mama olyan csüggedten nézett rám az előbb, egyszerre volt lemondás és gonoszság a tekintetében. Gonoszság, mert azt hiszi, hogy elhagyom, lemondás, mert nem tudja, hogy győzze a *Hajszá-t*, és hogy fordítsa ezt a sok energiát az ellenségeink ellen.

Lavardin le se tagadhatja, hogy zsarú, szótlan, kiszámított csöndek, kéz a zsebben, plafonnézés, de azt hiszem, hiába olyan nagyokos, ha nem török meg, nem tudja bebizonyítani, hogy közöm van a hentes halálához. Csak Henriette tud valamit, homályosan, mert megsejtette, de ez is olyan, mint az együtt töltött esténk az erdőben, titok, amit nem osztunk meg mással.

Rá se nézek a délutáni postára, mert ma az az érdekem, hogy észrevétlen maradjak, nem az, hogy az ő baklövéseiket lessem. Legalább tíz levél van Morasseau-nak, és majdnem ugyanannyi a néhai Filiolnak

Azt beszéljük, hogy Delphine temetése holnapután lesz, délután, hatodikán, Sainte-Alixban, ugyanott, ahol Filiolé. Morasseau úgy tett, mintha mi sem történt volna, soha nincs otthon, eljár a betegekhez, jön-megy a kocsival. Van, aki azt mondja, ritka lelkierőről tesz tanúságot, mások meg úgy vélik, viaszfehér lett, már csak két lábon járó élőhalott. Ami engem illet, én nem

törődöm az árnyalatokkal. Nekem olyan, mint a mama, félíg itt van, félíg nincs; olyan, mint Henriette, se nem szép, se nem csúnya. Mindenki két ember lakozik, minden búzában ott a konkoly. Néha az az érzésem, csak nekem van egy életem, a többiek mind kettős életet élnek, ezért olyan bonyolult minden.

Amikor megállok a gyep szélén a kis Renault-val, csupa libabőr leszek. Amióta a doki befejezte a szobrát, nem merek az ajtóig hajtani, valami ünnepélyes, valami tiszteletre méltó megállít, innen már gyalog megyek. Félek ettől az erős, nagydarab, oldalán fekvő asszonytól. Henriette éppen az ellenkezője, törékeny, éppen csak annyira nem, hogy a karomba tudom venni, és mégis ha ő szorít magához, fura mód az az érzésem, hogy el is tudna tüntetni, úgy beborít.

Marthe ott ül egy széken, maga elé mered, felém néz, de nem lát, tiszta feketében van, az arca krétafehér. Tudom, hogy soha nem heveri ki Delphine halálát, egy kicsit olyan, mint a mama, aki nem tud beletörödni abba, hogy egyedül maradt velem.

Elmegyek a fehér szobor előtt, Marthe-nak fogom odaadni a leveleket. Morasseau nincs otthon, a Chevrolet nem áll a terasz alatt. Tudom, hogy Marthe nem fog beszélni hozzám, valósággal sokkos állapotban van, elraboltak tőle valamit. Fáj a szívem, ha ránézek, a mama jut eszembe róla, csak neki még öregebb, még ráncosabb az arca. Megállok előtte a levelekkel, csontos, összekulcsolt keze a térdén, mintha gyógyíthatatlan reuma kínozná. Odanyújtom neki a tíz levelet, de nem veszi el, teljesen kimerültnek látszik. Leesik a kezem, bemegyek, és leteszem a leveleket. Amikor kijövök, csak a gyep közepén fehérülő szobrot látom. Fájdalmas ez a szobor, Marthe is ezt nézi távolba meredő szemmel, mintha mindenén átnézne, és semmit sem látna. Marthe így keresi Delphine-t a csöndben, a mozdulatlanságban.

Nem tudok mit mondani, amikor újra mellette állok. A szemem sarkából figyelem, nem merek elmenni, nem merem így itthagyni, a semmibe merülve, az lenne az érzésem, hogy cserbenhagytam. Ajka alig észrevehetően mozog, beszél a szoborhoz. Lassan leguggolok, lehajtom hozzá a fejem, és azt súgom:

– Marthe, nem szabad...

Azt sem tudom, mint mondjak neki. Ő csak tovább motyog, mozdulatlanul, nem hall semmit, az biztos. Úgy helyezkedek, hogy elvegyem előle a kilátást, és hangosan, artikuláltan mondom, hogy a számról is le tudja olvasni:

– Össze kell szedned magad, Marthe, majd elmúlik...

Rám néz, megcsóválja a fejét, és megszólal:

– Nem, Louis, nem...

Delphine a lánya volt, az unokája, az ő gyereke. Philippe Morasseau is az ő gyereke, de ő egoista, uralkodni vágyó. Delphine olyan kicsi volt, olyan törékeny, soha nem tudja elfelejteni.

– Micsoda szerencsétlenség, Louis, micsoda szerencsétlenség – motyogja újra.

Én meg arra gondolok: „Delphine olyan szép volt, nem tudom elképzelni őt elszenesedve, élettelenül, azt szerettem volna, hogy Delphine tanítson meg arra, amire Henriette tanított...”

– Szerencsétlenség – kántálja Marthe, aztán újra belemerül a hangtalan sírásba, szétégett emlékeit keresi.

Fölállok. A vállára teszem a kezem, de ő nem mozdul, megszorítom öreg csontjait, hogy jelezzem: szeretem őt, nincs egyedül. A mama sincs egészen egyedül, mindig ott vagyok, hogy megszorítsam a vállát, hogy jelezzem, segíteni fogok neki, nem sújtott le a hentes halála. Marthe megfogja a kezem, lassan megsimogatja, mint egy nagymama, mint egy öreg, vak asszony, aki emlékezni szeretne, milyen is egy fiatal lény bőre, egy olyan emberé, akinek még nincs annyi kérődzni való a fejében. Egész halkán suttogja, de azért jól értem:

– Louis, Philippe tette, megbolondult, minden az ő hibája, megölte őt...

Az 504-es ebben a pillanatban parkol le a kis Renault mellett. A kezem Marthe vállán, ő csak

néz, üres tekintettel. Lavardin kiszáll a kocsiból, nézeget körbe, mintha arról akarna megbizonyosodni, hogy a jöttére nem próbál-e szökni két-három gyanúsított. Egy pillanat alatt kiszárad a torkom, mint mindig, ha meglátom őt, a hentes miatt. Ugyanakkor arra gondolok, amit az imént Marthe mondott: „Megölte őt”, és megpróbálom megérteni, mit jelenthet ez, azt, hogy a doktor *megölte Delphine-t*, vagy hogy a *viselkedésével ölte meg Delphine-t*. Minden összekuszálódik bennem.

Lavardin elindul felénk, megkerüli a szobrot, a fekvő asszonyt, kétszer-háromszor is körbejárja, egyik kezét az állához emeli. Megáll, hogy jobban lássa, mintha minket észre se venne, biztos vagyok benne, hogy direkt csinálja, csak hogy idegesítsen. Marthe szárazon rám szól:

– Hallgass, Louis!

A felügyelő odaér mellénk, keze a zsebében. Amikor kiveszi a jobb kezét, már látom, hogy egy kis piros dobozt szorongat, szándékosan csinál úgy, hogy lássuk, hátha elárul valamit az arcunk. Marthe mintha nem is látná, merőn néz maga elé, abbahagyta a zsolozsmázást. A felügyelő megáll, nem szól, hol engem néz, hol Marthe-ot, lóbálja a kis piros dobozt.

– Jó napot, Louis, mára végeztél? – kérdezi.

Aztán anélkül, hogy válasza méltatna, Marthe-ot kezdi méregetni, mintha valami nagyon fontos dolgot várna tőle. Bizalmasan azt mondom neki:

– Süket, nem hall semmit...

Azt feleli, hogy tudja, majd hozzát teszi:

– Volt levél, Louis?

Bólintok. Lavardin kinyitja a kis piros dobozt. Marthe elé tartja, vár. Az öregasszony lenéz az ékszerekre, és lassan kinyújtja felénk egyik ráncos kezét. Az arca mintha kivilágosodna egy pillanatra. A felügyelő becsukja a dobozt, visszateszi a zsebébe.

– Delphine-é volt, ugye? – kérdezi.

Marthe úgy becsukódik, mint egy osztriga, és újból csak a kertet bámulja. Megismétlem:

– Süket, felügyelő úr, nagyon fáradt...

A felügyelő lekuporodik, fölneéz Marthe-ra, és újból megmutatja neki a dobozt. Amikor az öregasszony ránéz, Lavardin jól érthetően kérdezi:

– Kié ez a doboz?

Marthe nem válaszol azonnal, az ajka remeg, mintha nagy erőfeszítést tenne, kinyitja a száját, aztán becsukja, kétszer egymás után. Végül megszólal, olyan hangosan, hogy mindkettőnket meglep:

– Ellopta az a kurva.

A kocsifelé menet előadom a felügyelőnek, hogy a kurva az Anna. Marthe soha nem szívelte. Marthe-nak vége Delphine halála miatt. Békén kell hagyni. Még hozzát teszem, hogy a mamát is békén kell hagyni, mert ő is elvadult egy kicsit, hisz állandóan otthon van, bezárva, attól fél, hogy elveszíti a házat. Úgy látszik, Lavardin megérti. A szoborról meg azt kérdezi: – Ez új?

Bólintok, hogy igen. Delphine fényképét ott hagyta Marthe térdén, egy nagy alakú képet, Delphine mosolyog rajta.

– Már nem zaklatják a ház miatt? – kérdezi a felügyelő a kocsinak támaszkodva.

Lesütött szemmel rázom meg a fejem, a titok miatt. Lavardin egyik lábáról a másikra hintázik, a kocsit paskolja, jobbra-balra nézeget, mintha bántaná valami, aztán végre kiböki:

– Nem hiszem, hogy Delphine Morasseau baleset áldozata lett. Van valami...

Egy kicsit túl agresszíven vágok közbe:

– Micsoda?

Hirtelen megmerevedik, hivatalos képet vág, és kijelenti:

– Úgy vélem, van egy közös pont Delphine és a hentes halálában, Anna szökésében és egy bizonyos, titokzatos Tristan nyilatkozataiban, ezek mind egy ingatlanüggyel vannak kapcsolatban, egy olyan ingatlanüggyel, amelyben a kezdeményezők és az érintettek között komoly viszály van.

Azt felelem, hogy nem értem, mit mond, de csuromvíz leszek, mint mindig, ha rajtakapnak valamin. Nem tudtam, hogy Anna elszökött, úgy tesz, mintha érdekelne ez a részlet, de hamisan cseng a hangom. Lavardin azt mondja, hogy talált egy levelet a postaládában, benne volt egy másik, Delphinének szóló levél, Tristan aláírással.

– Felnyitottam – vallja be –, és elolvastam. Tristan a szeretője hallgatása miatt panaszkodik. Tudtad, hogy Delphine megcsalja a férjét, Louis?

Nemmel válaszolok, mire úgy pofon vág, hogy az egész környék visszhangzik tőle. Annyira meg vagyok lepve, hogy nem is reagálok, mintha megbénultam volna valami lehetetlen dologtól. Alig térek magamhoz, máris kapom a másodikat, a másik felemre, bezuhanok a két kocsi közé. Beleütközöm az egyik visszapillantó tükörbe, a vér előnti a szemem. Lenn a földön úgy érzem, meghalok, minden elhomályosodik előttem. Nem látszott semmi Lavardinen, nyugodt volt, majdnem kedves, aztán, hopp. Nem tudom, Marthe látta-e, mi történik, vagy már bement a házba. Végigsimítom a homlokom, piros csík marad a tenyeremen, egészen az ujjaim tövéig. Hallom, amint a felügyelő azt mondja:

– Kelj fel, Louis.

Biztos vagyok benne, hogy rájött, mi az igazság, és azt akarja, valljam be a hentest, ezért tartotta nekem ezt a szónoklatot ingatlanüggyről, kezdeményezőkről meg érintettekről. A mama életére esküszöm, hogy nem beszélek. Direkt a véres kezemmel támaszkodom neki a kocsijának, aztán nagy nehezen fölállok. Rá is játszok egy kicsit, tettetem, hogy nem látok semmit, játszom a mártírt. Nem úgy néz ki, mint aki újra akarja kezdeni, legalábbis nem most mindjárt. Kifulladásra kérdezem:

– Miért csinálta?

Nem válaszol. Megfogja a karom, odavezet a házfalhoz, a csaphoz, kinyitja, aládugja a fejem. Akkor látom, hogy Marthe már bement.

Körülbelül harminc másodperc múlva elenged. Mosolyog, amíg újból lélegzethez jutok, és azt mondja:

– Na, jobban vagy?

Úgy mondja, mintha valami nagy bajból húzott volna ki. Megtörlöm az arcom, és azt morgom:

– Nincs joga... panaszt fogok tenni. – Leültet egy kis kőpadra, elhelyezkedik mellettem, akár egy haver. Bólogat, aztán megkérdezi: – Szóval?

Szóval semmi, hallgatok, mint a sír, ugyanúgy, mint amikor Morasseau próbált kiszedni belőlem olyasmit, amiről nem akartam beszélni. Lavardin folytatja: – Ez minden?

A szemem se rebben. Úgy fordul meg, mintha egy teniszlabdát akarna visszaadni, és akkorát üt, hogy hátraesek, ezernyi csillagot látok, mintha Henriette-tel lennék, teljes sötétségben. Vértzik az orrom, majdnem elsírom magam, elfog a düh, a kétségbeesés. Fölkapok egy kavicsot, a képébe akarom vágni. Nem találom el. Ő viszont igen. Úgy gyomorszájon vág, hogy azt is elfelejtem egy pillanatra, éjszaka van-e vagy nappal.

Hideg víz folyik a hátamra, le egészen az övemig. Újból a csap alatt vagyok, éles fájdalom hasít belém a hasam tájékán, mintha vasat nyeltem volna. Mintha Morasseau medencéjében úsznék, a folyékony ezüstgirlandoktól semmit se látok, Lavardin elzárja a vizet, teljes csönd borul ránk. Nagy nehezen kinyögöm:

– Hagyja abba...

– Abbahagytam – mondja. Ami azt jelenti, hogy várja a vallomást. Mindketten kifűjjük

magunkat, én a kapott ütések után, ő az adott ütések után. Lavardin leleplezte magát, szemét alak, ugyanolyan, mint Filiol. Morasseau, Lavoisier. De azért lehet, hogy ő akarja a kisebb rosszat. Megint leülök a kis kőpadra, ő állva marad. A földre bámulok. A kérdése váratlanul ér:

– Hol és mikor tette a cukrot Filiol benzinjébe?

Újból előnt a hideg veríték, de most úgylis vizes vagyok, nem látszik.

– Nem én voltam. Nem tudok semmit.

Máris összerántom magam, úgy várom az ütést. A nyakamat éri, nagyon fáj, villámként ér, a tarkómon. Nem mozdulok, előre kellene esnem, játszani az ájultat vagy a halottat, hogy elmenjen. Újra megesküszöm, magamban a mama életére, hogy nem beszélek. Mindenem sajog. Gyűlölöm az embereket, csak a mamát meg Henriette-et nem. Megint hallom:

– Hol és mikor?

Egész halkán suttogom:

– Nem én voltam...

Nyomorult kis gazembernek nevez. Én meg azt gondolom magamban: „Rohadt zsarú.”.

Odahajol hozzám, és azt mondja:

– Elmegyek, és megkérdem az anyádtól. Ha kell, kiszállítom a tolokocsijából.

Hallgatok egy pillanatig, a láncra meg a lakatra gondolok. A zárokra, aztán azt válaszolom, hogy van puskánk. A mama használni is fogja. Határozottan állítom, hogy használni fogja, ha én nem vagyok ott.

Öt perc múlva még mindig nem nyitottam ki a szemem. Hallom, hogy csapódik a kocsiajtó, beugrik a motor. Azt hiszem, dízel, a hangja után ítélve. Lavardin hátramenetbe kapcsol, fékez, aláveszi a kormányt, elindul, csak úgy röpködnek a kavicsok körülötte, pedig nem megy nagyon gyorsan, lassan halad lefelé a zötyögős úton. Biztos nagy porfelhő van mögötte. Nem hiszem, hogy elmegy most a mamához. Csak blöffölt. Kinyitom a szemem.

A doki háza hullámszik, aztán abbahagyja. Csöng az egyik fülem. Tényleg porfelhő úszik a levegőben. Elment a disznó, már a motorzaj se hallatszik. Fölállok. Mindenem fáj, a hasam, a nyakam, a fülem, a homlokom, de legalább már nem vérzik. A ruhám csupa föld. Úgy megyek, mint aki részeg, be a házba, Marthe ott van az ebédlőben, hozzá se nyúlt a postához. Fölkiált, ahogy meglát:

– Louis! – Csak annyit. Aztán szalad, fog egy törülközőt, törölget, ápolgat, megállás nélkül mondogatja: – Szegény kicsikém. – Biztos vagyok benne, hogy azt hiszi, elestem, mint a kölykök, akik sírva mennek haza, ha lehorzsolják a térdüket.

Húsz perc múlva elfogadhatóan nézek ki. Marthe még egy leukoplasztot is ragasztott keresztbe a homlokomra, és azt mondja, holnapig rajta kell hagynom. Egy kicsit nehéz a gyomrom az ütés miatt, ennyi az egész. Amikor elindulok, Marthe a karomra teszi a kezét, és egészen halkán mondja, mintha attól félne, hogy valaki kihallgat bennünket:

– Louis, soha ne mondd senkinek, amit az előbb hallottál tőlem, soha.

Nézi a számat, és azt kéri:

– Esküdj meg anyád életére.

Megesküszöm, aztán elmegyek. Útközben, a posta felé, nem találkozom senkivel. Lavardin nem les rám se az árokból, se az útszélen, hogy új kihallgatást kezdjen. Már elmúlt öt óra, mire beérek Sainte-Alixba.

Henriette már biztosan nyugtalankodott, nyilván kérdezgetni fog, hogy miért késtem el, miért van ott az a leukoplaszt. Ez most nem hiányzik. Nincs ügyfél, és a főnök is kirepült az üvegkalitkájából. Henriette fölugrik, odarohan hozzám, és fölkiállt:

– Mi van veled? Mit csináltál?

Leülök, s elmondok neki mindent, ő meg összevissza tapogat. Mondom, hogy fáradt vagyok,

megígérteti velem, hogy nem fogok semmit bevallani a hentessel kapcsolatban. Azt válaszolom, ha beszéltem, volna, most nem lennék itt, és főleg nem ilyen állapotban.

Tíz perc múlva, amikor mindent elmeséltem, Henriette átkarolja a nyakam, gyerekesen duzzogva mosolyog, és azt suttogja:

– Én meg az erdőbe akartam menni veled ma este...

Azonnal félbeszakítom, mondván, hogy ez lehetetlen, Lavardin miatt, figyel minket. Csípőjét riszálva visszamegy a székéhez, és fölsóhajt:

– Micsoda história! Szegény kis nyuszikám....

Elégedett vagyok, hogy nem kellett hazudnom, hogy a mamával maradhassak este, és azt mondom Henriette-nek, hogy nem vagyok a nyuszikája.

Hét órakor leveszem a láncot, beviszem a robogót a kertbe, kinyitom a négy ajtózárat. A mama nem ad életjelt, olyannyira nem, hogy megfordul a fejemben, vajon a házban van-e egyáltalán, különös ürességérzés tör rám, eszembe jut, mint mondott Lavardin, és én mit válaszoltam a puskáról.

– Mama – kiabálok, és várok, földbe gyökerezett lábakkal. Nem jön válasz. Belépek a szalonba, majdnem elájulok, mint akkor, amikor a zsarú gyomorszájon vágott. A szőnyeg kellős közepén egy óriási kerek kő, legalább két kiló, ha nem több, az ablak meg kitorve. Az üvegdarabok ott vannak a szobában. A televízió megy, de hang nincs, a mama tolókcója pedig ott áll az ablak mellett üresen.

Minden szőrszálam égnek áll. Iszonyú pánik fog el, üvöltök:

– Mama!

Hirtelen azt se tudom, hol keressem. Minden be volt zárva, nem jöhetett be senki, csak ez a kő. Rohanok a konyhába. A mama nem mosogatott el, a tányéron még ott van a szalonnaszelet, amivel a húst spékeltük. Pokoli csönd van. A mama biztos hallott valamit kintről, és azért vette le a hangot, hogy jobban halljon. Aztán egy kő repült be az ablakon. Még mindig kiabálok, sírva, mint egy kölyök:

– Mama!

Semmi. Zokogva elesek a folyosón. El se tudom képzelni, hogy lemászott volna a lépcsőn. Fölkelek, az esés okozta fájdalom csak növeli a korábit, és látom, hogy a folyosó végén a szekrény nyitva. Az a szekrény, ahova az emlékeink vannak bezárva, a megsárgult fotók, ez az a barlang, ami előtt órákat szokott eltölteni a mama, örökre elmúlt pillanatokra emlékezve.

A barna cipője van rajta, az az öregasszonyos, fordítva befűzve, a lába majdnem teljesen keresztben áll. A földön ül, vagy inkább fekszik, de a félig csukott ajtóból csak derékig látom. Fölordítok: – Nem – mintha már holtnak látnám, és szaladok hozzá, pedig a legszívesebben elmenekülnék.

A mama él. A szeme nyitva, rémülettől tágra, mereven néz, nem akarja elhinni, hogy én vagyok. A gyilkosát várta, meg vagyok győződve róla. Letérdelek mellé, sírva átölelem. Földöntött dobozok, összegyűrt papírok közt fekszik.

– Mama, mi történt – faggatom –, mi történt?

Nem válaszol, így maradunk egy darabig, szótlantul, aztán fölkelek, és megyek a tolókcóért.

Nyolcra teljes a rend. Az üvegcserepek bekerültek a szemétkébe, a nagy kő kinn van a kertben, a kitört üveget gondosan fölragasztott kartonpapír helyettesíti, mint az emeleten. A mama azt mondta: – Louis, cserbenhagysz engem.

Aztán megpróbálta elmesélni, mi történt, de először csak dadogott. Csinálok egy kis húslevest, kinyitok egy doboz spenótot, ráütök két tojást. A mama újra ott ül a televízió előtt, és hallgatja a híreket. Falféher, nagyon megviselt. Egyszerre két világban élek, de élek. Magamban Henriette planétáján vagyok, ott minden csupa fény, élet és muzsika, meztelenség. Itt fekete fűvön taposok,

zárakat zárok, hogy eltorlaszoljam az utat a mindennapi élet előtt, kísértetek ellen harcolok a mamával.

A szemem sarkából figyelem őt, míg teríték. Mozog a szája, mintha ismételné, amit a tévében hall, de nem. A napjáról beszél, és elképzeli, mi lesz holnap. Azt hiszi, elmegyek. A fegyverszünet nélküli százéves háborúra gondol.

Az asztalnál azt mondja a mama, hogy Morasseau volt, látta a fehér kocsiját. Lehalkította a tévét, hogy hallja, mit kiabál, odament az ablakhoz. Morasseau úgy ordított, mint egy őrült. A mama azt mondja, mindennek elmondta őt, tisztán hallotta a szavakat. Azt hajtogatta, hogy *miatta történt minden*, de neki fogalma sincs, hogy mi az a minden.

– Meg akart ölni – szipogja a mama.

Nem válaszolok, ő nem eszi meg a levesét. Morasseau lehajolt – folytatja –, valamit fölvet a földről, és egy heves mozdulattal az ablak felé hajította. A mama semmit se látott, – nem volt rá ideje. Az üveg iszonyú csörömpöléssel betört, az üvegszilánkok a térdéig repültek. Akkor vetette magát a földre, sikoltozva. Azt ismételte, hogy ő kiabált, de nem jött senki, persze rám gondolt, még ha lehetetlen is. Elkúszott a szekrényig, és elbújt, ott maradt, mozdulatlanul. Korábban meg egy másik férfi jött, a felügyelő volt, úgy déltájban. Látta, hogy járkál a kertben, bemászott a kerítésen. A mama azt hiszi, ki akarta hallgatni őt, mert bekopogott az ajtón, és azt mondta:

– Madame Cuno, szeretnék bemenni egy pillanatra, nyissa ki.

Háromszor elismételte, aztán elment. A mama utána nem hallott semmit.

Jó ideig hallgattunk, később a mama azt kérdezi:

– Mi van a homlokodon?

Egy kis habozás után azt válaszolom, hogy leestem a robogóról, hogy semmi az egész.

Vacsora után nézzük a televíziót. Nyugtatom, hogy otthon maradok este, hogy most már nem kell állandóan azt lesni, mi történik az ellenségeinknél. Nem mondja, de tudom, hogy megkönnyebbül. Egy szót se szólunk, amíg a film megy. Krimi, Jean Gabin játszik benne, a Cote d'Azúron lakik egy hotelban, és a kaszinót készül kirabolni egy társával. A végen mindent elrontanak, az összes pénz a vízben elúszik.

Kétszer vagy háromszor ránézek az ablakra, arra gondolok, hogy a lehető leghamarabb meg kell csináltatnom, így nem biztonságos. Majd holnap utánajárok.

A mama negyed tizenegykor kéri, hogy vigyem föl, álmos. Eloltom a lámpát, homlokon csókolom, fősóhajt, mintha nagyon fáradt volna. Jó éjszakát kívánok neki, és megkérdezem, hogy van. Hallgat egy kicsit, aztán halkán, de határozottan az mormogja:

– Eltávolodsz tőlem, Louis, veszélyes dolog ez. Óvakodj a lányoktól!

Szeptember 5.

Drága Hélene!

Hajnali három óra van, és te még nem jöttél meg. Majd azt mondod, három napja nem láttalak, akkor nem mindegy, hogy három óra van vagy sem?

A sainte-alixi ügy bonyolultabb, mint gondoltam, de az az érzésem, hogy hamarosan mindenre fény derül. Mind a két halálesetet balesetnek álcázták, biztos vagyok benne, és be is fogom bizonyítani. Senki nem vall, a némaság törvénye uralkodik. Fölvettem a harcot egy süket öregasszonnyal, egy makacs, tökéletlen postásfiúval, egy jegyzővel, akinek látszólag rendben van a szénája, egy béna, agyalágyult öregasszonnyal, aki bezárkózik a házába, és egy frissen megözvegyült orvossal, aki nem győzi ellátni a betegeit. Keresek egy fontos szemtanút, akinek

nyoma veszett. Két halott két nap alatt – de hol az összefüggés? Ezt szeretném kideríteni az elkövetkezendő órákban, biztos vagyok benne, hogy csak egy kis apróság hiányzik, és mindenre rájövök. Aztán, ha akarod, kérem, hogy helyezzenek át Párizsba, és még talán gyerekünk is lehet.

Túl sokat beszéltem a munkámról ebben a levélben.

Anyád címére küldöm, ő biztosan tudja, hol vagy. Ma estére végzek, holnap egész nap várni foglak otthon. És holnapután is.

Csókol Jean.

Jean Lavardin

A felügyelő összetépi a levelet, és a szemétkosárba dobja. Körbejárja a helyiséget, csak egy helyen lát még fényt az ablakból. Mindenütt máshol sötétség.

Reggel három óra van. Az ablak nyitva. 26 °C-ot mutat a hőmérő. A felügyelő fölgyúri az ingujját, és nézi az íróasztalra kirakott tíz fényképet. Kiteszi a kocsija szélvédőjére csúsztatott levelet, meg azt is, amit Anna Foscarie postaládájában talált, és a kis piros dobozt Delphine ékszereivel.

Duteil nem mondott semmit, csak átadta a tíz fényképet, amit az estélyen készített azzal, hogy még csinál, ha a rendőrség kéri. A fényképész nem tud semmit, ő csak fényképezett augusztus 15-én, ahogy a doktor megrendelte.

Ami Delphine-t illeti, ő nem tud semmit, azt mondják, hogy Orange-ba ment a baleset előtt pihenni. Megnyugodni. Duteil tekintete elfátyolozódik. Lavardin nem csalódott, várta ezt az információt.

Ami a hentest illeti, ő nem tud semmit. Azt mondja, gyerekcsíny lehetett, hülye tréfa, az a fajta vicc, ami nagyon rosszra fordulhat. Legalább négyszáz iskolásgyerek van a környéken, akármelyik megtehetette.

Lavardin ráhajol a fényképekre, nézi őket. Végre rájött, hogy mi zavarta, amikor először meglátta a jegyzőnél a fotót. A szobor. Előző este, amikor az erdőben Cuno meg a postáslány égbe röpt, a fehér szobor ott volt mögöttük. A fényképen meg nem. A doktor tehát augusztus 15-e után készítette legújabb remekművét. A fényképész, Duteil, nem mondott semmit tegnap Louis-ról meg a Teknőcről, csak annyit jegyzett meg: – Néha levelet hoz nekem... azt hiszem, egy kicsit... – és mutatójavai a homlokára bökött. Amikor a felügyelő megkérdezte tőle, tud-e valamit Anna Foscarie-ról, a másik összeszorított szájjal felelt: – Semmit, állandóan iszik. Alig látom. Két napja vett nálam egy napszemüveget.

Lavardin nézi a plafont. Becsukja a szemét, felidézi a tíz fényképen látottakat, hangosan, hogy ki ne felejtse valamit: *Egy:* a Lavoisier házaspár, pohárral a kézben, Philippe Morasseau mellett, a gépbe bámulnak. *Kettő:* az estély. Látjuk Delphine-t fehér ruhában, és háttal a jegyzőt. A többiek nem lehet kivenni. *Három:* Delphine nagyon közlel, derékig, pohárral a kézben, a gépbe néz. A többi homályos, szándékosan. Csuklóján ott a karkötő, ujján a kígyó. *Négy:* a doktor és a hentes, Gérard Filiol, egymást átkarolva állnak, és emelik poharukat egymás egészségére. Egy ismeretlen nevet. *Öt:* Filiol egy nyársra tűzött bárányt locsol egy kötényes, valószínűleg arab fickó mellett. *Hat:* a három fejes, Morasseau, Filiol, Lavoisier a nejjével beszélget. FILAMO. Erre persze inni kell. *Hét:* Delphine, egyik kezét a szájához emeli, valami számárságon nevet, amit egy ismeretlen fiatalember súg a fülébe. Morasseau a háttérben, egy kicsit hemályosan, aggodalmas képpel. *Nyolc:* három felismerhetetlen meghívott ruhástul fürdik a medencében. Egy szőke nő a földön ül, egészen hasig belátni a ruhájába, mindene kinn van, tele szájjal nevet. *Kilenc:* Morasseau fáradt, nyugtalan, mintha keresne valakit a szemével. Delphine-t

keresi, hát persze. Hátral kivehető a kövér hentes. *Tíz*: ez az a fotó, amit ott hagyott Marthe-nál. Delphine premier plánban, nagyon szép, csúfondárosan mosolyog, ravaszskásan.

Lavardin kinyitja a szemét, és újra végignézi a fényképeket. Semmit sem felejtett ki, csak a bárány előtt ülő kutyát. Louis meg az anyja nincs rajta egyik képen sem. Most már sajnálja, hogy megverte a fiút egy esetleges vallomás reményében. Talán a késői óra teszi, ilyenkor magába száll az ember. Nem tört meg a fickó, olyan büszke, mint d'Artagnan, inkább meghalna. Most már Lavardin sem annyira biztos benne, hogy ő tette azt a porcukordolgot. Addig le nem fekszik, amíg ki nem találja, hogy ki volt.

Az Annához címzett Tristan-levéiben az áll, hogy Delphine nem beszélt többé a szeretőjével. Elzárkózott előle. Az a levél, amit másnap talált a szélvédőn, már elárulja, mennyire elkeseredett Tristan a szeretője halála miatt. Lavardin úgy toporog, mint egy beteg kutya, fizikai fájdalmat érez egész testében. Tristan azt mondja, hogy mindenki gyanús. Ki kellene kérdezni Annát Delphineről. Csakhogy ő elment, ahogy a gyanúsítottak, bűnösök szoktak. Bűnösök. André meg hallgat, füttyöl az egészre. Louis hallgat, neki semmi köze hozzá. Az anyja hallgat, nem nyit ajtót. Az öreg Marthe hallgat, süket, a száját se nyitja ki. A jegyzőnek nincs hozzáfűznivalója. A doktor soha nincs otthon, betegekhez jár, így fojtja el a bánatát. Lavardin úgy véli, minden nyom hozzá vezet, vagy nincs is bűnös. Ha Héléne otthon volna, már rég lefeküdt volna vele, de Héléne is hallgat.

Fél négykor Lavardin fennhangon olvassa: *nem akarta többé odaadni a pénzét a férjének...*, aztán eltűnt, megégett. A pénzét. Lavardin kimegy a konyhába, kinyitja a frizsidert, kiveszi a whiskysüveget. Állítólag a whiskyt nem szabad behűteni, hanem jégkockával kell inni. Füttyöl rá.

Visszamegy a szalonba, megáll tisztos távolságban az íróasztaltól, és nézi a kiterített fényképeket. Miért ment Anna Foscarie ezért a piros dobozért? Csak úgy. Kereste a barátnőjét, de nem talált semmit ő sem. Nem. Lavardin iszik egy kortyot, az alkohol égeti a torkát, megrázza a fejét.

Sorra föl fog kelteni mindenkit ma éjjel, és megpróbálja kihasználni az ébredés pillanatait, hogy kiderítse az igazságot. A hentes miatt került hamis nyomra, pedig miatta jött Sainte-Alixbe. Neki nem kötelessége, hogy a másik ügyben nyomozzon. Ha a Méharit megrongálták, valaki más tette. Gérard Filiolnak és Delphine Morasseau-nak is megvan a maga embere.

Lavardin lassan kortyolgatta a whiskyjét, egészen hajnali négyig. Már pirkad, furcsa szorongás tör rá, olyasmi, amit az iskolában érzett, kicsengetés előtt, amikor már biztosnak látszott, hogy üres fehér papírt fog beadni. Héléne valahol Franciaországban most mosolyog magában, és alig hallhatóan suttozja: „Szegény Jean, valóban...”

Tenyérrel, nagyot üt az asztalra, mintha Louis-t ütné, hátha előbukkan az igazság. Bemegy a fürdőszobába, sokáig fröcsköli magára a hideg vizet, és nézi magát a mosdó fölötti tükörben. Fölfedezi, hogy piros hajszálerek hálózják a szeme fehérjét, s ettől ellenszenves az arca. Serken a szakállá, összevissza nő a haja. Kisvártatva azt mondja magának: – Minden összeesküszik ellenem.

Négy óra után tíz perccel Lavardin összeszedi a fényképeket, a leveleket, a piros kis dobozt, és az egész zsebre vágja. Kiissza, csak úgy az üvegből, a maradék whiskyt, és szalad kifelé. Odakinn az éjszaka éppen befejezi őrjáratát. Gyorsan kell cselekednie, a lehető leggyorsabban, mert csak a gyors mozdulatból jöhet ki gyorsan valami. Lavardin 130 km/óra sebességgel hagyja el a Sainte-Alixot jelző táblát. Százméternyire ott a Place des Papes. A bisztróban minden sötét. André még nem nyitott ki, túl korán van. Filiol hentesüzlete alig látszik, az üvegezett ajtó visszaveri a fényszóró fényét. Előre, egyenesen. Az utca végén Cunoék háza. Még előbbre a sárga épület.

Lavardin itt kezdi. Blokkol, eloltja a fényszórót, bevágja a kocsiajtót. Négyesével veszi fölfelé

a lépcsőket, nem törődik a zajjal. A hatalmas szög, amit a szomszéd kalapácsával vert be az ajtóba, a helyén van. Senki sem jött, hogy megnézzze, milyen állapotban lehet a helyszín, se mademoiselle Foscarié, se más.

Lavardin fölemeli a lábát, és erőteljesen belerúg az ajtóba. A szög elgörbül, az ajtó kivágódik.

A lakásban teljes a sötétség, csak egy halvány fénysugár szűrődik be az ablakon az íróasztalra. A felügyelő kitapogatja a kapcsolót, és villanyt gyújt. Semmi nem változott, a szekrények ajtaja nyitva, a fürdőszobáé is, az ágy megvetve, az üveg üres, a festőállványon ott a vászon. Lavardin leül az ágy szélére, elég közel a falhoz, hogy belássa az egész helyiséget. Legalább húsz percig ül szóttanul, hallgatja a csendet, és nézi, hogyan üzi el az árnyakat a felkelő nap. Negyed hatkor óvatosan maga felé húzza az éjjeliszekrény fiókját, négy százfrankost talál, meg egy papírcetlit, rajta néhány sor, és két levelet. Először alaposan összeszidja magát, hogy a múltkor nem nézte meg ezt a fiókot, aztán hangosan kimondja: – Anna pénz nélkül ment el – aztán kétkedően lebiggyeszi az ajkát.

A papíron ezt olvassa: *Neked, csak úgy, ajándékba. H. L.* Lavardin megborzong. A lámpa már fölösleges, egyre világosabb lesz. A két levelet ugyanaz a kéz írta, éppen úgy, mint azt, amelyiket a postaládában és a szelvédön talált. Mind a kettő azzal kezdődik: *Kedves Delphine*. Az első összefoglalja a Delphine és Tristan közti kis flört történetét, de már érződik benne, hogy az udvarló nyugtalan kedvese hallgatása miatt. A második határozottan aggodalmaskodó, de még reménykedő. Tristan többek között bevallja, hogy eladott Annának egy napszemüveget. A felügyelő fölkel az ágyról a papírokkal a kezében, füttyörészik és fennhangon mondogatja: – Igen, igen, igen. Tristan elárulta magát, akaratán kívül.

Újra megforgatja fejében Alexandre Duteil szavait: *Állandóan iszik. Alig látom. Két napja vett nálam egy napszemüveget*. Lavardin megismétli: – Igen, igen, igen – és kinéz az ablakon. Még túl korán van. A cédulán H. L. szignó. Hubert Lavoisier. A felügyelő két gazdátlan kutyát figyel. Majdnem egyformák, barna foltos spánielek, két barát. Lavardin megfordul, fogja a helyi telefonkönyvet, a jegyző az egyetlen Lavoisier. Lavardin tárcsáz, és mosolyog, amikor kicsöng a készülék, elképzelem, milyen képet vághat a jegyző és élete párja, akit tisztos állampolgári aknából zavarnak fel.

Szóval a fényképész fölszarvazta a doktort. Ezért volt az a ravaszkas arckifejezés Delphine fotóján. Kétségtelen, hogy a jegyző meg Annával fekszik össze. Készpénzajándék, üzenetek, tegezés – ennyi elég. Ezért mondta Marthe, hogy „kurva”, szóval így él Anna.

A tizenegyedik csöngetésre fölveszik. Lavardin ránéz az órájára, még nincs öt óra. Madame Lavoisier szól bele a telefonba meglepetten, egy kicsit nyugtalanul. A felügyelő megköszörüli a torkát, és a lehető leghivatalosabban mondja:

– Lavoisier közjegyző úrral szeretnék beszélni.

Kis csönd, aztán döbbszent hangon jön a válasz:

– De uram, hajnali öt óra van.

– Nálam is, madame. Jean Lavardin felügyelő vagyok, kérem, adja a közjegyző urat, nagyon fontos.

– Úristen! Mi történt? – nyöszörög a jegyzőné. Lavardin pedig mosolyog.

– Majd elmagyarázom, kérem...

Madame Lavoisier félreteszi a kagylót. Lavardin úgy véli, hogy hajnalban minden világosabb, mintha hirtelen mozdulattal lerántották volna a leplet Sainte-Alixról. Duteiltől nem fog megtudni semmit, ez valószínű, de a jegyző tele van értékes információkkal, szakmai titkokkal, címeikkel, hátha Anna Foscarié-ét is tudja. Hallja, hogy Lavoisier nehezen szedi a levegőt, izgatott, elfogódott „halló”-val jelentkezik.

– Azonnal találkoznom kell önnel – mondja a felügyelő.

– De mi történt? – kérdezi Hubert Lavoisier. – Hajnali öt óra van, kedves uram.

– Itt vagyok a szeretőjénél.

A vonal másik végén teljes csönd. Beszélgetőpartnerének még a lélegzete is elakadt, a felügyelő mosolyog, és megállapítja, hogy jól számított.

– Nála várom, legyen itt tíz percen belül, nagyon fontos.

– Jó, megyek – hangzik a válasz, a jegyző nyilvánvalóan nagy zavarban van, hiszen ott a felesége mellette.

A felügyelő leteszi a kagylót. Ha minden jól megy, a jegyző néhány percen belül befut. Ha nem, mással próbálkozik, de nem valószínű, hogy erre szükség lesz.

Föláll, bemegy a fürdőszobába, kinyitja a hideg vizes csapot. Bedugaszolja a mosdót, és megvárja, amíg megtelik vízzel. Egy kis vizet fröcsköl a homlokára, aztán visszamegy a szobába. Lavardin egyre inkább meg van győződve arról, hogy Lavoisier nem mondott el mindent előző este, ettől fejébe száll a vér, mint a múltkor, amikor Cuno hallgatott, mintha a jegyző is szándékosan akadályozná a munkáját. Lavardin lassan, megnyugszik, megropogtatja az ujjait.

Öt után nyolc perccel Lavoisier lábbal belöki az ajtót. Tekintetében nem meglepetés van, hanem súlyos szemrehányás. Éppen csak magára húzott egy bézs színű öltönyt meg egy kék inget, nyakkendő nincs rajta, nem is borotválkozott.

– Itt van? – kérdezi.

– Nincs – válaszol Lavardin rezzenéstelen arccal.

– Betörte az ajtót, úgy jött be?

– Igen.

– Volt rá parancsa?

– Nem.

Lavoisier helytelenítően rázza a fejét, majd előrelép.

– Nem várhatott volna ez a találkozás kilenc óráig?

– Nem.

– Olyan játékot játszik, ami nem nagyon tetszik nekem. Nem szokás beállítani az emberhez, hogy a szeretőjéről beszéljenek vele. Nincs magában semmi... tapintat... felfoghatatlan!

– Nem volt más választásom. Mindenki titkolódzik ebben a városban, és senki nem beszél, legyen szó hálószoatitkokról vagy ingatlanügyekről. Egy, de az is lehet, hogy két haláleset ügyében nyomozok, segítenie kell nekem. Félrevezetett, amikor eltitkolta, hogy viszonya van Anna Foscarie-val.

– Miért tartozik ez magára?

– Mert keresem őt. Eltűnt, és amolyan se füle, se farka üzenetet hagyott hátra. – Lavardin odanyújtja Lavoisier-nak a gépelt papírlapot, és figyeli az arcát.

– Furcsa – mondja Lavoisier, és leteszi a papírt az üveglapra. – Állhatatlan nő.

– Hova ment?

– Honnan tudjam, ugyanúgy nem tudom, mint maga, felügyelő úr, sajnálom.

– Soha nem beszélt magának arról, hogy el akar menni?

– Soha.

– Nem is kérdezi, honnan tudom, hogy a szeretője?

– Sejtem. Megtalálta a cédulát, amit a múltkor írtam neki, amikor elmentem tőle. Már sajnálom, hogy odaírtam a nevem kezdőbetűit.

– Mikor volt ez?

– Azt hiszem, másodikán. Hajnali egy óra felé.

– Mióta jár Annához?

– Körülbelül egy éve.

Lavardin az ablak felé fordul, hadd puhuljon a jegyző a háta mögött. Mivel kezdje? A két kutya még mindig ott bóklászik az utcán, most az ellenkező irányba ballagnak.

– Beszéljen Philippe Morasseau-ról – veti oda Lavardin, de nem fordul meg. – Minden részlet fontos lehet !

– Mit mondjak?

– Mindent! Például ismétlje el az utolsó beszélgetésüket.

A jegyző hallgat egy ideig. Lavardin sejti, hogy a másik kezdi elveszíteni a biztonságérzetét, amire pedig olyan büszke. Ott marad az ablakhoz tapasztott orral, rálehel az üvegre, de a párafoltok szinte azonnal szertefoszlanak.

– Legutóbb nagyon meggyötört volt, nagy fájdalma van. Ilyenkor nem szokás sokat beszélni, felügyelő úr.

– És előtte, a baleset előtt, miről beszéltek?

– De hát... mindenről és semmiről. Mit akar...

– Beszéljen! – vág közbe Lavardin megkeményítve a hangját, és visszafordul. – Miről beszéltek? A FILAMO-ról? A hentes haláláról? Cunoék házáról? Delphine Morasseauról? Beszéljen!

Lavoisier nagyot nyel, aztán szárazon válaszol:

– Nem azért keltem fel hajnali ötkor, hogy úgy összeszidjon, mint egy taknyos kölyköt.

– Monsieur Lavoisier – folytatja nyugodtan Lavardin –, szándékosan elhagyva a jegyzőnek kijáró „közjegyző úr” megszólítást, magának a fejében van egy-két olyan információ, ami nekem nélkülözhetetlen ahhoz, hogy tisztán lássak egy olyan ügyben, ami a maga barátjának, Filiolnak a halálával kezdődött, és egy műanyag autó felgyújtásával végződött. Várom tehát...

– Nem értem ...

– Tudta, hogy Delphine Morasseau-nak szeretője volt?

– Nocsak! – felel Lavoisier, és elfordítja a tekintetét. – Szeretője?

– Tudta?

– Nem.

– Hazudik.

– Hogy merészeli...

– Két társával elhatározták, hogy erőszakkal kipenderítik Cunoékat a házukból, így volt?

– Egyáltalán nem. Ajánlatot tettünk...

– Hazudik! Louis Cuno ennek éppen az ellenkezőjét mondta.

– Louis értelmi fogyatékos – kiabálja Lavoisier. – Elegendem van a sértéseiből, elmegyek. – És a lépcsőház felé indul.

– Várjon – állítja meg Lavardin –, akarok, mutatni magának valamit.

– Mit?

– Jöjjön velem.

A felügyelő elindul a fürdőszoba felé, utat enged a jegyzőnek, hagyja, hogy ő lépjen be elsőnek. Mindketten megállnak a helyiség közepén, majd Lavardin halkán megszólal a mosdóra mutatva:

– Nézze.

A jegyző összeráncolja a homlokát, aztán a rendőrré néz.

– Nem értem.

– Nem látja?

– Mit kellene látnom? Én csak egy mosdót látok, tele vízzel.

– Pontosan. Egyszer egy barátom belefutott a mosdójába – közli a felügyelő.

A jegyző hallgat egy darabig, szemében értetlenség, majd oldalt lép, és azt mondja:

– Hajnali ötkor nincs humorérzésem. Azt hiszem, nincs több mondanivalónk egymásnak.

Két lépést sem tud megtenni, Lavardin egyik kezével elkapja a gallérját, a másikkal meg a haját. Abban a pillanatban, amikor a jegyző fölordít a megdöbbenéstől és a fájdalomtól, az arca belecsapódik a vízbe.

– Egy, kettő... – számol Lavardin.

Lavoisier megpróbál kiszabadulni, két kézzel a mosdó szélébe kapaszkodva, de hiába. A felügyelő erősen tartja, olyan erősen, hogy úgy érzi, páciensének a haja ott marad a kezében.

– Hat... – számol Lavardin, és kiemeli a vízből Lavoisier egyik fülét. – Húszig számolok, aztán beszélgetünk tovább.

Számol. Tizennégynél a jegyző elernyed. Groteszk hang kíséretében egy nagy légbuborék száll a víz felszínére. Lavardin elengedi, és kihúzza Lavoisier fejét a vízből. A jegyző vörös, csöpög róla a víz, hatalmasra nyitja a száját, legalább egy köbméter levegőt szív be akkora zajjal, mint egy porszívó. Lavardin nagyot fúj.

– Tizennégynél tartunk – közli. – A barátom negyvenkilencnél fulladt meg. Nos?

A jegyző kezd magához térni, de a nyelve kilóg, akár egy kutyáé. Harminc másodpercig gyűlölködve nézi a felügyelőt, majd elfúló hangon azt mondja:

– Az állásába fog kerülni, amit ma reggel itt művelt, erre a szavamat adom.

– Tudom – válaszolja Lavardin –, semmi jelentősége. Mikor találkozott utoljára Delphine Morasseau-val?

A jegyző nehezen lélegzik, a zakója csuromvíz.

– Hagyjon elmenni, maga hülye, nincs semmi mondanivalóm.

Így is jó. Lavardin egyik keze a jegyző gallérján, másik a haján, a férfinak annyi ideje se volt, hogy felkiáltson, az orra már a mosdó alját szántja.

– Egy... – kezdi újra a számolást a felügyelő. Közben arra gondol, hogy az állásának csakugyan befellegzett, egyszer s mindenkorra.

Lavoisier most erőteljesebben harcol, mint az előbb, de most is hiába. Tíznél Lavardin abbahagyja a számolást, és megkérdezi:

– Hol van Anna Foscarie?

Lavoisier elfojt egy nyögést, és egyre nagyobb buborékokat ereget. Tizenöttnél már félájult. Tizennyolcnál a felügyelő kihúzza a vízből a fejét. A jegyző tántorog. Lavardin néhány pillanatig azon töpreng, nem ment-e túl messzire. Lavoisier csuklik, köpköd, rotyogtat, még mindig nem kap levegőt. Lavardin fél lábbal odahúzza egy ülökét, és leülteti áldozatát. A másik már csak egy vizes rongycsomó. Legalább három percre telik, amíg föl tudja emelni a fejét.

– Oké? – érdeklődik Lavardin.

A jegyző ráemeli beteg spanielszemeit, és a foga között mormogja:

– Maga örült...

– Hát persze. Hol van Anna Foscarie?

– Börtönbe juttatom!

– Jó – válaszol Lavardin, és megigazítja a jegyző zakóját. – Harmadik rundó.

– Ne! – szakítja félbe Lavoisier.

– Na végre – sóhajt föl Lavardin –, hallgatom.

– Még egyszer fölhívom a figyelmét arra kezdi Lavoisier még mindig kifulladásra –, hogy nagyon súlyos helyzetbe került, tekintettel az állásomra, következésképpen a kapcsolataimra.

– Hol van Anna?

– Esküszöm, hogy nem tudom.

– Megpróbálok hinni magának. Milyen módszerekkel akarták kiakolbólitani Cunoékat?

– Főleg. Filiol akarta – vallja Lavoisier. – Vad, nagydarab ember volt. Azt mondta, egyszer

fölgyújtja a házat.

- És maga?
- Én? Soha.
- És Morasseau?
- Ő sem. Legalábbis nem hiszem...
- Jó. Ki finanszírozta a tervet?
- Mind a hárman.
- Nem egészen. A birtokomban van egy levél, az egyik polgártársa írta, abban Delphine Morasseau pénzéről van szó.

– Delphine vagy Philippe, az mindegy.

– Nem igaz! Ez a beszédes polgártárs tudatta velem, hogy Delphine nem akart több pénzt adni a férjének. Tudta ezt?

A jegyző szemét forgatva kinyögi:

– Nem... Komolyan nem. De hova akar kilyukadni? Nyugodjék békében...

Lavardin két kézzel ragadja meg a vizes zakógallért, és újból a mosdó felé irányítja a jegyzőt.

A férfi közben beveri a homlokát. Lavardin azt suttogja:

– Hazudik, mindjárt megtöltöm a fürdőkádat...

Egy perccel később a jegyző megint ott zihál az ülökén.

– Maga örült – mondja levegő után kapkodva, a homlokán nagy púp.

– Nos? – kérdezi Lavardin.

– Ide figyeljen, bevallok magának valamit, ha szavát adja, hogy utána elenged.

– Rendben.

– Figyelmeztetem, hogy arra kényszerít, hivatali titkot adjak ki...

– Lesznek enyhítő körülményei...

– De magának nem.

– Így van. Sietek.

– Delphine eljött hozzám – mondja Lavoisier egy nagy levegővétel után.

– Mikor?

– A születésnapját követő napon. Az estély után.

– Egyedül?

– Igen. Összevitatkozott Philippe-pel. Arra kért, módosítsam a házassági szerződésüket.

– Azaz?

– Philippe és ő vagyonszövetségben voltak – magyarázza a jegyző. – Delphine arra kért, hogy ezt változtassam meg úgy, hogy csak a házasságkötés utáni szerzemények számítsanak közösnek.

– Helyes. És aztán?

– Ez minden. Egy fillért sem akart adni a FILAMO-nak.

– Van magánál letétben végrendelete?

– Nincs. Pedig akart csinálni.

– Már késő, ugye? Végrehajtotta a módosítást, amit kért?

– Nem volt rá időm.

– Két hét alatt?

– Nemcsak a Morasseau-dosszié van az asztalomon, felügyelő úr.

– Beszélt erről a doktornak?

– Igen.

– Még aznap, ugye?

– Másnap, ha jól emlékszem.

– Szóval már akkor kiadta a hivatali titkot.

A jegyző erre nem válaszol. Gyűlölködve nézi Lavardint, tekintetében kigyullad a bosszú tüze.

– Ki öröklí Delphine vagyónát?

– Nem tudom. Törődjön a Filiol-üggyel. Ha a többi dologról fantáziál, az csak bajt hoz magára. Hajlandó vagyok megfeledekzeni az iménti szóváltásunkról, ha lemond arról, hogy zavart keltsen nálunk.

Lavardin mosolyog. „Zavart” – ez a megfelelő szó. Kihúzza a dugót a mosdóból, a víz gurgulázva lefolyik.

– Gondolkodni fogok – közli.

– Gondolkozzék gyorsan, higgye el, sok embert ismerek – mondja a jegyző.

– Tudom, közjegyző úr. A múltkor *A Forrás*-ban együtt vacsorázott egy magas rangú rendőrtisztviselővel egy Cunoékkal szomszédos asztalnál.

Lavoisier lassan bólint.

– Ön szabad, közjegyző úr – jelenti ki Lavardin.

A jegyző szó nélkül távozik. Lavardin behúzza az ajtót. Minden csupa víz, még a másik helyiségbe is jutott belőle. A jegyző beszélt. Házassági szerződés módosítása. Hát persze hogy Lavoisier húzta-halasztotta a dolgot, persze hogy azonnal értesítette a társát, nyilvánvalóan Delphine Morasseau akarata ellenére.

Disznók. A doki meg akarta győzni a feleségét, hogy adjon pénzt az ingatlanügylethez. És aztán? Aztán jött Tristan meg a zuhanás a Cambuse-szakadékba.

Lavardin az ablakból látja, amint a csuromvizes jegyző végigmegy az utcán. Lassú, nehéz léptekkel, görnyedten. Ez az alak mindent meg fog tenni, hogy leradírozza őt a térképről, és Lavardin jól tudja, hogy le is fogják rádirozni. De nem akar üres kézzel távozni, most itt az utolsó alkalom, mindegyiknek kitekeri a nyakát.

Leül az ágy szélére, és újból megnézi a telefonkönyvet.

Alexandre Duteil neve mellett két cím is van: az üzleté és a lakásé. Az otthoni cím a város szélén van, a montélimari útnál.

Lavardin hat óra előtt öt perccel leparkolja az 504-est Duteil háza előtt. Kinyitja a kaput, miután meggyőződött róla, hogy nincs kutya a kertben, aztán becsönget. Hosszasan, nagyon hosszsan, idegesítőn. Egy perc telik el teljes csöndben, aztán újra becsönget.

Valaki mozog. Egy árnyék közeledik az ablak felé, félrehúzza a függönyt, kinéz. A fényképész kócos, pizsamában van. Amikor meglátja Lavardint, értetlen képet vág, majd eltűnik, jön ajtót nyitni.

Lavardin szó nélkül belép. A másik döbbsenten figyelí, mozog az ajka, de egyetlen hang sem jön ki a torkán.

Lavardin zsebre vágott kézzel visszafordul, és jó hangosan köszön:

– Jó napot, Tristan.

Louis Cuno

Nekem soha nem kellett ébressztóóra. Nyáron minden reggel hatkor felébredek. Télen nem annyira pontosan, néha kések, néha sietek néhány percet.

Ma reggel hatkor nyitottam ki a szemem. Fölkeltem. Odamentem az ablakhoz, és kinéztem az utcára. Annak a szaros zsarunak az 504-ese egyelőre nem dekkol előttünk. A mama tegnap este azt mondta: „Óvakodj a lányoktól!” Nyilván sejt valamit, megszimatolta, mivel lehetek elfoglalva. Még nem tudom, mit fogok mondani neki, azt se, hogy fogok-e egyáltalán valamit mondani. Henriette biztosan találkozni akar velem ma is, a munkaidő után, és még fogalmam

sincs, milyen ürüggyel megyek el.

Megmosakszom, óvatosan, mert a csap szörnyen zörog, aztán felöltözöm.

Hétkor bezárom a négy ajtózárat, fölteszem a láncot, és megyek a postára. Jó sok levél van, de csak úgy szokásból szemelgetem őket egyenként, próbálom kiolvasni a feladót. Lehet, hogy a *Hajsza*-nak egyszer s mindenkorra vége a „balesetek” miatt, ostobaság volna kockáztatni, hogy elkapjanak, hogy a fura viselkedésem miatt összefüggésbe hozzanak a Filiol-üggyel.

Megsimogatom a bajuszom. Meglep, hogy nincs semmi lelki-furdalásom. Éppen ellenkezőleg, most is az van előttem, ahogy ott áll a kapu előtt a nagykéssel, és fenyeget; el akarta vágni a torkunkat, de ő harapott fűbe, szép simán. Szinte logikus az egész. Ha nem lett volna a kilyukasztott gumi meg a porcukor-precedens, tegnap betörtem volna kővel Morasseau ablakait.

Henriette nyolckor érkezik, mosolyog, miniszoknya van rajta, és úgy van kikészítve, mint egy filmsztár. Nem szól semmit, leteszi a táskáját, odajön hozzám, megcsókol, megsimogatja az arcom. Egy pillantást vet a főnök üvegalkitkájára, látja, hogy üres, odasúgja:

– Hiányoztál az éjszaka.

– Néztem a filmet a mamával – felelem neki, és a vállamra akasztom a táskát.

– Én is – mondja, és visszamegy a helyére. – Olyan szép vagy, mint Alain Delon. Tudod, mit? Anyám egész nap Montélimarban van, meghívlak ebédre, haza.

Néz rám huncutul. Beleharapok a számba, mint mindig, ha nehéz helyzetbe kerülök. És a mama? Tudja jól, mi a helyzet, de azt akarja, hogy ő legyen több nekem. Hagyja, hogy kínlódjak szótlanul, aztán ki jelenti:

– Csak nem akarod azt mondani, hogy nem tudsz velem ebédelni az anyád miatt?

– Úgy teszek, mintha azt nézném, nem felejtettem-e el egy levelet sem, csak aztán válaszolok:

– Majd meglátjuk. Elmegyek, kihordom a leveleket.

Már az ajtónál vagyok, nem nézek rá, amikor hallom, hogy határozott hangon így fejezi be a szónoklatát:

– Ha nem ebédelsz velem, nem szólok többet hozzád, te meg nem nyúlsz többet hozzám, Louis.

Nyolc óra után tíz perccel ott vagyok a ház előtt. Annak az átkozott zsarunak semmi nyoma. Leveszem a láncot, kinyitom a kaput. Henriette direkt csinálja, tudja jól, hogy mindig otthon eszem. Már az is megfordult a fejemben, nem fogja-e fölhasználni azt, amit megtudott, arra, hogy bizonyos dolgokra kényszerítsen. Nem lett volna szabad elmondanom neki semmit.

Fölteszem a vizet a konyhában, egy csészébe beleteszek két kanál kávé és két cukrot. Kettévágom az almát a mamának, és amikor a víz fölforr, beviszem a tálcát.

A mama már fölébredt, a szeme tágra nyitva. Leteszem a tálcát az ágy szélére, elhúzom a függönyt.

– Tudod, nincs semmi érdekes a mai postában, semmi, amit érdemes volna kinyitni.

Nem válaszol, lemondó, dühös arcot vág, ugyanolyan, amit azóta tartogat, hogy elmentem otthonról a múltkor anélkül, hogy befejeztük volna a „házassági évforduló”-ra rendezett vacsorát. Nézem, ahogy eszi az almát, és ropogtatom az ujjaimat. Nem tudom, hogy mondjam meg neki. Míg issza a kávéját, fölkelek:

– Leszedem a cédulákat a szuterénben, a rendőrség mindenbe beleüti az orrát, csak faggatóznának miattuk.

Megbotlom a sínben. Lent mindent leszedek, csak úgy összevissza, az összes információt. Nem jövünk ide többet, nem lesz több levélföltörés. Az egészet elrakom egy szekrénybe, a mosóporok alá, bedobom a söprűk mögé a gőzmasinát és a kis gázpalackot is. Még mindig nem látok parkoló autót a láthatáron. A mosogató alatti szekrényből kiveszek egy doboz zöldborsót, egy csomag szendvicskenyeret, sót, borsot. Kinyitom a konzervdobozt. A frizsiderből kiveszem a

sonkát a celofán alól, meg a vaját, hagyom, hogy kiengedjen egy kicsit. Megteríték, fölrakok mindent, amit kell, tányért, kést, villát, a tegnap megkezdett üveg bort. Fölmegyek az emeletre. A mama befejezte a reggelit. Fogom a tálcát, lemegyek a konyhába. Elmosom az edényt, gyorsan újra fölmegyek, veszek egy nagy levegőt, megállok a mama ágyánál, és indításnak azt kérdezem:

– Kérsz még valamit?

Azt feleli, hogy csak nyugalmat. Persze, nyugalmat. Megpróbálok megmagyarázni neki, hogy én is nyugodtan szeretnék élni, és hozzáteszem:

– Nem tudok hazajönni délben, de odakészítettem mindent.

Viaszfehér lesz az arca, összerándul. Számára ez elképzelhetetlen, nekem nem lehet semmiféle más kötelezettségem. Megfogom a kezét, rámosolygok, és egy kicsit remegő hangon megszólalok:

– Ma este hamarabb jövök, legalábbis igyekszem. A felügyelő akar találkozni velem a balesetek miatt. Nagyon fontos, és tudod, egy postás annyi embert ismer.

A mama majd átdöf jeges pillantásával, és összeszorított foggal sziszegi:

– El, mindig csak el. Én meg szórakozzam itt egyedül ülve. Hazudsz, Louis, egész egyszerűen nem akarsz törődni se velem, se a házzal, füttyülsz mindenre. Hol van már az az idő, amikor „kicsikém”-nek szólítottalak, te meg büszke voltál arra, hogy velem küzdesz ellenük.

Az ablak felé fordítja a fejét. Visszahúzom a kezem, és határozottan azt mondom:

– Akarok törődni veled is meg a házzal is, de élni is akarok, a magam életét.

– A magad életét – ismétli meg, és rázza a fejét –, most elárultad magad. Tudtam, hogy van egy nőd, biztos valami kurva, aki azt hajtogatja, hogy hagyd ott az anyádat. Hát persze, egy nyomorék nagyon terhes lehet, így van ez, jönnek a gyerekek, táplálsz, gondozod őket, aztán boldogulsz, ahogy tudsz!

Fölkelek indulásra készén. Odamegyek a tolókcsohhoz, és megfogom a mama vállát, hogy belesegitsem. Kitépi magát, és üvölt:

– Ne, ne érj hozzám! Majd elboldogulok valahogy, majd csúszok-mászok, ha kell. Eredj a kurvádhoz, azt simogasd!

Egyetlen hang nélkül belenyomom a tolókcsohba. Nyögdécsel, sóhajtozik, elmond mindennek, azt hajtogatja, ha az apám itt volna, legalább egy hétre bezárna a pincébe. Aztán őt is elmondja mindennek, csak jönnek nem. Megjegyzem, hogy nincs itt az apám. Óvatosan leviszem a földszintre, közben egyfolytában átkoz, és közli, hogy nem fog lenni mosakodni, majd fölkúszik, mint egy kígyó. A földszinten meglököm egy kicsit a kocsit, az elindul a konyha felé.

– Igyekszem haza még hét előtt, mama, jó étvágyat.

Amíg az ajtó be nem csukódik, hallom, hogy kiabál, azt visítja, hogy őt mindenki gyűlöli, hogy minden férfi szemét, hogy fölgyújtja a házat, ha nem megyek haza délben.

– Emile – ordítja éppen akkor, amikor bezárom a négy zárat, aztán teljes csönd.

Délben Henriette-tel fogok ebédelni. Mosolygok. Biztosan mást is akar csinálni. A mama egyre rémesebb, nem tudom, hogyan győzhetném meg, azt hiszem, sehogy. Nagyon fél, hogy kiteszik a házból. Fél az ingatlanügylet miatt, meg azért is, mert egyre inkább szüksége van arra, hogy állandóan ott legyen mellette valaki. Amikor megkezdem a körutam, szárnyakat kapok, végre szabad vagyok. Henriette. Gyönyör. Pokolba a csukott ablakokkal! Le a zárt ajtókkal! Életet!

Jean Lavardin

Hét óra előtt húsz perccel Tristan úgy kel föl a kanapéről, mint egy gépember, néz maga elé,

majd fölsóhajt:

– Morasseau...

Jean Lavardin arra fordul, félrehúzza a függönyt. A fehér Chevroletnek csak a hátulját látják, már el is tűnt. Tristan visszaül, és újra fölsóhajt:

– Minden reggel...

– Mit akar ezzel mondani? – kérdezi Lavardin.

– Minden reggel látom itt elmenni. Állandóan arra emlékeztet, hogy Delphine nincs többé...

Úgy emeli föl a fejét, mint egy fuldokló.

– Azt hiszem, holnap lesz a temetés.

A felügyelő megköszörüli a torkát, és föláll.

– Kérem, bocsássa meg nekem ezt a korai látogatást. Igyekszem nem háborgatni a jövőben.

– Nem háborgat – felel Tristan, és fölkel ő is. – Mi az az egy óra alvás ahhoz képest, hogy megszűnik egy élet. Tudja, nagyon szerettem őt, még ha csak keveset voltunk is együtt. Igazán csak egyszer, augusztus 15-én, az estélyen.

Lavardin bólint annak jeléül, hogy megérti. Hát igen, Delphine halott. Hélène eltűnt. A felügyelő elmenőben azt mondja:

– Akkor, ha megengedi, mégis meglátogatom még valamikor.

Tristan nem válaszol. Lavardin nagy léptekkel megy keresztül a kerten, becsukja a kaput, beugrik a kocsijába. Duteil úgy nézi, mintha egy rokonát búcsúztatná.

Lavardin nyolc kilométerre Montélimartól utoléri a Chevroletét, százméternyire tőle rááll a 110 km-es sebességre.

Tristan sokat mesélt, összetörve, lehajtott fejjel, teljesen megfélekedett róla, hogy pizsamában van; őszinte, igaz volt a vallomása szegénynek. Szerette Delphine-t, ezek a szeptember eleji napok érthetetlenek, iszonyatosak voltak neki. Azt mondta, hogy itt mindent a hatalomvágy és a pénz igazgat. Nem mondta ki konkrétan, mire gondol. Kétszer is megtörölte a szemét, amikor a balesetről beszélt, és amikor azt mondta neki a felügyelő: – Nem látszott belőle semmi. Harmadfokú égési sebeket szenvedett, tetőtől talpig, szörnyű!

Delphine bevallotta neki, hogy ott akarja hagyni Morasseau-t, örült az az ember – így mondta. Lavardin elővette az ékszereket, a fényképész felismerte őket. A kígyó, a karkötő és a nyaklánc az órával Delphine kedvence volt, mindig hordta őket. Tristan azt mondta: – Vissza kell adni neki!

Lavardin zavarba jött a piros dobozzal a kezében. Mielőtt meglátta a fehér Chevroletet, Duteil csöndesen azt mondta: – Morasseau elrontotta Delphine-t, olyan könnyen megy az ilyesmi. Elviselhetetlenek az emberek, felügyelő úr.

A doktor féklámpái kigyulladtak, amikor beért a városba. Lavardin finoman gázt adott, nem akart elmaradni tőle. Legalább száz kilónak érezte magát, húzta lefelé a súlya az átvirrasztott éjszaka miatt. Morasseau-nak az elkövetkezendő órákban el kell árulnia magát.

A Chevrolet a kórház felé tart a város szélén, Tristannak csak a csábítás miatt van lelkifurdalása, a többiről nem tehet.

Hét óra után öt perccel Morasseau elmegy a kórház előtt, de nem áll meg, eltűnik egy szűk utcában. Az 504-es a nyomában. A doki behajt két rozsdás kerítés közt, és leparkol egy kövezett udvaron. Lavardin lassít, nehogy a doktor meglássa. Morasseau kiszáll a kocsiból, fölmegy néhány lépcsőn, és belép egy rozoga épületbe. Az ajtó fölött a koszos kőbe vésve a felirat: *Törvényszéki Orvostani Intézet.*

Lavardin kihátrál, leállítja az 504-est egy kút mellett, és gyalog megy tovább, kényelmesen, mint egy korán kelő turista, aki hirtelenjében nem is tudja, melyik követ nézze. Morasseau kilenc percet tölt az épületben. Világos öltöny van rajta, és napszemüveg. Szemből Lavardin

megviseltnek látja, még jobban, mint Filiol temetésén. Arca beesett, fogai összeszorítva, sápadt, az ajka egészen elkeskenyedett. Visszaül a kocsijába, megfordul, megcsikordulnak a gumik. Lavardin elfordul, fölemeli a fejét, és merőn néz egy harangtornyot.

Hét óra huszonöt perckor a felügyelő belép a Törvényszéki Orvostani Intézet komor épületébe, teljes csönd és hideg fuvallat fogadja. A málladozó, mocskos fal mentén falépcső vezet lefelé, szőnyeg nincs rajta. Lavardin megindul rajta, minden egyes lépcsőfok megreccsen a lába alatt. Lent, jobbra, egy folyosó nyílik.

Szakállas alak közeledik felé, az orrán kerek szemüveg, sűrű köpenyt visel. Ugyanolyan sápadt, mint az épületben a világítás. Lavardin arra gondol: ennek se kell attól félni, hogy leég ezen a szörnyű helyen. A szakállas megáll a felügyelő előtt, és meglepett, éles hangon kérdezi:

– Uram?

– Jean Lavardin vagyok – feleli, és mutatja az igazolványát. – Azt hiszem, találkoztunk már egyszer.

A szakállas megnézi az igazolványt, majd ugyanolyan hangon válaszol:

– Meglehet, uram.

– Szeretnék megtudni valamit arról az emberről, aki éppen most ment ki innen.

– Morasseau doktorról? – kérdezi a szakállas összehúzva a szemöldökét.

– Azt szeretném megtudni, mit kérdezett öntől.

– Semmit, uram.

– Semmit?

– Semmit. Átadott egy példányt a halotti bizonyítványból.

– Bizonyítványból...

– Igen, uram.

Lavardin beleharap az ajkába, szörnyen csalódottnak érzi magát. Semmi bizalmas vallomás, semmi susmus. Nem tudja, mit mondjon a szakállasnak, aki merőn nézi őt a kerek szemüvege mögül.

– Bizonyítványt... – motyogja Lavardin, inkább csak magának. Egy darabig hallgat, aztán megkérdezi:

– Ő maga állította ki, ugye?

– Természetesen.

– Senki más nem írta alá?

– De igen, azt hiszem – feleli a szakállas idegesítő biztonsággal.

– Mutassa a papírt, legyen szíves.

A szakállas megforul, és int a felügyelőnek, hogy kövesse. Belöki az első ajtót a folyosón, belép egy rosszul megvilágított helyiségbe, ami tele van iratrendezőkkal, egy asztal az egyetlen bútordarab benne. Fölvesz róla egy papírlapot, odanyújtja Lavardinnek.

Nincs rajta semmi meglepő. Philippe Morasseau és egy bizonyos dr. Ferriot írta alá.

A felügyelő jó sokáig nézi a halotti bizonyítványt, ennyi idő alatt akár ki is lehet állítani egyet, de a szakállas nem mozdul.

– Madame Morasseau itt van, ugye? – kérdezi végre Lavardin. A szakállas bólint.

– Megégve? – hangzik az újabb kérdés.

– Halálosan – közli a szakállas.

– Ön találkozott a másik doktorral?

– A másik doktorral?

Lavardin ránéz a papírra:

– Ferriot doktorral.

– Nem, uram.

– Ó...

Még legalább két percig állnak ott szótlantul. Lavardin tízszer is megrázza a fejét, hátha így rájön valamire, de nem, minden stimmel... csak ezek az ostoba részletek... egy aláírás szívességéből Ferriot doktortól, persze bizonyos körülmények között még ez is majdnem törvényes lehet. A szakállas le nem veszi a tekintetét Lavardinról, de a felügyelő nem néz rá. Delphine igenis megcsalta Philippe Morasseau-t. Nem akart társulni *velük*. Orange-ba ment pihenni, meg akarta változtatni a házassági szerződését. Lavardin még legalább tíz ilyesfajta mondatot pörget végig az agyában, csak aztán szólal meg:

– Látni akarom.

– Tessék ? – rezzen össze a szakállas.

– Látni akarom a helyet, ahol madame Morasseau fekszik.

A szakállas egy pillanatnyi habozás után a folyosó felé mutat:

– Erre tessék.

A hely csak függönnyel van leválasztva, ami nem ér le a földre, több fülke sorakozik így egymás, mellett A szakállas elhúzza az egyik függönnyt, csikorogva csúsznak a karikák. Delphine, a sokat emlegetett Delphine ott fekszik lepedővel letakarva. Delphine, a körülrajongott Delphine, aki egyszer csak eltűnt. Lavardin megbabonázva nézi a kinyújtózott testet. A szakállas nem szól semmit, ott áll hátul, mintha fából volna, mozdulatai kiszámítottak, ökonomikusak, olyan ember mozdulatai, aki egész nap csak mozdulatlan emberek között mozog.

Lavardin hangtalanul megkerüli az asztalt, mintha nem akarná fölébreszteni a rajta fekvőt. Nem érti. Nem ért semmit. Delphine jobb keze lelóg a másik oldalon. Irreális, értelmetlen, egyetlen megnyilvánulása valaminek, ami élt, és soha többé nem fog élni. A kezét megkímélte a tűz, egészen a csuklóig, a körmök csodálatosképpen érintetlenek, tökéletesen megmaradt rajtuk a piros lakkozás. Az ujjak nem is vértelenek. Lavardin nézi a kezét, és az az érzése, hogy mindjárt megmozdul. Mozogni fog. Élő ez a kéz. Tristan is megérintette. Az előbb azt mondta: *Vissza kell adni neki*.

A felügyelő kiveszi a kis dobozt a zsebéből, és ráteszi a nyakláncot a lepedőre, mellmagasságban. Aztán végigsimítja az élettelenül is élő kezét, és fölhúzza a rubinszemű kígyót a középső ujjra. A gyűrű a második ujjpercnél megakad. Lavardin nem undorodik, az ujjak érintése nem kellemetlen. Nagyon erős az az ujj.

Lavardin újratekinti a műveletet, most a gyűrűsujjra próbálja fölhúzni a gyűrűt, de, nem megy, és ugyanúgy nem sikerül a kisujjra sem.

A szakállas nem mozdul, nézi a felügyelőt, ő sem ért semmit.

A kéz nincs megdagadva, felpuffadva, deformálódva. A felügyelő összeráncolja a homlokát, megborzong, kiveszi a zsebéből Delphine fényképét, amit Alexandre Duteil készített. Delphine poharat emelve mosolyog rajta. Középső ujján ott a rubinszemű kígyó. Lavardin nagyot nyel, úgy érzi, a szíve kiugrik a helyéből. Kiveszi a karkötőt is a dobozból. Erre a kézre sehogyan sem lehetne ráerőszakolni ezt a karkötőt. Lavardin megint megpróbálja fölhúzni a gyűrűt, mind a három ujjra, de nem sikerül. Érzi, hogy elönti a veríték. Remegő hangon kérdezi a szakállastól, aki egyre nyugtalanabb:

– Nagyon megégett az arca?

– A felismerhetetlenségig, uram – mondja halkán a szakállas. – Nem szívesen hajtánám föl a lepedőt.

– Én sem – válaszol Lavardin, s közben végiggondolja az egész történetet elejétől fogva. Hirtelen elkáromkodja magát, visszateszi az ékszereket, és rákiabál a szakállasra:

– Hívja a rendőrséget, vetessen ujjlenyomatot erről a kézről, és szigorúan tiltsa meg, hogy bárki is elszállítsa innen ezt a holttestet! Megérintette?

- Meg, uram – nyöszörgi a szakállas
- Nem érhet hozzá senki! Senki! Érti?
- Igen, uram.

Lavardin minden további magyarázkodás nélkül kimenekül a folyosóra, négyesével veszi fölfelé a lépcsőket. A szakállas behúzza a függönyt, úgy tátog, mint a partra vetett hal.

Lavardin még kinn az utcán is hangosan káromkodik, most már mindent ért. Végigrohan az utcán, körül se néz, beugrik a kocsijába. A műszerfalán lévő óra hét negyvenet mutat. Beindítja a motort, és nagy robajjal kilő ellenkező irányba. Amikor kiér Montélimarból, fölkiált:

– Héle, rájöttem! – és mosolyog fáradt, megkínzott arccal, de most legalább senki nem járt túl az eszén, se a jegyző, se a doktor, se a postás. Úgy véli, jól tette, hogy megitta egy kicsit Lavoisier-t. Ha a jegyző nem vallja be neki, hogy Delphine el akarta hagyni a férjét, talán nem követte volna Morasseau-t, tapintatból, a gyásza miatt. A kéz. A gyűrű. A karkötő. Tristan megmondta: *Vissza kell adni neki*. Bravó, Tristan. Nem Delphine fekszik a fehér lepedő alatt a törvényszéki orvostanon, nem ő az, ezért nem stimmelt valami kezdettől fogva. A halotti bizonyítvány hamis, egész egyszerűen van még egy hulla, egy alibi halott, akit Delphine-nek álcáztak, Delphine-t viszont valahol másutt kell keresni.

Lavardin 140 km-es sebességgel száguld a kis úton. *Majdnem* megtalálta a megoldást.

Nyolc óra előtt négy perccel jobbra fordul, éppen a Sainte-Alixot jelző tábla előtt arra az útra, amelyik a személtérakó mellett visz el. Áporodott bűzhullám csap be a kocsiba. Az 504-es összevissza rázkódik az úton, majd megáll a gypsözönyeg szélén.

A ház, a kis torony, a lépcső, mellette a két angyal, meg a fekvő asszony fehér szobra most egészen másnak hat, valóságos kihívás – véli Lavardin. A fehér Chevrolet nincs ott, csak az öreg szolgáló söpröget a teraszon. Lavardin bevágja az ajtót, átnyargal a gyepen. Marthe meglátta, de nem mutatja, szabályos, lassú, kérlelhetetlen mozdulatokkal söpröget tovább. A rendőr rohan, két ugrással fönn terem. Marthe abbahagyja a munkát, de nem látszik rajta se kíváncsiság, se gyűlölet, se félelem. A felügyelő megragadja a vállánál fogva, és mélyen a szemébe nézve, világosan artikulálva kérdezi :

– Hol van? Gyorsan!

Marthe nézi Lavardin száját, de nem válaszol. A felügyelő megrázza, összeszorított foggal, a szíve még mindig szaporán ver a nagy sietségtől, és újra megkérdezi:

– Hol van Philippe Morasseau? Feleljen már!

Semmi. Marthe néma, rendíthetetlen, süket. A felügyelő látja, hogy nem fog kiszedni belőle semmit, az öregasszony a kert felé fordítja a fejét, és azt suttogja:

– Delphine olyan szép volt, mint a reggel. Szép, mint a fény.

Lavardin lerohan a lépcsőn, be a házba, az ajtó nyitva. Az öregasszony valamit kiabál, megpróbálja visszatartani. Odabenn minden homályos, a kinti nagy fény miatt. A felügyelő körülnéz, megpróbál fölfedezni a tárgyak közt a rendben vagy a rendtelenségben valamilyen beszédes nyomot. Marthe söprűjét rázva, morogva jön le a lépcsőn. Lavardin fölrohan az emeletre, sorra nyitogatja az ajtókat. Jobbra egy tökéletesen rendben lévő szoba, az ágy bevetve, az ablak egy kicsit megnyitva. A komódon Delphine fényképe. A helyiség üres, lélektelen. Nem járt itt senki már napok óta. A fiókokban csak teljesen egyértelmű dolgok. A ruhák a szekrénybe akasztva lógnak és várnak. Valami megfoghatatlan, hideg, üres uralkodik itt: a feledés.

Balra nyitva egy ajtó. Ez a dolgozószoba, egyben rendelő, bent állítható fejrésű ágy, fölötte hatalmas lámpa. Egy guruló asztalon mindenféle műszerek. Rendtelenség, papírok hevernek szerteszét. A bal oldalon egy dosszié, rajta a felirat: „Cuno-ügy”. A középső fiókot szemmel láthatólag kifizették. Lavardin kinyitja a dossziét. Tele van aláírásokkal zsúfolt hivatalos papírokkal. Költségvetés-tervezetek, tehermegosztások, monsieur és madame Morasseau, Gérard

Filiol és Hubert Lavoisier nevére. Mindenütt jelentős összegek. Kétszázezer frankot ajánlanak fel Cunoéknak a házért meg a telekért. Van egy papír a városházáról is, Guillaume aláírásával, arról tanúskodik, hogy egy protekciókérés nem sikerült.

A Filiol-Lavoisier-Morasseau-trió a rengeteg papíron túl is igazán mindent megtett, hogy elérje a célját. De hiába.

Lavardin becsukja a dossziét. Meg van győződve róla, hogy Cuno műve a benzincukrozás, de valójában füttyül rá. Egy nyitott boríték a doktornak címezve. Orange-ból jött, a bélyegzőből ítélve. Benne négybe hajtott papírlap, üresen. Morasseau levélpapírja.

Marthe lép be a szobába összeszorított ajakkal, komoly, reszkető hangon mondja:

– Menjen ki, nincs joga...

A felügyelő nem törődik vele. Szórakozottan végignézi a könyvespolcot, de nem tud meg semmi újat. Az üzenetrögzítő be van kapcsolva, egy kis piros lámpa mutatja. Lavardin nézi az öregasszonyt:

– Ki törte föl a fiókot?

– Az a kurva...

– Ezért jött, ugye? – kérdezi a felügyelő, és előhúzza a kis piros dobozt. Marthe rámered a kezére, aztán lassan bólint. Lavardin kimegy a dolgozószobából, a műterem felé indul. Belöki az ajtót. Hát itt formázza Morasseau a szobrai, itt kevergeti az anyagokat. A fal mellett kész kis alakok sorakoznak. Egy tömör fából készült munkapad az egyetlen bútordarab a helyiségben: középen áll, a lámpa alatt. Mindenfelé szerszámok, dróthálódarabok, színes üvegek. Egy örült búvóhelye. Egy hamisító barlangja. Marthe jelenik meg az ajtónyílásban:

– Menjen el, uram.

Hangjában nincs határozottság, még sürgetés sem. Lavardin odaáll elé, a szemébe néz:

– Hol van Delphine? – kérdezi.

Az öregasszony nem lepődik meg, nézi a felügyelőt, felsőajka remeg, a szemét elfutja a könny. A könnyei nem csurognak lefelé, szétterülnek ezerráncú arca barázdáiban. Megrázza a fejét. Lavardin visszamegy a dolgozószobába, és kinyitja a doktor határidőnaplóját. Délelőttre beírva: *Jules-Ferry kórház, Montélimar, rendelés.*

Lavardin kikapcsolja az üzenetrögzítőt, és a bűnügyi csoport számát tárcsázza. Megkérdezi a tizedestől, aki fölveszi a kagylót, hogy keresték-e őket a törvényszéki orvostani intézetből ujjlenyomatkeréssel. Azt a választ kapja, hogy valaki már elment oda, és hogy egy másik felügyelő tudni szeretné, van-e valami újság a cukorügyben. Lavardin közli, hogy még nincs, de van valami sokkal fontosabb, majd meglátják.

Nyolc óra tizenhatkor Lavardin bekapcsolja az üzenetrögzítőt, elmegy Marthe mellett, aki a folyosón áll, figyel, mégis olyan, mintha ott se lenne, teljesen összetört.

A felügyelő majdnem kedvesen néz rá, és megszólítja:

– Marthe, mondja meg nekem, hol van Delphine.

De ő csak hallgat, már egy más világban él, semmit nem ért abból, ami körülötte történik. Nézi a lépcső felé, és azt suttogja:

– Delphine... Meghalok.

A felügyelő Montélimarba menet a megengedett sebességgel hajt. Hélène most kel fel valahol. Gondolkodik egy sort, aztán úgy dönt: „Hazamegyek, Jean végre rájött mindenre.”

Lavardin csettint egyet, megszemléli agyongyötört arcát a visszapillantó tükörben, és fennhangon összefoglalja magának:

– Augusztus 15-én házibuli Morasseau-éknál a háziasszony születésnapjának tiszteletére. A madame, akinek már nagyon elege van, és aki érzi, hogy a FILAMO-ügy bűzlik, elhatározza, hogy visszaveszi a pénzét. Ennek öröme ott helyben fölsharvazza a férjét egy bizonyos Tristan

nevű alakkal. Morasseau egyszerre veszít el mindent. Néhány nap múlva Delphine-nek nyoma vész, állítólag Orange-ba ment, pihen.

Lavardinben felöltik a doktornak címzett levélpapír. Folytatja:

– Ügyes! Morasseau megkér valakit Orange-ban, hogy dobjon be neki néhány levelet. Akkor viszont Delphine nincs ott. Az is lehet, hogy ő maga megy Orange-ba, hogy föladja az alibileveleket, amiket a postán látnak majd Louis-nál és még egy csomó helyen, ahol szétrakja őket.

Lavardin megköszörüli a torkát:

– Veszekedés! Az biztos volt, még korábban. Veszekedés mindig van. Elhagylak, megverlek, bezárlak. Megöllek. Bolondokházába záratlak.

A felügyelő megrázza a fejét. Biztos, hogy Marthe tudja, mi történt Delphine-nel. Anna nyugtalanodik, telefonálgat, lehet, hogy leveleket is írogat, aztán nem bírja tovább, elmegy a doktorhoz, és átkutat mindent. Feltör egy fiókot. A Filiolt ért rossz tréfa miatt Lavoisier-nak elmegy a kedve a FILAMO-tól, főleg akkor, amikor megtudja a doktortól, hogy Delphine újabban nem szívesen ad pénzt. Félti a hírnevét az Annával való viszonya miatt. Próbál lassítani. Aztán jön a Méhari-zűr. Baleset. Anna ült a volánnál, megégett a felismerhetetlenségig. Még azt a fáradságot is veszik maguknak, hogy egy álbúcsúlevelet gyártsanak az írógépen.

Lavardin úgy fintorog, mintha fájna a találgatás. Minden így történt, biztos benne, az ékszerek miatt, amiket a véletlennek köszönhet, no meg egy kicsit Tristannak. Már csak egy apróság hiányzik, mindennek a kulcsa: Delphine.

Lavardin kilenc óra előtt tíz perccel ér a Jules-Ferry kórházba. A nap már jó melegen süt. A fehér Chevrolet ott áll a parkolóhely közepén, a teteje nyitva. Amikor elmegy mellette, észreveszi, hogy elöl ott hever egy nyitott boríték, a címzést ugyanaz a kéz írta, mint a másikon, amit az íróasztalon talált az előbb. Elmosolyodik.

Benn az épületben legalább három fokkal van hűvösebb, friss fuvallat simogatja az üvegezett ajtó mögött.

Morasseau doktor a második emeleten rendel. A várószobában öten várakoznak lapokat olvasgatva. Három beteg egy futó pillantást vet a felügyelőre, aztán újra belemerül az olvasnivalójába. Lavardin fölvesz egy autós újságot, és leül. A sarokban, az ajtón egy szám és egy tábla, rajta a név: *dr. Philippe Morasseau*.

Madame Cuno

Délben úgy dönt, hogy egy óráig vár. Nem tovább. Odagurul az ablakhoz, és félrehúzza a függönyt. Az utca üres, a kertben sem ólálkodik senki.

Mindenről Emile tehet. Louis ugyanolyan lesz, mint az apja. Hazudik, és eljárkal otthonról.

Nézi a lépcsőt, a ráerősített síneket, és átgurul a konyhába. Nem fogják megszerezni a házat. Louis kikészítette a zöldborsót, a sonkát, a szendvicskenyeret. Csak egy teríték van. Nem meri megcsinálni, hogy nem jön haza. Már tízéves korában is azt mondogatta, dachból, csak hogy őt bosszantsa, hogy elhívja egy iskolatársát haza. Aztán mégse merte. Louis az utolsó pillanatban mindig mellé áll. Elmegy otthonról, hogy kilesse őket, ezzel még el is szórakozik, úgyse tudna meghódítani egy nőt. Vagy ha igen, hát az csak olyan lehet, mint az az Anna Foscarié, kurva, de Louis-nak nincs pénze. Már akkor sejtette, hogy problémák lesznek vele, amikor a fiú elkezdte növesztetni a bajuszát. Az apjának is bajusza volt, sűrű, fekete. Emile is egy kurvával ment el. A férfiak mind szeretik a kurvákat.

Megfordul a tolókkocsival, és az ajtóban azt kiabálja:

– Soha nem adom a házat! Soha! Az enyém!

Odagurul a folyosó végén lévő szekrényhez, oda, ahova bebújt tegnap, amikor Philippe Morasseau behajított egy követ az ablakon. Nem talált, a szemét. Egy mellmagasságban fölrakott cipősdobozból kivesz néhány számfűles, megsárgult fényképet, és nézegetni kezdi őket. Louis egyéves, Emile a karjában tartja. Jól emlékszik, ő csinálta a képet, akkor még tudott járni. Louis gyakran sírt, ha éhes volt, vagy ha egyedül hagyták evés után. Oda kellett menni hozzá, és meg kellett simogatni. Akkor megnyugodott. *Kisöreg*-nek, *kicsikém*-nek becézte. Becsukja a szekrényt, és a konyhába gurul. Dél múlt húsz perccel. Louis-nak már jó tíz perce itthon kellene lennie. Egy óránál tovább nem vár.

Nagyon jól emlékszik arra a pillanatra, amikor elesett. Tálca volt a kezében, vitte föl a reggelit, mintha Emile még mindig otthon lenne. Megcsúszott az első lépcsőn, a tálca pokoli csörömpöléssel kiesett a kezéből. Az egész lépcső tele lett lekvárral, még a fal is, ez az utolsó részlet, amire emlékszik, mielőtt elájult. Nem hallotta Louis-t sírni. Aztán jött a doktor. Nem csinált semmit ez a Morasseau. Csak annyit mondott: „A lábának vége.” Adott egy címet a tolókosci miatt, aztán kész. Szokja csak meg a gurulást, madame, kap egy kis rokkantnyugdíjat, a formásokat elintézzük. A szemét. Most rajta a sor, most ő szenved Delphine miatt. Nagyon helyes.

Átgurul a nappaliba, bekapcsolja a televíziót. Valami kérdezz-felelek játék megy, egy nyakkendő alak kérdéseket tesz fel két jelöltnek, azok meg pontokat kapnak. Hülyeség, nem érdekes. Kikapcsolja a készüléket, és gurul a konyhába. Az órára néz, vékony, sipító hangon fölkiált: – A fenébe is, Louis! – De nincs mit tenni. Nem hiszi, hogy Louis a felügyelőhöz ment, csak kitalálta. Vagy egy lányhoz, vagy itt akarja hagyni őt, aztán meg kiéhezteti. El akar szökni otthonról, nem akarja etetni őt, nem akarja lefektetni. Vízenged a mosogatóba, és arra gondol: „Mi van, ha Louis velük tart a házügyben? Ha azt akarja, hogy ő is engedjen, és beteszi majd egy elfekvőbe, és elherdálja a maga részét?” Elzárja a csapot, teljes csönd ül a házra.

Körbe-körbe gurul az előszobában, egészen háromnegyed egyig, meg-megsimogatja a bezárt zárat. Időnként fúj egyet Louis nem fog hazajönni. Megmondta. Az öregasszony kinyitja a .száját, és akkorát kiabál, hogy beleremegnek az ablakok. Vadul tekeri a fémkerekeket, beleütözik a konyhaasztalba. A zöldborsó szertegurul a padlón, a borosüveg eltörik. Kiabálva gurul ki a konyhából: – Louis! – aztán még elsziszegi: – Senki nem fogja megkaparintani! Még te sem! – Közben arra gondol: „Állatok, disznók...” aztán újrakérözi a semmit, Emile-t, Morasseau-t, a házban, egyedül, szótlánul töltött napokat. Egerek vannak a padláson. A kiömlött bor már a bejártnál csordogál, vörös csíkot hagyva a parkettán.

Odagurul a szekrényhez, kinyitja, és kivesz alulról egy üveg terpentint. – Megmondtam, Louis – suttozja. Az üveg tele van.

Egy óra előtt öt perccel bemegy a nappaliba, és a függöny felé gurul. A terpentint nagy, elszórt foltokban járja át az anyagot. Befröcsköli az asztalt, a szőnyeget, megöntözi a díványt és a falakat is. Nagyon büdös van. Az üveg már félig üres, de még elég lesz a szekrényre, a lépcsőre, fölfelé, amíg bírja, meg lefelé is, a szuterén felé. Az előszobát, az ajtót és a konyhát megkíméli. Az üres üveg nagy csörrenéssel ér le a pincébe.

A konyhába gurul, összetapossa a kidőlt zöldborsót, és elveszi a tűzhelyről a gyufát.

Pontban egy órakor Louis nincs otthon. Madame Cuno kinyitja a négy zárat, úgy hagyja őket. Kinyitja az udvarra nyíló ablakot is.

Átgurul a nappaliba, meggyújt egy szál gyufát, és rádobja a díványra. Elsőre nem történik semmi, a gyufa elalszik. Újrakezdi, most a függönyön a sor, úgy ég, mint a fáklya. Az öregasszony megrémül, felordít, kigurul a nappaliból, éppen abban a pillanatban, amikor lángra lobban a szőnyeg. Zúg a tűz, mint egy kemencében. Meggyújt még egy szál gyufát, és apró,

fájdalmas kiáltások kíséretében belehajtja a sárguló emlékek szekrényébe. Egy nagy szisszenés, és a lángok már a plafont érik. Aztán a lehető leggyorsabban odagurul az ajtóhoz, elhelyezkedik háttal a falnak, egészen közel a nyitott ablakhoz, és nézi a nappalit. Fénykarnevál van odabenn. Recseg-ropog minden, a lángok az ablaküvegen tükröződnek, a függöny rongyokban foszlik le. Balról, a szekrényből fekete füst száll föl. A lángok perceken belül elérik a lépcsőt, és elindulnak fölfelé.

Kinyitja a száját, egy nagyot kiált, Louis-t hívja. Magában pedig azt ismételteti: „Senki nem fogja elvenni tőlem ezt a házat, Louis...”

Kint már biztos mindent látnak. Nevetgél. Kezd nagyon meleg lenni. Jól van ez így. Emile miatt, Morasseau miatt meg a többiek miatt. Félig kinyitja az ajtót, és nézi, jön-e valaki. Senki. Pedig a füst már a kertben is látszik. Becsukja az ajtót, de nem zárja be, és azt mondja, lemondó hangon: Sikerült fölgyújtaniuk a házat, Louis. Majdnem bennégtem a bútorokkal együtt. Mondtam neked, hogy ne hagyj egyedül...

Jean Lavardin

A felügyelő a falra szerelt telefonkészülékhez megy, és hívja a bűnügyi csoportot. Azonnal fölveszik:

– Megvannak az ujjlenyomatok? – kérdezi.

– Igen.

– Jó. Hasonlítsák össze őket egy bizonyos Anna Foscarié ujjlenyomataival, sainte-alixi lakos. Biztosan van személyi igazolvány-kérés tőle most valamelyik évből. Ha nincs, adjanak ki országos körözést, rendben?

A másik lebetűzteti a nevet, és közli:

– Oké.

– Negyedórán belül visszahívom – mondja a felügyelő, aztán leteszi a kagylót, és visszamegy a helyére. Kettőn még várnak, de ők már utána jöttek...

Tízkor behívja egy fehér köpenyes asszisztensnő. Morasseau-t nem látja, biztosan a szomszéd helyiségben van a wc, dolgozószoba vagy valami, ott lehet a doktor. Az asszisztensnő becsukja az ajtót, helyet kínálja. De Lavardin állva marad az ablak mellett, nézi a hatalmas, csillogó, fehér Chevroletet. Tűz rá a nap.

Belép a doktor, amint megpillantja a várakozót, döbenten megtorpan. Lavardin hátrafordul, köszön.

Morasseau vár egy kicsit, mereven, tökéletesen ura önmagának. Odamegy az asztalhoz, leül és kijelenti miközben valamit firkálni:

– Ha nem csal az arcemóriám, maga bizonyára az a felügyelő, akit a sainte-alixi hentes halálával kapcsolatos nyomozással bíztak meg, nemde?

– De igen, pontosan.

– Mi a panasza?

– Akut paranoia. Az a rögeszmém, hogy mindenki engem akar megtréfálni.

Morasseau-nak szeme se rebben, továbbra is nyomtatványokat töltöget ki.

– Ez inkább pszichiáterre tartozik, uram.

– Gondolja?

– Biztos vagyok benne – válaszol a doktor, és fölneéz. – Ez minden?

– Nem.

– Hallgatom.

– Gérard Filiol balesete rávezetett egy másik ügyre. Egy ügyre, ami szorosan kapcsolódik...

– Tudja már, ki követte el azt a rossz tréfát?

– Talán.

– Kicsoda?

– Még nem mondhatok semmit. Azt hiszem, az egésznek az eredője egy ingatlanügy.

– Ó! – kiált fel Morasseau, majd újra belemélyed az úrlapjaiba. – Azt akarja mondani, hogy így bosszultak meg egy tervet?

– Ezt nem mondtam.

– Nagyjából azt akarja mondani, hogy Cunoék a bűnösök, mert egy kicsit túl merészen szaladtak előre egy alig létező ügyben...

– Ezt nem mondtam – ismétli meg Lavardin. – Engem maga az ügy érdekel.

– Milyen ügy?

– A FILAMO.

– Az már nem létezik.

– Éppen ezért.

– Éppen miért? – kérdezi Morasseau, és fölnéz. – Abbahagytuk az, egészet. Filiol kényszerűségből, én azért, mert más gondom van, Hubert Lavoisier pedig azért, mert egyedül maradt. Mit akar még?

– Semmit.

– Hát akkor?

Lavardin tíz másodpercig gondolkodik, aztán kiböki:

– Meg akartam kérdezni, mi a véleménye Anna Foscarie-ról?

Morasseau hallgat egy sort, aztán megvető arckifejezéssel mondja:

– Annáról? Tőle nem tudna meg semmit, huszonnégy órán át másnapos. Mindenesetre elment...

– Honnan tudja?

– Találkozom emberekkel. Sainte-Alix akkora, mint egy csigaház. Ha valahol kinyitják az ajtót, az egész környéken huzat lesz, de azt hiszem, ezt nem kell magyarázni !

– Sajnálom, Morasseau doktor, de arra kell kérnem, mondja el, hogyan történt a felesége balesete.

– Nem voltam ott, felügyelő.

– A felesége hazajött, ugye?

– Eljött a kocsióért.

– Nem próbálta meg visszatartani?

– Nem.

– Pihenni volt, ugye?

– Igen, Orange-ban.

– Mióta?

– Körülbelül tíz napja. Teljes nyugalmat akart, nagyor deprimált volt, ezért találták olyan különösnek, hogy úgy hallgat.

Lavardin bólint, majdnem minden tökéletes.

– Adott hírt magáról önnek a felesége, míg távol volt?

– Írt kétszer vagy háromszor. Azt hiszem, az utolsó levelét a baleset előtti napon kaptam meg.

Lavardin diszkrétan mosolyog. Föláll, elindul az ablak felé:

– Van fogalma róla, mi indíthatta a feleségét arra, hogy eljöjjön a kocsijáért?

– Nincs. Delphine nagyon magányszerető volt, szeretett sétálni, órák hosszat vezetni, csak úgy. Tökéletes pihenést akart, kocsit, minden nélkül. De azt hiszem, néhány nap elteltével már

hiányzott neki, nem látok más magyarázatot.

- Hánykor ment el?
  - Mit akar ezzel mondani?
  - Hánykor ment el otthonról a felesége a Méharival?
  - Nem tudom. Éjszaka volt, nem voltam mellette.
  - A kocsni műszaki állapota kifogástalan volt, ugye?
  - Azt hiszem.
  - Bocsássa meg a könyörtelen kérdést, doktor úr, ön mint orvos, azonnal megértette, hogy a felesége menthetetlen?
  - Igen.
  - Meg kellett vizsgálnia?
  - Ez a szakmám, és ez a törvény. Folytathatom a rendelést?
  - Hogyne, doktor. De előtte még megengedne egy rövid telefont?
- Az orvos a rendőr felé fordítja a készüléket: – Tessék.

Lavardin a bűnügyi csoportot tárcsázza. Csak annyit válaszolnak neki: – Ő az – mire elmosolyodik, és köszönés nélkül leteszi a kagylót.

– Kérem, még egy utolsó kérdés – mondja az ajtó felé tartó Morasseau-nak –, veszekedtek a feleségével, amikor ő megmondta, hogy nem kíván többé részt vállalni ebből az ingatlanügyből?

Morasseau hallgat, majd megfordul:

- Hogy érti ezt?
- Tudja jól – feleli Lavardin szárazon.
- Felügyelő úr, hallottam a maga és a barátom, Hubert Lavoisier közti hajnali eszmecsereéről, tudja az a bizonyos huzat. Azt hiszem, túl messzire ment, maga nem tud disztigválni. Világosan fejeztem ki magam?

– Nagyon.

A doktor kinyitja az ajtót, és még hozzáteszi:

– Köszönöm, hogy engedi folytatni a rendelést. Úgy gondolom, a helyzet elég nehéz így is, nem kell még tovább nehezítenünk.

Lavardin két lépést tesz kifelé, megáll Morasseau-val szemben, és hidegen közli:

– Doktor, megvádolom Anna Foscarie meggyilkolásával, és felszólítom, azonnal mondja meg, hova tűnt a felesége, Delphine Morasseau. Kérem, haladéktalanul jöjjön velem. Ha kívánja, telefonálhat az ügyvédjének.

Az orvos elsápad, becsukja az ajtót, összeszorítja a fogát.

– Tréfál? – kérdezi, de a kérdés nem meggyőző, úgy hangzik, mint egy vereség beismerése.

Lavardin figyelme egy ideig, a várószoba felé fordul, és azt suttogja:

– Megadom magának a lehetőséget, hogy jószántából jöjjön velem. Siessünk.

Morasseau merőn nézi a felügyelőt, és a foga között szűri:

– Kettéhasítom, Lavardin, túl sok van a rovásán. A főnökei a barátaim. Végzetes lehet a tévedése.

– A törvényszéki orvostani intézetben fekvő holttest Anna Foscarie-é. Maga rendezte meg a balesetet, doki. Maga örült! Beleörült abba, hogy Delphine megmondta, elege van a terveiből meg magából is! Megörült, mert a felesége megcsalta, és el akarta hagyni.

– Megtiltom, hogy a keresztnévén nevezze a feleségemet! – üvölti Morasseau. – Minek csinálja itt a cirkuszt? Anna azért ment el, mert nem tudott többé a feleségemre akaszzkodni, ennyi az egész!

– Hazudik! Delphine meg akarta változtatni a házassági szerződésüket. Ne mondja, hogy nem, a barátjától, Lavoisier-től tudom... Aki jószántából közölte velem. Várom.

– Kitalálta az egészet. Nagyon súlyosan rágalmoz – sóhajt föl az orvos visszanyerve nyugalmát.

– Mit csinált Delphine holttestével, doki? – kérdezi Lavardin tagoltan, az ajtónak támaszkodva.

– Maga teljesen meghiobbant – motyogja Morasseau a távolba meredve.

Megrázza a fejét, és kétszer-háromszor elismétli:

– Meghibbant...

Lavardin közelebb megy hozzá, és azt mondja halkán, hogy a szomszéd szobában ne hallják:

– Megölte Annát, mert szüksége volt egy holttestre, hogy leplezhesse a bűncselekményt, amit elkövetett. Anna kutatott a házában, míg maga nem volt otthon, ez adta az ötletet. Magának hiányzott egy holttest, nekem meg eggyel több van. Szóval hol van?

– Maga kötözni való bolond – válaszol Morasseau semmibe révedő tekintettel. – Veszem a zakóm. Magának vége.

Eltűnik a szomszéd helyiségben, leveszi a köpenyét. Lavardin úgy kapkodja a levegőt, akár egy fuldokló, az ablaküveghez nyomja a homlokát. Jó hűvös. A nap egyre csak tűz a kocsiparkolóra, a felügyelő úgy érzi magát, mintha legalább egy hete nem aludt volna. Meg merne esküdni Hélene életére, hogy nem tévedett. Az üveget bepárásítja a lehelete, úgy suttogja:

– Hélene, rájöttem, megyek...

A cukor Louis műve vagy diákcsíny, lehet, hogy soha nem fog kiderülni. Megnézi az óráját. Tíz óra múlt nem egészen két perccel. Valaki szalad a parkolóban a kocsik között. Lavardin aludni szeretne, becsukni a szemét, s néhány órára elfelejteni a jegyzőt, a doktort, a hentest, a postást meg az anyját, az öreg Marthe-ot, a halottasszobát, ahol a szakállas járkál megmerevedett lakói között. Felejteni. Aludni. A férfi, aki a parkolóban szaladt, beugrik a fehér Chevroletbe, és elhajt.

Lavardin elkapja a homlokát az üvegről, és fölordít, rohan kifelé. Az asszisztensnő elment, a köpeny a földön, a hátsó ajtó tárva-nyitva. Egy köves padlójú helyiségbe nyílik, itt a WC, mosdó, tusoló. Egy másik ajtó a kórház folyosójára vezet.

– Bravó, doki – nyögi Lavardin földbe gyökerezett lábbal. Visszamegy a rendelőbe, hívja a bűnügyi csoportot.

– Minden rendőrörsnek! Letartóztatási parancs dr. Philippe Morasseau, negyvenéves, barna bőrű férfi ellen, egy Drome megyei rendszámú fehér, nyitott Chevroleten közlekedik. A vád: kettős gyilkosság.

Leteszi. Az utána érkezett két beteg még mindig kint várakozik a folyosón. Lavardin lemegy a lépcsőn, tétován, fáradtan, céltalanul. Az orvos szökése igazolja következtetéseit. Kettős gyilkosság, biztos benne. Át kell kutatni a házat, az erdőt, a folyókat. Vallomásra kell bírni az öreg Marthe-ot, meg kell kérdezni tőle, hallott-e veszekedést, lövést. Majd azt mondja neki, cinkossággal vádolhatják, ha nem beszél. Ha kell, újra víz alá nyomja a jegyző fejét.

Az első emeleten üvegezett fal választja el a szobákat. Lavardin megy a folyosón. *Morasseau, Delphine, Anna, Cunoék* – egyre csak ez zakatol a fejében.

A kis ápolónő, a doki asszisztensnője, belép az egyik szobába, és becsukja maga mögött az ajtót, úgy látszik, emeletet váltott. Lavardin előrelép, de aztán megáll. Úgysem tud meg tőle semmit, legalábbis olyat, ami neki még új lenne. A doktor szökése felér egy beismerő vallomással. A felügyelő odalép a falhoz, lábujjhegyre áll, és benéz az üvegen. A kis ápolónő éppen egy állványról fejjel lefelé csüngő üveget cserél ki. A beteg karjába gumicső vezet. A feje bekötözve. A szeme csukva. A bal lába teljesen begipszelve, egészen csípőig. A lábat egy csigarendszer tartja fél méterre az ágy fölött. Lavardin elfordítja a fejét, és arra gondol: „Ettől a nőtől úgysem tudok meg semmit.”

Elmegy a szoba mellett, megy tovább. Valami idegesíti, valami megfoghatatlan. Megáll, egyik kezét a szájához kapja. Nem az ápolónő, nem. Hátrafordul, de nincs mögötte senki. A folyosó teljesen kihalt, csöndes. Lavardin sarkon fordul, újra fölágaskodik, hogy benézzon a balesetes beteg szobájába. Az ápolónő még mindig ott van, már majdnem befejezte a tennivalóját. A begipszelt alak szeme még mindig csukva. Minden rendben lévőnek látszana, ha nem volna az a hatalmas láb úgy felfüggesztve. Ez a férfi is szakállas, mint a másik, ott, a törvényszéki orvostanon.

Lavardin beleharap az ajkába, érzi, hogy megint előnti a forróság, mint mindig, ha valami nagyon fontos próbál megfogalmazódni benne. Mint a boncteremben, amikor az ékszereket próbálta.

Az ápolónő kijön a szobából, ránéz. Lavardin arra gondol: „Fölismert”, de nem, a lány szótlánul elmegy.

A beteg alszik bebugyolálva, begipszelve, kővé dermedtve.

Kővé dermedtve.

Lavardin kinyitja a száját, mintha kiáltani akarna, de nem jön ki hang a torkán. Kővé dermedtve. Hirtelen újra maga előtt látja a Tristan készítette fényképet meg a kémlelősdit, amit ő játszott ugyanaznap este, amikor Cuno meg a postáslány meztelenül hempergett a fűvön. Nagyon jól emlékszik, mi volt az a részlet, ami annyira feltűnt neki: augusztus 15-én nem volt semmi a gyepszőnyegen. Morasseau később mintázta a fekvő asszonyt. Fehér tagokkal, mint ez itt, aki előtte fekszik, és lehunyja a szemét.

Veszekedés. Egy alibihalott. Morasseau örült. A fekvő asszony a gyepszőnyeg közepén. Lavardin úgy rohan ki a folyosóra, le a lépcsőn, mintha attól félne, hogy ráomlik a kórház. A szobor.

Kővé dermedtve.

Október 1.

Louis Cuno

Huszonöt napja, egyszer utoljára még elbújtam Morasseau kertjében, mert egyszerre tizenöt rendőrautó száguldott szirénázva az úton. Délelőtt tizenegy óra lehetett, nem több.

Ma kitolom a mamát a fasorba, szép lassan, nehogy megijedjen.

Azon a napon Henriette-tel volt találkozőm, délben együtt akartunk ebédelni, ultimátumot adott, teljesen megzavart, mert én ugyan akartam találkozni vele, de nem tudtam, mit mondjak a mamának.

A mama a tűz óta nem beszél. Szeptember 5-e óta egy szót se szólt. Az intézetbeli orvos azt mondja, megbénult az alsó állkapcsa a tűz, a sokk hatására, de lehet, hogy csak átmenetileg.

Szeptember 5-én tizenegy után tíz perccel tíz pasas szaladt a doktor háza felé a fűvön, Morasseau nem volt otthon. Majdnem mindegyik kék egyenruhát hordott. Azt hittem, Marthe szörnyethal. Végignézett mindent, állva, egy hajszálon múlt, hogy el nem ájult. Én mindjárt tudtam, hogy Morasseau valami disznóságot csinált, és hogy a rendőrség egypár nap alatt rájött arra, amire a mama meg én hónapok alatt se, hiába a *Hajsza*, a föltört levelek meg az éjszakai leskelődés. A tíz pasas kalapáccsal rávetette magát a szoborra, *A forrás*-ra, ütötték, verték, nagyokat ordítva, körös-körül minden tele lett gipsszel. Félttem, mert nem értettem. Olyan volt, mint egy kivégzés. Irtóztató rombolásvágy lehetett bennük. Egy rendőr ott maradt az egyik autó

mellett, telefonkagylót tartott a füléhez, és nézte, mi folyik.

Összeszorult a torkom, kiszáradt a szám, mire az egész gipszasszony darabokra tört, földre került drótháló belsőrészeivel együtt. Az emberek ott álltak a kalapácsukra támaszkodva, csalódott képpel, mindegyikük nagyon nyugodtnak látszott a pusztításroham után. Lavardin jelent meg, eddig nem láttam, megszemlélte a törmeléket. Mindenki őt nézte. Kérdő tekintettel. Ujjal rábökött a még érintetlen talapzatra, mire a többiek újrakezdték a mészárlást. Három perc múlva akkorát lódult a szívem, mintha engem fenyegettek volna halálra.

Egyikük fölkiáltott, egy kővé dermedt zsákot hámozott ki fehér burkából. A többiek kezében megállt a kalapács. Egy posta zsák volt, láttam már egyszer, amikor a gesztenyefáról lestem be a doktor műtermébe a tetőablakon keresztül. Még ott volt rajta a felirat az egyik oldalon: *Francia Posta, 1018*, és alatta az az idéetlen galamb.

Lefektették a zsákot a földre, sírtam.

Valaki elvágta a zsák száját, és ketten-hárman előhúztak belőle egy törékeny, kecses viaszbabát, olyan volt, mint a születésnapján, alig valamivel sápadtabb, a haja a vállára omlott, mintha hosszú rabságból szabadult volna. Csak sírtam, sírtam, és féltem. Az egyik rendőr odarohant a kocsinhoz, felkapta a telefonkagylót. Nem értettem, mit mond, mert messze voltam, de így is tudtam, hogy azt: megtalálták Delphine-t, csalás volt a Méhari-baleset.

Aznap Henriette-hez mentem, már nem néztem be a postára. Az anyja tényleg egész napra Montélimarba ment. Henriette a nyakamba ugrott, azt mondta, már félt, hogy nem jövök, megkérdezte, mi van velem. Elmeséltem neki az egészet, erre azt mondta, hazudok. Levetkőzött, bűvölt, de nem ment, még csukott szemmel is Delphine-t láttam, ahogy szedik ki a zsákból. Henriette haragudott egy kicsit. Nézett ki az ablakon, aztán egy órakor fölkiáltott:

– Tűz van nálatok, Louis! Nézd!

Nagy, fekete füstfelhő szállt az ég felé. Ész nélkül rohantam haza, eszembe se jutott, hogy beüljek a kis Renault-ba.

A mama nem halt meg. Mire odaértem, már betörték a kaput, kinyitották a bejárati ajtót, biztos előre kizárta a négy zárat belülről. Nemigen értettük, hogy gyulladt ki a ház, főleg, mert a mama se mondott semmit többé. Ezt se tudták meg soha, ugyanúgy nem, mint a cukorügyben az igazságot. A *Dauphiné Libéré* viszont még aznap este megírta, hogy Morasseau megölte Delphine-t egy ingatlanüggyel kapcsolatban kirobbant vita során. Értem én, miről van szó. A doki azt mondja, nem akarta, hogy véletlen volt, aztán megijedt, egyre csak ezt ismételte. Ezért rejtette el, – állítja. Jól emlékszem, láttam, ahogy Morasseau csinálta a talapzatot, amikor később a garázsból lestem, a Chevrolet meg a két kilyukasztott gumi mellől.

Delphine akkor már a zsákban volt, fönt. Marthe nem mondott semmit, ő egyfolytában zsolozsmázik, mióta Delphine eltűnt. Anna Foscarie csak kölcsönadta a testét. Túl kíváncsi és zavaró volt már ez a nő – ezt értette meg az a rohadt zsarú. Mindig gondoltam, hogy Morasseau bolond.

A ház teljesen leégett, pincétől a padlásig. Néha eszembe jut, hogy a mama azt mondta: fölgyújtja a házat, ha nem megyek haza délre, és én nem mentem haza. Azt azért nem tudom elképzelni, hogy meg is tette volna, de azért most már örökre bennem marad a kétely, ha csak halkán is. Délután a rendőrség mind a kettőnket beszállított egy ispotályba.

A mama olyan volt, mint egy darab fa. Kapott egy helyet teljes ellátással. Én mellette lakom, egy szép kis épületben, Henriette néha meglátogat. Levetkőzik és harapdál, összegabalyodunk az ágyban.

Reggelente bejárok Sainte-Alixba, egy kicsit messzebb van, főleg télen nem lesz könnyű, lehet, hogy áthelyeztetem magam. A mamát rendszeren ellátják, még ha nem szól is. Esténként fél nyolc felé már ott vagyok nála, kitolom a parkba, még világos van.

A hónap közepén, egyik este, beállított Lavardin vacsora előtt. Nem akart megütni. A mama rá se nézett. Velünk együtt sétált, de nem beszélgetett, zavarban volt, aztán félrehúzott, és egész halkán, tagoltan azt mondta:

– Egy nyomorult kölyök csinálta azt a cukorviccet, nem tudjuk, ki. Nem üldözhetem az összeset, nem igaz? Lezárom az ügyet.

Furcsa fény volt a szemében, de engem nem tévesztett meg. Elment. Én meg csak toltam a mamát, és összeszorult a torkom.

A mamával fogok ma ebédelni, úgy intézem. Szeretném, ha újra beszélne. Amikor Henriette eljött meglátogatni, megkértem, várjon meg kinn, a járdán, nem akartam tovább bonyolítani a dolgokat. A ház biztosítása persze nem volt rendben, így csak a szétégett romhalmazt adhatnánk el, meg a telket. Mindent elvesztettünk, a mama meg én. Azt beszélnek, Hubert Lavoisier-t így is érdekli a házunk. Azt is beszélnek, hogy a felügyelőt át fogják helyezni Párizsba, de nem léptetik elő, mert túlságosan egyéni módszerekkel derített fényt a Morasseau-ügyre.

A mama hallgat. Amikor felé fordulok, látom, hogy egy könnycsepp gördül le az arcán. Gyűlölettel nézi az épületet, mert most már itt kell élnie a saját háza helyett. Fáj nekem, hogy bánata van. Ráhajlok őszes hajára, és a fülébe súgom:

– Én öntöttem a porcukrot Filiol benzintankjába.

Meg se rezzen. Főlegyenesedek, és tolom tovább a kocsiját. A lenyugvó nap lángra lobbantja az ablakokat. Úgy érzem, iszonyú titoktól, szabadultam meg, már nem vagyok annyira egyedül, megkönnyebbültem. A mama persze nem szól semmit, az alsó állkapcsa miatt, de a lelkem mélyén biztos vagyok benne, hogy örömet szerezne neki, ha megértené, hogy kettőnkért verekedtem. Lehet, hogy hamarosan megszólal? És megint azt mondja majd: „Kicsikém”.

MAGVETŐ KÖNYVKIADÓ

Felelős kiadó Hegedős Mária

Szikra Lapnyomda (86-3284), Budapest, 1986

Felelős vezető: Csöndes Zoltán vezérigazgató

Felelős szerkesztő Balkó Ágnes

Műszaki vezető Sebestyén Lajos

A kötetet Spolarich Miklós tervezte

Kiadványszám 5986

Megjelent 14.6 (A/5) ív terjedelemben, Prímusz betűtípusból szedve

MA 5105

ISBN 963 14 0926 0

ISSN 0324-3117